

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

TÜRK-İŞ

7NCİ GENEL KURUL ÇALIŞMALARI

ANKARA 15 NİSAN 1968

Türk İş Yayınları No. 62

331.8806

TÜR7

1968

3623

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

TÜRK-İŞ
7 nci Genel Kurul
Çalışmaları

ANKARA 15 NİSAN 1968

TÜRK-İŞ
TÜRK-İŞ YAYINLARI No. 62
Bilgi Merkezi

Tarih:.....

Demirbaş No:.....

Tasnif No:.....

331.8806.Tür TG 1968

Bilgi-Sanayi İşçi Sendikası

Bu kitap Türk-İş Yedinci Kongresi devam ettiği sürece yayınlanan basın bültenlerinden hazırlanmış, aynı süre içinde dizilmiş, tertiplenmiş ve basılmıştır.

1968 NİSAN AYI ARAMA

1968 Nisan ayında Mars Matbaasında basılmıştır.

Ankara'da Hükûmet vardır;
Ankara'da Başbakan vardır;
Ankara'da Bakanlar vardır;
Ankara'da TÜRK-İŞ vardır...

Seyfi DEMİRSOY

Altıncı Kongrenin kapanış konuşması

Benim Partim de Türk-İş,
Hükûmetim de Türk-İş,
Saygım da Türk-İş'e...

Yedinci Kongrede yapılan bir konuşmadan

TÜRK-İŞ YEDİNCİ KONGRE ÇALIŞMALARI

15 NİSAN 1968
PAZARTESİ

Türk-İş Yedinci Kongresi çalışmalarına 15 Nisan 1968 Pazartesi günü Ankarada Büyük Sinema salonunda başlanılmıştır.

Çiçeklerle donatılan salonda, başkanlık divanının arkasına rastlayan yerde, Türk Bayrağı, Türk-İş ve Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun bayrakları yer almış bulunuyordu.

Saat 10.05 te Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay Kongreye gelmiş ve kapıda Başkan Seyfi Demiroy tarafından karşılanmıştır. Cumhurbaşkanı Sunay'a delegeler ayakta tezahürat yapmışlardır.

Saat 10.10 da Ankara Belediye Bantodunun refakatinde delegeler bir ağızdan İstiklâl Marşını söylemişlerdir.

Bu sırada salonda konuklara, delegelere ve dinleyicilere ayrılan yerler tamamen dolmuş bulunuyordu.

Ankarada bulunan bütün Bakanlar, Senatörler, Milletvekilleri, Üniversite mensupları, Başbakanlık Müsteşarı, Ankara Belediye Başkanı, bazı dairelerin genel müdürleri, çeşitli kuruluşlar temsilcileri, kalabalık bir sendikacı ve işçi topluluğu da kongreyi izliyordu.

DEMİRSOY'UN KONUŞMASI

İstiklâl Marşının okunmasından sonra Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy kürsüye gelerek, kongreyi açış konuşmasını yapmıştır. Demirsoy'un alkışlarla karşılanan konuşması şöyledir:

"Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Yedinci Genel Kurulunu idrâk ediyoruz. Türk Sendikacılık tarihinde müstesna bir yer işgal edeceği şüphesiz olan kongremizin büyük milletimize, işçimize hayırlı ve başarılı olmasını dilerken, sayın konuklarımızı, delege arkadaşlarımı en derin saygılarımla selâmlarım.

Kongremize hoş geldiniz.

Değerli arkadaşlarım,

İki faaliyet yılını geride bıraktık, sizlere sunduğumuz raporlarımızı tetkik ile görüşlerinizi, tenkitlerinizi söyleyecek böylece ilerisi için yöneticilere yön vermiş, ışık tutmuş olacaksınız.

Mazeret olsun diye, denilir ki "millet hayatında iki yılın üç yılın değeri yoktur". Biz ise aksi tezi savunmaktayız. Millet hayatında olsun, sendika hayatında olsun, senelerin değil, saatlerin dahi büyük önemi vardır nazariyesi ile hareket ettik, hizmette bulunduk. Takdir, tenkit sizlerin hakkıdır.

SORUMLU BİR TÜRK-İŞ

Değerli arkadaşlarım,

Sendikacının ilk düşüneceği husus, sağlam bünyeli etkili bir teşkilât meydana getirmedir. İkincisi ise, teşkilâtı-

nı yalpalara, yan tesirlere uğratmadan ayakta tutmak, sendikasını topluma, siyasilere kabul ettirmektir. Önce nazarlarınızı bu iki hususa çekmek istiyorum. İftiharla kaydetmeliyim ki, güçlü, etkili, sorumlu bir Türk-İş topluluğu meydana getirilmiştir. Türk-İş kendisini herkese kabul ettirmiştir. Sözü dinlenir, itibarlı halledir. Ve yine yetkili olarak söyleyebilirim ki, Türk-İş prensiplerinden taviz vermeden, tesirlere kapılmadan doğru bildiği hedeflerden şaşmadan ve yıpranmadan bugüne getirilmiştir.

Noksanlarımız elbette vardır. Meselâ, milli sendikacılığa tam manasile yönelemedik. Sendika adedini istenilen rakama indiremedik.

Bünyemiz dışında bulunan sendikaların zaman zaman ithamlarına maruz kalmışsındır. Aynı ağızlar bu defa "bizi de kervanınıza katın; kapıları aralayın biz de girelim Türk-İş'e, Türk-İş'siz sendikacılık yapmak güçtür" diyorlar. Bu itiraflar gerçeğin ta kendisidir.

Sendikacı olarak hepimizin hedefi, Türk-İş'i daha etkili, daha güçlü; üye miktarı sekizyüzbinden çok daha yukarı rakkamlara ulaşmış olarak görmek olmalıdır. Bunda da mutlaka başarıya ulaşacağımızdan eminim.

Sayın arkadaşlarım,

Türk-İş prensiplerin savunucusudur. Taviz politikasının, elde edilen temel haklara gölge düşüreceğine inanır. Üzerine titrenilen, kanat gerilen, temel haklar arasında, toplu sözleşme ve grev haklarının kullanılmasında gerekli titizliği göstermeyen ve Türk-İş otoritesine beklenen saygıyı göstermeyen sendikalarımız olmuş, cezalara çarptırılmışlardır. İki teşkilâtımız hatasını kabul etmiş, ceza süresini doldurarak bünyede kalmışlardır. Diğerleri ise bünye dışındadırlar. Mukadder akibetlerinin diğer ikinci kuruluşlardan farksız olacağı şüphesizdir. Bünyemizde iken grevci olarak tanınan bu sendikaların şimdi bu silâha iltifat etmemelerinin sebebi hikmetini "idamei hayat etme" düşüncesinde aramak lâzım gelir. Bir taşla birkaç kuş vurmak heveslerini yani, işte toplu sözleşme grev hakları da size faide sağ-

lamamıştır, gelin siyasi çatımıza demek istediklerini ilk gündenberi biliyorduk. Ona göre hareket ettik ve kararlar verdik.

SON SÖZ TÜRK-İŞ'İNDİR

Aziz arkadaşlarım,

Türk-İş yöneticileri olarak grev, toplu sözleşme, hür sendika konularında aşırı hassasız. Bu hakların zedelenmesine katıyyen rıza göstermedik. Bazen çok kesin kararlarımız olmuştur. Teşkilât ilk nazarda bize gücenmiştir, kırılmıştır. Fakat öfke gidip, akıl geldikten sonra hakkımızı teslim etmişlerdir. Elbette sendikaların iç çekişmesi yüzünden grevlere gidilmesine müsaade edemezdik. Elbette hınç almak için yapılmış grevleri destekleyemezdik. Bir takım ithamlara, grev kırıcılığı, iddialarına, Savcılıklara gönderilmemize rağmen, mühim ve kritik bazı sektör toplu sözleşmelerinde son söz Türk-İş'in olacaktır.

Başka otorite düşünmek hatanın ta kendisidir. Bileceksiniz, kullanılması becerilemeyen silâhlar elden çıkabilir. Alınan hakların beraberlerinde, sahiplerine mutlaka sorumluluklar yüklediğini bir an için hatırdan çıkarmamak lâzım gelir. Toplu sözleşme grev düzeni beşinci yılını tamamlamak üzeredir. Bir iki istisna dışında bu düzen normal seyrindedir. Teşkilâtımız yöneticilerinin basiretli, akılcı, uzak görüşlü, sorumlu davranışlarını takdir hislerimle anmak isterim.

Sayın arkadaşlarım,

Sendika hareketinde cins, aile, renk, din, dil, mezhep, inanç siyasi kanaat ve siyasi parti farkı gözetilemez. Bu görüş, hür demokratik sendikacılığın değişmez kaidesidir. Kanunlarımızla kadın-erkek ayrımının kaldırılmış olması, eşit işe eşit ücret verilmesi ve kadınlara mevzuatla, toplu sözleşmelerle geniş haklar tanınmış olması, analık hallerinde korunmuş olmaları konularını incelemek için ICFTU dan gelen sendikacılar, mevcut durum karşısında hayranlıklarını ifade etmişlerdir.

BERABER OLDUĞUMUZ MÜDDETÇE VARIZ

Millet olarak bir ve beraber olduğumuz müddetçe varız ve geleceğe daha emin adımlarla gidebiliriz. Milleti, mezhep kavgalarına itenlerle, orta çağ karanlığına sürüklemek isteyenlerle mücadele etmeye kararlıyız. Siyasi parti farkı ve kanaatını benimseyenler sendikacı olamaz. Sendikacı arkadaşlarım bu konuda gerekli hassasiyeti göstermişlerdir. Bundan böyle, bu prensibe daha da sadık kalınmada, millet yararına olduğu kadar sendikacılığımızın geleceği için de sayısız menfaatler vardır.

Partizanlık hareketlerini, gözü partisinden başkasını görmeyenleri mazur görmek mümkün değil. Nerede olursa partizanlığa yönelindiği tesbit edildiğinde, karşı çıkmayan sendikacı vazifesini yapmamış olur. Partizanlığa rıza gösterilmemelidir. Partizanlıktan, sendikacının, iktidarın olduğu kadar muhalefetlerin de kaçınması, yurt, millet ve rejim yararınadır. Demokrasilerde iktidar-muhalefet münasebetleri, rejim yönünden milleti bir bütün halinde tutmada mühim rol oynar. Milletçe Haziranda mahalli idareler, belediye ve kısmi senato seçimlerine gireceğiz. Propaganda günlerinin eşiğindeyiz. Temennimiz, arzumuz seçimlerden sonra siyasilerimizin birbirlerine bakacak yüz bırakmalarıdır.

SENDİKACILIKTA NEMELÂZIMCILIK YOKTUR

Sayın arkadaşlarım,

Demokrasilerde siyasi partilerin yanında, demokrasinin vazgeçilmez müesseseleri vardır. Bunlar bağımsız kaldıkları müddetçe rejim emniyettedir. Basın, radyo, sendikalar, mahkemeler, üniversiteler demokratik müesseseler arasındadır. Nereden gelirse gelsin, bu müesseseleri kukla haline getirmek arzusu uyandığında, sendikalar gerekli müdahaleyi yapmayı bilmelidir. Aslında sendikacılıkta "nemelâzımcılığa" yer yoktur. Haksızlıklarla mücadeleyi göze alamayanlar eyyamcılardır. Bunların ise bünyemizde yeri olamaz.

Türk-İş'i menfaatleri istikametinde eteğinden çekip kendi hizalarına getirme arzuları zaman zaman doğmuştur. Bu hevesler kursaklarda bırakılmıştır. Türk-İş'in belirli, kristalize olmuş görüşleri vardır. İki sene boyunca hedeflerimizi müdafaa ettik. Raporumuzda bu defa da görüşlerimize enine boyuna derinliğine yer verilmiştir. Konuşmalarımızdan iktidarın olduğu kadar muhalefetin de alındığını tesbit ettik. Tarizler bazen yüze, bazen gıyapta olmuştur. "Filânın ağzı ile konuşuyorsunuz" sık sık duyduğumuz tarizdir. Hükümeti de övdünüz mü gıyapta "olur mu bu yapılan" diye yakınmalar olmuştur.

Bir kere şunu herkesin bilmesini isterim ki, biz gerçeklerin yanındayız. Gerçekleri dile getirmekten de çekinerek karakter zaafının bizde aranması beyhude bir gayrettir.

Çıkarcılar, parti menfaatlerini millet menfaatlerinden üstün tutanlar bizi daima hükümetlerle mübareze halinde görmek isterler, bu yola zorlarlar. Oynanmak istenen oyunlara boyun eğmediniz mi —ki eğmiyeceğiz— yalanı, iftirayı üzerinize sağınak halinde yağdırırlar. Gözlerini parti perdesi bürümüş olanlardan, sadece menfaatlerini düşünenlerden, başka türlü beklenemez diyerek, yalancıları, iftiracıları kaderleri ile baş başa bırakmışızdır. Bizi üzen tek husus bazı ilim irfan sahiplerinin, beş altı yerdeki yemlikleri kesilince, Türk-İş'i âlet etmek istemeleridir. Sendikacılar, vakıalar, kâğıda dökülmüş niyetler üzerinde mütalâa yürütür, beyanat verir. Karanlığa taş atmak âdetimiz değildir.

Okumadıkları tasarılar üzerinde, yazıya dökülmemiş muhayyel niyetler üzerinde mütalâa beyan eden, ilimden ziyade politikaya kaymış kişiler, akıl hocaları gördük. Biz rüştümüzü ispat etmiş teşekkülüz. Böylesine ilim irfan sahiplerine söyleyeceğimiz şudur: "Yolumuzdan çekilin, ihtiyacımız yok size".

MEYDANI BOŞ BIRAKMAYACAĞIZ

Devremiz içinde işçiyi yine çıkarları uğruna meydan mitinglerine dökmek isteyenler çıkmıştır. Bizden iltifat görmeyen, sonları "iş" la biten mitingler; aşırı sağın, aşırı so-

lun tertipleridir. Türk-İş, aşırı sağın ve aşırı solun da karşısında vaziyet almıştır. Yurt yararına katiiyen zararlı gördüğümüz uçların hareketlerini dikkatle izliyoruz. Türk-İş olarak dışımızdan tertiplenecek gösteri ve mitinglere iştirâk edilmemesi, prensip kararlarımızın hatırdan çıkarılmamasını bu vesile ile tekrar hatırlatmak isterim.

Aşırı sağın da aşırı solun da hedeflerine ulaşmalarına Türk-İş topluluğu âlet olması şöyle dursun, şiddetle karşındadır. Tezvir, yalan ve iftirallardan korkarak meydana boş bırakacak değiliz.

KALKINMA ANLAYIŞIMIZ

Aziz arkadaşlarım,

Sefalet, refahı daima kovalayacaktır. Refahı asgari ölçüde her ferdin tatmasının, ancak sefaletin kovalanmasıyla mümkün olacağı şüphe götürmez. Hür demokratik sendikalar, topluluk arasındaki dengesizlikleri ortadan kaldırmayı hedef almışlardır. Sendikalar gayri safi gelirden, yani meydana getirilen somundan payını almak için mücadele eder, netice alır.

Memleketimiz muhtelif zaruretler sebebile, iktisaden geri kalmış ülke yaftasını taşımaktadır. Milletçe bu etiketten, kurtulma çabaları içindeyiz. Beşer Yıllık Kalkınma Plânlarının tatbiki konulması, görüşümüzü desteklemektedir. Kalkınma için sanayide büyük hamle yapılması şarttır. Kalkınma, istihdam yaratma için sanayileşmenin yanında tam ve gelişmiş anlamda toprak reformuna başlanması, vergide adaletin sağlanması, hele hele Yunan tarihçilerine bir daha "Yunanistanın iki baş şehri vardır. Siyasi şehri Atina, İktisadi şehri İstanbuldur" sözünü söyletmeyecek tedbirlere başvurulması lâzım gelir kanaatindeyiz.

Türk-İş kalkınmanın hürriyet içinde olacağına inanır. Onun savunucusudur. "Önce kalkınalım, sonra sosyal adaleti sağlayalım" fikrini elinin tersi ile reddeder.

Milli gelirin artması, refaha ulaşmamız, çileli doğunun kalkınması özel sektöre bel bağlamakla mümkün değildir. Özel sektör temsilcileri sadece Sivasta nutuk atmış, temel atmaya yanaşmamıştır. Hakikat budur. Ne özel sektöre, ne de sermayeye düşman değiliz. Zihniyetlere karşıyız. Realite odur ki, Doğuda palazlanan, soluğu İstanbulda, batıda alır. Palazlıyı İstanbuldan doğuya sevk etmek için, devletin imkân kapılarını ardına kadar açsanız dahi gitmeyeceklerdir. Çünkü doğuda mahrumiyet vardır. Sermayedarında, doktorunda, profesöründe zihniyet bu.

Zihniyet bu olunca, Plânlama Teşkilâtının özel sektörle sıkı fıkı flörtünün sonucunu merak ediyoruz.

Hükümetin bazı mamûllerde, fahiş kârlar sebebile özel sektörden indirim yapmasını istemesi karşısında, takınılan tavırları beraberce gördük, tesbit ettik. İlâç fiyatları Martta indirilecekti % 40-50 nispetinde. Durum aksine oldu. İlâç firmalarının memleketteki derebeyliği, Sosyal Sigortalardaki hükümranlığı dillere destandır.

İşçiyi çıkarırsınız tehditlerini savurarak bizi âlet etmek istediler. Tabii gereken cevabı aldılar.

Muhterem arkadaşlar,

Milli gelir konusunda Dünya memleketleri nüfuslarını ve gayri safi milli hasıladan adam başına düşen payı gösteren rakamları Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası yayınlamış bulunuyor.

Bu istatistiklere göre, milli gelirden 136 ülke arasında Türkiye 64 üncü sırayı işgal etmektedir. 72 ülke memleketimizden kötü durumda. Bu tablodan karamsar olmak lâzımgelmeyeceği gibi, övünmemek de lâzım gelir. Daha üst sıralara nasıl çıkacağımız hususunda, hükümetlerce benimsenen, Parlâmentoca tasdik edilen önümüzdeki Beş Yıllık Plânla alınacak neticeler önümüzdedir. Hükümete bu konuda başarı dilerken özel sektöre fazla bel bağlamamalarını da söylemiş olayım.

27 MAYIS ANAYASASI

Sayın arkadaşlarım,

Yurdumuzda hükümet kontrolünden âzade hür, demokratik sendika hareketi 27 Mayısın getirdiği Anayasa ile kabul olmuştur.

27 Mayıs Anayasası sayesinde Türk sendikacılığı serbestiye ulaşmış gerçek hüviyetini bulmuştur.

Temel işçi hakları bu Anayasanın teminatı altındadır. Anayasayı hazırlayan ve kabul edenlere olan şükran hislerimiz tazeliğini, sıcaklığını muhafaza ediyor.

Bu vesile ile bünye içinde, demokratik olmak kayıt ve şartı ile dünden daha etkili murakabeye ihtiyacımız olduğunu kabul etmenizi, ona göre de alınacak tedbirleri ortaya koymanızı sizlerden rica ediyorum. Sırası gelmişken söylemek isterim ki, Anayasalar her akla geldikde ve kişilere kızdıkta ucundan kenarından tirfillenemez. Türk hür sendika hareketi, Anayasayı korumakla görevlidir. Hür sendika hareketi bu sorumluluğunun ağırlığını daima hatırlamak zorundadır.

Dışımızdan hür sendika hareketine musallat olanlar çıkabilir. Onları yenmek kolaydır. Ama sendikaların gayet dikkatli ve titiz davranmaları şarttır. Böyle davranışlara zemin hazırlamalarına asla müsamaha etmemenizi istiyorum. Hür sendika hareketinde sendika yöneticiliği demokratik usullerle, hilesiz hurdasız belli sayıda kişilere verilir. Sorumluluğu kabulleneceklerin dışındaki sesler, olsa olsa dışardan gazel okumaktır. Türk sendikacılık hareketinin ne vasiye, ne modern haramilere, ne de siyasi komiserlere ihtiyacı yoktur. Buna bu kongreden sonra hususi itina göstererek böylelerine gerekli cevabı sizlerin vereceğinden şüphem yoktur.

TÜRK-İŞ'TEN ÜSTÜN GÜÇ TANIMİYORUM

Ucuz kahramanlıktan iki yüzlü hareketlerden ve sahiplerinden çekinmenizi hassaten rica ediyorum.

Sendikacılık hareketinde Türk-İş'ten üstün güç tanımıyorum. Sizlerin de tanımamanızı istiyorum. Kendilerini böyle görenler vehim içindedirler. Devlet hayatında, şahıslar geçici, millet daimidir. Sendikacılık hareketinde de bu kaideye sadık olarak hareket ettik. Türkiye'nin kentinde, köyünde, şehrinde, mahallesinde var olan isim Türk-İş'tir. Türk-İş ismi yatıyor gönüllerde. Bu isimden medet umanların sayısı milyonları bulmaktadır.

KIBRIS KONUSUNDA

Değerli delegeler,

1967 senesinin son aylarında Kıbrısta soydaşlarımıza reva görülen vahşice hareketler karşısında hükümetimizin, parlâmentomuzun kararlarını büyük takdirle karşıladık, yürekten destekledik.

Kıbrıs Türkünün davasında gösterdiği direnmeyi takdir ediyor ve diyoruz ki, 1963 den bu yana çektiği çile bitmeli, dava büyük milletimizin şeref ve haysiyetine yakışır şekilde sonuçlanmalıdır.

"Türk-İş'de neymiş" diyenler, bencilik, şahsilik peşinde olanlar derslerini almışlar ve almağa devam edeceklerdir.

Değerli delegeler,

Konuşmamın sonuna gelmiş bulunuyorum. Kongremizin yurt sathında yapacağı yankıları mutlaka müspet olacaktır. Türk-İş her kongreden daha güçlü, daha gelişmiş safları daha sıklaşmış olarak çıkacaktır. Ortadoğunun demokratik, hür ve kuvvetli etiketini Türk-İş'in muhafaza edeceğinden eminim. Başarılarımızın devamlı olmasını yürekten dilerim."

CEVDET SUNAY'IN KONUŞMASI

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy konuşmasını bitirdikten sonra, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın yanına giderek, kendisini kürsüye davet etmiştir.

Sunay, alkışlar arasında kürsüye gelerek şu konuşmayı yapmıştır:

“Anayasamızın sosyal ve iktisadi haklarına ve ödevlerine dahil, çalışma ve sözleşme hürriyetleriyle sosyal adalet ve sosyal güvenlik ilkelerinin, gerçekleştirilmesi ve korunması maksadıyla kurulmuş olan ve bu uğurda müspet gayretler sarfeden Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu’nun Yedinci Genel Kuruluna hitabetmekten ve şahıslarınızda fedakâr Türk işçisiyle vefakâr Türk işverenini selâmlamaktan bahtiyarlık duyuyorum.

Varlığını ve gelişmesini, Cumhuriyetimizin Milli, Demokratik, Lâik ve Sosyal Hukuk Devleti niteliklerine borçlu olan ve kuvvetini bu niteliklere bağlılığı ile sağlayan Teşkilâtınız, kuruluşundan beri şuurlu bir çalışma içindedir. Takdirle izlediğimiz bu durumu iftiharla belirtmek benim için bir vazifedir.

Türk-İş’in milli hukuk ile Atatürk Devrim ve İlkelerine dayanarak yönettiği sendikacılık hareketleri; siyasi, iktisadi ve sosyal hayatına çeki düzen vermek isteyen müesseseleşme gayretleri içinde, siyasi partilerin etkisi dışında kalabilen ve durumunu muhafaza etmesi gereken müspet gelişmelerdir.

Sendikacılığımızın bu yolda gelişmesi, işçilerimiz ile işverenlerimiz arasındaki münasebetlerin, ahenk içinde, verim sağlayıcı bir olgunlukta yürütülmesini mümkün kılmıştır. İşçi-İşveren Hükümet işbirliğinin, kanuni organlar arasında veya lüzum ve ihtiyaca göre ilgili kanunlar çerçevesinde serbest gelenekler haline girmesi, beşeri münasebetlerin gelişmesini daha hızlandırmaktadır.

Türk işçisi, kendi menfaatını çalıştığı işyerinin başarısında arayan ve bulan bir seviyeye yükselmiştir. Bunun neticesi olarak; işçi ve işveren münasebetlerinin düzenlenmesinde ve idaresinde, taraflar için kanuni birer kaynak ve vasıta olan Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt haklarından, karşılıklı iyi niyetlerle çok iyi bir şekilde faydalanılarak parlak imtihanlar verildiğini ve işçilerimizin bu haklarını sadece kendi iktisadi ve sosyal durumlarını korumak veya

düzeltilmek için, Anayasanın öngördüğü şekilde kullandıklarını kaydetmek ve bundan milletçe duyulan memnuniyeti belirtmek gerekir.

Bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, yurdumuzda da bu konudaki beşeri münasebetlerin amaçlarına ulaşması, sermaye piyasasının büyümesine, dolayısıyla iktisadi teşkilatlanma ve çalışmaların geliştirilmesine bağlıdır. Şimdiki halde, daha çok sanayi ve ticaret alanlarında kurulmuş olan sendikalarımızın, bütün işleri ve meslekleri kapsayan sendikalar halinde daha büyük bir dayanışma ortamı vücuda getirmeleri ve güçlenmeğe başlayan işveren sendikalarımızın da arzu edilen duruma gelmeleri, sosyal politikamızın başarıya ulaşması bakımından büyük ümitler vadetmektedir.

Sendikacılığımızın, önemli katkılarda bulunduğu kalkınma çabalarımızı güçlendirmek suretiyle aşırı akımları tersirsiz hale getiren bir ağırlık merkezi teşkil etmesi, bize, ayrıca güven vermektedir.

Sendikacılığımızın gelişmesinde, bu konudaki eğitimin ve özellikle sendika liderleri yetiştirme programlarının faydaları olmuştur. Bu sebeple, uygulanmakta olan programın daha mükemmel ve daha metodlu bir hale getirilmesini ve işçilerimizi ile işverenlerimizi aydınlatacak sürekli yayınlar ve müşterek çalışmalar yapılmasını tavsiye eder, kongrenize başarılar diler, bütün işçileri saygı ile selâmlarım."

BAŞKANLIK DİVANI

Cumhurbaşkanının konuşmasından sonra Seyfi Demirsoy, Başkanlık Divanı için verilmiş önermeleri okumuş ve oylamıştır. Türk-İş Yedinci Kongresi Başkanlık Divanına Vahap Güvenç, Mehmet Şahin ve Ahmet Çatakçınlar getirilmiştir.

Vahap Güvenç, Kongre Başkanlığına seçilmiş olmasından dolayı delegelere teşekkür etmiş ve gündem uyarınca, konuk siyasi partiler temsilcilerine söz verileceğini belirtmiştir. Kongre Başkanı, siyasi partilerin konuşma sırasının ad çekme suretiyle belirlendiğini söylemiş ve ilk olarak C.H.P. adına konuşacak Genel Sekreter Bülent Ecevit'e söz vermiştir.

ECEVİT'İN KONUŞMASI

Bugün Türkiye'de işçi topluluğunun içeriden ve dışarıdan bir patlama eğilimi içine sokulmak istendiğinden söz ederek konuşmasına başlayan Ecevit, bunun başlıca nedeninin Anayasaya göre, yapılması gerekli düzen değişikliğinin yerine getirilmemesinde olduğunu söylemiş, toplu sözleşme, grev ve lokavt haklarının verilmesinin de bu düzen değişikliğinin tabii bir icabı olduğunu, umutsuzluk ve çaresizlikten kurtulduklarını belirtmiştir.

Ecevit, hayat pahalılığının en az etkilediği topluluğun işçi topluluğu olduğunu, çünkü, toplu iş sözleşmeleriyle karşı konulduğunu, ancak büyük huzursuzluğun köylüler arasında bulunduğunu ve bunun bir patlama noktasına kadar geldiğini söyleyerek köylülerin Anayasa teminatı altında bulunmadığını açıklamıştır.

Ecevit, işçilerin toplu sözleşmelerle aldıkları ücret artışlarının, bazı tesirlerle azaldığını hatırlattıktan sonra, işçi hakları üzerinde tehlike bulutları bulunduğunu ve bunun kıdem tazminatının kaldırılması isteğinden geldiğini söylemiş, bu tutumun iş güvenliğini ortadan kaldıracağını, toplu sözleşme ve grev haklarını anlamsız hale getireceğini belirtmiştir.

C.H.P. Genel Sekreteri daha sonra, hükümetin işçi haklarını kısıtlayıcı tutumunu da yermiş, bu arada işçi ücretlerinin dondurulması eğiliminin büyük güçlükler doğuracağını, ancak daha evvel fiyatların dondurulması, gelir dengesizliğinin kaldırılması, aşırı tüketim eğilimlerini karşılayıcı tedbirlerin alınması gerektiğini söylemiştir.

Ecevit, çalışma hayatı ile ilgili bazı tedbirlerin süratle alınması üzerinde önemle durduktan sonra, Türk-İş tarafından hazırlanan ve işçi milletvekillerince Millet Meclisine verilen İşçi Yardımlaşma Kurumu Kanun Tasarısı (İYAK) nı gönülden desteklediğini, ancak iş çevrelerinin bu kuruluşa alınmasının büyük sakıncalar doğuracağını hatırlatmış ve konuşmasını Anayasanın emrettiği düzen değişikliğine getirerek şöyle bitirmiştir:

“Anayasanın emrettiği düzen değişikliği çalışma hayatımıza yeni bir yön vermiştir. Anayasamız, bilinçli işçilerin teminatı altındadır. Onun koruyucusu Türk işçileridir. Bugüne kadar reformlar yapılmamışsa aydınlardan ve bürokratlardan geldiği içindir, çünkü endişe uyandırmıştır. Şimdi

halkın içinden ve halk önderlerinden, yani sendikacılardan gelmektedir ve bu yüzden güçlüdür. Türk-İş'in Yedinci Kongresini, ekonomik, siyasal ve sosyal alanda sağlayacağı gelişmeler yönünden içten duygularla kutlarım."

KONGREYİ KALABALIK BİR YABANCI SENDİKACILAR GRUBU İZLİYOR

Türk-İş Yedinci Kongresini kalabalık bir yabancı sendikacılar grubu izlemektedir. Kongre münasebetiyle yurdumuza gelen yabancı sendikacılar Kongre Başkanı tarafından delegelere takdim edilmişlerdir.

Türk-İş Yedinci Kongresini izleyen yabancı sendikacılar şunlardır:

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) temsilcisi Enzo Frizo, Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) temsilcisi Anton Fittkau, İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Histadruth) temsilcileri Rafnael Beash ve Abraham Schmill, Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO) temsilcisi Henry Kirsch, UGTT Genel Sekreter Yardımcısı Ameer Ben Aicha, IFPCW Avrupa Bölge temsilcisi Frantz Loriaux.

BAŞBAKAN DEMİREL'İN TÜRK-İŞ KONGRESİNE MESAJI

Kongre Başkanı yabancı sendikacıları tanıttıktan ve kongreyi izleyen konuklara Türk İşçi Hareketi adına teşekkür ettikten sonra, Başbakan Süleyman Demirel'in seçim yasaklarının başlaması dolayısıyla kongreye konuşma yapamadığını bildirerek bir mesaj gönderdiğini söylemiş ve Demirel'in mesajını okutmuştur.

Başbakan Demirel'in mesajı şöyledir:

"Seçim Kanununun vaz ettiği yasaklar dolayısı ile meydana gelecek her hangi bir yanlış anlama ve yanlış tevşir etmeği önlemek için bizzat aranızda olarak sizlere hitap etmek imkânını bulamadım.

Büyük ve güçlü Türkiye'nin yapılmasında çalışkan, vatanperver Türk işçisinin hüneri, mahareti ve el emeği ile alinteri güvencimizdir. Daha çok vatandaşımıza iş imkânları yaratmak ve işçimize daha iyi hayat şartı temin etmek büyük Türkiye'yi yapma hedefimizin içinde mevcuttur.

Kongrenizin muhterem delegelerini ve delegelerin şahsında mensup oldukları işkolları ve işyerlerindeki işçilerimizi sevgi ve saygı ile selâmlar, başarılar temenni ederim."

MUZAFFER ÖZDAĞ'IN KONUŞMASI

Demirel'in mesajının okunmasından sonra kürsüye CKMP adına Muzaffer Özdağ davet edilmiştir.

Konuşmasına işçi hareketinin memleket bakımından taşıdığı önemi belirterek başlayan Muzaffer Özdağ, işçilerin siyasi partileri etkilerine almalarını temenni ettiklerini söylemiş, "işçi hareketinin, işçilerin milli gelirden aldıkları payı arttırma çabasını sempatiyle karşılıyoruz" demiştir. Özdağ sözlerine şöyle devam etmiştir :

"Milli gelirden alınan payı arttırma meselenin çözümü yolu değildir. Asıl mesele milli gelirin arttırılmasıdır. Bugünkü hakim kadrolar ise, hızlı kalkınmayı sağlayamamakta, milli geliri, yani somunumuzu büyültememektedirler."

Özdağ, milli gelir ve milli gelir dağılımı hakkında bilgi vererek, Türkiye'nin dünya ulusları arasında pek az milli gelire sahip ülke olduğunu söylemiş, Türk işçisinin haklarının Türkiye'nin güvenliğine bağlı olduğunu belirterek, **"Türkiye'nin güvenliği de Dünya durumuna bağlıdır"** demiş ve bu konuda görüşlerini açıklamıştır.

CKMP sözcüsü daha sonra, 27 Mayıs Anayasasının tesbit ettiği hedeflere hızla ulaşılmasını sağlayacak idari reform yapılması gereğine işaret etmiş, bugünkü devlet teşkilâtının, normalin üç katı pahalı çalıştığını belirtmiştir.

Özdağ, **"ahlâk ve mefkûre sorumsuzluğunda bulunuyoruz"** demiş ve mefkûre sorumsuzluğuna örnek olarak onbinlerce doktor, mühendis ve bunlara benzer kişilerin Türkiye yerine yurt dışında çalışmalarını göstermiştir.

"Türk İşçi Hareketini Türkiye'ye, Türk halkına bağlı görmek güvenimizdir" diyerek sözlerine devam eden Özdağ, eğitim konusuna Türk-İş'in verdiği önemi övmüş, eğitimde fırsat eşitliği sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

CKMP sözcüsü vergi ve toprak reformları yapılması gereğini örnekler vererek belirttikten sonra, **"Türkiyede kazanılan servet Türki-**

yede kalmalıdır ve Türk halkının hizmetine girmelidir. Bu yurtseverliğin bir icabıdır. Bütün sermaye sahiplerini yurtseverliğe davet ediyoruz” demiştir.

Muzaffer Özdağ, Türk-İş Yedinci Kongresine başarılar dileyerek sözlerini bitirmiştir.

KIRCA'NIN KONUŞMASI

CKMP sözcüsünden sonra Güven Partisi adına Coşkun Kırca bir konuşma yapmıştır.

Kırca, sözlerine, “Türk-İş’in Yedinci Genel Kurulu, Türk demokrasi tarihinin önemli bir devresine rastlamaktadır. Bugün memleketimizde, iktisadi kalkınmanın süratle yürütülmesinin, eğitim ve kültür alanlarında hızla ilerlemenin ve her çeşit vatandaş için sosyal adaletin bir an önce tam olarak kurulmasının en verimli yollarının hangisi olacağı konusunda yoğun bir tartışma cereyan etmektedir” diyerek başlayan Güven Partisi sözcüsü, hızla kalkınmanın demokrasi yoluyla mümkün olamayacağını iddia edenleri, komünizmin şu yada bu çeşidine kendilerini kaptırmış kimseler olarak tanımlamış, şunları söylemiştir:

“... Türk Milletinin ezici çoğunluğu, Türk kalkınmasının, iktisadi, kültürel ve sosyal alanda hızlı ve plânla, demokrasi içinde yürütülebileceğine inanmaktadır. Biz inanıyoruz ki, Türk vatandaşının durumu demokratik rejimde her geçen gün daha iyiye doğru gidecektir. Ancak demokratik rejimin getirdiği hür tartışma ve serbest tenkit sayesinde ki, Türk Milleti için geriye adım atmak söz konusu olamaz.. Gerçek şudur ki, Türkiye, Cumhuriyetten beri daima ilerlemiştir: geçirdiği buhranlara, iktidarların yetersizliğine rağmen ilerlemiştir. 1961 Anayasasının getirdiği düzen içinde, daima ileriye doğru gideceğimizden, gitmeğe muktedir olduğumuzdan kimsenin şüphesi olmasın; Türk Milletinin zaten şüphesi yoktur.”

Daha sonra 1961 Anayasasının niteliklerinden söz eden Güven Partisi sözcüsü, Anayasanın Türk toplumunu statik bir varlık olarak görmediğini, Anayasanın getirdiği düzenin değiştirilemeyeceğini; kimsenin bunu yıkmaya muktedir olamayacağını belirtmiş, demokrasiye ve milli bütünlüğe bağlı bir kuruluşun başta gelen görevinin Anaya-

sayı yıkmaya çalışan cereyanlarla mücadele etmek olduğunu öne sürmüştür.

Kırca daha sonra, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un **"işçilerde sınıf şuuru değil, milli şuur yaratılmalıdır"** sözüne değinerek, Türk-İş Genel Sekreterinin bu sözle **"Atatürkçülüğün gereğini yaptığını, büyük Atatürk'ün direktifine tamamiyle uygun bir temel felsefeyi ortaya koyduğunu"** belirtmiştir.

Konuşmasında **"temel işçi sorunlarına da yer veren"** Coşkun Kırca, Türk-İş'in çiftçiyi topraklandırma, plânlama, sermaye piyasasının tanzimi ve sosyal konut yapımına ilişkin görüşlerini paylaştıklarını ileri sürmüş, **"D cetvelinden ücret alan personelin, hizmet akdiyle çalışmadığı, önceden belli bir statüye, bir idarî kararla sokulduğu bu bakımdan memur sayılacakları yolundaki Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararının tamamen yanlış olduğunu"** iddia etmiştir.

Coşkun Kırca ayrıca Tarım İş Kanununun bir ön önce çıkarılması, Sosyal Sigorta fonlarına devletin katkıda bulunması, işçinin işyeri yönetimi ve denetimine katılma hakkının uygulama alanının genişletilmesi yolundaki Türk-İş görüşlerini desteklediklerini de açıklamıştır.

AYDIN YALÇIN'IN KONUŞMASI

Daha sonra A. P. adına Prof. Aydın Yalçın söz almış, işçi hareketinin en büyük kongresinde, onun partilerüstü politikasına uygun olarak particiliğin dar ölçüsü içinde kalmadan düşüncelerini açıklayacağını söylemiş, özellikle çalışma raporunu överek bir çok fikirlerini benimsediğini belirtmiştir.

Yalçın, demokratik düzen içinde, Türk İşçi Hareketinin ezici çoğunluğuna sahip Türk-İş bünyesinde, demokratik bir kuruluş olarak işçileri birleştiren noktanın asgarî müştereklerin şuuru olduğunu ve bu uyanışı görmenin büyük bir kuvvet kaynağı yarattığını söylemiş daha sonra şöyle demiştir:

"Türk-İş hür sendikacılığın, demokratik düzenin temellerinden biri olduğu inancındadır. Demokratik düzenle, sözde işçi cenneti olduğunu iddia eden solcu diktatörlük düzeni arasındaki en batar farkı, Türk-İş bu noktada bulmaktadır. Bizim sistemimizde, yani hür batılı düzende; işçi hareketi, toplanma, çalışma, düşünme, hürriyetlerinin bir parça-

sı olarak ve temel hakların teminatı altında, hür sendikacılık için imkân vardır. Fakat herşeyin devlet inhisarına geçtiği, çalışma hürriyetinin kalmadığı, toplanma, düşünme ve ifade hürriyetlerinin tahrip edildiği solcu diktatörlüklerde, ne hür sendikalara, ne de bağımsız sendikacılığa imkân vardır.”

Aydın Yalçın daha sonra, siyasi ve sosyal tarihimizin en hareketli, en karmaşık ve oldukça buhranlı bir devresi içinde bulunduğumuzu söylemiş, Türk demokrasisinin çocukluk devresini atlattığını, köklü bir devreye girmemekle beraber, gelecek günlerin vatandaş yönünden ümit verici olduğunu ifade etmiş, konuşmasını bugünkü iktidar partisinin ele aldığı ve olumlu sonuçlandığı konuları açıklayarak bitirmiş, “Türk İşçi Hareketi, Türk-İş gibi sorumlu, vatansever, hürriyet aşığı ve güçlü bir örgütte kaya gibi oldukça Türk demokrasisi sorunlarını bir bir çözümleyecektir.” demiştir.

SIYASİ PARTİ LİDERLERİ BAŞARI MESAJI GÖNDERDİLER

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) nun Ankara’da yapılan Yedinci Genel Kuruluna CHP Genel Başkanı İsmet İnönü, Güven Partisi Genel Başkanı Turhan Fevzioğlu, Millet Partisi Genel Başkanı Osman Bölükbaşı ve Milli Birlik Grubu adına Başkan Fahri Özdilek birer başarı mesajı göndermişlerdir.

Mesajlar şöyledir:

İSMET İNÖNÜ’NÜN MESAJI :

“Türk-İş Genel Kurulunu saygı ile selâmlıyarak ona çalışmalarında başarılar dilerim. Türkiyede İşçi teşekküllerinin millet hizmeti için ödevlerini ve sorumluluklarını bilerek gelişmeleri yeni devrin başlıca karakterlerini gösterir. İşçi teşekküllerimiz ekonomik ve sosyal hayatımıza emniyet ve güç getirmişlerdir. Türk-İş’in bu teşekküller içinde özel bir yeri ve memleket nizamını doğru yolda tutmak amacını sağlamakta müstesna bir ödevi vardır. Türk-İş geçirdiğimiz kuruluş devresinde başarı ile yerleşti ve gelişti; gelecek hizmetleri daha verimli ve daha göz alıcı olacaktır. Kongreye yürekten başarılar diler saygılar sunarım.”

FEYZİOĞLU'NUN MESAJI :

"Gaziantep'teki görevlerim sebebiyle Türk-İş'in Genel Kuruluna katılamadığım için gerçekten üzgünüm. Yeterki arkadaşlarım büyük toplantınızı takip edeceklerdir. Genel Kurul çalışmaları bitmeden Ankaraya dönecek ve toplantınıza bizzat katılmaktan şeref duyacağım. Türk-İş vatansever ve milliyetçi Türk işçisinin ve hür sendikacılığın gerçek temsilcisidir. Esaret rejimlerine karşı; demokratik rejim ve yabancı ideoloji hayranlığına karşı Türk milliyetçiliğini bayrak yapan Türk-İş'in Genel Kuruluna başarılar diler bütün üyeleri yürekten sevgi ve saygılarımla selâmlarım."

BÖLÜKBAŞI'NIN MESAJI :

"Alın teri ve göz nuru ile yurt kalkınmasının en önemli unsuru olan vatansever ve milliyetçi Türk işçisini kongrenizin şahsında sevgi, saygı ve taktir hislerimle selâmlar, başarı dileklerimi ve saygılarımın kabulünü rica ederim."

ÖZDİLEK'İN MESAJI :

"Milli Birlik Grubu emeğin ve insan haysiyetinin koruyucusu olan 27 Mayıs Anayasasının inançlı bekçilerini sinesinde bulunduran ve Cumhuriyetimizin temel unsurlarından biri olan Atatürkçü Türk-İş'in vatansever işçilerini saygı ile selâmlar ve Yedinci Genel Kurul toplantısına sonsuz başarı dileklerimi sunarım."

YTP GENEL BAŞKANI KÜRSÜDE

Bazı bakanların ve siyasi parti liderlerinin gönderdiği başarı mesajlarından sonra kürsüye Yeni Türkiye Partisi Genel Başkanı Yusuf Azizoğlu gelmiştir. Azizoğlu, sözlerine aşırı sol ve sağın tehlikelerine işaret ederek başlamış, "Türkiye'de sosyal hakların ve güvenliklerin söz konusu olduğu bir zamanda, işçinin gösterdiği uyanıklık, demokrasimizin en önemli teminatını teşkil etmektedir" demiştir.

Yurt kalkınmasında özel sektörün rolüne de değinen Azizoğlu, "Batının kalkınmada özel sektör metodunu benimsediğini, ancak bu metodun, memleket menfaatleriyle bağdaşmayan bir şekilde kullanılması karşısında dikkatli olunmak gerektiğini" belirtmiş, özel sektör demek, vurguncu, sırtını bir takım siyasi partilere dayayan ve memleket menfaatleri aleyhine çalışan bir topluluk demek değildir" demiştir.

Türkiye’de “herşeyi yıkma ve yeniden yapma arzusu taşıyan kimseler olduğunu” da sözlerine ekleyen YTP Genel Başkanı, “Türk Milleti olarak hiçbir şeyi yıkmaya ve yeniden yapmaya mecbur değiliz; çıkar yol, mevcut düzensizlikleri bertaraf edebilmektir” demiş, şunları söylemiştir:

“Türk toplumunun tek çıkış yolu; demokrasinin yoludur. Bu yol ne sağ ne de soldadır. Bizim yolumuz islâh yolu, medeniyetçilik yolu, Atatürkçülük yoludur.”

AHMET YILDIZ’IN KONUŞMASI

Milli Birlik Grubu adına bir konuşma yapan Tabii Senatör Ahmet Yıldız çok büyük tezahüratla karşılanan konuşmasında, Türk-İş’in çalışmalarını övmüş ve **“işçi örgütleri doğruyu savunacak, partiler de kendilerini buna göre ayarlayacaklardır”** demiştir.

Konuşmasına Anayasanın sosyal haklarla ilgili bölümünden bahsederek başlayan Yıldız, Türk-İş Çalışma Raporunu bölüm bölüm inceleyerek, görüşlerini açıklamış ve konuların vukufu ele alındığını, yetenekle dile getirildiğini söylemiştir.

Yıldız, işçi-memur ayrımı ile ilgili bölümden bahsederken, meselelerin raporda bilimsel yönüyle ele alınmış olduğunu, kendisinin de aynı görüşleri paylaştığını söylemiş ve **“işçi niteliğindeki kişiyi, haklarından yoksun bırakmak için memur saymak, kelimenin tam anlamıyla haksızlıktır”** demiştir.

Toprak dağılımı konusuna da değinen Ahmet Yıldız, **“toprak ağası yok”** diyenlerin doğru söylemediklerini belirtmiş, **“insanlar toprakla alınıp satılıyorsa, bir toprak sahibi cebinde binlerce kişinin oyunu taşıyorsa, o memlekette, anayasa yoktur”** demiştir.

Sözlerine, Türk-İş’in Çalışma Raporuna değinerek, **“şimdiye kadar gördüğüm dernek ve parti raporlarının çalışmalarının en iyisi olan bu rapor herkese örnek olmalıdır”** diyerek devam eden Yıldız şunları söylemiştir:

“Keşke Hükümetimiz de bu anlayışta olsa, Türk-İş kadar olamaz ama, ona yakın bir çalışma gösterse, Türkiye’de herşey çok iyiye gidecektir. Eğer Hükümet, Türk-İş’in çalışma raporunu program olarak alsaydı, yürekten desteklerim.”

İşçileri bölmek isteyen, üye sayısını değil, sendika sayısını arttırmak isteyenlere karşı çok dikkatli olunması gerektiğini söyleyen Ahmet Yıldız demiştir ki:

“Türkiyede partiliğin girip de soysuzlaştırmadığı yer yoktur. İşçi Hareketi, bir baskı grubu halinde, kendi görüşüne uygun siyasi partileri destekler. İşçi örgütleri doğruyu savunacak, partiler kendilerini buna ayarlayacaklardır. İşçilerin eylemlerini yadırgayan az gelişmiş kafalar bulunabilir. Bu geri kafaların işçi haklarını kısıtlamada gerekçe aradıklarına dikkat etmelisiniz.”

Yıldız, komünizmin insanlık dışı olduğunu, buna karşı sağda en kötü gericiliğin bulunduğunu belirtmiş, Türkiye'nin komünizmi reddettiğini ama Kabakçı Mustafaların Patrona Halil'lerin şahlandığı bu devirde sağın tehlikeli olduğunu söylemiştir.

ENZO FRİZO'NUN KONUŞMASI

Daha sonra, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Orta Doğu Temsilcisi Enzo Frizo kürsüye gelmiş ve şu konuşmayı yapmıştır.

“Huzurunuzda, Genel Sekreter Kardeş Harm Buiter adına söz almış bulunuyor ve Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonuna bağlı bütün işçilerin kongremize en samimi ve içten selâmlarını iletme istiyorum.

Bugün aranızda bulunmakla ülkenizde ikinci defa ICFTU Genel Sekreterini temsil etme fırsatını elde etmiş oluyorum. ICFTU Genel Sekreterini ilk defa Sendikacılık Kolejinizin açılışı dolayısıyla temsil etmiş, yine aynı vesile ile Konfederasyonunuzun kaydetmiş olduğu gelişmeleri sevinçle izleme fırsatını bulmuştum.

Türk-İş'in bu çeşit eğitim çalışmalarına büyük önem vermesi ve Türk Sendikacılarının ülkenin ekonomik ve sosyal gerçeklerine uygun bir şekilde yetiştirilmelerine öncü olması, Konfederasyonunuzun Türk işçisine hizmet yolundaki samimiyetini gösteren iyi bir örnektir.

Sendikalar genellikle işçiye refah sağlamak amacını güden kuruluşlardır. Ancak, işçiye refah sağlamak sadece toplu pazarlıklarla değil aynı zamanda yurdun daha olumlu ekonomik ve sosyal şartlara, kavuşturulmasının gerekliliği yolunda hükümet sorumlularının bazı tedbirler almağa zorlanmasıyla da mümkündür.

Bu sebeple, Türk-İş'in her üç ayda bir bakanlarla yaptığı toplantı

ve görüşmelerin son derece faydalı ve önemli olduğuna inandığımı bu rada belirtmek isterim.

Ülkenizde yeni çıkan kanunlarla teşkilâtlanma hakkının garanti altına alınmış olması, toplu sözleşme düzeninde tarafların sözleşme hükümlerine uymayı benimsemiş ve nihayet grev hakkına genellikle hürmet beslemesi sadece Türkiye'de demokratik nizamın varolduğunu göstermekle kalmamakta aynı zamanda Konfederasyonunuzun Türk işçisinin temel meselesini halletmek yolunda izlediği bilinçli tutuma iyi bir örnek teşkil etmektedir.

Gerçek sendika liderlerinin ülkelerinde yer alan sosyal ve ekonomik bazı değişiklikler esnasında egemenlik ve demokrasiye olan inanç ve bağlılıklarını hareketleriyle isbatladıkları bir vakıadır. Son zamanlarda komünist blokun karşılaşmakta olduğu bazı meseleler, işçi refahının gerçekleştirilmesinde egemenliğin, insan haysiyet ve vekârının ne derece önemli olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Hayatlarını işçinin kalkınmasına adanmış kimseler, bugün Doğu Avrupa'da görülmeğe başlanan yeni yeni uyanmaları dikkatle izlemek zorundadırlar.

Yer yüzündeki son gelişmeler nedeniyle bünyesini yeniden düzenlemek zarureti hissedilen ICFTU ise bugün kalkınmakta olan ülkelerin problemleriyle yakından ilgilenmektedir.

Bu nedenledir ki, ICFTU'nun 8 nci Genel Kurulunda özellikle şu sonuçlara varılmıştır:

- Yeryüzündeki bütün fertlerin refahını sağlama yolunda her ülkenin mevcut beşeri ekonomik kaynaklarını en verimli şekilde kullanmaya teşvik edilmesi gereklidir.
- Kalkınmış ülkelerin, kalkınmakta olan ülkelere gerek mali, gerekse teknik bilgi bakımından yardımcı olmalarına zorunluk vardır.
- Ticaret ve kalkınma çabalarının yeniden düzenlenmesi-ne, temel bazı sanayilerde istihsal ve istihlâkin dengeli bir hale getirilmesine, kalkınmakta olan ülkelerin mamûl ve yarı mamûl maddelerinin ihracatını önleyici zorlukların giderilmesine uluslararası para fonu sisteminin yeniden düzenlenmesine ihtiyaç vardır.

Yukarda bahsedilen kararlar alındıktan bu yana, ICFTU boş durmamış ve gerek Birleşmiş Milletlerde, gerekse uluslararası kuruluşlarda sesini duyurmağa gayret etmiştir.

Bu nedenle, işçiler arasındaki uluslararası dayanışmanın en büyük sembolü olan ICFTU'nun ülkeniz işçilerinin refahını sağlama yolundaki her çabanızda sizinle beraber olacağına şüpheniz bulunmamalıdır.

Demokrasiye olan kuvvetli inancınız ve ülkenizin sahip bulunduğu coğrafi durum; nedeniyle uluslararası hür sendikacılık hareketinde önemli bir yer işgal ettiğinize de burada değinmek isterim.

Komünizm ile mücadeleyi kabullenmiş ve onu altetmiş bulunuyor, böylelikle Orta Doğu'daki komşularınıza sadece hürriyet ve demokrasinin siyasi istikrar getirebileceğini, şahsi vekârlarının da zedelenmemesi şartıyla, işçi kalkınmasının yine hürriyet ve demokrasi yoluyla sağlanabileceğini isbatlamış bulunuyorsunuz.

Temennimiz, ekonomik gelişmeye imkân hazırlayacak düzenli bir siyasi rejime sahip olmağa çalışan Orta Doğu'daki komşularınızın tecrübelerinizden yararlanmasıdır."

ALMAN İŞÇİLERİ ADINA YAPILAN KONUŞMA

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) nun temsilcisinden sonra kürsüye Batı Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) adına Anton Fittkau gelmiş, DGB Genel Başkanının "Türk-İş Kongresine bir mesaj gönderdiğini, bunu okuyacağını" söylemiştir.

DGB Genel Başkanının mesajı özetle şöyledir:

"Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun saflarındaki 6,5 milyon işçi adına, Türk-İş Yedinci Kongresini kardeşçe hislerle, yürekten selâmlarım. Türk Sendikacılık Hareketi ile Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu arasında uzun yıllardan beri dostluk ve yakın bir işbirliği vardır. Başkanınız, Sayın meslekdaşım Seyfi Demirsoy, Federal Almanya'yı ziyaretinde, Türk işçi hareketine duyduğumuz sempatiyi yerinde tesbit etmiştir. Yakın ilişkilerimiz ve uluslarımız arasında uzun yıllardan beri devam eden dostluk, Federal Almanya'da çalışan 124 bin Türk işçisiyle daha da güçlenmektedir.

Sendikacılık Hareketinizin başarısı, işçilerin sosyal güvenliğinin sağlanmasına ve ekonomide önemli bir rol oynar hale gelmelerine bağlıdır.

İki hafta sonra, dünyanın hür sendikaları olarak, İşçi Bayramını, 1 Mayıs'ı kutlayacağız. İşçi Bayramı, hür ve da-

yanışma içinde kenetlenmiş sendikacılık hareketini ifade eder. İşçi Bayramında, dünya barışını korumak görevimizi bir kez daha hatırlamalıyız. Tüm insanlığın sefalet ve kordudan uzak olarak yaşamasını sağlamak, ortak çaba göstermemizi gerektirmektedir."

Anton Fittkau daha sonra kısa bir konuşma yapmış, Türk İşçi Hareketiyle Alman İşçi Hareketinin pek çok görüşte birleştiğini belirterek, sendikaların başta gelen görevinin demokratik düzeni korumak olduğunu sözlerine eklemiştir.

GEORGE MEANY'NİN MESAJI

DGB temsilcisi Anton Fittkau'dan sonra kürsüye tanınmış Amerikalı sendikacı Henry Kirsch gelmiş ve Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO) Başkanı George Meany'nin "başarı mesajı"nı okumuştur.

George Meany'nin mesajı özetle şöyledir:

"Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonuna mensup 14 milyon 300 bin işçinin en sıcak ve içten selâmlarını sizlere iletmek ve Türk-İş'in son 16 yıldır elde ettiği üstün başarıları bu vesile ile kutlamak, benim için bir şeref olmaktadır. Türk-İş çatısı altında teşkilâtlanmış olan hür ve bağımsız işçi kardeşlerimize, AFL-CIO'nun her zaman destek olacağını teyid etmek isterim..."

Kısa zamanda, 800 bin üyeli bir Teşkilât meydana getirerek, 3000'in üzerinde toplu sözleşme imzalamanız, güçlü, hür ve demokratik sendikacılık yolunda emin ve dev adımlar attığınızın en büyük delilidir. Bu başarınız, Türk işçisinin demokratik toplum düzeni içinde yerini almasına hizmet edecek, işçi ulusal kalkınmada kendisinden bekleni verebilecektir..."

Henry Kirsch daha sonra Türkiye'ye ilk olarak 1952'lerde Türk-İş'in kurulmasından hemen sonra geldiğini ve çeşitli sendika toplantılarına katıldığını belirtmiş, "Türk Sendikacılık Hareketindeki muazzam gelişmeyi görmek, benim için büyük bir mutluluktur" demiştir.

AFL-CIO Temsilcisi sözlerini şöyle bitirmiştir:

"... Türk-İş, demokrasinin ve sosyal adaletin güçlü bir destekçisi olarak tanınmaktadır. Bu alanda işçi kuruluşları olarak, ortak ideallere sahip bulunduğumuza inanıyorum."

TÜRK-İŞ YEDİNCİ KONGRE ÇALIŞMALARI

16 NİSAN 1968

SALI

Türk-İş Yedinci Kongresi ikinci gün çalışmalarına kongre münasebetiyle Türkiye'ye gelmiş olan Tunus İşçileri Genel Birliği Genel Sekreter Birinci Yardımcısı Ameur Beu Aicha'nın konuşması ile başlamıştır.

Konuşmasına kongreye davet edilmiş olmaktan dolayı duyduğu memnuniyeti belirterek başlayan Ameur Aicha, asırlardan beri Türklerle Tunuslular arasındaki yakın ilişkinin, işçi kuruluşları arasında da görüldüğünü, Tunusluların Türklere karşı aşırı bir sevgi ile bağlı bulunduğunu belirtmiş, **"bütün Tunus halkı Kemal Atatürk'ü tanır. Atatürk; cesur, ciddi ve çalışkan Türk Ulusunun yükselmesini ve gelişmesini başarmıştır"** demiştir.

Ameur Aicha, Tunus sendikacılık hareketinin, Tunus sosyal bir devlet olma yolunda büyük bir gelişme halinde bulunduğu için bu konuda Türk Sendikacılık Hareketinin işbirliğine ihtiyaç duyduğunu

da sözlerine eklemiş, her iki kuruluş arasındaki bağın kuvvetli bulunması gerektiğini söylemiştir.

ULUSLARARASI PETROL İŞÇİLERİ FEDERASYONU AVRUPA BÖLGE TEMSİLCİSİNİN KONUŞMASI

Tunuslu konuk sendikacıdan sonra söz alan Uluslararası Petrol İşçileri Federasyonu Avrupa Bölge Temsilcisi Frantz Lorioux, konuşmasına Türk-İş'in ve Petrol-İş'in uluslararası sendikacılık hareketinde oynadığı önemli role değinmiş, **"Barış, Ekmek, Özgürlük düzeninin yerleştirilmesi ortak çabamıza bağlıdır"** demiştir.

Lorioux daha sonra temsil ettiği Uluslararası Federasyonun Türkiyeden iki kuruluşu daha üyeliğe aldığını belirtmiş sözlerini Türk Sendikacılık Hareketine başarılar dileyerek bitirmiştir.

İSRAİL İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN KONUŞMASI

Daha sonra kürsüye davet edilen İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HİSTADRUTH) Yönetim Kurulu üyesi Rafael Beash, Türk-İş'in gelişmesini ve hedeflerine ulaşma yolundaki başarılarını takdirle izlediklerini belirtmiş, **"samimi olarak belirtmeliyim ki, sendikacılık alanında kaydettiğiniz ilerleme küçümsenemez"** demiştir.

Rafael Beash sözlerine devamla **"...sizin gibi biz de kalkınan milli ekonomiye bir mesuliyet çerçevesi içinde çalışan insanın hakları yolundaki mücadeleye inanıyoruz. Sizin gibi biz de kalkınan bir ekonomide işçi hareketinin, basit bir sendikacılığın ötesinde, çalışan insanın kültürel ve manevi bakımdan ilerlemesi sosyal gelişme ve çalışma alanlarında önemli unsur olması gerektiğine inanıyoruz"** demiştir.

HİSTADRUTH Yönetim Kurulu üyesi sözlerine şöyle son vermiştir:

"... Bu kongrenin Türk işçileri ve tüm Türkiye için, hayırlı ve uğurlu olması, uluslararası dostluğun güçlenmesi ve bölgemizde barış, adalet ve hürriyetin tesisi için de yeni bir temel taşı olmasını dilerim."

TAKİN KÜRSÜDE

HİSTADRUTH temsilcisinin konuşmasından sonra kürsüye Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri Necati Taşkın gelmiş ve çok alkışlanan bir konuşma yapmıştır.

Taşkın, Kıbrıstaki durum ve Kıbrıs Türk toplumunu çevreleyen sorunları anlatmış, Kıbrıs probleminin Türk toplumunun mal ve can güvenliğini teminat altına alacak siyasi bir çözüm yoluna kavuşturulması gerektiğini söylemiştir.

Genel Sekreter Taşkın'ın konuşmasının tam metni şöyledir:

“Kıbrıs Türk toplumunun varlık, hürriyet, namus ve şerefi uğruna dört buçuk yıldan beri mücadele halinde bulunan Kıbrıs Türk işçisi adına Yedinci Genel Kurul toplantınızı selâmlar, Genel Kurulunuzun başarılı olmasını dilerim.

Dört buçuk yıldır süregelen ve toplumumuzun varlık ve hürriyetini tehdit eden Rum saldırıları, abluka ve tehditlerinin gevşediği veya gevşemeğe yüz tuttuğu bu günlerde, geride bıraktığımız yılların biriktirdiği çözüm bekleyen problemleri karşımızda durmaktadır.

Bu problemlerin başında, muhakkak ki, Kıbrıs probleminin toplumumuzun can ve mal güvenliğini teminat altına alacak ve var olmasını sağlayacak barışçı ve nihai bir çözüm gelmektedir, şerefli barışçı ve nihai çözüm bulunması yönünde araştırmacı mahiyette yapılan çalışmaların erken bir zamanda başarıya ulaşması en halisane temennimizdir. Kıbrıs probleminin başladığı tarihten itibaren Anavatanın bu problemi çözmek yönünde gösterdiği çabaları takdir ve şükranla anmak isterim.

Anavatanın bu çabalarının hak ettiği başarıyı kazanmasında, şimdiye kadar olduğu gibi, bundan böyle de Kıbrıs Türküne düşen milli görevi bihakkın yapmağa devam edeceği tabiidir. Çünkü Kıbrıs Türkü Anavatana inanmakta ve güvenmektedir.

Anavatanın maddi ve manevi yardımıyla silâh gücüyle dize gelmeyen Enosis'e karşı bütün direnme gücünü ortaya koyarak canını ve malını seve seve feda etmekten çekinmeyen Kıbrıs Türkünü şimdi yeni ve hayatiyeti ile ilgili iktisadi ve sosyal problemler de çevrelemektedir. Dört buçuk yıldan beri Anavatanın maddi yardımlarıyla idamei hayat eden Kıbrıs Türk toplumunun, gelişen durum karşısında karşılaştığı iktisadi ve sosyal problemleri, milli davamıza halel getirmeyecek şekilde halletme imkânlarını araması ve bulması, davamızın selâmeti bakımından şarttır.

Ellerinde bulundurdıkları İdari Mekanizmadan azami derecede yararlanmasını bilen Kıbrıs Rumlarının, şimdiki gelişmeler karşısında, silâh gücü ile dize getiremedikleri Kıbrıs Türkünü iktisaden çökertmek isteyeceklerini ve bunun için de ellerindeki her türlü imkânı kullanacaklarını tahmin etmek bir kehanet sayılmasa gerek.

Türk toplumunun, önünde belirmekte olan muazzam iktisadi ve sosyal sorunları, plânlı, programlı ve cesaretle karşılaması ve bunlara hal çaresi bulması kaçınılmaz bir görevdir. Göçmen durumuna düşmüş, işsiz kalmış, gelir ve geçim kaynaklarından yoksun, Anavatandan gönderilen yardımlarla hayatını devam ettiren on binlerce insanı, müstehlik durumundan çıkararak müstahsil duruma geçirmek elbette kolay bir iş olmayacak ve uzun zaman isteyecektir. Bu problemlere olayların yarattığı ruhi sebepler de eklen-diği zaman yapılacak işlerin ağırlığı ve fazlalığı kendilerini daha da hissettirecektir.

İktisadi ve sosyal problemlerimizin hallinde, herkese olduğu gibi, Kıbrıs'taki Türk sendikalarına da büyük bir görev ve sorumluluk düşmektedir. Bu görev ve sorumluluk duygusu içerisinde Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu, yüksek tahsil imkânlarından yoksun, müstakbel iş gücümü-zü temsil edecek gençleri bir mesleğe kavuşturmak amacıyla 1966 yılı başından beri Adanın muhtelif yerlerinde ı-ıraklık kursları başlatmış bulunuyor. Şimdiye kadar sayısı 12 yi bulan bu kursların gittikçe rağbet kazandığı bir vakı-ıdır. Bu kursların devamında bizi maddeten desteklemekte olan Anavatana kalben minnettarız.

Olayların başından beri işsiz bulunan işçilerimize iş temin etmek zorundayız. İşçilerimize eski iş ve maharetle-rini kazandırmak gibi önümüzde bir yığın eğitim problemleri de durmakta ve bunları çözecek çareler aramaktayız. Bütün temennimiz, bulunacak olan siyasi çözümün toplumu-muzun iktisadi düzenini, Rum unsurunun insafına bırakma-sıdır.

Geçen Genel Kuruldan bu yana Türk-İş'le olan kardeş-çe ilişkilerimiz ahenkli ve istikrarlı bir şekilde devam et-mektedir. Türk-İş'in hasta işçilerimize, Anavatanda bakım ve tedavilerinin yapılmasında, yapmakta olduğu yardım ve

göstermekte olduğu ilginin Kıbrıs Türklerinin kalbinde ve vicdanında ebedi bir şükran vesilesi olmakta devam edeceğine büyük bir memnunlukla kaydetmek isterim.

Sayın arkadaşlar,

Çok güç şartlar içerisinde bulunan toplumumuz fertlerinin büyük bir çoğunluğu Anavatanın büyük bir mali külfete katlanarak gönderdiği yüz milyonlarca liradan nasibini alarak idamei hayat etmektedir. Yaptığı yardımın Anavatan için büyük bir mali külfet olduğunu takdir ediyoruz. Ancak Anavatanın maddi ve manevi yardımı olmasaydı Kıbrıs Türkünün direnemeyeceği bir gerçektir. Gittikçe artarak devam etmekte olan Anavatanın maddi ve manevi yardımıyla davamızda muzaffer çıkacağımıza inanır, hepinizi saygı ve sevgi ile selâmlarım."

F. K. GÖKAY'IN KONUŞMASI

Türk Standartlar Enstitüsü salonunda devam etmekte olan Türk-İş Yedinci Kongresinde yurt dışındaki Türk işçilerinin sorunları konusunda bir konuşma yapan Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay, "**İşçi ve işveren ilişkilerinin ileri bir seviyede olması sosyal bir paratonerdir**" demiş, aşırı cereyanlara karşı Türk İşçi Hareketinin güçlü ve etkili olduğunu söylemiştir.

1960 yılında başlayan işçi sevki konusunda da bilgi veren Gökay, 1963 ve 1964 yıllarında bunun en yüksek seviyeye çıktığını, Avrupa Konseyi toplantısında işçi sorunlarının önemle ele alındığını açıklamıştır.

TÜZÜK KOMİSYONU TEKLİFİ

Gökay'dan sonra, 47 imzalı bir önerge ile yeni bir Tüzük Değiştirme Komisyonu kurulması teklif edilmiştir. Önerge aleyhinde konuşan TOLEYİS Başkanı İsmail Aras, Türk-İş Başkan Vekili ve Çimse-İş Başkanı Türkay, İcra Kurulunun teklifi üzerine, Yönetim Kurulunun kongre öncesinde böyle bir komisyon kurduğunu, bunun amacının kongrenin yükünü hafifletmek olduğunu, bu komisyonca hazırlanan raporun da kongrede meydana getirilecek bir alt komisyonda görüşülebileceğini öne sürmüşlerdir. Buna karşılık Genel-İş Başkanı Abdullah Baştürk kurulan komisyonun Türk-İş Ana Tüzüğüne aykırı olduğunu söylemiştir. Komisyon sözcüsü Sağlık-İş Başkanı Mustafa Başoğlu da önerge aleyhinde konuşmuş, tüzükte kongre öncesinde komisyon kurulmasını yasaklayıcı hükümler olmadığını ileri sürmüştür. Daha sonra Pet-

rol-İş Başkanı İsmail Topkar, her kuruluşun bir temsilci ile katılacakları, yeni bir Tüzük Değiştirme Komisyonu kurulmasının yararlı olacağını, yeni komisyonun, daha önce hazırlanan teklifler üzerinde çalışabileceğini, böylelikle önceki çalışmaların da değerlendirilebileceğini öne sürmüştür.

Bu arada bir yeterlik önergesi verilerek, oylamaya geçilmiş ve yeni bir tüzük değiştirme komisyonu kurulmasını öngören önerge kabul edilmiştir.

ÇALIŞMA RAPORU GÖRÜŞMELERİ BAŞLADI

Tüzük değiştirme komisyonunun kurulmasına karar verildikten sonra Çalışma Raporu üzerindeki görüşmelere başlanmıştır.

İlk sözü Ges-İş Sendikası'ndan Hüseyin Ekşi almış, İcra Kurulunun rapordaki düşünceleri gerçekleştirmek için çaba sarfetmediğini, yurt sorunlarının hallinde Altıncı Kongredeki kararların uygulanması gerektiğini söylemiş **"Yurt sorunlarının çözümlenmesi sadece sözde kalmıştır. Türk-İş gerekli aksiyonu göstermemiştir"** demiştir.

Hüseyin Ekşi, petrol konusundaki Türk-İş görüşünün raporla çeliştiğini, İYAK'ın işçi yararına olduğunu ancak işçiye külfet yüklemesinin doğru olmayacağını belirtmiş, partiler üstü politikaya da değinerek **"Bozuk düzenin değişmesini istiyorsak siyasi yelpazedeki yerimizi mutlaka tayin etmeliyiz"** demiştir.

MADEN-İŞ FEDERASYONU DELEGESİ MEHMET ŞAHİN'İN KONUŞMASI

Daha sonra kürsüye gelen Maden-İş Federasyonu delegesi Mehmet Şahin, Türk sendikacılarının Türk-İş etrafında kenetlenmesi gerektiğini söyleyerek sözlerine başlamış, bir gazetenin yayınına tenkit ederek, İcra Kurulunun çalışma raporu üzerindeki görüşlerini açıklamıştır.

Mehmet Şahin özellikle madenlerin durumu üzerinde durarak, şöyle demiştir:

"Yeraltında çalışan maden işçilerini temsil eden insanlar olarak açıkça belirtiyoruz ki, memleketimizin yeraltı serveti heba edilmektedir. Özel sektör kapkaççı bir tutumla çalışmaktadır. Bunun önüne geçilmesi için tek çare madenlerimizin devlet eliyle işletilmesidir. Biz madenlerimizin devletleştirilmesini istiyoruz. Memleket ve işçinin çıkarı bundadır."

Mehmet Şahin, Maden Kanununun çıkarılamamış olması yüzünden işçilerin iş güvenliğinden yoksun kaldığını söylemiş, madenlerde kazaların arttığını, maden kazaları bakımından Türkiye'nin durumunun yürekler acısı olduğunu söylemiştir.

Maden-İş Federasyonu delegesi bundan sonra, asgari ücretler, Tarım-İş Kanunu üzerindeki düşüncelerini söylemiş, partilerüstü politika uygulamasının işçi lehine çalışan parlamento üyelerinin seçilmesi için çalışarak da yapılabileceğini söylemiştir.

KONUŞMALARIN SINIRLANDIRILMASI ÖNERGESİ REDDEDİLİYOR

Mehmet Şahin'in konuşmasından sonra, kongre başkanı Vahap Güvenç konuşmaların sınırlandırılmasını öngören bir önerge bulunduğunu belirtmiş ve önergeyi okutmuştur. Önerge aleyhinde Toleyis Federasyonu delegesi Nusret Aydın söz alarak bir konuşma yapmıştır.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy da önerge üzerinde konuşmak üzere kürsüye gelerek, herşeyin hiçbir sınırlamaya tabi tutulmadan konuşulmasının faydası olduğunu söylemiş **"biz teşkilâtlara örnek olmak istiyoruz"** demiş önergenin reddini istemiştir.

Önerge oylanarak, reddedilmiştir.

MADEN-İŞ FEDERASYONU DELEGESİ ABDULLAH ÇAKİREFE'NİN KONUŞMASI

Maden-İş Federasyonu delegesi Abdullah Çakırefe, konuşmasına, İcra Kurulu raporunun çok güzel hazırlanmış olduğunu söyleyerek başlamış ve sözü madenler konusuna getirerek, şöyle demiştir:

"Yeraltı servetleri bakımından çeşitli madenlere sahip bir ülkeyiz. Ancak bizim madenlerimiz zengin rezervli değildir. Bu yüzden madenlerimizin kullanılmasında çok dikkatli hareket etmek zorundayız. Halbuki, madenlerimiz, yok pahasına, kapkaççı bir zihniyetle heder edilmektedir. Bugün yurdumuzda özel sektör eliyle işletilen 480 maden vardır. Bunların bir kaçı hariç hepsi de kanunlara nizamla aykırı olarak çalışmaktadır."

Maden Federasyonu delegesi bu durumun önlenmesi için madenlerin devlet eliyle işletilmesi gerektiğini söylemiş, tehlikeli durumun defalarca ilgililere duyurulduğunu, ancak kimsenin buna aldırmadığını söyleyerek demiştir ki:

"Eğer gelecek kuşaklara yeraltı serveti tükenmiş bir ülke bırakmak istemiyorsak, gelecek kuşakların bizi lânetle anmasını istemiyorsak, duruma çare bulmak zorundayız."

Çakırefe, kömür madeninin krize gittiğini, buna fuel oil kullanılmasının sebep olduğunu söylemiş, önümüzdeki yıllarda kömür ocaklarının kapanmak zorunda kalacağını belirtmiştir. Bu konuda tedbir alınacağı yolundaki vaatlerin büyük petrol sermayedarlarının etkisi ile uygulanmadığını söyleyen delege, bir yakıt politikasının eksikliğinin hissedildiğini belirtmiş, Maden Bakanlığı kurulmasını istemiştir.

Çakırefe, İcra Kurulu raporunda maden kazalarına yer verilmemiş olmasını tenkid etmiştir.

Abdullah Çakırefe'nin konuşmasından sonra kongre çalışmalarına ara verilmiştir.

ÖĞLEDEN SONRA

Türk-İş Yedinci Kongresi çalışmalarına öğle tatilinden sonra devam etmiştir.

Saat 15 te oturum açılınca ilk sözü Metal-İş Federasyonu delegesi Sait Aydın Özeren almıştır.

Özeren, özellikle montaj sanayii üzerinde durmuş, bu sanayii kolunun çalışmalarını enine boyuna tahlil etmiştir. Konuşmasında **"yabancı sermayeye karşı değiliz, ancak, yabancı sermaye, masraflarını naylon faturalarla şişirerek, vergi kaçakçılığı yapmaktadır"** diyen Sait Aydın Özeren Sanayi Bakanının tutumunu tenkid etmiş, montaj sanayiinde çalışan işçilerin durumuna değinmiştir.

Konuşmacı, Ordunun satın aldığı arabaların çok çeşitli olduğunu söylemiş, Türkiyede yedek parça sanayii kurulmadığı için, savunma hizmetlerinde kullanılan arabaların yedek parçalarının dışardan getirildiğini, bu suretle bütçeden daha fazla harcama yapmak zorunda kaldığını belirtmiştir.

Sait Aydın Özören, İşsizlik Sigortası Kanun tasarısına da değinmiş, bu kanunun kıdem tazminatını yok etmek istediğini, tazminatlar başka yerlerce de ödense, işçinin işgüvenliğinin ortadan kalkmış sayılacağını söylemiş, Sendikalar Kanunu ile Toplu Sözleşme Kanununun uygulanmasında görülen aksaklıkları anlatmıştır.

METAL-İŞ FEDERASYONU AVNİ MURAD'IN KONUŞMASI

Metal-İş Federasyonu delegesi Avni Murat aşırı sol akımlara çatmış, **“DİSK'in işçiyi asla temsil edemeyeceğinin işçi tarafından da çok iyi bilinmekte olduğunu”** söylemiştir. Konuşmacı partiler üstü politika uygulamasının faydalı olduğunu belirtmiş; sözü teşkilâatlanmaya getirerek, az sayıda sendika çok sayıda üye ilkesinin uygulanması ile ilgili görüşlerini açıklamıştır. Konuşmacı bu konuda kendi işkolu ile ilgili örnekler vermiştir.

MADEN-İŞ DELEGESİ MUSTAFA ORHA

Maden-İş Federasyonu delegesi Mustafa Orha, konuşmasına Türk-İş'in çok güçlü bir kuruluş olduğunu söyleyerek başlamış, İşçi Hareketinin gücünü gösteren örnekler vermiştir.

Orha Partilerüstü politika uygulamasının yararlarını anlattıktan sonra, sözü, yeraltı servetlerimize getirerek, Anayasa'nın 130 uncu maddesini okumuştur. **“Cebine bir miktar para koyan, maden işletme ruhsatı alıyor, bir süre sonra da ortadan kayboluyor”** diyen Orha, bu konuda örnekler vermiş, bir maden işletmesinde işçilerin birikmiş ücretlerinin ödenmemesi için, işletmenin nasıl çeşitli kişilere devredildiğini anlatmıştır.

Maden-İş Federasyonu delegesi, Konya'da işletilen bir civa madeninin işletme ruhsatnamesinin iptal edilmesini önlemek için yılın belli günlerinde dinamit patlattığını söylemiş, gene aynı ildeki bir civa madeninde kötü sağlık şartları yüzünden işçilerden kimisinin öldüğünü, bazılarının da hastalandıklarını anlatmış, Etibank'ın işletmeyi devralmasından sonra durumun düzeldiğini belirtmiştir.

Özel sektörün madenleri işletmesinin milli çıkarlara uygun olmadığını söyleyen Orha, örnekler ve işletme isimleri vererek iddiasını doğrulamıştır. Konuşmacı bir işletmenin kolay maden çıkararak, fazla kazanç elde etmek gayesiyle, 100 milyon ton linyit kömürünü heba ettiğini açıklamış, madenlerin mutlaka devletleştirilmesi gerektiğini söylemiştir.

Özel sektöre ait işyerlerinde iş güvenliği olmadığını, işçi sağlığının korunmadığını belirten Orha, Madenlerin kontrolünü yapacak bir kuruluş teşkilini istemiştir.

MADEN-İŞ FEDERASYONU DELEGESİ HAKKI IŞIK

Mustafa Orha'dan sonra kürsüye Maden-İş Federasyonu delegesi Hakkı Işık gelmiştir. Hakkı Işık, maden ocaklarında güvenlik ted-

birlerinin alınmayışını sert bir dille yermiş, sözü madenlerin işletilmesine getirerek, **“yurdumuzun ve maden işçilerinin çıkarları, madenlerimizin devlet eliyle işletilmesini gerektirmektedir”** demiştir. Madenlerin devletleştirilmesi isteğinin doktriner açıdan değerlendirilmemek gerektiğini belirten Maden-İş Federasyonu delegesi, bir takım çevrelerin bu konuyu istismar etmesine de müsamaha etmeyeceklerini sözlerine eklemiştir.

Hakkı Işık daha sonra kaçak maden işletmelerinden söz etmiş, bunun üzerine Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Kongre Divanı vasıtasıyla, konuşmacının somut örnek verip veremeyeceğinin sorulmasını, örnek vermesi halinde bunu not alarak, inceleteceğini belirtmiştir. Çalışma Bakanının isteğine karşılık Maden-İş Federasyonu delegesi, Çalışma Bakanının, somut örnekleri Federasyonun belirli sürelerde yayınlanan bültenlerinde görebileceğini söylemiştir.

GES-İŞ DELEGESİ HAMDİ TURAN

Hakkı Işık'ın konuşmasından sonra Ges-İş Mali Sekreteri Hamdi Turan söz almıştır. Ges-İş delegesi, sabahki oturumda Ges-İş Hırfanlı Şube Başkanı Hüseyin Ekşi tarafından yapılan konuşmanın Ges-İş Sendikasını ilzam etmediğini, Ekşi'nin kişisel görüşlerini açıkladığını bildirerek sözlerine başlamış, Türk-İş Çalışma Raporunu eksiksiz bulduklarını ancak raporda yer alanlarla uygulama arasında farklar olduğunu söylemiştir.

“Raporda yer alanlar, daha keskin hatlarla Altıncı Genel Kurula da sunulmuştu. Ancak uygulamada, yol gösterici durumunda bulunan ve bu görevi çok gayri müsait şartlara rağmen başarabilen Türk-İş İcra Kurulu en başta Yönetim Kurulunun bazı üyeleri ile çatışmışlardır” diyerek devam eden Hamdi Turan, **“... böyle bir Yönetim Kurulu ile şu kitleyi dağıtmadan bugüne kadar getirebildiği için İcra Kurulunu tebrik ederim”** demiştir.

Ges-İş delegesi daha sonra **“partiler üstü politika”** kavramının açıklığa kavuşturulmaya muhtaç olduğunu söylemiş, kavramdan ne anlaşılacak gerektiğini, Teşkilâtı adına şu sözlerle belirtmiştir:

“Hiçbir siyasi örgütün organı olmadan bembeyaz kalmak...”

Hamdi Turan, hiçbir siyasi örgütün organı olmamanın, Türk-İş ilkelerinin gerçekleştirilmesi için realist bir politika izlenmesine engel teşkil etmemek gerektiğine işaretler; **“partilerüstü politika kavramından savunduğumuz ilkeleri gerçekleştirebilecek bir siyasi partiyi**

desteklemek, onu kendimize angaje etmek anlaşılmalıdır” demiştir. Aksi tutumun **“partiler üstü politika değil, politikasızlık”** olduğunu öne süren Hamdi Turan, konuşmasının son kısmında Maliye Bakanlığının Sayıştay kararlarına karşı çıktığını açıklamış, Yeni İş Kanununu yermiş, işsizlik sorununa ilişkin görüşlerini belirtmiştir. Çalışma Bakanlığı bölge teşkilâtlarında alınan kararların birbirine uymadığını da söyleyen Ges-İş delegesi gecekondlu sorununun önemle ele alınmasını, vergi adaletinin gerçekleştirilmesini istemiştir.

NİYAZİ MEMİŞ KONUŞUYOR

Hamdi Turan'dan sonra yine Ges-İş Sendikası'ndan Niyazi Memiş söz almış, Disk konusunu eleştirdikten sonra, 1966 yılında yayınlanan **“İş Dönüşü”** saatinin 1,5 yıl sonra kaldırıldığını, ancak bunun işçi yararına olduğunu ve Türk-İş'in bu konuda çalışma göstermesi gerektiğini, 931 sayılı İş Kanununun işçiye yeni birşey getirmediğini söylemiş ve sözü ihbar ve kıdem tazminatı konusuna getirerek şöyle demiştir:

“Bundan şimdilik vazgeçildiği anlaşılmaktadır. Hatadan dönmek de büyük bir fazilettir. Mağduriyetlere katlanan işçiye huzursuz eden hareketlerden kaçınılmalıdır.”

Niyazi Memiş zamlar konusuna değindikten sonra Türk-İş'in mutlaka günlük bir gazete çıkarması ve her genel kurulda değiştirilen, Ana Tüzüğü'nün ciddi bir çalışma ile artık son şeklini alması gerektiği üzerinde durmuştur.

DÜNDAR ÇİĞİT'İN KONUŞMASI

Daha sonra Kâğıt-İş delegesi DüNDAR ÇİĞİT, Türk-İş'in partilerüstü politikası üzerinde durmuş, daha önce konuşan Hamdi Turan'ın fikirlerine katıldığını, raporda DİSK konusuna fazla yer verilmesinin hata olduğunu, Disk'e katılan işçilere komünist denilmemesi gerektiğini ve tabandaki işçinin uyarılmasının artık bir zorunluk olduğunu söylemiştir.

DüNDAR ÇİĞİT, Türk-İş'in aidat konusuna da değinmiş, sendikaların aidat kaçırдықlarını söyledikten sonra, Türk-İş personelinin kadrosunun asgariye indirilmesinin gerektiğini ileri sürmüştür. İYAK konusu ve işçilerin kredi temini üzerinde de fikirlerini söyleyen DüNDAR ÇİĞİT, Türk-İş eğitim programının gerekli fonksiyonu ifa etmediğini söyleyerek konuşmasını bitirmiştir.

KOMİSYON SEÇİMLERİ

Daha sonra Komisyon seçimleri yapılması teklifi oya konularak kabul edilmiş ve komisyon üyelerinin seçimi yapılmıştır.

Seçimden sonra kongre, çalışmaların yarın sabah saat 10'a kadar ara vermiştir.

TÜRK-İŞ YEDİNCİ KONGRE ÇALIŞMALARI

17 NİSAN 1968
ÇARŞAMBA

Oturumu, Tunuslu konuk sendikacının Türk-İş'e bazı armağanlar getirdiğini, bunları takdim edeceğini bildirerek açan Divan Başkanı daha sonra Tunus İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Ameer Ben Aicha'yı kürsüye davet etmiş ve Aicha, Tunus el sanatlarını ve güzel sanatlarını gösteren broşür ile Çalışma hayatına ilişkin kanunları toplayan bir kitabı vermiştir.

Başkanlık Divanı daha sonra Suriye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreterinin de kongreyi izlediğini bildirmiş, usul hakkında TOLEYİS delegesi İsmail Aras'a söz vermiştir. Aras, komisyona 50 den fazla delegenin katıldığını, komisyon çalışmaları sırasında genel kurulu izleyemeyeceklerini, bu bakımdan komisyon çalışmaları sırasında genel kurulun tatil edilmesini istemiştir. Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un teklif aleyhinde konuşması üzerine İsmail Aras, teklifini geri aldığını bildirmiştir. Daha sonra kürsüye Kristal-İş Delegesi Mehmet Şişmanoğlu gelmiştir.

KRISTAL-İŞ DELEGESİ MEHMET ŞİŞMANOĞLU

Konuşmasına “Türk-İş Çalışma Raporuna tümüyle katılmamak, onu desteklememek mümkün değildir” sözleriyle başlayan Şişmanoğlu, raporda yer alan ilkelerin gerçekleştirilmesi için ne gibi bir politika izlenmek gerektiğinin belirlenemediğinden yakınmış, bu konuda iki soruyla karşılaştığını belirterek şöyle demiştir:

“Raporda yer alan temel ilkeleri, konuyu tabana male-derek mi, militan sınıf olarak, tabandaki işçiyi karıştırmadan mı gerçekleştirmeye çalışacağız? Kanaatım odur ki, temel ilkeleri sadece militan sınıf olarak ele alır da, tabana maletmeden gerçekleştirmeye çalışırsak, başarılı olamayız, bir takım tavizler dışında hiç bir şey elde edemeyiz.”

Kristal-İş Delegesi daha sonra Türk-İş'in partilerüstü politika ilkesinin sınırlarının kesinlikle belirlenmesi gerektiğini de sözlerine eklemiş, aksi takdirde temel işçi ilkelerinin gerçekleştirilemeyeceğini iddia etmiştir.

Mehmet Şişmanoğlu daha sonra fiyat politikasına değinmiş, toplu sözleşmelerle elde edilenlerin fiyatlardaki istikrarsızlık nedeniyle işçiden geri alındığını öne sürmüştür.

Kristal-İş delegesi teşkilatlanmayı yetersiz gördüğünü, ertelenen grevlerin sendika özgürlüğünü tehdit ettiğini belirtmiş, 931 sayılı İş Kanununu yermiş, Paşabahçe grevi hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

TOLEYİS DELEGESİ NUSRET AYDIN

Kristal-İş delegesinden sonra kürsüye TOLEYİS Delegesi Nusret Aydın gelmiştir.

Çalışma raporu ve yurt sorunlarına ilişkin görüşlerini açıklayacağını belirten Nusret Aydın “Türk-İş Genel Kurulu yurt sorunlarına ışık tutmalıdır” demiş, siyasilerin çözümleyemediği sorunları işçi hareketinin çözümlmek zorunda olduğunu söylemiştir.

Temel yurt sorunlarının çözümlenmesinde 27 Mayıs Anayasasını ve getirdiği müesseseleri korumanın önemine değinen TOLEYİS delegesi, sendikaların varlığını 1961 Anayasasına borçlu olduğunu belirt-

miş, Anayasayı değiştirmek isteyenlere müsamaha edilmemesini istemiştir.

Nusret Aydın sözlerine şöyle devam etmiştir:

“Anayasayı; onun getirdiği müesseseleri koruyabilecek miyiz; bağımsız radyoyu, muhtar üniversiteyi, temel ekonomik ve sosyal hakları koruyabilecek miyiz? Millet bunun cevabını bekliyor.”

Cevabı beklenen bir diğer sorunun da **“Türk-İş’in partilerüstü politika ilkesi”** olduğunu belirten Nusret Aydın, partiler üstü politika ilkesinin **“dünya görüşünden mahrum olmak demek olmadığını”** öne sürmüştür. Aydın konuşmasına şöyle devam etmiştir:

“... Altıncı Kongreye sunulan çalışma raporu ile Yedinci Kongreye sunulan arasında büyük bir benzerlik var. Temel ilkeler biraz yuvarlatılarak bu yıl da tekrarlanmış. Bunları benimsiyor, destekliyoruz. Ancak işçi arasında olsun, halk arasında olsun, bazı sendikacı arkadaşlarımız; bazı işçi milletvekili arkadaşlarımız bu ilkelerin aksini savunuyor. Bir insan ya A’dır, ya da B... Bunun ikisini birden olmak mümkün değildir.

TOLEYİS delegesi daha sonra, Türk-İş görüşünün bir siyasi parti tarafından benimsenmesi halinde, bu siyasi kuruluşun desteklenmek gerektiğini, aksi taktirde Türk-İş Çalışma Raporunda yer alan ilkelerin gerçekleştirilmesinin mümkün olamayacağını iddia etmiştir.

Bu sırada bazı delegeler, Nusret Aydından söz konusu siyasi partinin ismini vermesini istemişler, TOLEYİS delegesi de, **“Muhterem Genel Kurul, bu siyasi kuruluşu belirlemelidir; bu siyasi kuruluş Türkiye İşçi Partisi dışında herhangi bir parti olabilir”** demiştir.

Aydın daha sonra Türk-İş Basın ve Halkla İlişkiler Merkezini yermiş, sendikal eğitimin önemle ele alınmasını istemiş, Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanununu değiştirme tasarısını ve Türk-İş teklifini tatminkâr bulmadığını söylemiştir.

931 sayılı İş Kanununa da değinen Aydın, çeşitli örnekler vere-
rek, bazı maddelerinin değiştirilmesini zorunlu gördüğünü bildirmiş,
Çalışma Bakanlığı Teşkilât Kanununun çıkarılmasını, Sosyal Sigorta-
lar Kanununda değişiklikler yapılmasını istemiştir.

BURHANETTİN ASUTAY

Tez-Büro-İş Delegatesi Burhanettin Asutay yaptığı konuşmada, Türk-
İş'in birlik ve beraberliğinin önemini belirtmiştir.

Asutay sözlerine, bu konuşmasının muhtemelen son konuşması
olduğunu belirterek başlamış, sağlık durumunun iyi olmadığını söyle-
miş, **"belki gelecek kongreleri dinleyiciler arasında izleyeceğim"** de-
miştir.

Türk-İş'in kuruluş günlerinden bahseden Asutay, siyasi çekişme-
lerin o zaman kurucuları ikiye ayırdığını, ancak bu anlaşmazlığın za-
rar vermeden önlendiğini söylemiş ve Ulucamide üç V harfi hakke-
dilmiş olduğunu, bunların **"Vasi, Vekil, Veli"** anlamına geldiklerini, bu
sıfatları taşıyan insanların görevlerini kötüye kullanmaları halinde
hiçbir şekilde affedilemeyeceklerini belirtmiştir. Sözlerine, **"siz bura-
da vasi, vekil ve veli olarak bulunuyorsunuz, görevinizi buna göre yap-
malı, birlik ve beraberliği sağlamalısınız"** diyerek devam eden Asutay,
Başkan Demirsoy'un aşırı uçları törpüleyerek birleştirmesini istemiş-
tir.

Konuşmasına bir gazetede yayınlanan karikatürün sebep olduğu-
nu belirten Asutay, bu karikatürde biri eski, diğeri halen hükümette
bulunan iki Çalışma Bakanının ip çektiğini, bazı sendikacıların bu ba-
kanların arkasında yer aldığını, ipin kopmak üzere olduğunu belirtmiş,
bu karikatürü yayınlayan kuruluşu tenkid etmiştir. **"Birlik ve beraber-
liği mutlaka sağlamalıyız"** diyen Asutay, DİSK'in tutumunu da yermiş-
tir.

KEMAL ÖZER KÜRSÜDE

Bu arada bir açıklama yapmak üzere kürsüye gelen Maden İş Fe-
derasyonu Başkanı Kemal Özer, kendisinin de Asutay'ın bahsettiği ka-
rikatürde resmedildiğini söylemiş ve demiştir ki:

**"Biz hiçbir grupta değiliz. Sivri uçlarda değiliz. Biz sa-
dece sendikal prensiplerin yanındayız, sendikal prensiple-**

rin koruyucusuyuz. Ben ve teşkilâtım, Türk-İş'in birlik ve beraberliğini herşeyin üstünde tutuyor ve bunun için çalışıyoruz."

Kemal Özer, Tes-İş gazetesinde çıkan bir karikatürün ne anlam taşıdığının, Tes-İş Federasyonu Başkanı Enver Turgut tarafından açıklanmasını istemiştir.

ORHAN ERÇELİK AÇIKLAMA YAPIYOR

Tes-İş Federasyonu Genel Sekreteri Orhan Erçelik bu konuda açıklama yapmak üzere kürsüye gelmiş ve delegelerin en hassas olduğu meselenin Türk-İş'in birlik ve beraberliği olduğunu, bu birlik ve beraberliğin dışında bir maksadın benimsenmesinin hatırdan dahi geçemeyeceğini belirterek konuşmasına başlamıştır. Erçelik sözlerine şöyle devam etmiştir:

"Daha önce sendika ve federasyon başkanları arasında bir anket düzenlemiştik. Bu anket, istenilmediği halde siyasi kutuplaşmanın mümkün olabileceğini gösterdi. Biz bu karikatürü yayınlarken, altına bir de yazı koymayı kararlaştırmıştık. Ancak matbaanın bir yanlışlığı sonucu bu yazı gazetede çıkmamıştır. Yazıda "şayet partiler içi bir politika izlenirse, muhtemel sonuç" denecekti. Bu bizim maksadımızı açıklamaya yetecektir. Meseleyi büyötmeye lüzum yoktur. Kesinlikle ifade ederim. Maksadımız yoktur. Türk-İş'in bütünlüğünde beraberiz. Hassasiyet gösteren delege arkadaşlarımdan özür dilerim."

ŞEVKET YILMAZ'IN SÖZLERİ

Teksif Başkanı Şevket Yılmaz kürsüye gelerek, Türk-İş'in birlik ve beraberliğine inanmayan delege bulunuyorsa, salonu terketmesini istemiş, **"bizi Türk-İş'in güzel isminden, çatısı altından ayırmak için vasat hazırlamaya kimsenin hakkı yoktur"** demiştir. Şevket Yılmaz karikatürde, birbirlerine karşı gibi gösterilen yöneticilerin kürsüye çıkarak, kucaklaşmalarını istemiştir.

TÜRK-İŞ TAM BİR BERABERLİK İÇİNDE

Şevket Yılmaz'ın teklifi üzerine, karikatürde, birbirleriyle çekişen ayrı siyasi kamplarda gösterilen liderlerden o sırada salonda bulunan, Kemal Özer, Hasan Türkay, Kaya Özdemir, Abdullah Baştürk, Enver Turgut kürsüye çıkarak kucaklaşmışlardır.

Bu arada Genel-İş Başkanı Abdullah Baştürk ile Metal-İş Federasyonu Başkanı Kaya Özdemir de birer kısa konuşma yaparak, birlik ve beraberlik içinde olunduğunu, fikir mücadelesinin Türk-İş'i asla bölemeyeceğini belirtmişlerdir.

GENEL-İŞ DELEGESİ MUSTAFA SIGAN'IN KONUŞMASI

Genel-İş Sendikası Delegesi Mustafa Sigan konuşmasına asgari ücret yönetmeliğinin uygulanmasında meydana çıkabilecek aksaklıkları belirterek başlamış, 1580 sayılı Kanunun Belediyelerde çalışanlara verilecek ücretleri Belediye gelirleri ile orantılı olarak sınırladığını söylemiştir. Sigan, 1931 yılında çıkmış olan bu kanunun Belediyelerin gelir sağlamalarını önlediğini söylemiş, uygulamada görülen aksaklıkları geniş olarak anlatmış, Meclisin seçimleri nazara almadan ve bu konuyu bir politika çekişmesi haline sokmadan, kanunu günün şartlarına uygun hale getirmesini temenni etmiştir.

Genel-İş delegesi daha sonra, memur-işçi ayırımı konusunu ele almış, bu meselenin üzerinde daha ciddi durulması gerektiğini söylemiş ve Emekli Sandığının durumuna değinerek, bu kuruluşun, kendisine gelir sağlayan işçileri bünyesinden ayırmak istemediğini belirtmiştir.

Mustafa Sigan teşkilatlanma çalışmalarına değinmiş, bu konuda Türk-İş bünyesindeki kuruluşların birbirlerine ve temsil ettikleri işkollarına saygılı olmalarını istemiştir.

Manisada Belediye işçilerinin grevini ve grevin safhalarını geniş olarak anlatan Mustafa Sigan daha sonra grev kırıcılığı konusuna değinerek, örnekler vermiş ve grev kırıcılığında, politik çıkarların da rol oynadığını ileri sürerek şöyle demiştir:

"Bir işçi milletvekili Manisa'ya gitmiş ve işçilere sizin greviniz muvaffak olmamıştır, işlerinizin başına dönün diyerek grev kırıcılığında bulunmuştur. Bu kendi içimizden çıkan bir milletvekilidir, nasıl olur böyle şey."

Bu konuşma üzerine Kaya Özdemir yerinden müdahale ederek satışta olduğunu ve söz verilmesini istemiş, Manisaya yalnız gitmediğini ve Mustafa Sıgan'ın doğru konuşmadığını söylemiştir.

Bu sırada konuklar arasında oturan bir şahsın, **"Keçiboynuzu yutuyorsunuz, biz biliyoruz"** şeklindeki müdahalesi üzerine Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy söz almış ve şunları söylemiştir:

"Müsamahanın da bir haddi vardır. Misafirler arasında müdahale eden Necati Vural, Genel-İş'i parçalamak isteyen bir insandır. Böyle konuşmaya hakkı yoktur. Divandan konuşmacılara müdahale eden misafirlerin dışarıya çıkarılmasını talep ediyorum. Hem sendika parçalayacaksınız, hem burada müdahale edeceksin, olmaz böyle şey."

Bu konuşma üzerine başkanlık divanı Demirsoy'un teklifini oya sunmuş ve teklif oybirliğiyle kabul edilerek Necati Vural, delegelerin aleyhte gösterileri arasında salondan çıkarılmıştır.

Daha sonra Başkanlık Divanı, komisyon çalışmalarının devam etmesi yüzünden öğleden sonraki oturumun yapılmaması hakkındaki bir önergeyi oylamıştır. Önerge reddedilmiştir.

Türk-İş Kongresi saat 15 e kadar öğle tatiline girmiştir.

ÖĞLEDEN SONRA

Öğleden sonra ilk sözü DYF-İŞ Başkanı Şerafettin Akova almıştır.

"Türk-İş gönüllerde bayrak olmuş, adı dillere destan olmuş büyük bir işçi teşkilâtıdır", diyerek sözlerine başlayan Akova, İcra Kurulu Çalışma Raporunu politikacıların, akademisyenlerin, çalışma hayatı ile ilgilenenlerin ve özellikle sendikacıların her zaman başvurmak zorunda oldukları bir eser olarak nitelemiş ve **"bu eseri hazırlayanları tebrik ederim"** demiştir.

Raporda Türk-İş'in görüşü olarak belirlenen ilkelerin Yönetim Kurulu üyelerinin tamamı tarafından da benimsenip benimsenmediğini soran Akova sözü toprak reformu konusuna getirerek şöyle demiştir:

"Ben toprak reformunun teknik konularına girecek değilim. Bunun üzerinde konuşmayı teknisyenlere bırakıyorum. Ancak, ben, topraksız tarım işçisinin, sanayi işçisini

tehdit etmesi yüzünden toprak reformunun gereğine inanıyorum. Bugün yurdumuzda işçi göçüne tarım işçisinin topraksızlığı sebep olmaktadır. İşçi göçü ise, sanayi işçisini işsiz kalma tehlikesi ile başbaşa bırakmaktadır. Bu yüzden toprak reformunun yapılması şarttır.”

Akova daha sonra “Partilerüstü - partileriçi politika tartışmalarına değinerek, olayların paravananın arkasındaki yönünü bırakarak, zahiri görüntülere dayanarak hüküm vermenin faydalı olmayacağına inanıyorum” demiş ve sözlerine şöyle devam etmiştir:

“CHP kuruluşundan bu yana, özellikle 1961-1963 döneminde çeşitli faaliyetleri ile işçilere yararlı olmuştur. Ancak, işçi büroları kurmak suretiyle işçilere çok büyük zarar vermiştir. Bir taraftan özgür sendikacılıktan bahsederiz, bir taraftan partilerin bize müdahalesine göz yumuyoruz. Bu davranışın ikinci belirtisini AP’de de görmekteyiz. Kim temin eder ki, yarın CKMP, YTP, MP de aynı şekilde hareket etmeyeceklerdir.”

Akova, sendikacının elbet politika yapacağını, ama herhangi bir siyasi partinin emellerine hizmet etmemesi gerektiğini belirterek sözlerine devam etmiş ve “siyasal görüş farklılığını ortadan kaldırarak, çalışalım. İşçi bunu istiyor. Elele çalışmazsak maşeri vicdan bizi mahkûm edecektir” demiştir.

DYF-İŞ Başkanı teşkilâtlanma üzerinde de durmuş, üye kuruluşların Türk-İş’e aidat borçlarını geciktirmeden ödemeleri gerektiğini söylemiş, DİSK’in tutumunu yermiştir.

GES-İŞ DELEGESİ EROL SÖNMEZ KÜRSÜDE

Akova’dan sonra kürsüye gelen Ges-İş delegesi Erol Sönmez, faaliyet raporunu överek konuşmasına başlamış, teşkilâtlanma konusuna değinerek, şöyle demiştir:

“İşkolumuzda üç-dört sendika vardır. Her işkolunda bu böyledir. Bunlar olabilir. Gelişme devresidir, emekleme saf-

hasındadır denilebilir. Bunu kabul ediyoruz. Ancak, bu arada, insanlık ve ahlâk kurallarına aykırı hareket etmemek gerekir.”

Erol Sönmez, mevkiini kaybettiği için yeni sendikalar kuran kişilerin fütursuzca iftira kampanyası açtıklarını belirtmiş, bu davranışın kınanması gerektiğini söylemiştir. Delege sağ ve sol kavramları üzerinde durmuş ve demiştir ki:

“İlk gün siyasilere alkışladık. Ben buraya Türk-İş’in gücünü görmeye geldim. Siyasilerin gövde gösterisini değil.”

Ges-İş Delegesi daha sonra Ges-İş ile Tes-İş’in birleşme çalışmaları hakkında bilgi vermiştir.

MEHMET SINGİN’İN KONUŞMASI

Teksif Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Singin, çalışma raporunu takdirle karşıladığını belirterek konuşmasına başlamış ve **“büyük bir emek mahsulü olarak hazırlanan rapor, işçi ve memleket meselelerine geniş şekilde yer vermiştir. Ancak tenkid edilmekte, yöneticiler suçlanmaktadır. Meyvası bol olan ağaç taşlanır.”** demiş, Türk sendikacılığının iyi yolda olduğunu geleceğe ümitle baktığını sözlerine eklemiştir. Singin, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy’un Yedinci Kongreyi açış konuşmasını da beğendiğini belirtmiş ve **“yapıcı ve tesirli bir konuşma, bize ışık tutmuştur”** diyerek raporun bölüm bölüm eleştirmesine geçmiştir.

İkinci Beş Yıllık Plânın, işçi sorunlarına az yer vermesini kınayan konuşmacı, **“Plânın hedefine ulaşip ulaşmayacağı konusunda mütereddidiz”** diyerek Türk-İş’in Plân hakkında mutlaka fikrinin alınması gerektiğini ileri sürmüştür.

Toprak reformunun, yurt gerçekleri yönünden şart olduğunu belirten Mehmet Singin, Toprak reformu ile tarım reformu çekişmelerine son verilmesi gerektiğini söyleyerek tarım tüketicilerinin teşkilâtlandırılması, küçük çiftliklerin birleştirilmesi ve verimsiz topraklarda oturanların verimli topraklara aktarılmasının zorunlu olduğunu savunmuştur.

Singin, Ortak Pazar ve Yabancı Sermaye konuları üzerinde de fikirlerini söyledikten sonra, petrol ve madenlerin millileştirilmesinin

gerektiğini ve bu konuda Türk-İş görüşünü benimsediğini söyleyerek konuşmasına son vermiştir.

MUSTAFA ULUCAN

Daha sonra uzun bir konuşma yapan Basın-İş Genel Başkanı Mustafa Ulucan, aşırı sağın ve aşırı solun büyük bir tehlike olarak su yüzüne çıktığını söylemiş **"Türkiye bu iki akımın meydanı haline gelmiştir. Ancak Türk işçisi bu cereyanlara karşı saf tutmuştur"** demiştir.

Mustafa Ulucan daha sonra, raporun tenkidine geçerek, toplu iş sözleşmelerinde her sendikanın kendi başına hareket etmesini yermiş, **"Türk-İş'in bunu kanalize etmesi işçi yararınadır"** dedikten sonra basın mesleğinde çalışanların karşılaştıkları güçlükleri belirterek, basının işçilerinin sosyal güvenliklerini teminat altına alan 212 sayılı kanunun değiştirilmek istenmesinin üzüntü verici olduğunu ancak Türk-İş'in bu konuda bildiri yayınlayarak karşı koyduğunu ve basın mesleğinde çalışanların takdirlerini kazandığını, bunun yanında emeklilik durumlarının da bir esasa bağlanması gerektiğini belirterek konuşmasını bitirmiştir.

ERTAN'IN KONUŞMASI

Bundan sonra Genel-İş delegesi Ertan Andaş kürsüye gelmiş ve **"Türk-İş çatısı altında bir ayrılık ve dalgalanma asla bahis konusu değildir. Biz bu inançtayız"** diyerek sözlerine başlamış, rapor üzerinde görüşlerini açıklamıştır. Andaş, toprak reformu, vergi reformu konusunda durmuş, sözü partilerüstü politikaya getirerek, **"sendikalar parti ocakları haline gelmemelidir. Biz meselelerimizin halli için partileri kullanmalıyız, ama partilerin bizi kullanmalarına müsaade etmeyeceğiz"** demiştir. Andaş, bu arada bazı sendikacıların, sendika kongrelerinde partilerine mensup kişileri seçtirmek için çalışmalar yaptıklarını, bunların üstelik Türk-İş Yönetim Kurulu üyeleri olduklarını söylemiştir.

Daha sonra memur-işçi ayrımından bahseden Andaş, **"bu konuyu halletmeyen iktidar işçiden yana bir iktidar değildir, bu mesele halledilmedikçe, Türkiyede sendika özgürlüğü vardır denemez"** demiştir.

Andaş'ın bu arada Türk-İş yöneticilerini suçlaması ve **"çelik çomak oynamıyoruz beyler"** demesi üzerine, Başkan Demirsoy ve Genel Sekreter Halil Tunç aynı anda müdahalede bulunmuşlar, hakaretamiz konuşmamasını istemişlerdir.

Andaş, Türk-İş Yöneticilerine hakaret kastı gütmmediğini söyleyerek özür dilemiştir.

Konuşmasına devam eden Genel-İş delegesi, sözü Sosyal Sigortalar Kurumuna getirerek, Çalışma Bakanlığının Sosyal Sigortalar Kurumu binasında bedava oturduğunu, Hükümetin Kurum yetkililerine baskı yaptığını söylemiş, dış geziler konusuna temas etmiştir.

ÇALIŞMA BAKANI KONUŞUYOR

Andaş kürsüden indiği sırada en ön sırada oturan Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem'in elini kaldırarak, başkandan söz istediği görülmüştür. Erdem, ayağa kalkarak, Kongre Başkanına hitaben, **"hatip iki konuda yanlış bilgi verdi. Konuşmalar teyple tesbit edilmektedir. Bu yanlışlıkların tescil edilmemesi için, seçim yasaklarına rağmen, tamamen teknik konuda olmak üzere bilgi vermek istiyorum"** demiştir.

Kongre Başkanı bu izahat üzerine Bakanı kürsüye davet etmiştir.

Çalışma Bakanı, niçin konuşmak lüzumu hissettiğini, yukarıdaki sözlerini tekrarlamak suretiyle anlatarak konuşmasına başlamış ve Çalışma Bakanlığının Sosyal Sigortalar Kurumunun bir binasında oturduğunu, ancak kuruma kira ödediğini söylemiştir.

Bakan, ikinci olarak, Hükümetin Sosyal Sigortalar Kurumu yetkililerine baskı yaptığı iddiasını cevaplandırarak, bunun varit olmadığını söylemiş ve demiştir ki:

"Hastahanelerinize doktor istiyorsunuz. Bunun için bana geliyorsunuz. Size Sosyal Sigortalar Kurumuna gidin mi diyeyim? Hastahanelerde işçilere kötü muamele yapıldığından şikâyet etmek için bana geliyorsunuz... Size, Sosyal Sigortalar Kurumu yetkililerine gidin mi diyeyim? Yol-İş Federasyonu üyesi işçiler kaza geçirdi; doktor yoktu, hastahane yoktu. Uçakla Ankaraya getirttim. O zaman, Sosyal Sigortalar Kurumu yetkililerine gidin, Milli Savunma Bakanına gidin mi diyecektim size... Doktor görevine gelmiyor, işçiler saatlerce beklemek zorunda kalıyor diye bana şikâyet geliyorsunuz, o zaman beni ilgilendirmez, Sosyal Sigorta-

lar Kurumu yetkililerine gidin mi diyeyim istiyorsunuz... Biz Hükümet olarak vazifesini yapmayanların vazifesini yapması için, yapmazlarsa görevden alınması için adı baskıysa baskı yapacağız; tazyikse tazyikte bulunacağız. Bunu Hükümetimiz görevi saymaktadır "

Çalışma Bakanının alkışlarla karşılanan konuşmasından sonra bugünkü çalışmalara ara verilmiştir.

TÜRK-İŞ YEDİNCİ KONGRE ÇALIŞMALARI

18 NİSAN 1968
PERŞEMBE

Türk-İş Yedinci Kongresi dördüncü gün çalışmalarına saat 10 dan itibaren Vahap Güvenç'in başkanlığında başlamıştır.

Başarı telgraflarının okunmasından sonra, Altıncı Kongre tarafından ihraç edilen Maden-İş Sendikası üyesi Ahmet Çehreli hakkında ki ihraç kararının kaldırılması hakkında bir önerge verilmiştir. Başkanlık Divanı, önergeyi oya sunmadan önce, lehte ve aleyhte konuşmak isteyen olup olmadığını sormuş, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy söz alarak, Ahmet Çehrelinin müdafaası için çıktığını belirterek şöyle demiştir.

"Mikrofona Ahmet Çehreliyi müdafaası için çıktım. Sendikasını milli sendika yapmak için çalışmış, ancak daha sonra kurduğu sendikanın hedefinden uzaklaşması üzerine istifa etmiştir. İyi bir sendikacı ve iyi bir dosttur. Lehinde oy kullanmanızı istiyorum."

Başkan Demirsoy'un konuşmasından sonra aleyhte söz isteyen çıkmamış ve önerge oya sunularak Ahmet Çehrelî'nin ihraç kararı ittifakla kaldırılmıştır.

AHMET ÇEHRELİ KONUŞUYOR

Kararın açıklanmasından sonra söz alan Ahmet Çehrelî, heyecanlı ve gözleri yaşlı olarak kısa bir konuşma yapmış **"iki yıldır sizlerden uzak kalmanın ızdırabını çektim. Bundan sonra sendikacılık yapmasam da sizlerin aranızda yaşadığım günlerin heyecanını taşıyacağım; itibarımı geri verdiniz"** demiştir.

İSMAİL ARAS KÜRSÜDE

Daha sonra Toleyis Federasyonundan İsmail Aras konuşmuş. Türk Sendikacılık Hareketinin bugün eriştiği gücü ve elde edilen hakları korumada geçmişi bilmenin büyük yararları olduğunu belirtmiş, çalışma raporu üzerindeki görüşlerini açıklayarak şöyle demiştir.

"Çalışma raporu mükemmel şekilde hazırlanmıştır. Bu bir "Beyaz Kitap"tır. Yurdun çeşitli meselelerini selâhiyetle ele almıştır. Sendikacılık birlik ve beraberliktir. Burada, Genel Kurulda, birlik ve beraberliğin anahtarı vardır. Bu yolda karar almak sendikacılığımız bakımından önemlidir."

Aras, aidat konusuna da değinmiş, tarım işçilerinin teşkilâtlandırılması gerektiğini savunmuş ve sözü partilerüstü politikaya getirerek, **"bugün, partilerüstü politika takip etmekte fayda vardır. Çünkü siyasi partilerin tutumları, iktidarda ve muhalefette iken değişmektedir. Onların içine girmiyelim, üstünde kalalım"** demiş, dış ticaretin, madenlerin ve petrolün devletleştirilmesine karşı olduğunu belirterek **"Ben devletçiliğin karşısındayım çünkü en kötü patron hükümettir"** demiştir.

MEHMET ŞİŞMANOĞLU'NUN AÇIKLAMASI

Hasan Türkay'ın Kristal-İş grevinde grev kırıcılığı yaptığı yolunda dün ileri sürülen iddia ile ilgili olarak kürsüye gelen Kristal-İş Başkanı Mehmet Şişmanoğlu bu iddianın asılsız olduğunu söylemiştir.

TEKSİF DELEGESİ TEVFİK ERDEM KONUŞUYOR

Erdem, Türk Sendikacılık tarihinde ilk defa bir Cumhurbaşkanının Türk-İş Kongresine geldiğini söylemiş, bunun önemine işaret etmiştir.

Partilerüstü politika uygulamasının Türk-İş'i bugünkü güçlü durumuna getirdiğini söyleyen Erdem, siyasi partiler temsilcilerinin hep işçi haklarından yana olduklarını, işçileri haklı bulduklarını ama iktidara geldiklerinde uygulamalarının sözlerine uymadığını söylemiştir. Konuşmacı Türk-İş'in bugünkü güçlü durumuna gelmesinin asıl sebebinin partilerüstü politikanın uygulanması olduğunu söylemiş **"temsil ettiğimiz kişilere asıl faydayı bu yolla sağlamaktayız"** demiştir.

Tevfik Erdem, **"partilerüstü faaliyet gösterirken, bazı arkadaşların partiler içi faaliyetleri vardır"** demiş, sözlerine **"siyasi partilerin iyi ve kötü taraflarını burada ortaya koyarsak, partilerüstü politikayı uygularsak en büyük hizmeti yapmış oluruz"** diye devam etmiştir.

Konuşmacı Türk-İş yöneticilerinden bahsederek, **"bize onların siyasi kanaatleri değil, işçiye hizmetleri lâzımdır. Onların Türk işçisine hizmet ettiklerini gördüğüm sürece, yerlerinde kalmaları için çalışacağım"** demiştir.

İkinci kuruluşlara da değinen konuşmacı, seçim sonuçlarında kaybeden kişilerin ikinci kuruluşlar kurmasını kınamış, **"seçim sonuçları yüzünden sendikasından ayrılıp, işçiyi parçalamaya çalışanları lânetle anıyorum"** demiştir.

KONUŞMALARIN SINIRLANDIRILMASI
ÖNERGESİ REDDEDİLDİ

Tevfik Erdem'in konuşmasından sonra konuşmaların 15 dakika ile sınırlandırılmasını öngören bir önerge verilmiştir. Önerge lehinde ve aleyhinde yapılan konuşmalar sonunda, konuşmaların sınırlandırılması kararlaştırılmış, sözü Çimse-İş delegesi İsmet Erdem almıştır.

ÇİMSE-İŞ DELEGESİ İSMET ERDEM KONUŞUYOR

Çimse-İş delegesi **"konuşmacılar çalışma hayatına ilişkin konulardan çok siyasal görüşlerini ortaya atıyorlar"** diyerek sözlerine başlamış, **"Türk-İş Kongresinde ağırlık çalışma sorunlarına verilmelidir"** demiştir. Kongrenin Türk-İş'e yön vereceğini söyleyen Erdem, Türkiye İşçi Partisine çatmış, DİSK'İ, Türk işçisine ihanet etmekle suçlamıştır.

Kütahya'da bir fabrikanın Adalet Bakanlığına devredileceğinin ve burada mahkûmların çalıştırılacağına duyulduğunu belirten Çimse-İş delegesi, Türk-İş'ten bunu önlemesini istemiştir.

Erdem Türk İşçi Hareketinin "işçiden yana milletvekillerini" parlamentoya sokmaya çalışmasının önemine değinmiş, Türk-İş'in bu amaçla 1965 seçimlerinde siyasi partilerden kontenjan aldığını, seçimlerin bir sonucu olarak adayların kimisinin kazanıp, kimisinin kaybettiğini söylemiştir.

Erdem'in konuşması bittiği sırada Kongrenin ikinci günü bir konuşma yapan Ges-İş Delegesi Hüseyin Ekşi, kendisine sataşıldığını iddia etmiş, yapılan oylamada genel kurul sataşma olmadığını kararlaştırmıştır.

Bu arada dün sağlık durumunun çok bozuk olduğunu söyleyen Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilcisi Burhanettin Asutay'ın divana bir istifa dilekçesi verdiği, Divanın bu dilekçenin genel kurula okutulmasını gereksiz gördüğünü bildirmesi üzerine anlaşılmıştır.

Divanın açıklamasından sonra kürsüye Genel-İş delegesi Selâhattin Dal gelmiştir.

GENEL-İŞ DELEGESİ SELAHATTİN DAL KONUŞUYOR

Genel-İş delegesi Selahattin Dal sözlerine "**sosyalizasyon uygulamasına**" değineceğini bildirerek başlamış, sosyalizasyon fikrinin son derece yararlı, uygulamanın ise verimsiz olduğunu öne sürmüştür. Güney Doğu Anadolu bölgesindeki sosyalizasyon uygulamasından çeşitli örnekler veren, hastaların hastahanelerde günlerce sıra beklediğini bildiren Genel-İş delegesi, Mardin'deki yurttaşlarımızın tedavilerini Suriye'de yaptırdığını iddia etmiş, Hükümetin sağlık politikasını şiddetle suçlamıştır.

Türk-İş üyelerinin aidat vecibelerini yerine getirmediğini de bildiren Selahattin Dal, Türk-İş'in yaşamasının aidat kaçırılmamasına bağlı olduğunu söylemiş, Partilerüstü politika konusundaki görüşlerini şöyle açıklamıştır:

"Partilerüstü politika hiçbir siyasi partiyle irtibat kurmamaktır. Sendika başkanlığı ile milletvekilliği bir arada yürütülemez. Politikaya özenen liderler varsa, çekilsinler, po-

litikacı olsunlar, yok işçiye hizmet etmek istiyorlarsa saf-larımızda yer alsınlar, omuz omuza çalışalım."

Genel-İş delegesi konuşmasının son kısmında Denetim Kurulu raporuna değinmiştir.

BASIN-İŞ DELEGESİ AYHAN YETKİNER'İN SÖZLERİ

Selâhattin Dal'dan sonra kürsüye Basın-İş delegesi Ayhan Yetki-ner gelmiş, Türkiye'nin önemli sorunlarından birinin **"çok konuşulup, az iş yapılması"** olduğunu söyleyerek, Türk-İş Çalışma Raporunu da buna örnek göstermiştir.

212 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar arasındaki münasebetleri tanzim eden Kanun'a değinen ve bu kanunla tanınan hakların geri alınması için yoğun bir çaba sarfedildiğini bildiren Ba-sın-İş delegesi, Türk-İş'ten bunu önlemesini istemiş, sözü teşkilâtlan-ma çalışmalarına getirerek, **"Türk-İş yöneticileri toparlayıcı olmalıdır. Dağıtıcı, parçalayıcı olmak kolaydır. İstanbul'da basın işkolunda yedi sendika vardır. Bizler birleştirme çabalarını kolaylaştırmak için yerimi-zi seve seve vermeye hazırken, Türk-İş bu konuya aynı önemi verme-mektedir"** demiştir.

Konuşmasının son kısmında **"tenkide ve tenkitler karşısında ha-zımlı olmanın önemine"** değinen Ayhan Yetkiner, her tenkidin yararlı olduğunu, yöneticilerin tenkit edildikçe hizmet yapacaklarını belirt-miştir.

GES-İŞ DELEGESİ OSMAN SOĞUKPINAR'IN KONUŞMASI

Ayhan Yetkiner'den sonra Ges-İş delegesi Osman Soğukpınar söz almıştır. Soğukpınar, mümkün olduğu kadar politikaya girmemek için çalıştığını ancak iki gündür devam eden görüşmeler sırasında hemen herkesin siyaset yaptığını söyleyerek, sözlerine başlamış, DYF-İŞ De-legesi Şerafettin Akova'nın CHP'nin işçi büroları kurarak işçilere kö-tülük ettiği yolundaki sözlerini yermiş, **"1965 de aynı şeyi Adalet Par-tisi yapmadı mı; bunu neden tenkit etmiyorsun?"** demiştir. Osman So-ğukpınar **"Türk-İş raporunun tenkit edilecek bir tarafını bulmak müm-kün değildir"** demiş, şöyle devam etmiştir:

"Temel sorunlarımızın gerçekleşme mercii, hepiniz tak-dir edersiniz ki, Büyük Millet Meclisi'dir. Meclis'te bugüne kadar bu sorunların çözümü üzerinde ciddi bir çalışma olma-

miştir. Biz deriz ki, Türk işçisinin, Türk köylüsünün gerçek mutluluğu bu reformların yapılması ile mümkün olacaktır. Öyle ise ne yapmamız lâzım? İşte, partiler üstü politikanın tayini gerçek veçhesiyle karşımıza çıkmıştır.”

Kongrenin ilk günü bir siyasi parti genel sekreterinin, “Türk-İş raporu bizim programımızdır; bunun gerçekleşmesine bütün gücümüzle çalışacağız, partinin yetkili bir şahsı olarak bunu ortaya koyuyorum” dediğini belirten Osman Soğukpınar, sözlerine şöyle devam etmiştir:

“... Diğer partilerden de bu teklif geldiği zaman davamız çözüm yolu bulmuştur. Şayet diğer partilerden böyle bir teklif gelmezse —ki gelmemiştir— yapacağımız iş, partilerle büyük seçimler arifesinde pazarlık masasına oturup, yukarda raporumuzda yer alan temel sorunlarımızı gerçekleştirme taahhüdüne girecek olan partinin iktidara gelmesi için Türk-İş bütün imkânlarını seferber etmelidir.”

Konuşmasının son kısmında Türk-İş Yönetim Kurulu üyelerinden bazılarını suçlayan Osman Soğukpınar, bu şahısların Türk-İş'in Beşinci Kongresinden bu yana oy birliği ile onaylanan temel sorunlara karşı çıktıklarını iddia etmiştir.

SEYFETTİN ERKOL'UN KONUŞMASI

Soğukpınar'dan sonra konuşan Çimse-İş Sendikası delegesi Seyfettin Erkol, Çalışma Raporunu beğendiğini ve işçi hareketinin tüm sorunlarını dile getirdiğini, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un “**sınıf şuuru yoktur, milli şuuru vardır**” sözünü benimsediğini söyledikten sonra, partilerüstü politika konusuna değinerek “Partilerüstü politikanın devamını arzuluyoruz, çünkü bu yol bizi hedefimize ulaştırır. Birlik ve beraberlik içinde olduğumuz müddetçe elde edemeyeceğimiz şey yoktur. Sendikacı arkadaşlarımın parti görüşleri ne olursa olsun birliği mutlaka sağlamalıyız” demiştir. Türk-İş'in aşırı sağ ve aşırı sola karşı mücadele etmesi gereğini de savunan Erkol, kıdem tazminatının kaldırılmasının işçini mukadderatı ile oynanması demek olduğunu belirttikten sonra sözü Sümerbank Filyos Ateş Tuğlası Fabrikasındaki Çimse-İş grevine getirerek Sümerbank'ın ve Sanayi Bakanlığının tutumunu yermiş “**fabrikanın sahibi kimdir, belli değil. Bu yüzden de işçi mağdur olmakta, hakkını alamamaktadır. Sanayi Bakanının tutumu çok hazindir bu yüzden istifa etmesi gerekir**” demiş, Sümerbank

Umum Müdürünün sendikasız işçilere daha fazla hak tanıdığını ve bunun sendikacılığı parçalamak demek olduğunu iddia etmiştir.

Seyfettin Erkol, konuşmasında Yedinci Kongrenin, temel ilkele-
rin gerçekleşmesi için karar alınmasını da istemiştir.

ÖĞLEDEN SONRAKİ OTURUM

Türk-İş 7 nci Kongresi öğleden sonraki çalışmalarına saat 15 ten itibaren Vahap Güvenç'in başkanlığında devam etmiştir.

Oturum açılınca ilk söz Sağlık-İş Sendikası Başkanı Mustafa Başoğlu verilmiştir.

Başoğlu, **"sunulan raporda Türkiye'yi görmek mümkündür"** diyerek konuşmasına başlamış ve sözü partilerüstü politika konusuna getirerek, bu konudaki görüşlerini açıklamıştır. **"Bugünkü sistemle görüşlerimizi kabul ettiriyoruz"** diyen delege şöyle devam etmiştir.

"Bugün iktidarla muhalefet arasında bir denge unsuruna ihtiyacımız vardır. Bu unsur sendikalar. Türk-İş'tir. Başkanımızın dediği gibi, doğruya doğru, haksıza haksız demek suretiyle iktidarla muhalefet arasında denge unsuru olabilir, hem işçiye hem memlekete hizmet etmiş oluruz."

Daha sonra memur-işçi ayırımına değinen Başoğlu, **"bu mesele rapordaki ifadesi ile içinden çıkılmaz hale gelmiştir"** demiş, uygulama hakkında örnekler vermiş, bu konuda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilmiş olan kararı eleştirmiş, memur olma şartlarının kanunda nasıl belirlendiğini anlatmıştır. Başoğlu memur olabilme için kanunda öngörülen şartların, hizmetlilere uygulanmadığını söylemiş, **"bu arkadaşların durumu iyi anlaşılamamıştır"** demiş, emekli sandığına tabi herkesin memur sayılmıyacağını söylemiştir.

Sağlık-İş Sendikası Başkanı Yargıtay kararı çıktıktan sonra, bütün devlet dairelerinin bu kararı uygulayarak, işçileri memur yapmak için çareler aramaya başladıklarını söylemiş ve başta Maliye Bakanlığı olmak üzere birçok Bakanlığın teknik adamının işçilerin sendikalara girmesinin karşısında olduğunu belirterek, Anayasanın getirdiği haklar, teknik adamlar tarafından benimsenmediği için uygulama imkânı bulunamamaktadır demiştir. Sağlık İş Başkanı bu problemin nasıl çözümlenebileceğini de belirttikten sonra, idarelerin, biryandan hizmetlilerin işçi sendikalarına girmelerini önlediklerini, öte yandan bun-

ları memur sendikalarına girmeye teşvik ettiklerini anlatmıştır. Kamu kesimindeki 100 bin hizmetlinin kara bahtlı kişi olduğunu söyleyen Başoğlu, sözlerine şöyle devam etmiştir:

“Bütün başhekimler ve sağlık müdürleri hizmetlileri topladılar, onlara işçi sendikalarından çıkacaksınız dediler. Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç bu sırada bir demeç verdi. Türkiye radyolarında da yayınlanan bu demeç sayesinde ki, baskılar durdu.”

Sağlık-İş Başkanı en zor şartlarda çalışan Sağlık işçilerine yardımcı olunmasını bütün delegelerden rica etmiş, bu kişilerin şefkate muhtaç olduklarını, kendileri şefkat görmeyen insanların, hastalara şefkat gösteremeyeceklerini söylemiştir.

Mustafa Başoğlu'nun alkışlarla karşılanan konuşmasından sonra Tes-İş Federasyonu Delegatesi Hilmi Gürbüz kürsüye gelmiştir.

TES-İŞ FEDERASYONU DELEGESİ HİLMİ GÜRBÜZ'ÜN KONUŞMASI

“Türkiyedeki bütün partilerin kayıtlı üyelerinden daha çok üyeye sahip Türk-İş'in bu muhteşem kongresinde konuşmanın mutluluğu içindeyim” diyerek konuşmasına başlayan Gürbüz, **“bir zamanlar biz işçiler hor görülürdük. Ama şimdi işverenleri masa başına çağırıyor, toplu sözleşme pazarlığı yapıyoruz”** demiştir.

Tes-İş Delegatesi Yedinci Kongrenin seçim zamanına rastlaması yüzünden ilk günün bir siyaset arenası haline geldiğini söylemiş, **“bizim hayatımız, istikbalimiz üzerinde siyasi partiler kumar oynamak isterler. Bizi bugüne kadar nasıl kimse ayıramadı ise, bundan sonra da kimse ayıramıyacaktır”** demiştir.

Gürbüz fiyat istikrarsızlığı üzerinde de durarak, yapılan toplu sözleşmelerin pahalılık yüzünden hiçbir fayda sağlamadığını söylemiş, ekonomik tedbirler kanununa ihtiyaç olduğunu belirtmiş ve demiştir ki:

“Önümüzdeki toplu sözleşme dönemi bizim cenk vermemize sebep olacaktır. Buna sebep istikrarsız fiyat politikasıdır.”

Gürbüz kıdem tazminatları konusunda da şunları söylemiştir:

“Bir hayat vererek elde ettiğimiz kıdem tazminatlarımızı hiçbir idare, hiçbir iktidar kaldıramaz. Böyle bir karar ancak

totaliter rejimlerde görülebilir. Demokratik rejimde ise, işçinin kıdem tazminatının kaldırılmasına hiçbir idarenin gücü yetmeyecektir."

Hilmi Gürbüz, işkolları yönetmeliğinin uygulanmasında görülen aksaklıklara değinerek konuşmasını bitirmiştir.

MUHİTTİN GEZER KONUŞUYOR

Daha sonra Likat-İş delegesi Muhittin Gezer söz almış ve konuşmasına, dün bir gazetede çıkan yazının Türk İşçi Hareketine **"gölge düşürecek nitelikte"** olduğunu belirterek başlamış yazarın Türk-İş Kongresince lânetlenmesini ve protesto edilmesini istemiştir.

Delegelerin, **"yazarın ismini ver"** diye bağırımları üzerine Likat-İş Delegesi şunları söylemiştir:

"Çetin Altan.. Bu yazar dün yayınlanan yazısında Türk sendikacısını hainlikle suçlamıştır. Aynı gazetenin birinci sahifesinde çıkan yazı da Türk sendikacısına gölge düşürecek niteliktedir. Ne yazık ki, bu şahıs Türkiye'de Parlâmentoya'da girmiştir. Bu yazarın lânetlenmesi ve protesto edilmesi için muhterem Genel Kurulunuzun bir karar almasını istiyorum."

Daha sonra, milletvekili olmak isteyen sendikacıların siyasi partilere girmektense, bağımsız olarak seçimlere katılmalarını, Türk-İş'in desteklemesi halinde bu yolla 100 kadar milletvekilinin Parlâmentoya sokulabileceğini söyleyen Likat-İş delegesi, Türk-İş Çalışma Raporunu son derece yararlı bulduğunu bildirmiş, **"Rapor 50 yıl ilerisini gösterecek şekilde tanzim edilmiş, şükranlarımı sunarım"** demiştir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa da değinen Muhittin Gezer, bu kanunla işçiye ödenen **"işgöremezlik ödeneklerinin ilk günden başlayarak verilmesini, yaş haddine ilişkin maddenin değiştirilmesini"** istemiş, işçinin yönetim ve denetime katılma hakkını düzenleyen 440 sayılı Kanunun uygulamasının tatminkâr olmadığını belirtmiştir.

İşçi-memur ayrımının çeşitli işkollarında yarattığı problemleri de örnekleriyle anlatan Likat-İş delegesi, **"işçi-memur ayrımı konusunda olumlu bir karar alınmaması halinde Türk-İş'in genel greve gitmesini"** teklif etmiştir.

Likat-İş delegesi konuşmasını bitirip, kürsüden ayrılırken, Kongre Başkanı konuşmacıya, **“Çetin Altan'ın lânetlenmesi ve protesto edilmesi için yapmış olduğu teklifte ısrar edip etmediğini”** sormuştur. Likat-İş delegesi, gazeteyi kastetmediğini, ancak birinci sayfadaki haberi veren muhabir ile Çetin Altan'ın lânetlenmesi ve protesto edilmesinde ısrar ettiğini bildirmiştir. Bunun üzerine teklifin leyh ve aleyhinde iki konuşma yapılmış, yazarın **“protesto edilmesi ve lânetlenmesi”** kararlaştırılmıştır.

Daha sonra Maden-İş Federasyonu Başkanı Kemal Özer söz almış ve Çetin Altan'ın Türkiye Gazeteciler Sendikası üyesi olduğunu bildirerek, demiştir ki:

“Seçilecek İcra Kurulunun Türk-İş üyesi olan Türkiye Gazeteciler Sendikasına durumu bildirmesini ve bu yazarın üye olduğu sendikadan ihraç edilmesini teklif ediyorum.”

Kemal Özer'in teklifi oybirliği ile kabul edilmiştir.

ÖMER KARAHASAN'IN MADEN İŞÇİLERİ HAKKINDAKİ KONUŞMASI

Maden Federasyonu delegesi Ömer Karahasan, maden işçilerinin yaş haddinin 50 ye indirilmesi hakkındaki kanun ve maden işçilerinin sorunları üzerinde durmuştur.

Karahasan, maden işçilerinin yaş hadlerinin indirilmesi için 17 yıldan beri mücadele yapıldığını, bugün bunun gerçekleşmesinin büyük bir sevinç kaynağı olduğunu ve bu konuda çaba gösteren işçi milletvekillerinin takdir edilmesi gerektiğini söyledikten sonra aksaklıklara değinerek şöyle demiştir:

“Kanun 50 yaşını dolduran işçinin emekli olabileceğini amirdir. Ancak, 50 yaşını dolduran işçi emekli olduktan sonra Sosyal Sigortalara müracaat ettiğinde 5000 gün ödemedede bulunmadığı takdirde kendisine emekli maaşı verilmemektedir. Bundan başka yaşı dolmasına rağmen 15 yıl çalışmamışsa toplu ödemedede bulunulmamaktadır. Bu saydıklarım, kanuna rağmen işçi aleyhine işleyen noktalar. Düzeltilmesi, onbinlerce maden işçisinin arzusudur.”

İş kazaları ve meslek hastalıkları konusuna da değinen Ömer Karahasan, iş müfettişliklerinin gerekli fonksiyonu yapamadıklarını, ver-

dikleri raporların işletme tarafından yerine getirilmediğini ve bu yüzden kazaların ve hastalıkların devam ettiğini söylemiş, daha sonra Zonguldak EKi'de hastalık sigortasının uygulanmadığını ve işçilerin işletme hastahanesinden aldıkları işgöremezlik raporunun Sosyal Sigortalar tarafından kabul edilmediğini ve bu yüzden de güç durum-larda kaldıklarını belirterek konuşmasını bitirmiştir.

DYF-İŞ DELEGESİ ADNAN BAŞARAN KÜRSÜDE

Daha sonra kürsüye DYF-İş delegesi Adnan Başaran gelmiştir. **"Biraz önce aşırı soldaki bir yazar hakkında takbih kararı aldınız. Ben de aşırı sağdaki bir yazarın, Tercüman Gazetesinde yazdığı bir yazıdan dolayı takbihini teklif edeceğim"** diyerek sözlerine başlayan Başaran, Tercüman Gazetesinin 20 Ekim 1967 tarihli nüshasında Tumpane grevi hakkında yazdığı yazı ile sendikacıları vatan sevgisinden yoksun insanlar olarak niteleyen Kadircan Kafılı'nın da takbihini istemiştir.

Adnan Başaran işçi hareketinin dayanışması konusuna değinerek, bunun önemini belirtmiş, **"Türk-İş ve ona bağlı kuruluşların dışında hiçbir teşekkülün işçi komitesi, işçi bürosu gibi organlar kurmasını tasvip etmiyoruz"** demiştir. Konuşmacı partilerüstü politika konusuna değinerek, bir teklifte bulunacağını, bu teklifin kabulü halinde tartışmaların büyük ölçüde hal yoluna gireceğini söylemiş ve teklifini şu şekilde sıralamıştır:

1. CHP de, AP de işçi bürolarını lâğvetmelidir.
2. İhtiyaç varsa, Türk-İş Parlamento ile ilişkileri düzenleyecek bir büro kurulmalıdır.
3. Türk-İş raporunun sağ kanada sivri gelen tarafları varsa, bunlar törpülenmeli, karşı tarafca eksik bulunan yerler tamamlanmalı; bu suretle her iki tarafın üzerinde tereddütsüz birleşeceği uygulayacağı bir görüş elde edilmelidir.

Adnan Başaran bu teklifler üzerinde açık açık münakaşa yapılırsa, meselenin büyük ölçüde hal yoluna gireceğini belirtmiştir.

DYF-İŞ delegesi sendikacıların herşeyi açık konuşması gerektiğine işaret etmiş, **"bu memlekette asgari ücret 11 lira, etin kilosu 14 lira" dedik mi, politika yapıyorsun, diyorlar. Meseleleri açık konuşmak zorundayız. Problemleri ancak aşırı uçlardaki insanlar açık konuşamaz,**

sendikacılar aşırı uçların insanı değildir. Bu yüzden açık konuşurlar" demiştir.

Adnan Başaran daha sonra, Karayolları Taşıt Kanununun gerçekleşmesinin lüzumlu olduğunu söylemiş, bütün sendikaları kanunun gerçekleşmesi için yardımcı olmaya çağırmıştır. Konuşmacı, işçi-memur ayırımına da değinmiş, Demiryollarında ateşçinin memur sayıldığını söylemiştir.

Başaran kürsüden indikten sonra, Başkan Vahap Güvenç, Kadircan Kafılı hakkındaki teklifinde ısrarlı olup olmadığını DYF-İŞ temsilcisine sormuş, Başaran'ın ısrar ettiğini söylemesi üzerine teklifin leyh ve aleyhinde iki kişiye söz vermiştir. Teklifin aleyhinde İsmail Aras, leyhinde Çetin Soyak konuşmuştur. Bu sırada Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy söz alarak kürsüye gelmiş ve **"herkes işçinin yanında olamaz"** demiş, şunları söylemiştir:

"Bu yolda takbih kararları alırsak basını kaybederiz. Basınla oynanmaz. Bana gazetelerde çıkan yazılar hakkında ne diyorsun derler. Ben basınla karşı karşıya gelmek istemem diye cevap veririm. Sendikacılık hayatımda hiç basının karşısına geçmedim. Gün olur, Çetin Altan doğruyu bulur, gün gelir Kadircan Kafılı saflarımızda yer alır."

Demirsoy'un konuşmasından sonra Kongre Başkanı, Kadircan Kafilı'nın takbihi hakkındaki teklifi oylamış ve teklif 28 e karşı 60 oyla reddedilmiştir.

İSMAİL TOPKAR'IN SÖZLERİ

Daha sonra kürsüye Petrol-İş Başkanı İsmail Topkar gelmiş, Türk-İş Çalışma Raporuna ilişkin görüşlerini üç noktada toplayacağını belirterek, **"raporda, başarılı işler var; başarılmak üzere olan işler var; başarısız işler var. Bu bakımdan rapor büyük bir anlam taşıyor"** demiştir.

Sözlerine, **"iktidar olsun, ortanın solundaki partiler olsun, raporu takdirle karşılamışlardır. Sözcülerinin konuşmalarını birlikte dinledik. Bunun nedeni Türk-İş'in partilerüstü politika ilkesinin başarılı olmasıdır"** diyerek devam eden Topkar, Türk sendikacılığının tehlikeli bir virajda olduğunu, bu tehlikeyi kardeşçe, el ele vererek atlatmak gerektiğini öne sürmüştür.

Partilerüstü politikayı, **"hiçbir siyasi partinin patentini altına girmemek"** şeklinde tanımlayan Petrol-İş Başkanı, daha sonra DİSK'ten söz etmiş, **"madalyona baktığımız zaman bir yüzünde TİP'i, diğerinde DİSK'i görüyoruz. Şurası muhakkaktır ki, partilerüstü politika izlemeseydik, bugün burada bir arada olmamıza imkân yoktu"** demiştir.

Topkar daha sonra İstanbul'da Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcileriyle yapılan bir toplantıda TİP eğilimli bazı sendikacıların sözlerini nakletmiş, demokraside sol'un da, sağ'ın da olacağını, bu cereyanların kanun hudutlarını zorlaması halinde buna devlet kudretinin müdahale edeceğini belirtmiş, **"bunlara alışmalıyız; sendikacı ve temsil ettiği kitle, ne kadar aşırı olursa olsun, bu cereyanlar ve ortaya konan fikirler içinde yararlı olanını seçip alacak, gerisine değer vermeyecektir"** demiştir.

Paşabahçe grevi sırasındaki tutumlarından ötürü kendilerine 15 ay süreyle ihraç cezası veren Türk-İş Onur Kurulunun hatalı bir karar verdiğini ve bu kararla Petrol-İş bünyesinde tamiri imkânsız zararlar açıldığını söyleyen Topkar, sözü toprak reformuna getirmiş, Anayasanın toprak dağıtımını olduğu kadar, tarım reformunu da öngördüğünü belirterek, Türk İşçi Hareketinin toprak sorununu, polemik konusu yapmaksızın çözümlemeye hazır olan her siyasi kuruluşu desteklemesini istemiştir.

Daha sonra tarım işçilerinin sorunlarını anlatan İsmail Topkar, Tarım İş Kanunu'nun bir an önce çıkarılmasını istemiş, sendikal çalışmalar yaptığı için işlerinden nakledilen ve çıkarılan bazı Petrol-İş üyelerinin durumunu, çektiği sıkıntıları anlatmıştır.

Topkar daha sonra teşkilatlanma üzerinde durmuş, Beşinci Kongrede benimsenen milli sendika prensibinin mutlaka gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmuş, **"aksi halde sendikacılığımız tehlikeli bir devreye girer. Çünkü seçilemeyen veya menfaati başka yerde bulan bazı kişiler ayrı ayrı sendikalar kurmaktadırlar"** diyerek, bugün Türkiye'de 600 den fazla sendika olduğunu söylemiştir.

Konuşmacı, **"hedefimiz ne sağda ne solda olmalıdır. Hedefimiz Türk-İş'in bayrağı altında toplanmaktır"** diyerek konuşmasını bitirmiştir.

Topkar'dan sonra Başkanlık Divanı iki önergeyi oya sunmuştur. Önergelerden biri, Cumhurbaşkanlığı kontenjanından daha çok işçi senatörü seçilmesi konusunda teşebbüse geçilmesi, diğeri de Yedinci Kongreye gelen Cumhurbaşkanına beş kişilik bir Kurulun iadeyi ziyarette bulunması idi. Teklifler oya sunularak oybirliğiyle kabul edilmiş ve bugünkü birleşime son verilmiştir.

TÜRK-İŞ YEDİNCİ KONGRE ÇALIŞMALARI

19 NİSAN 1968

CUMA

Türk-İş Yedinci Kongresi beşinci gün çalışmalarına saat 10 da Vahap Güvenç'in başkanlığında başlamıştır.

Günün ilk konuşmasını Şeker-İş delegesi Haydar Özöğretmen yapmış, çalışma raporunu eleştirmiş. partiler üstü politikaya değinmiş, kurulan İşçi Konseylerinin kaldırılmasını istemiştir.

HAYDAR ÖZÖĞRETMENİN KONUŞMASI

Çalışma raporunun tümünü benimsediğini belirterek konuşmasına başlayan Haydar Özöğretmen, "çoklarımız hislerimizle tenkid ettik. **Hislerin hakim olduğu yerde mantık işlemez. Kanaatim odur ki, rapor gerçekten mükemmeldir. Burada kendi dertlerimizi, 800 bin kişinin dertlerini dile getireceğimiz yerde, ilgisi olmayan konular üzerinde durduk. Bizce en önemli konumuz Yargıtay'ın son kararı olmalıdır. Buna sadece Sağlık-İş delegesi değindi, isterdim ki, bütün hatipler ko-**

nuşsunlar. Çünkü bu karar, sendikacılık için tehlike çanlarının çaldığı bir karardır.” demiş, teşkilatlanma konusu üzerinde de önemle durarak sendikaların birbirlerine karşı cihad açtıklarını ve parçalama çabaları gösterdiklerini belirtmiş, basın mensuplarının lânetlenmesine karşı olduğunu söyledikten sonra aidat konusu üzerinde durmuş, vergi kaçakçılığından şikâyetçi olan sendikaların Türk-İş aidatlarını kaçırarak bir çeşit kaçakçılık yaptıklarını iddia etmiş, sözü partilerüstü politikaya getirerek şöyle demiştir:

“İşçi konseyleri kurulmuştur. Bunların birinin içinde ben de varım. Ancak burada kesinlikle söylüyorum, bu sendikalar için doğru bir yol değildir. Karşımızdakiler konseyi lâğvetsinler, biz de lâğvederiz.”

Bu sırada Osman Soğukpınar müdahale ederek **“önce siz lâğvedin”** demiş, karşılıklı konuşmaya Başkanlık Divanı mani olmuş ve Haydar Özöğretmen konuşmasını bitirmiştir.

SURİYELİ KONUK KONUŞUYOR

Haydar Özöğretmenin konuşmasından sonra Divan Başkanı, Türk-İş Kongresine Suriye İşçi Hareketini temsilen katılan Suriye İşçi Sendikaları Birliği Genel Sekreteri Mohammed Khalil Chevish'in bir konuşma yapacağını bildirmiş, konuk sendikacıyı kürsüye davet etmiştir.

Sözlerine, **“Suriye Sendikalar Birliği, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Türk işçi sınıfının kalkınması yolunda gösterdiği çabaları takdirle izlemektedir”** diyerek başlayan konuk sendikacı şunları söylemiştir:

“... eski ve şerefli bir tarihi olan ülkenizde, işçi sınıfının bu kongre ile sağlayacağı gelişme, bizlerin ve işçi sınıfımızın umutlarının gerçekleşmesine destek olmakta ve dolayısıyla dünya işçi sınıfının özgürlük ve şerefini yükseltmektedir.”

Daha sonra Arap-İsrail Savaşı hakkında bilgi veren konuşmacı sözlerini şöyle bitirmiştir:

**“Yaşasın Türk işçi sınıfı,
Yaşasın dünya işçileri,
Yaşasın Türk ve Suriye İşçileri Kardeşliği...”**

SIYASİ PARTİLERİN İŞÇİ KOMİTELERİ ÜZERİNDE TARTIŞMALAR

Suriyeli sendikacının konuşmasından sonra siyasi partilerin işçi büro ve komiteleri ile ilgili bir teklif üzerinde tartışmalar olmuş, sendikacıların bu bürolardan ayrılmaları yolundaki teklif reddedilmiştir.

Maden İş Federasyonu Başkanı Kemal Özer ve Teksif Başkanı Şevket Yılmaz tarafından verilen ve siyasi partiler bünyelerinde kurulu işçi bürolarında çalışmakta olan sendikacıların bu bürolardan ayrılmasını öngören teklif Kongre Başkanı tarafından kongreye sunulmuştur. Teklif üzerinde yapılacak konuşmaların beş dakika ile sınırlandırılması kararlaştırıldıktan sonra ilk sözü Genel-İş Sendikası Başkanı Abdullah Baştürk almıştır.

ABDULLAH BAŞTÜRK'ÜN KONUŞMASI

Genel-İş Başkanı, siyasi partilerin işçi komitelerinden çekilmeleri teklifini benimsediğini söyleyerek konuşmasına başlamış ve şöyle devam etmiştir: “Ancak siyaset komitelerle başlamaz. Geçen seçimlerde, dört sendikacı milletvekili seçilmiştir. Bu milletvekilleri bir siyasi teşekkülün siyasetine hizmet edecekler, sonra siyasi komitelerde görev almış sendikacılar istifa etsin denecek.. Ben bu teklifi, Türk-İş olsun, ona bağlı kuruluşlardan olsun hiçbir sendikacının siyasi partilerden milletvekili olmaması, halen milletvekili olan dört arkadaşımızın da istifa etmesi şartıyla kabul ediyorum.”

TEVFİK ERDEM KONUŞUYOR

Abdullah Baştürk'ten sonra, Teksif delegesi Tefvik Erdem kürsüye gelmiş ve “hepimiz siyasi partilerde görev almış kimseleriz” diyerek konuşmasına başlamış ve şöyle devam etmiştir :

“Ama görülmüştür ki, siyasi partiler bünyesinde görev alınması işçiye zarar vermektedir. 1946-1950 yılları arasında DP ileri gelenleri işçiye grev hakkı, toplu sözleşme hakkı verileceğini bağıarak söylerlerdi. O zamanın iktidar partisi CHP, grev hakkını isteyen bizden değil derler, sendika liderlerini Ankara'ya çağırır, poz poz resimler çektirirlerdi. DP 1960 a kadar bu hakkı vermedi. Görülüyor ki, siyasi partiler bünyesinde yer alınması aslında işçiye hiçbir fayda sağlamamaktadır.”

Erdem, “eğer gaye işçiye hizmetse, siyasi partiler bünyesinde yer almayacağız” demiş, önergenin yerinde olduğunu, işçinin bunu beklediğini söylemiştir.

Tevfik Erdem'in konuşmasından sonra Besin-İş Sendikası Başkanı Demirhan Tuncay oturduğu yerden Başkanlığa bazı sorular yöneltmiştir. Tuncay'ı takiben Teksif delegesi, İstanbul Milletvekili Mustafa Er-tuğrul, sendikacıların milletvekili olmalarıyla ilgili olarak şu soruları sormuştur:

"İşçi milletvekilleri, partilerine kendileri mi müracaat etmiş, yoksa bunların isimlerini Türk-İş mi vermiştir; başka partilere de isim verilmiş midir?"

Kongre Başkanı Vahap Güvenç bu soruların konuşmalar sırasında cevaplandırılacağını söyleyerek, teklif aleyhinde konuşmak üzere söz isteyen Toleyis Başkanı İsmail Aras'ı kürsüye çağırmıştır.

İSMAİL ARAS KONUŞUYOR

Aras, **"vatandaşın vatandaşlık hakkını tartışacaksak, onu tartışalım. Partilerüstü politika uygulamak başka şey, yurttaşın siyasi faaliyetinde bulunması başka şeydir"** demiş, sendikacıların siyasi partilere girmesinin en tabii yurttaşlık hakkı olduğunu söylemiş ve konuşmasına şöyle devam etmiştir:

"Biz burada karar alacağız. Ama karar tutacak mı? Me-sele sendikacılığı particiliğe âlet etmemektir."

Aras, teklifin reddedilmesini isteyerek konuşmasını bitirmiştir.

HAYDAR ÖZÖĞRETMEN'İN KONUŞMASI

İsmail Aras'dan sonra kürsüye gelen Şeker-İş delegesi Haydar Özöğretmen, Mecliste işçi milletvekillerinin bulunmasının faydalarından bahsetmiş, partilerin işçi komitelerindeki sendikacıların bu görevlerden çekilmelerinin faydalı olacağını söylemiş **"ancak bu çekilme ciddi olmalıdır"** demiştir.

ZİYA HEPBİR KONUŞUYOR

Başkan teklif üzerinde dört kişinin konuştuğunu, ancak Ziya Hepbir'in konuşmak için ısrar ettiğini belirterek, Hepbir'in konuşup konuşmamasını oya sunmuştur.

Oylama sonucu Hepbir'in konuşması kabul edilmiştir.

Hepbir, **"sendikacılığımızın geçmişine bakmak lâzım"** demiş, 1960 yılına kadar, sendikacıların partilerde çalıştıklarını anlatmış ve şöyle devam etmiştir:

“Burada Genel Kurul, sendikacıların siyasi partilerin işçi bürolarından çekilmeleri için karar verirse, siz bunu uygulatmağa muktedir misiniz? CHP liler AP ye, AP liler CHP ye oy verir mi? İşçi komitelerindeki üyeler buralardan ayrılır mı?”

Hepbir önerenin reddini isteyerek kürsüden inmiştir.

ÖNERGE SAHİBİ KEMAL ÖZER'İN KONUŞMASI

Daha sonra önerge sahiplerinden Maden-İş Federasyonu Başkanı Kemal Özer, önergesini izah etmek üzere kürsüye gelmiştir. Özer şunları söylemiştir:

“Kongrenin havasını üzülerək takip ediyoruz. Bu havaya iki partinin işçi komiteleri sebep olmuştur. Önergemiz yanlış anlaşıldı. Biz kimsenin partisinden istifa etmesini istemiyoruz. Bizim istediğimiz, işçi komitelerinde görev alan arkadaşlarımızın bu görevlerinden ayrılmalarıdır. Partilerin il teşkilâtlarında, ilçe teşkilâtlarında görev alan arkadaşlar bu görevlerinde kalabilir. İşçi komiteleri, işçi büroları bu partilerin tüzüğünde yoktur. Bu komiteleri dağıtmazsak çekişmeler devam edecek, 8 inci Genel Kurulda patlamalar olacaktır. Önergemize göre, milletvekillerinin istifası gerekmez. Keşke öbür partiler de milletvekili çıkarsa da Mecliste 15-20 sendikacı bulunsa.”

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

Önerenin diğer sahibi Teksif Başkanı Şevket Yılmaz kürsüye gelerek, kongrenin ilk günü bütün siyasi partilere söz verildiğini, buna karşı işçi ismini kullanan partiye söz verilmediğini belirterek, bunun nedenini bu partinin işçi hareketini parçalamak istemesi olarak göstermiştir. Şevket Yılmaz işçi komitelerinin de teşkilâtları parçalayabileceğini ileri sürmüştür. Yılmaz sözlerine şöyle devam etmiştir: “İşçi ismini Türkiyede Türk-İş temsil eder. Hiçbir partinin, komiteler, bürolar kurarak, işçi ismini kullanmalarını müsamaha ile karşılayamayız. Eğer, işçi komitelerindeki üyeler bunlardan ayrılacak diye karar alırsak ve buralardaki sendikacılar bu karara uymazlarsa, zaten onlara sendikacı demek doğru değildir.”

HASAN TÜRKAY KONUŞUYOR

Yılmaz'ın konuşmasından sonra Kongre Başkanı, işçi milletvekilleri adına Ankara Milletvekili Çimse-İş Sendikası Başkanı Hasan Türkay'a söz vereceğini belirtmiştir.

Hasan Türkay, **"eğer bu bürolar işçi hareketine zarar verecekse biz istifaya hazırız"** diyerek konuşmasına başlamış, **"1950 de de işçi milletvekillerinin seçildiğini, o zaman da bu milletvekillerine karşı bir allerji olduğunu"** söylemiş, **"o zaman başlayan allerji halâ devam ediyor"** demiştir. Türk-İş'in Beşinci Genel Kurulunda alınan karar uyarınca Türk-İş'in siyasi partilere aday göstermiş olduğunu, partilerden birinin işçi milletvekili çıkaramadığını, diğerinin ise dört milletvekili çıkardığını belirten Hasan Türkay, **"bu dört milletvekili Türk-İş'in ilkelere aykırı hareket etmiş midir?"** diye sormuş, **"hiç kimse beni men-sup olduğum partiden ayıramaz"** demiştir.

Türkay, Meclise ne kadar çok milletvekili gönderilirse meselelerin o ölçüde kolay halledilebileceğini söyleyerek konuşmasını bitirmiştir.

DEMİRSOY KONUŞUYOR

Hasan Türkay'dan sonra İcra Kurulu adına Seyfi Demirsoy söz alarak kürsüye gelmiş **"polemiğe müsait bir konuda çok lâf edilebilir"** diyerek sözlerine başlamış ve şöyle devam etmiştir:

"Sendikacı gücünü, teşkilâtından ve kendisinden alır. Gücünü partisinden alan sendikacı, üzerindeki gölge kalkarsa, bütün gücünü kaybeder, sudan çıkmış balığa döner."

Demirsoy Beşinci Genel Kurulda alınan karar uyarınca, Türk-İş'e müracaat edenlerin isimlerinin 1965 seçimleri arefesinde siyasi partilere verildiğini, bu isimlerden dördünün seçildiğini belirtmiş, Kurucu Meclise de altı sendikacının verilmiş olduğunu, bugünkü Anayasanın sosyal haklarının kabulünde bu sendikacıların büyük rol oynadığını söylemiştir.

Seyfi Demirsoy, seçimler arefesinde bu tartışmaların her zaman kızıştığını, seçimlerden sonra tekrar durulduğunu söylemiş, önergenin öngördüğü hususların uygulama imkânının olup olmadığının en önemli soru olduğunu belirttikten sonra şunları söylemiştir:

“Ciddiyetle takip ettiğimiz husus, bu komitelerin sendikalarımızı parçalayıcı çalışmalar yapıp yapmadıklarıdır. Yapıyorlarsa yakalarından tutup size getireceğiz.”

Seyfi Demirsoy kararın tatbik kabiliyeti olmadığını belirterek, reddedilmesini istemiştir.

ÖNERGE REDDEDİLİYOR

Kongre Başkanı daha sonra önerge sahiplerine, önergelerde ısrar edip etmediklerini sormuştur. Yılmaz ve Özer'in tekliflerinde ısrar ettiklerini belirtmeleri üzerine önerge oya sunulmuş ve oy çokluğuyla reddedilmiştir.

KONGRENİN BİR KARARI İÇİN “YÜZ KARASI” DİYEN DELEGE TARTAKLANDI

Türk-İş'in Yedinci Kongresinin beşinci günü sabahki oturumunda Genel Kurul'un aldığı bir karar hakkında **“yüz karası”** diyen bir delege tartaklanmıştır.

Türkiye Kara Yolları ve Bayındırlık İşçileri Federasyonu delegesi Bekir Yenigün sabahki oturumda Kongre Başkanlığına bir önerge vererek, **“dünkü oturumda Çetin Altan'ın lânetlenmesi ve protesto edilmesi yolunda alınan karara muhalif kaldığını, buna rağmen oylama sonuçları ilân edilirken, Divan Başkanlığının kararın oy birliği ile alındığını söylediğini”** belirtmiş, bunun düzeltilmesini istemiştir.

Divan Başkanlığının oylama yapacağı sırada, arka sıralarda bir karışıklık olmuş, Şeker-İş delegesi Haydar Özöğretmen'in Divan Başkanlığına, **“Sayın Başkan, bu adam, dün Genel Kurulumuzun aldığı karar hakkında yüz karası diyor”** diye bağırdığı görülmüştür. Kongre Başkanı delegeleri sükûnete davet ederken, Yol-İş delegesine ayağa kalkmasını ve **“dün Çetin Altan hakkında alınan karar için yüzkarası deyip demediğini bildirmesini”** söylemiştir. Bunun üzerine ayağa kalkan Bekir Yenigün: **“Evet, bu karar yüz karasıdır dedim. Karar yüzkarasıdır”** demiştir.

Yol-İş delegesinin sözleri üzerine salon bir anda karışmış, delegeler Bekir Yenigün'ü tartaklamışlar **“yuh”** sesleri ile protesto etmişlerdir.

Bu arada Divan Başkanı oturuma 10 dakia ara verdiğini bildirmiştir.

Standartlar Enstitüsünün önünde de devam eden kargaşalık, delegenin bir arabaya bindirilerek, götürülmesinden sonra sona ermiştir.

YOL-İŞ DELEGELERİ DE PROTESTO ETTİ

Öte yandan bir açıklama yapan diğer Yol-İş Federasyonu delegeleri de Bekir Yenigün'ün sözlerine katılmadıklarını bildirmişlerdir.

Bu arada Yol-İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu söz alarak şu konuşmayı yapmıştır:

"Maalesef olaya sebebiyet veren Teşkilâtımıza ait bir üyedir. Yedekten delege gelmiştir. Sabah kendisini böyle bir konuşma yapmaması için ikaz etmemize rağmen gene de konuştu. Üzüntümüz sonsuzdur. Teşkilâtım adına özür dilerim."

MISIRLIOĞLU: İHRACINI İSTEYECEĞİZ...

Olay hakkında bir açıklama yapan Yol-İş Federasyonu Başkanı şunları söylemiştir:

"Bekir Yenigün'ün sözleri kendisine aittir. Hiç bir surette Yol-İş Federasyonunu ilzam etmez. Esasen bu konuda Genel Kurulu da aydınlattım. Yol-İş delegeleri Bekir Yenigün'ün derhal ihracını istemektedirler. Buna ben de katılıyorum."

ALİ HAYDAR MUTAF'IN KONUŞMASI

Çalışma Raporunu beğendiğini ve **"Türk işçisinin eseri"** olduğunu söyleyerek konuşmasına başlayan Teksif delegesi Ali Haydar Mutf, **"bu eseri yüceltmek bizim görevimizdir. Bunun için kongrenin önemli karar alması gerekir"** demiş, Türk-İş'in bu günlere kolay gelmediğini, uzun bir mücadele sonucu bugünkü güce erişildiğini belirtmiştir.

Türk İşçi Hareketini parçalamak isteyenlere, kongrede gereken cevabın verilmesini ileri süren Ali Haydar Mutf, 931 sayılı İş Kanununa da değinmiş, **"Yeni bir şey getirilmemiştir. Bugün sanayiin gelişmekte olduğu bir devrede olduğumuza göre daha çok şeyler beklerdik"** diyerek, İş Kanunu üzerinde değişiklikler yapılmasını istemiştir.

Mutf, işçi eğitimi konusu üzerinde de konuşmuş, hükümetlerin işçi kuruluşlarına yardımcı olmaları gerektiğini savunmuş, partilerüstü politika hakkında da şöyle demiştir:

"Partilerüstü politika demek işçinin siyasi görüşü olmayacak demek değildir. Sendikaların, siyasi partilerin uy-dusu olmaması, partilerin, kendi meselelerini halletmede tesirli olmaları demektir. Bugün sendikalar arasında siyasi rekabet başlamıştır. Bu da kurulan İşçi Konseyleri yüzündendir. Sendikacılar partililik yapsınlar ama, partililiği sendikaların içine sokmasınlar, teşkilâtlar arası rekabeti yaratmasınlar."

Haydar Mutfak'ın sözlerinden sonra Kongre Başkanı oturuma saat 14.00'e kadar ara verdiğini bildirmiştir.

ÖĞLEDEN SONRAKİ ÇALIŞMALAR

Öğleden sonraki oturumda Kongre Başkanı Yol-İş Federasyonu tarafından bir önerge verildiğini belirtmiş, şunları söylemiştir:

"Yol-İş Federasyonu delegeleri divana bir önerge vermiş ve sabahki müessif olaya sebep olan Bekir Yenigün'ün yedek delege olduğunu; asil delegenin gelmesi nedeniyle, bundan böyle kongre çalışmalarına asil delegenin katılacağını bildirmişlerdir. Yol-İş dışında diğer kuruluşlardan da kongreye yedeklerini gönderenler varsa, bunu bildirmelerini rica ederim."

Kongre Başkanı daha sonra Maden-İş Federasyonu delegesi Avni Özdin'i kürsüye davet etmiştir.

AVNİ ÖZDİN KONUŞUYOR

Konuşmasına, **"Doğu Anadolu Maden işçilerinden selâm ve saygılar getirdiğini"** bildirerek başlayan Özdin, Türk-İş Malî Raporuna değinmiştir.

Daha sonra grevler karşısında Türk-İş'in tutumunu yeren Maden Federasyonu delegesi, 300 işçiyi kapsayan bir grevde maddi manevî yardım isteklerine karşılık ilgi görmediklerini iddia etmiş, Sosyal Sigortalar Kurumu konusunda şunları söylemiştir:

"...Sosyal Sigortalar Kurumuna beli kırılmış bir işçi gönderdik. Ayakları felç olmuş bu işçi için üç ay sonra iş görebilir raporu vermişlerdir. Gene bir iş kazasında iki gözünü kaybeden 22 yaşındaki bir işçinin İsviçre'de ameliyat edilmesini istedik. Cevapta, hayatının sonuna kadar göre-

miyeceği organ naklinin de mümkün olamayacağı bildiriliyordu. Muayenesini yaptırdığım bazı profesörler aksi kanaatte. Şimdi ben bu arkadaşı İsviçre'ye göndereceğim. Eğer yeniden görebilir hale gelirse, işte o zaman Sosyal Sigortalar Kurumunda kızılca kıyamet kopacaktır..."

Madenlerin mutlaka devlet eliyle işletilmesini de isteyen Maden-İş Federasyonu delegesi Çalışma Bakanlığını çeşitli uyarılara rağmen iş müfettişi göndermemelerinden dolayı suçlamış, "özel sektör işletmelerinde iş güvenliğine, iş emniyetine ilişkin kaidelerin hiçbirisi uygulanmamaktadır" demiştir.

Avni Özdin Erzurum'da Türk-İş'in bir "Bölge Temsilciliği" kurmasını da istemiştir.

FARUK BARUT KONUŞUYOR

Tes-İş Delegesi Faruk Barut sabahki oturumda konuşan Suriyeli konuk sendikacının "kardeşlik, birlik ve beraberlikten söz ettiğini" söyleyerek, konuşmasına başlamış, "bugünkü gazetelerde Suriye Hükümetinin Hatay'ı ilhak etmeyi kararlaştırdığı belirtiliyor. Hatay'a Türk mührünü basmıştır. Suriyeli Sayın konuk, yurduna döndüğünde, bunu da işçi kardeşlerine söylemelidir" demiştir.

Bu sırada Kongre Başkanı konuşmacının sözünü keserek, konuşmasının gündem dışı olduğunu ihtar etmiştir. Özür dileyen Faruk Barut sözlerine şöyle devam etmiştir:

"Türk-İş Çalışma Raporunun tümünü tasvip ediyor, İcra Kuruluna teşekkür ediyoruz."

Daha sonra Çalışma Raporunun 23 üncü sayfasında yer alan Atatürk'ün Batı Medeniyetine ilişkin bir sözüne değinen konuşmacı, "hür sendikalar demokrasinin temelidir. Hür sendikaların olmadığı yerler demir perdeyle örülmüştür. TİP ve onun çömezi DİSK, Türk işçisine karşı ortak bir savaş açmışlardır... Biz anarşi peşinde değiliz. Türkiye'de anarşi hiçbir şeyi halletmemiştir. Yol-İş Federasyonu Başkanına yaptığı açıklamadan dolayı teşekkür ederim" demiştir.

Bazı sosyalist kalemlerin yazılarından örnekler veren ve "Türkiye'de sosyalizm perdesi altında çeşitli oyunlar oynandığını" söyleyen konuşmacı, partilerüstü politika ilkesi konusunda şöyle konuşmuştur:

"... her insanın bir siyasi kanaati vardır. Vatan ve millet için tehlikeli olmadığı sürece bu kanaatlerin hepsi makbul-

dür.. Partiler içi politika Türk işçisine felâket getirir. Sendikacı politikayla ilgilenecektir. Karşı olduğumuz, sendika yöneticisinin kendi siyasi kanaatlerini, temsil ettiği kitlelere empoze etmeye çalışmasıdır.”

Konuşmacı toprak reformunun yanında tarım reformunun da şart olduğunu öne sürmüş, Bölge Çalışma Müdürlerinin keyfi kararlar vermesine engel olunmasını istemiştir.

Teşkilatlanma konusunda enerji işkolunda kurulu sendikaların birleşememe nedenini **“siyasi kanaat ayrılığına”** bağlayan konuşmacı İYAK (İşçi Yardımlaşma Kurumu Kanunu) Tasarısının bir an önce kanunlaşması için çalışılmasını, işverenlerin son zamanlarda baş vurduğu **“iş değerlendirme sistemi”**ne karşı Türk-İş'in işçi kuruluşlarını aydınlatmasını istemiştir.

Bu arada Ges-İş Mali Sekreteri Hamdi Turan kendisine sataşıldığını iddia ederek kürsüye gelmiş, **“Bölge Çalışma Müdürlerinin siyasi parti baskısıyla karşı karşıya olduğunu, birleşememe nedenlerinin bu tip siyasi görüş ayrılıklarında aranması gerektiğini”** belirtmiştir.

RAFET DEMİRTEL'İN YAPTIĞI KONUŞMA

Ges-İş delegesi Rafet Demirtel, yaptığı kısa konuşmasına 931 sayılı İş Kanununu eleştirmekle başlamış, kanunun bir yenilik getirmediğini Mecliste bulunan bazı işçi milletvekillerinin Kanunu yeterli ve üstün gördükleri hakkındaki beyanlarını üzüntü ile karşıladığını belirtmiş ve Meclis tutanağı okuyarak, kanunu savunan bir işçi milletvekilini suçlamıştır.

NURİ BEŞER SAVUNMASINI YAPTI

Günün en uzun konuşmasını yapan Likat-İş delegesi Nuri Beşer, genellikle kendi savunmasını yapmış, çalışma raporunun eleştirmesini Batman grevi kısmına ayırmış, bu arada İcra ve Yönetim Kurullarını da suçlamıştır.

“7 senedir susan bir adamın, konuşmasını dinleyeceksiniz” diyerek konuşmasına başlayan Nuri Beşer, Türk Sendikacılık Hareketinin 1955-1960 arasında ayakta durmasının büyük bir başarı olduğunu söylemiş, **“şerefli Türk Ordusuna karşı ve Türk Milletine karşı ağır bir töhmet altında bulundum; Millet huzurunda bunun gerçeikle alâkası olmadığını ve ithamlarla ordunun karşısına çıkarıldığımı anlatacağım”** demiş, Meclis zabıtlarını okumuştur.

Bu arada Batman grevine de değinen Beşer, kendisinin grev kırıcılığı ile suçlanmasının asılsız olduğunu söylemiş ve Petrol-İş yöneticilerini suçlamıştır. Bu sırada Ziya Hepbir müdahalede bulunarak: **“Ziya Hepbir namert bir insan değildir. Sen işçiyi satan insansın. Sen Türk Milletinin iffetine küfür etmiş bir insansın”** demiştir. Hepbir delegeler tarafından teskin edildikten sonra, Beşer konuşmasına devam etmiştir.

Bu sırada, bir delege usul hakkında söz alarak, Beşer'in çalışma raporunu eleştirmedeğini ve şahsi konuşmalar yaptığını, bu arada dinleyicileri de kışkırttığını belirtmiş ve Başkanlık Divanının gerekli müdahaleyi yapmasını istemiştir.

Beşer, ordunun karşısına çıkarılışının asılsız ithamlar yüzünden olduğunu söyleyerek Meclis tutanaklarını okumağa başlamış ve **“Meclis bir terör havası içinde idi. Hakkımda 6 sene mahkûmiyet cezası istediler 1 yıl verdiler. Mahkûm oldum, fakat tarih bir çok hukuk hataları ile doludur”** demiş ve konuşmasını bitirmiştir.

HARB-İŞ FEDERASYONU DELEGESİ ÇETİN SOYAK'IN KONUŞMASI

Harb-İş Federasyonu delegesi Çetin Soyak Türkiye'de Amerikan askeri işyerlerindeki durumu ve işçilerimizin karşılaştıkları çeşitli problemleri ele alan bir konuşma yapmıştır. Çalışma Bakanlığını ve Dış İşleri Bakanlığını bu konuda işçi isteklerine ilgi göstermemekle suçlayan Çetin Soyak konuşmasına, Türk-İş Çalışma raporunda yer alan temel işçi sorunlarına değinerek başlamış, **“siyaset adamları toprak reformunu hasır altı ediyorlar.”** demiştir.

Toprak reformu isteğinin yurttan yaygın olduğunu belirten Harb-İş delegesi, Türkiye'nin tarım reformuna da ihtiyacı olduğunu, ancak toprakta adalet sağlanmaksızın uygulanacak tarım reformunun yararlı olmayacağını söylemiş, dış ticaretin belirli ölçülerde devletleştirilmesi; petrolün madenlerin millileştirilmesi böylece ulusal çıkarlarımıza uygun bir şekilde işletilmesi konularına ilişkin Türk-İş görüşünü yürekten desteklediğini, her sendikacının da bu görüşleri desteklemesi ve gerçekleştirilmesi için çalışması gerektiğini sözlerine eklemiştir.

Daha sonra Amerikan askeri işyerlerindeki durumu ve buralarda Türk işçilerinin karşı karşıya bulunduğu problemleri anlatan Çetin Soyak demiştir ki:

“Bu işyerlerinde Türk kanunlarının uygulanması, Kuzey Atlantik Andlaşmasının bir gereğidir. Buna rağmen 1960 yı-

İna kadar Amerikan askeri işyerlerinde Türk kanunları uygulanmamış, Devletler Hukukunun müsait olmaması sebebiyle işçi şikâyetleri iş mahkemelerine dahi götürülememiştir. Bu işyerlerinde işçinin sigorta primi, pazar yevmiyeleri yıllardır ödenmemiştir.”

Çetin/Soyak Türk işçilerinin tensikata tabi tutulduğunu, yerlerine Türkiye'deki Amerikan görevlilerinin karılarının ve çocuklarının yüksek ücretlerle yerleştirildiklerini de belirtmiştir.

Harb-İş delegesi daha sonra 931 sayılı İş Kanunu ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun çeşitli maddelerinin değiştirilmesini, Almanya'da çalışan Türk işçilerinin tasarruflarının Türkiye'ye gelmesi için tedbir alınmasını istemiştir.

ÖZKAL YİCİ'NİN YAPTIĞI KONUŞMA

Petrol-İş delegesi Özkal Yici, sendikası hakkında bazı açıklamalarda bulunacağını söyleyerek konuşmasına başlamış, Türkiye'de demokrasi ve hürriyet rejiminin temsilcisinin Türk-İş olduğunu belirttikten sonra, partilerüstü politikaya değinerek **“bu kürsüden şimdiye kadar konuşan hatipler kadar, partilerüstü politikanın çeşitlerini işittik. Bir noktada birleşme olmadı. Çelişik fikirler arasında konu vuzuha erişmedi”** demiş Türk-İş olarak bir fikir etrafında toplanmanın imkânsız olduğunu söylemiş ortak felsefenin yurt ve işçi sorunlarında birleşme olması gerektiğini ileri sürmüştür.

Toprak reformu üzerinde de duran Özkal Yici, **“Anayasa'da hükümün bulan şekli ile toprak reformuna taraftarız. Dış ticaretin devletleştirilmesini de çalışma raporundaki esaslar içinde kabul ediyoruz”** demiş, Nuri Beşer'in kendisinden evvel yaptığı konuşmada Türk-İş'in Petrol-İş Sendikasını Batman grevinde desteklemediği hakkındaki sözlerini kabul etmediğini ve Türk-İş'in bildirilerle bu görevini yaptığını söylemiştir.

Özkal Yici, Batman grevi hakkında da bilgi vererek konuşmasını bitirmiştir.

HALİL ŞEN KÜRSÜDE

Daha sonra kürsüye Teksif delegesi Halil Şen gelmiş ve raporu methederek sözlerine başlamıştır. **“Hepimiz DİSK'le sözle mücadele ediyoruz. Aksi olsaydı şu anda DİSK diye bir şey kalmazdı”** demiş ve

Adanada sendikacıların DİSK'le nasıl mücadele ettiklerini örnekler vererek anlatmıştır. Halil Şen **"şu anda DİSK'in Adanada hiç bir üyesi yoktur"** demiştir. Teksif delegeşi raporda yer alan madenlerin devletleştirilmesi konusuna da değinerek **"devlet sektörü bize daima faydalı olmuştur"** demiş Sümerbankın tutumunun hem pamuk üreticisini hem kumaş tüketicisini memnun ettiğini, iş saatleri, ücretler ve nizamla uyma bakımından da işçiler için çok faydalı olduğunu söylemiştir. Teksif delegeşi Halil Şen Çukurovada işsizliğin işçileri de tehdit ettiğini belirterek toplu sözleşme görüşmelerinde işverenlerin **"siz 15 lira isteyebilirsiniz, burada 5 liraya çalışacak tonla adam var"** dediklerini belirtmiş ve konuşmasına şöyle devam etmiştir:

"Mevsimlik işsizlik Güney Anadolu Bölgesinde büyük bir derttir. Bunlar sigortadan mahrumdur. İşsizlik toprak reformuyla sıkı sıkıya bağıntılıdır. Bu bakımdan toprak reformu mutlaka yapılmalıdır."

Halil Şen daha sonra İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunlarının uygulanış şeklini şiddetle tenkidetmiş, kıdem tazminatlarının Sosyal Sigortalar Kurumuna yüklenmesi halinde işçinin bu tek dayanağının da kaybolacağını söylemiştir. Delege, iş kazalarında iş güvenliği müfettişlerinin ilgisizliğinden yakınmış işverenlerin hiç bir güvenlik tedbiri almadığını belirterek **"işçinin hayatı çok ucuza gidiyor"** demiştir.

Halil Şen Türk-İş'in her şeye muktedir olduğunu söylemiş, kıdem tazminatı kalkacağı zaman Demirsoy'un yaptığı bir konuşmayla Hükümeti durdurduğunu belirtmiş ve sözlerine şöyle devam etmiştir:

"Meselelerimizin hallini Türk-İş'ten bekliyoruz. Eğer, başkanın sözleri bunların kulağına girmiyorsa, emretsin; emrindeyiz. Bir nefer gibi her şeyi yapmaya hazırız. Türk-İş'in emrini bekliyoruz. Partilerüstü, partileriçi politika deniyor. Bana arkadaşlarım buraya haber getirmemi istediler. Bizim partimiz de o, hükümetimiz de o, hürmet edeceğimiz de o. Bizim herşeyimiz Türk-İş".

Delege alkışlarla karşılanan konuşmasını bitirmiş, daha sonra toplantıya son verilmiştir.

Türk-İş Kongresi yarın sabahattan itibaren çalışmalarına devam edecektir.

TÜRK-İŞ YEDİNCİ KONGRE ÇALIŞMALARI

20 NİSAN 1968
CUMARTESİ

Türk-İş Yedinci Kongresi altıncı gün çalışmaları Türk Standartlar Enstitüsü toplantı salonunda devam etmiştir.

NAZMİ ERGÜL'ÜN SÖZLERİ

Sabah oturumunda ilk sözü Tes-İş delegesi Nazmi Ergül almıştır.

Tes-İş delegesi Türk-İş Çalışma Raporunun **"güzel hazırlandığını"** belirterek sözlerine başlamış, işkolları yönetmeliğinin mutlaka bir revizyona tabi tutulmasını istemiştir.

Teşkilatlanma çabalarında istenilen düzeye ulaşamamasının başta gelen nedeninin, Türk-İş Çalışma Raporunda da belirtildiği gibi, **"sendikal disipline riayetsizlik, kanunların boşluğu ve siyasi görüş ayrılıkları"** olduğunu söyleyen konuşmacı Bursa'da 1967 içinde toplanan Türk-İş Yönetim Kurulu'nun teşkilatlanma çabalarını köstekleyici teş-

kilâtlara karşı bazı tedbirler aldığını ancak bunların uygulanmadığını bildirmiş, **“İcra Kurulu bunun nedenini açıklamalıdır”** demiştir.

Ergül’ün **“partilerüstü politika”** konusuna değineceğini bildirmesi üzerine, arka sıralarda ayağa kalkan bir delege, kongrenin beş gündür bu konuyla işgal edildiğini, bundan böyle partiler üstü politika hakkında konuşmalar yapılmamasını istemiştir.

Teklifi oya sunan Kongre Başkan Yardımcısı Ahmet Çatakçınler Genel Kurul kararını şu sözlerle açıklamıştır:

“Bundan böyle partiler üstü ya da partiler içi politika konusunda konuşulmayacaktır.”

Genel Kurul kararı üzerine, konuşmasına sosyalizasyon konusunda devam eden Tes-İş delegesi, koruyucu hekimlik müessesesinin kurulmasını istemiş ve şöyle demiştir:

“iş kazalarına ve mesleki hastalıkların gelişme seyrine bakacak olursak, harbe girmemize lüzum olmadığı anlaşılır. Bu gidişle yakında malûller ordusu meydana gelecektir.”

Nazmi Ergül daha sonra asgari ücretlerin belirlenmesinde **“kalori ihtiyacı”**nın kıstas olarak alınmasını, barınma, giyim vs. ihtiyaçlarla desteklenmesini istemiş, **“Türkiyede vergi adaleti gerçekleştirilmelidir”** demiştir.

ABDULLAH BAŞTÜRK KONUŞUYOR

Tes-İş delegesinden sonra kürsüye Genel-İş Başkanı Abdullah Baştürk gelmiştir.

Sözlerine, **“... dünkü müessif olay, beni olduğu kadar, eminim hepimizi üzmüştür. Türk İşçi Hareketi yalnız işçiler tarafından izlenmez. Dışımızda, aydın çevrelerde sempatizanlarımız vardır. Bu tip olaylar, bizlere sempati duyanların sayısını azaltır. Bu gibi olaylar tekrarlanmamalıdır. Ödevimiz çevremizdekileri kazanmaktır”** diyerek başlayan Genel-İş Başkanı, Türk-İş Kongresinin ilk gününden bu yana yapılan konuşmalara çoğunlukla hislerin hakim olduğunu söylemiş, **“Türk İşçi Hareketini yöneltmek iddiasında olanlar önce mantığa önem vermeli-dirler”** demiştir.

Raporu muhtevası itibariyle hayli ağır bulduğunu belirten Baştürk, **“buna rağmen Beşinci ve Altıncı Türk-İş Kongrelerine sunulan raporlardan değişik bir yönü yok”** diyerek konuşmasına devam etmiş, Be-

şinci Kongre'den bu yana görüşülen, raporlarda yer alan, kabul edilen temel ekonomik ve sosyal ilkelerin sonra "rafa kaldırıldığını" iddia etmiştir.

Baştürk şunları söylemiştir:

"Türk-İş'in icracı ve yöneticileri, basına zaman zaman verdikleri deklarasyonlar dışında, temel sorunların gerçekleştirilmesi için hiç bir şey yapmamışlardır. Bu temel ilkelere savunulmasına dört yıl önce başlanılmış, aradan dört yıl gibi uzun bir süre geçmiş ve tek şey yapılmamıştır. Raporlarda yer alanların lafzı değerli, eylem safhası kifayetsizdir. Altıncı Genel Kurul raporuyla karşılaştırıldığında, temel sorunların biraz yuvarlak şekilde takdim edildiği de görülmektedir. İcracılar, cevap verirken bizi tatmin edecek bir bilgi vereceklerdir."

Daha sonra "sağlık sorunu" na değinen ve Türk-İş'in bu soruna ciddiyetle eğilmesini isteyen Abdullah Baştürk çeşitli örnekler vermiş, işçi-memur ayrımı konusunda şunları söylemiştir:

"Türkiye hukuk devletidir... Nasıl hukuk devletidir ki; nasıl hukuk devleti anlayışıdır ki, aynı işi, aynı işyerinde yapan iki kişi farklı muamele görür; biri işçi, diğeri memur kabul edilir!"

İşçi hareketini dejenere eden davranışların nedeninin sendikacıların birbirlerine karşı tutumlarında aranmak gerektiğini belirten Abdullah Baştürk, teşkilatlanma konusunda görüşlerini açıklamış, sözü partiler üstü - içi politika konusuna getirmiştir.

KONGRE BAŞKANI GENEL KURUL KARARINI HATIRLATIYOR

Genel-İş Başkanının partiler üstü - içi konusuna değineceğini bildirmesi üzerine Kongre Başkanı müdahale etmiş, bu konunun görüşülmeyeceğine ilişkin Genel Kurul kararı olduğunu açıklamıştır.

Baştürk alınan kararda **"rapor hudutları içinde kalınması kaydıyla bu konuya girilebileceğinin tasrih edildiğini"** iddia etmiş, bu konunun konuşulup konuşulmaması bir süre tartışmalara sebep olmuş, daha sonra Genel-İş Başkanı sözlerine devam ederek, İYAK —İşçi Yardımlaşma Kurumu Kanunu— tasarısını desteklediklerini, ancak kurulacak kurumun yönetiminin işçiye ait olmasını istediklerini belirtmiş, birlik ve beraberlik, karşılıklı anlayış ve iyi niyet dileyerek sözlerine son vermiştir.

Baştürk'ten sonra kendisine sataşıldığı Kongre Başkanlığınca tesbit edilen Teksif delegesi Haydar Muta'f'a söz verilmiş, ancak Muta'f yerine Teksif Başkanı Şevket Yılmaz gelerek açıklamada bulunmuştur.

EROL AYKAÇ'IN YAPTIĞI KONUŞMA

İlk defa bir Türk-İş Kongresinde konuşma yaptığını belirterek sözlerine başlayan Ges-İş delegesi Erol Aykaç, partilerüstü politika hakkında konuşmak istemiş, ancak Genel Kurulun bu konuda yeterliği kabul etmesi yüzünden Çalışma Raporunun diğer bölümleri üzerinde durmuştur.

"Türk-İş İcra Kurulu raporunu benimsiyoruz" dedikten sonra Ges-İş ile Tes-İş anlaşmazlığı üzerinde duran Aykaç, bu konudaki komisyon raporunun gerçekleri yansıtmadığını söylemiştir.

Yönetim Kurulunun bazı üyelerinin mal beyanında bulunmadığına değinen Aykaç aıdat konusu üzerinde de durarak konuşmasını bitirmiştir.

ABBAS YILDIRIM'IN KONUŞMASI

Maden Federasyonu üyesi Abbas Yıldırım, çalışma raporunu beğendiğini söylemiş, **"Çalışma raporu Türk sendikacılığının ilerisine ışık tutacaktır"** demiş, işçi hareketini parçalamak isteyenlerin yaptıkları tahriklere uyulmaması üzerinde durarak bu konuda anlattığı bir hikâye ile konuşmasını bitirmiştir.

EMİR POSTACI AMERİKAN İŞYERLERİ HAKKINDA KONUŞTU

Çalışma raporunun işyerlerinin sorunları ile ilgilenmediğini belirterek konuşmasına başlayan Harp-İş delegesi Emir Postacı, Tumpagne ve İncirlik Üssündeki grevlere değinmiş, bu konuda Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un yakın ilgisine teşekkür ettikten sonra, bir derginin Tunç hakkındaki iddialarının işçiler arasında büyük üzüntü yarattığını söylemiş, hükümetin grevi ertelemesi karşısında Yargı organlarının tutumunun büyük bir teminat olduğunu belirtmiş ve **"Amerikan işyerlerinde çalışacak Türk işçilerinin İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından alınmasını arzuluyoruz. Bu konuda Genel Kurulun bir karar alması en büyük temennimizdir"** diyerek konuşmasını bitirmiştir.

BİR ÖNERGE

Başkanlık Divanı, tenkitler hakkında bir önergenin verildiğini söyleyerek, bundan sonra daha 21 kişinin konuşmak için söz istediğini ve Kongrenin Pazar akşamı sona ermesini sağlamak üzere şahısların 10,

kuruluşları adına konuşacakların da süresiz konuşmalarının istendiğini belirtmiş ve bu teklif çoğunlukla kabul edilmiştir.

DEMİRHAN TUNCAY'IN YAPTIĞI KONUŞMA

Dünkü toplantıda çıkan üzücü olaylara değinerek konuşmasına başlayan Basın-İş delegesi Demirhan Tuncay, **"sendikacılıkta her çevrenin fikirlerine saygı göstermek prensibi vardır. Dünkü olayları bu açıdan üzüntü ile karşılıyorum"** demiş, eğitim konusu üzerinde önemle durulması gerektiğini, genellikle grevlerde işçi kuruluşlarının bunun çok sıkıntısını çektiklerini belirttikten sonra 3 aydan beri Erzurumda uygulanmakta olan greve değinmiş, bazı kuruluşların yardımlarına teşekkür etmiştir.

Hakimlerin ve polislerin de grev kanunu üzerinde fazla bilgisi olmadığını ileri süren Demirhan Tuncay, Erzurumdaki grevden örnekler vererek, yetki konusunda büyük güçlüklerle karşılaşıldığını söylemiştir.

Besin-İş delegesi, Doğu'nun ihmal edilmiş bir bölge olmasına değindikten sonra, Toprak reformu, tarım reformu ve Tarım-İş Kanununun birlikte ele alınması gerektiğini savunmuş, çalışma raporunda yer alan ilkelerin gerçekleşmesi için bundan sonraki devrede çok çalışılmasını istemiştir.

HALİT MISIRLIOĞLU'NUN SÖZLERİ

Demirhan Tuncay'dan sonra kürsüye Yol-İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu gelmiş, sözlerine **"Türk-İş Çalışma Raporunu tasvip ediyoruz. Bunu hazırlayan İcra ve Yönetim Kurullarına teşekkür ederim"** diyerek başlamış, Yol-İş Federasyonu'nun kurulduğu 1963 yılından bu yana Türk-İş'e büyük bir önem verdiğini ve üyesi olmakla iftihar ettiğini belirtmiştir.

Zeytinyağına makina yağı karıştıranları yeren bir bildirinin **"solcular yaygara ediyor"** şeklinde kamuoyuna duyurulduğunu bu ithamı nefretle red ve iade ettiğini bildiren Mısırlıoğlu, toprak reformu ve tarım reformunun birlikte yapılması gereği üzerinde durmuş, Plânlama çalışmaları hakkında şöyle konuşmuştur:

"Plânlama konseyi kurulması ve burada temsil edilmemiz yıllardır savunduğumuz hedefler arasındadır. Bu, bugüne kadar gerçekleştirilememiştir. Plânın ağır yükünü omuzlarında taşıyan işçinin görüşlerine yer verilmedikçe

plân hedefine ulaşamaz efendiler. Bu bakımdan plânlama konseyinin bir an önce kurulması bir zorunluluktur.”

Daha sonra Plânın özel sektörün görüşlerine yer verdiğine özel sektör temsilcilerinin beyanatlarını okuyarak işaret eden Mısırlıoğlu, özel sektörün karşısında olmadıklarını ancak ulusal çıkarlarımızı ayaklar altına alan özel teşebbüs erbabı ile de mutlaka mücadele edilmek gerektiğini sözlerine eklemiştir.

Karayolları Teşkilâtının özel sektöre yol makinası verdiğini de söyleyen Yol-İş Federasyonu Başkanı, bu uygulamayı şiddetle yermiş, şöyle demiştir:

“Özel sektör yolun kilometresini daha ucuza yaparım diyormuş... Hem işçinin pazar yevmiyelerini, bayram yevmiyelerini vermeyecek, hem asgari ücreti uygulamayacak, hem de yolu daha ucuza yaparım diyecek... Böyle şey olmaz arkadaşlar.”

İşçinin işyerinin yönetim ve denetimine katılma hakkını düzenleyen 440 sayılı kanunun uygulama alanının genişletilmesini isteyen Halit Mısırlıoğlu, Sosyal Sigortalar Kurumunu şiddetle yermiş, çeşitli örnekler vererek, Kurumun işçiye hizmet etmediğini söylemiştir.

Doktorları da, subaylar gibi Şark hizmeti yükümlülüğü altına sokacak bir kanun çıkarılmadıkça sağlık sorununun çözümlenemeyeceğini öne süren konuşmacı, **“kara taşımacılığında vergilemenin şart olduğunu”** belirtmiş, **“binbir meşakkatle yol yapıyor, yılda sadece bakımı için 400 milyon lira harcıyoruz. Bu yolları kullananlar bunun finansmanına katılmalıdırlar”** demiştir.

ÖĞLEDEN SONRAKİ ÇALIŞMALAR

Yol-İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu'nun konuşmasından sonra kongre saat 15'e kadar tatile girmiştir.

Saat 15'te oturum açılınca, ilk söz Ağaç-İş Başkanı Ömer Deniz'e verilmiştir.

Deniz, Ağaç-İş dışındaki kuruluşlardan bahsederek sözlerine başlamış, İşkolları Yönetmeliğine göre, Ağaç-İş bünyesinde yer alması gereken bazı işyerlerinin başka işkollarında kurulu sendikalar tarafından teşkilâtlandırılmaya çalışıldığını söylemiştir.

Deniz, dış gezilerin teşkilâtlar arasında dağılımının adaletsiz olduğunu söylemiştir.

EKREM ÖZÖLÇER KONUŞUYOR

Tez Büro-İş delegesi Ekrem Özölçer genel kurullarda alınan kararların uygulanmamasından şikâyet etmiş, üzerinde en fazla durulması gereken konunun eğitim olduğunu söyleyerek **"eğitimdeki curcunanın, partizanca çekişmelerin gerçek bir eğitim seferberliğine engel olduğunu"** belirtmiştir. Özölçer, Sendikalar Kanununun Sendikaların gelirlerinin % 5'ini eğitim için ayırmalarını emrettiğini, ancak bazı sendikaların bu fonları yararlı kullanamadıklarını söylemiştir. Konuşmacı, çalışanların çocuklarının eğitim imkânlarından bahsetmiş, çeşitli ülkelerden eğitimle ilgili rakamlar vermiştir.

Tez Büro-İş delegesi özel sektörün yaptıkları çalışmalarda işçileri dikkate almama eğilimi gösterdiklerini belirtmiş, Sanayi Kongresini buna örnek olarak göstermiştir. Özölçer İşçi Hareketinin tam bir beraberlik ve dayanışma içinde olarak, işverenlerin bu tutumuna karşı çıkmalarını istemiştir.

EMİN DİKMEN'İN KONUŞMASI

Daha sonra Harb-İş delegesi Emin Dikmen kürsüye gelmiştir. Dikmen, raporun eğitimle ilgili bölümü üzerinde durmuş ve illerde ilçelerde, Türk-İş'in ilkeleri, yolu, amaçları konulu açık oturumlar düzenlenmesini teklif etmiştir. Konuşmacı, bu açık oturumlar sayesinde, Türk-İş'in kamuoyu tarafından daha iyi tanınacağını da belirtmiştir.

Emin Dikmen, işkolunun bir probleminden de bahsederek şöyle demiştir:

"Bizim karşımızda Milli Savunma Bakanlığı var. Hele bu Bakanlığın Jandarma teşkilâtı en büyük güçlüğü çektiğimiz kuruluş olmaktadır. Asayiş korumak, kanunları uygulamakla görevli bu teşkilât, yapılmış toplu sözleşmeleri bile reddeder."

Harb-İş delegesi ikinci kuruluşlara da değinmiş, Gölcük Harb-İş Sendikası'ndan ayrılan bir grubun TİP'in teşvikiyle ikinci bir kuruluş meydana getirdiklerini söylemiş, Türk-İş bünyesindeki aynı işkolunda kurulu teşkilâtların birleşerek olumlu örnek vermelerini istemiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından verilen konut kredisinden alınan faiz oranının yüksek olduğunu söyleyen Emin Dikmen Türk-İş ve üyesi kuruluşların hukuk bürolarının yeni kanunları, kanunların

uygulanmasında ortaya çıkan karar ve içtihatları kitap halinde yayınlamalarını istemiştir.

ARSLAN YILMAZ'IN SÖZLERİ

Emin Dikmen'den sonra kürsüye Metal-İş delegesi Arslan Yılmaz gelmiş, 1952 yılında Türk-İş'in kuruluş kongresini hatırladığını, o günle bugün arasındaki büyük değişiklikte payı olan ve Türk sendikacılığını bugünlere ulaştıran işçi liderlerine teşekkür ettiğini bildirmiştir.

Metal-İş Genel Başkanına yöneltilen **"Manisa grevinde grev kırıcılığı yaptığı yolundaki ithamı"** cevaplandırarak Arslan Yılmaz, çeşitli örnekler vermiş, **"Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un Teksif Başkanı Şevket Yılmaz'ın ve Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilcisi Burhanettin Asutay'ın çok iyi bildiği gibi Manisa grevi sırasında grev kırıcılığı yapılmamıştır. Genel Başkanımıza yöneltilen bu asılsız ithamı cevaplandırmak için huzurunuzda geldim, teşekkür ederim"** demiştir.

HÜSEYİN PALA KONUŞUYOR

Arslan Yılmaz'dan sonra kürsüye Tümtis Sendikası adına Hüseyin Pala gelmiş, Türk-İş Çalışma Raporunun **"toplu sözleşme düzeninin arızasız işlediği yolundaki görüşüne katılmadığını"** belirtmiştir.

"Kanunlar ne kadar mükemmel olursa olsun, uygulayanlar bunları dikkate almak istemezler ve bunda başarı kazanırlarsa, işler yürümez" diyen Tümtis delegesi, Konya Belediye Başkanını şiddetle suçlamış, şöyle demiştir:

"Bu zat, ben değişmez belediye başkanıyım, diyor... Bir yandan sarı sendika teşvikçiliği yaparken, öte yandan toplu sözleşme yapmamak için bütün gücüyle direniyor. Neye karşı direniyor? Anayasada yer alan haklara; yürürlükteki kanunlara karşı!..."

Otobüs şoförlerinin dertlerini ve çalışma şartlarının ağırlığını anlatan konuşmacı daha sonra otobüs işletmeciliğinde **"vergi kaçakçılığı yapıldığını"** söylemiş, Küçük Sanatkârlar ve Esnaflar Kanununun işçilerin haklarını elde edebilmelerini son derece güçleştirdiğine işaret etmiştir.

Trafik komisyonlarında esnaf kuruluşları temsilcilerine yer verilmesini de yeren Tümtis delegesi, mal beyanında bulunmamış bazı sendika yöneticileri olduğunu, bunların derhal mal beyanında bulunmaları gerektiğini belirterek sözlerini bitirmiştir.

FEHMI IŞIKLAR TARIM REFORMUNU SAVUNDU

Metal-İş Federasyonu delegesi Fehmi Işıklar, uzun süredir tartışması yapılan Toprak Reformu - Tarım Reformu konusu üzerinde durmuş, tarım reformunu savunarak **"bir takım salon sosyalistleri raki sofralarında benim köylümün toprağını paylaşmak istiyorlar"** demiştir.

Metal-İş Federasyonunun, toprak reformu konusundaki görüşünden ötürü suçlandığını belirten Fehmi Işıklar, önce devletin elindeki toprağın dağıtılması gerektiğini, tarımdaki kredi adaletinin sağlanmasının zorunlu olduğunu, tarım kesiminde çalışanların mesleki eğitime alınmasını istemiş, **"neden sanayi reformundan bahsetmiyoruz. Bugün memleketimiz sanayie doğru hızlı adımlarla ilerlemektedir, bunun önemle ele alınması lâzımdır"** demiş, otomasyonun uygulanmasını savunmuştur.

Sosyal Sigortalar Kurumunun sağlık politikasına da değinen konuşmacı, Kurumun bina yerine sağlık tesisleri kurmasını istemiş, özel teşebbüsün, yurt ekonomisine daha yararlı olduğunu söylemiştir.

Vatandaşın vergisi ile okuyan doktor, hukukçu ve mühendislerin gerçek görevlerini yapmadıklarına da değinen Fehmi Işıklar, fiyatların dondurulmasını istemiştir.

NECATİ DEVRİM'İN KONUŞMASI

Çalışma Raporunu beğendiğini belirterek konuşmasına başlayan Harb-İş Federasyonu delegesi Necati Devrim, geçen kongre tarafından kabul edilen ana ilkelerin burada tartışmasının yapılmaması gerektiğini ileri sürmüş ve **"geçen kongre tarafından kabul edilen prensiplere burada ve Yönetim Kurulunun bazı üyeleri tarafından karşı çıkılmaktadır. Buna bir çare bulmak lâzımdır. Rapordaki görüşlere evet ama tatbik edilmemesine hayır..."** demiştir.

Necati Devrim, Türk-İş eğitim çalışmalarının da yetersiz olduğunu söyleyerek şöyle demiştir:

"Eğitim konusunda işçiye tam bir bilgi verilmediği kanaatindeyim. Dersler ve filmler tekrar edile edile sıkıcı olmağa başlamıştır."

AHMET BAŞ KÜRSÜDE

Daha sonra, Türkiye Maden İşçileri Federasyonu delegesi Ahmet Baş kürsüye gelmiş ve madenlerin devletleştirilmesi sorununa

değinerek **"maden konusunda ancak ve yetki ile bir madenci konu şabilir"** demiş, madenciliğin büyük sermaye isteyen bir iş olduğunu, özel teşebbüsün, küçük sermaye ile işe başlayıp, masraf yapmamak için madenleri verimli işletmediğini yeraltı servetlerimizi heba ettiğini belirtmiş, işgüvenliği yönünden özel sektör elindeki madenlerde hiçbir tedbir alınmadığını söylemiş ve **"işte biz bu yüzden madenlerimizin devletleştirilmesini istiyoruz"** demiştir.

Ahmet Baş, İYAK tasarısına da değinerek, tasarıda 60 yaşını dolduranlara yardım yapılacağını belirtildiğini, oysa madencilerin yaş haddinin 50 ye inmiş bulunduğunu söylemiş, tasarının bu şekilde değiştirilmesini istemiştir. Konuşmacı İYAK'ın yönetiminin sadece işçiler tarafından yapılmasının sağlanmasını da istemiştir.

Maden Federasyonu delegesi, sağlık politikası üzerinde de durmuş, Amele Birliği ile Sosyal Sigortalar Kurumu ilişkilerine değinmiştir.

TAHİR GÜNER KONUŞUYOR

Kürsüye Toleyis Federasyonu delegesi Tahir Güner gelmiş, Çalışma Bakanını bazı konuşmalarından dolayı tenkid etmiş ve demiştir ki:

"1967 yılında Adanada bizim işkolumuzda tarafların da anlaşmasıyla asgari ücret 15 lira olarak tesbit edilmişti. Bu ücrete itiraz eden olmadığı halde, Bakan kendiliğinden, 12 liraya indirdi. Bunu neye dayanarak yaptı?"

Konuşmacı İş Kanununun otel, lokanta ve eğlence yerlerinde çalışanlara hiçbir fayda sağlamadığını, aksine zarar verdiğini söylemiş, uygulamadan örnekler vererek, sözlerini doğrulamıştır.

Tahir Güner, Adanada kurulması kararlaştırılmış olan Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanesinin beş defa ihale edildiğini, fakat bir türlü inşa edilemediğini söyleyerek, bu konu ile ilgilenilmesini istemiştir.

EMİN KUL KONUŞUYOR

Türk Deniz Ulaş-İş Federasyonu adına söz alan Emin Kul özellikle işkolumun sorunlarını geniş bir şekilde inceleyen konuşma yapmıştır.

Kul, Kalkınma Plânında deniz taşımacılığı ile ilgili olarak yer alan görüşlere değinmiş, bunları eleştirdikten sonra şöyle demiştir:

“Gemilerimiz milyonlarca lira ödenip alındıktan birkaç yıl sonra hurdaya çıkmaktadır. Milyonlarca liranın böyle birkaç senede heba olmasıyla hiçbir yetkili ilgilenmemektedir. Kamu kesiminde ise, gemiler gençtir, gemi adamları, ücretler ve diğer şartlar bakımından daha iyi durumda bulunmaktadırlar. Özel sektördeki armatörlerin gemileri ortalama 30 yaşındadır. Bunların arasında 50 yaşında gemilere dahi rastlamak mümkündür. 50 yıl öncenin şartlarına göre yapılmış gemilerde, gemi adamları seferlere çıkmaktadırlar. Özel sektörün gemilerini yenilemeleri için kredi verilmesinde fayda vardır.”

Emin Kul, gemi adamları içinde halâ pay usulü ile çalışanların bulunduğunu belirtmiş, gemilerdeki yaşama ve çalışma şartlarını tesbit ettirecek iş müfettişi bulamamaktan yakınmış, gemi adamlarının aldıkları dövizle yurda birşey getirmeleri halinde, kaçak eşya getirdi diye en ağır baskı ile karşılaştıklarını söylemiş, **“gemi adamlarımızın aldıkları döviz yurt dışında çarçur etmesini mi istiyoruz? Bunu istemiyorsak, bu arkadaşlarımıza gümrük muafiyeti tanınmalıdır”** demiştir.

Deniz İş Kanununun uygulanmasında ortaya çıkan aksaklıklara değinen konuşmacı deniz işçilerinin ağır işçi sayıldıklarını, bu işkolunda yaş haddinin 50 ye indirilmesi gerektiğini söylemiş, bütün işçilerin fazla çalışma saatlerine ait ücretlerini % 50 zamlı aldıkları halde gemi adamlarının % 25 zamlı alabildiklerini belirtmiş ve toprak reformunun mutlaka yapılması gerektiğini söyleyerek konuşmasını bitirmiştir.

EMİN İŞCAN'IN SÖZLERİ

Daha sonra kürsüye Su-İş delegesi Emin İşcan gelmiş, Türk-İş Çalışma Raporunu benimsediğini belirterek, İcra ve Yönetim Kuruluna teşekkür etmiştir. Türk-İş'in Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanununda olduğu gibi çeşitli konularda Parlâmentoyu etkilediğini belirten Su-İş delegesi işçi milletvekillerine de teşekkür etmiştir.

Kıdem tazminatı konusunda Türk-İş Başkanının **“bunu kaldırırsanız işçiyi alârma geçiririm”** dediğini hatırlatan Emin İşcan, bu sözle

Türk işçisinin bu konudaki hislerine tercüman olunduğunu söylemiş, sosyal sigorta sisteminin geliştirilmesini, sosyal konut yapımının hızlandırılmasını istemiş, Türk-İş Sendikacılık Kolejinin büyük bir boşluğu doldurduğunu belirtmiştir. İstanbulda kurulacağı belirtilen **“İşçi Akademisi”**ni sevinçle karşıladığını söyleyen ve Türkiye Radyolarında **“işçi saatleri”** konulmasını, özel programlar düzenlenmesini isteyen konuşmacı, genç işçilerin teşkilâtlandırılması sorununa önem verilmesi dileğiyle konuşmasını bitirmiştir.

BİNALİ YAĞIŞAN'IN SÖZLERİ

Emin İşcan'dan sonra söz alan Tarım-İş Sendikası Başkanı Binali Yağışan özellikle **“Tarım İş Kanunu”** üzerinde durmuş, gelmiş geçmiş iktidarlar kadar, bugünkü iktidarın da tarım işçilerinin sorunlarına eğilmediğini söylemiştir.

Tarım işçisinin korunmaya muhtaç olduğunu açıklayan, sosyal güvenlik ve insanlık haysiyetiyle bağdaşan ücretten mahrum olarak çalışan tarım işçilerinin dertlerinin yıllardır sürüncemede bırakıldığını belirten Tarım-İş Başkanı, Türk-İş Kongresine ve tüm yetkililere çağrıda bulunarak, şöyle demiştir:

“Tarım işçilerinin alındaki siyah yazıyı artık silsiler...”

Binali Yağışan daha sonra toplu pazarlık düzeninde karşılaştıkları çeşitli güçlükleri örnekleriyle anlatmış, teşkilâtlanma konusunda Türk-İş dışındaki kuruluşun DİSK'le ilişkiler kurduğunu, bu kuruluşun çalışma raporundan pasajlar okuyarak ortaya koymuştur. Yağışan, birleşme çabasında kendilerinin üzerlerine düşeni yaptıklarını, katı bir tutumla hareket etmediklerini de sözlerine eklemiş, **“bizler çekilmeye hazırız; onlar da çekilsinler, birleşme mümkün olsun”** demiştir.

Yağışan sözlerine Tarım İş Kanunu'nun önemini bir kez daha belirterek son vermiştir.

Bu arada Binali Yağışan'ın kendisine sataşmada bulunduğunu söyleyen Oleyis delegesi Nusret Aydın, kardeş sendikalar arasındaki rekabetin Türk sendikacılığı yönünden fayda getirmeyeceğini ve Tarım-İş Sendikasının bir işyerinde Oleyis Sendikasının 22 üyesini istifa ettirip Tarım-İş'e geçirdiğini söylemiş **“bu mu kardeşlik?”** demiştir.

EDİP KAFALI'NIN KONUŞMASI

Şeker-İş delegesi Edip Kafalı, altı gündür devam etmekte olan kongrenin büyük bir yenilik getirmediğini ancak büyük masraflar doğurduğunu belirterek **“rapor titizlikle hazırlanmıştır. Bu rapor, Türk sendikacılık tarihinin beyaz ve altın kitabıdır”** demiş, gerçek mücadelenin Türk-İş'e daha fazla güç vermek olduğunu bunun için de, parlamento ve hükümet karşısında daha tesirli olması gerektiğini ileri sürmüş, Türk-İş'in plân konusunda mutlaka fikrinin alınmasını savunmuştur. Edip Kafalı, sendikaların çıkarmakta olduğu gazete ve dergilerin yerine Türk-İş tarafından günlük bir gazete çıkarılmasını istemiştir.

İSMAİL İNAN'IN KONUŞMASI

Rapor hakkında bugüne kadar yapılan konuşmaların, bazen kişisel, bazan de gönüllerinin dilediği şekilde olduğunu söyleyen Yapı-İş delegesi İsmail İnan, Türk Sendikacılık Hareketinin bugünkü kuvvetinin geçmişte yapılan mücadelelerle elde edildiğini ileri sürmüştür.

İnan, Yapı-İş Sendikasının karşılaştığı bazı konulara da değinmiş, Türk-İş yöneticilerinin gerekli ilgiyi göstermemelerini kınayarak konuşmasını bitirmiştir.

İsmail İnan'ın konuşmasından sonra Kongre Başkanı söz sırasının Petrol-İş delegesi Ziya Hepbir'de olduğunu ancak bir önerge verildiğini, önce önergeyi okutacağını açıklamış, **“Ziya Hepbir'in konuşmasının 10 dakika ile sınırlandırılmamasını öngören”** önerge kabul edilmiştir.

ZİYA HEPBİR'İN KONUŞMASI

Petrol-İş delegesi Hepbir **“halimizden ve istikbalimizden bahsedeceğim; bunları dinlemeli ve yararlanmalısınız. Petrol-İş bir portakal sandığı içinde kuruldu; 15 yıl başkanlığını yaptım; hastayım, ayrıldım”** diyerek sözlerine başlamış, Fatih Mensucat Sendikasının 1947'lerde kuruluşuna ait tarihî bir vesika okumuş, sözü İstanbul Sendikalar Birliği'ne getirerek, şöyle demiştir:

“... hayatımızın en büyük faziyet mücadelesini İstanbul Sendikalar Birliği'nde yaptık. Bir sendikacının başarılı olabilmesi, temsil ettiği fakirin fukaranın haklarını, hürriyetlerini koruyabilmesi için bir takım vasıfları olması lâzımdır. Bu vasıflar şunlardır: Kafası çalışacak; vicdanının sesine

uyacak, bir de ciğeri olacak... Bunlardan biri eksik olursa, o adam iyi bir sendikacı olamaz..."

Sendikacı için gerekli gördüğü nitelikleri böylece sıralayan Hepbir, sendikaların mücadele etmek zorunluluğunda olduğu çeşitli unsurlardan da bahsetmiştir.

Toplu sözleşme, grev düzeninde görülen aksaklıklarda sendikacıların da rol oynamış olduğuna işaret eden Hepbir, "... Bize, bizden başka kimse yardım edemez... Bir Allah, bir de kendimiz..." demiştir.

Ziya Hepbir daha sonra Paşabahçe grevi hakkında bilgi vermiş, Likat-İş delegesi Nuri Beşer'i, Batman'da Petrol-İş Sendikasının uyguladığı bir grev sırasındaki tutumundan dolayı suçlamıştır.

Petrol-İş delegesi konuşmasını bitirdiği sırada Likat-İş Sendikası Başkanı Mehmet Ali Sarı, kendisine sataşıldığını iddia etmiş, Kongre Başkanı da Likat-İş Başkanına söz vermiştir.

MEHMET ALİ SARI'NIN SÖZLERİ

Likat-İş Başkanı, kürsüye bir meseleyi tavih için geldiğini bildirmiş ve Hepbir'in Likat-İş'le ilgili bazı iddialarını cevaplandırmıştır. Mehmet Ali Sarı, Nuri Beşer'in Likat-İş Sendikası'ndan delege olarak gelmesi hakkında şunları söylemiştir:

"... Nuri Beşer eskiden beri üyemizdir. Bizim prensibimiz ahde vefadır. Beşer'in, Türk-İş Başkanlığına getirilmek için kongremizde delege seçildiği yolundaki iddia hilafı hakikattir. Türk-İş yöneticileri ile aramızda çeşitli ihtilâflar olmuştur; fakat bugünkü Türk-İş yöneticileri adayımız olmuşlardır, olacaklardır."

Mehmet Ali Sarı'nın açıklamasından sonra, Kongre Başkanı kendisine sataşıldığını öne süren Likat-İş delegesi Nuri Beşer'e söz vermiştir.

NURİ BEŞER KÜRSÜDE

Nuri Beşer, "... şu meseleyi burada bitirmek mecburiyetindeyiz. Çünkü konuşmamda bu meseleye bilerek temas etmedim. Ancak birisi bir konuyu deşerse, ben de deşerim; yaradılışım bu" diyerek sözlerine başlamış, Ziya Hepbir'le arkadaşlığının geçmişinin çok eski olduğunu kendisinin O'na, O'nun kendisine itina gösterdiğini belirtmiş, "Türk sendikacılığında bana yaptığı yardımı kimse yapmamıştır" demiştir.

Beşer daha sonra **"sendikacılardan değil, politikacılardan vefasızlık gördüğünü"** açıklamış, Türk-İş Kongresinin beşinci günü yaptığı konuşma hakkında şunları söylemiştir:

"Allah'tan, kimsenin, ama kimsenin başına getirmemesini dilediğim bir olayı, uğradığım iftirayı açıklamaya çalıştım. Üzerimdeki iftiranın kalkması için tutanağı okudum."

Daha sonra Türk-İş Başkanı Seyfi Demisoy ile arkadaşlığının 1947 lere dayandığını, son 2,5 yıl içindeki kırınlığa ise, bir yandan diğerine haber taşıyan çevrelerin sebep olduğunu belirtmiş, Batman grevi hakkında Hepbir tarafından ileri sürülenleri cevaplandırmıştır.

İSMAİL TOPKAR'IN ÖNERGESİ

Beşer'in konuşmasını bitirmesini takiben Kongre Başkanı, Petrol-İş Başkanı İsmail Topkar'ın bir önerge verdiğini açıklamış ve Demirsoy, Beşer, Hepbir'in aralarındaki kırınlığı Yedinci Kongre huzurunda ortadan kaldırmalarını öngören önergeyi okumuştur.

Önergesini savunmak üzere kürsüye gelen Petrol-İş Başkanı İsmail Topkar, sözlerine **"... geri kalmış bir ülkede, işçi liderlerinin birbirleriyle çatışması sendikacılığı ilerletmez"** diyerek başlamış, Hepbir'i ve Beşer'i nitelikleriyle anlatmış, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy hakkında şunları söylemiştir:

"... İhtilâlin telaşlı günlerinden bugüne, Türk-İş'i bugünkü heybetli durumuna getiren tek kumandan Seyfi Demirsoy'dur."

Üç işçi liderinden, kırınlıklarını unutarak Kongre huzurunda öpüşmelerini isteyen Topkar'ın sözleri büyük bir tezahüratla karşılanmış, Demirsoy, Beşer ve Hepbir öpüşmüşlerdir.

Kongre Başkanı daha sonra, Türk-İş Yedinci Kongresinin 21 Nisan günü Komisyon Raporlarını görüşeceğini bildirerek, oturumu kapatmıştır.

Düzeltilme

Önceki günkü çalışmaları özetleyen 19 Nisan 1968 tarihli bültenimizin 74 üncü sayfasında, Nuri Beşer'in konuşması sırasında Ziya Hepbir'in yaptığı müdahalenin bir cümlesi yanlış tesbit edilmiş ve maalesef bültenimize bu şekilde geçmiştir. Hepbir müdahalesi sırasında "Türk Milletinin ifetiyle oynayan adam" şeklinde bir söz sarfetmemiştir.

Düzeltilir, özür dileriz.

Türk-İş Basın Bürosu

TÜRK-İŞ YEDİNCİ KONGRE ÇALIŞMALARI

21 NİSAN 1968
PAZAR

Türk-İş Yedinci Kongresi yedinci gün çalışmalarına saat 10'da Vahap Güvenç'in başkanlığında başlamıştır.

Kongre Başkanı önce Türk-İş Yedinci Kongresine 146 başarı telgrafı ve önceki günkü olayı protesto eden 4 telgraf geldiğini açıklamış, Sosyal-İş ve Ar-İş Sendikalarının Türk-İş üyeliğine kabul edilme dileğinin **"Teşkilatlanma Komisyonu"**na havale edildiğini bildirmiştir.

Daha sonra kendisine sataşıldığını iddia eden bir Metal-İş delegesine **"sataşmanın Kongre Başkanlığınca tesbit edilmediği"** nedeniyle söz vermeyen Kongre Başkanı, bu şahsa ait önergeyi okutmuş, Besin-İş delegesi Demirhan Tuncay'ın Müskirat Federasyonu ile Tüm Gıda-İş Sendikası arasındaki sürtüşmenin ortadan kaldırılması yolundaki önergesini de, Türk-İş Başkanının açıklamasından sonra oylamamıştır.

Bu arada dün kendisine sataşıldığını iddia eden Likat-İş delegesi Muhittin Gezer'e söz verilmiş, Gezer, Hepbir'in hakkında ileri sürdüklerini cevaplandırmıştır.

GÜNDEM DIŞI BİR KONUŞMA

Gündem dışı söz alan Metal-İş Federasyonu Başkanı Kaya Özdemir, Atatürk'ün Büyük Millet Meclisi'ne "ilk işçi milletvekili" olarak soktuğu Ali Tunalı'nın dün vefat ettiğini bildirmiş, Kongre adına bir çelenk gönderilmesini ve baş sağlığı telgrafı çekilmesini istemiştir.

Kongre Başkanı daha sonra Tarım-İş delegesi Lâtif Şah'a söz vermiştir.

LÂTİF ŞAH KÜRSÜDE

"Türkiye'de halâ köle olan, halâ ağaların çizmeleri altında ezilen tarım işçilerinden, analarından, bacılarından sizlere selâmlar getirdim" diyerek sözlerine başlayan Lâtif Şah, **"... denizler mürekkep, ağaçlar kalem olsa, tarım işçilerinin dertleri anlatıla anlatıla bitmez"** demiş, kendisine **"tarım işçilerinin haklarını gaspeden çevrelerin yapageldikleri hücumları"** anlatmıştır.

Tarım-İş delegesi, yurttta huzur ve adaletin sağlanabilmesinin başta gelen yolunun toprak-insan ilişkisinde adaleti sağlamak olduğunu belirtmiş, şöyle demiştir:

"... Tarım işçisi Türkiyenin kalkındırılmasında önemli bir rol oynamıştır. Yurt kalkınmasında bunca emeği geçen bu insanlara reva görülen muamele yürekler acısıdır. Adaletsizlikler kaldırılmalıdır."

Daha sonra Tarım İş Kanunu hakkındaki çalışmalara değinen ve konuştuğu herkesin kendisine, **"haklısın, tarım işçileri feci durumda"** dediğini açıklayan Tarım-İş delegesi, **"... Yıl 1968... ne değişti? Hiçbir şey"** demiştir.

Lâtif Şah sözlerine şöyle son vermiştir :

"Ben her gittiğim yerde —Ya Ölüm, Ya Tarım İş Kanunu— diyorum. Siz de aynı sözleri söyleyin. Elbirliği ile toprakta adaleti sağlayalım."

GÜNLÜK GAZETE ÇIKARILMASI İSTENDİ

Lâtif Şah'ın konuşmasından sonra Kongre Başkanı 35 imzalı bir önerge verildiğini, bununla Basın-İş Sendikasının resmî organı **"Gündem"** Gazetesinin, Türk-İş'in idari ve mali denetimi altında Türk İşçi Hareketinin günlük gazetesi haline getirilmesinin istendiğini bildirmiştir.

Önergenin leyh ve aleyhinde yapılan konuşmalardan sonra, teklifin yeni seçilecek İcra Kuruluna, sendikal basında birleşmeyi sağlayacak bir adım olarak havale edilmesi ve ilgili çalışmaların İcra Kurulunca yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

KOMİSYON RAPORLARI

GÖRÜŞÜLÜYOR

Türk-İş Yedinci Kongresi, komisyon raporlarının görüşmesine bugün saat 11'den itibaren başlamıştır.

HESAP TETKİK KOMİSYONU RAPORU

İlk olarak Hesap Tetkik Komisyonu Raporunun görüşülmesine geçilmiş ve Tez Büro-İş Sendikası delegesi Ekrem Özölçer söz alarak, Denetim Kurulunun Türk-İş Muhasebe Müdürlüğünde yaptığı denetimde, çeşitli makbuzların kullanıldığını raporunda belirttiğini söylemiş, ancak bunun muhasebe tekniğine uygun olduğunu çünkü bütün bu makbuzların daha sonra bir makbuz ile tesbit edildiğini kaydetmiştir.

Özölçer, Tez Büro-İş Sendikasının Adana grevi ile ilgili olarak Türk-İş'ten aldığı 17 bin liranın borç olarak gösterilmesinin yanlış olduğunu, Türk-İş'teki grev fonuna bu paradan daha fazla verdiklerini belirtmiştir.

Rapor daha sonra oya sunulmuş ve oybirliği ile kabul edilmiştir.

MEVZUAT KOMİSYONU RAPORU

Mevzuat Komisyonu raporu hakkında ilk konuşmayı Yapı-İş Sendikası Başkanı Süreyya Denizli yapmıştır.

SÜREYYA DENİZLİ KONUŞTU

Denizli, 275 sayılı Kanundaki aksaklıkların, Yapı-İş kolunda toplu sözleşme yapmağa engel olduğunu kaydederek şöyle demiştir:

"Yapı sanayiinde 450 bin işçi çalışmaktadır. Bu, Türk-İş'e aidat ödeyen üyelerin adedi kadardır. Ancak, yapı sanayiinde çalışanlar 3 aydan 1.5 yıla kadar çalışmakta ve böylece sözleşme düzeninden yararlanamamaktadırlar. Bu konu-

nun kesinlik kazanması ve yapı işçilerinin lehine sonuçlanmasını arzuluyoruz."

Denizli, hak grevinin ele alınmasını da söyledikten sonra Komisyon Sözcüsü Sadık Şide söz alarak tenkitlere cevap vermiş, Komisyonun 17 kanun konusunu görüştüğünü, Denizli'nin 275 sayılı kanun teklifini tetkik etmeden konuştuğunu söylemiştir.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ SADIK ŞİDE'NİN CEVABI

Şide'den sonra konuşan Ges-İş delegesi Hamdi Turan, İYAK Kanun tasarısındaki boşluklara değinerek, Kurum Denetim Kurulunda 1 işçi ve 2 hükümet üyesinin bulunmasının sakıncalarını belirtmiş, istifa eden işçi üyesinin yerine bir sonraki Genel Kurul tarafından seçim yapılmasının işçi aleyhine olacağını, ancak hükümet üyelerinin bir ay içinde seçildiğini söylemiş, delege adedinin oransız ve yardımların da belirsiz olduğunu ileri sürmüştür.

Komisyon Sözcüsü Sadık Şide, Hamdi Turan'ın Meclise verilen tasarıyı okumadığını söyleyerek, rapordaki tasarı üzerinde konuştuğunu, ancak Meclise başka bir tasarının verildiğini söylemiştir.

KAYA ÖZDEMİR

Bu arada Kaya Özdemir söz alarak, yapılması istenen değişikliklerin milletvekilleri tarafından verilecek önergelerle sağlanacağını ancak önerge vermeyen milletvekili olursa bunun işçi milletvekilleri tarafından yerine getirileceğini belirtmiştir.

Kaya Özdemir'den sonra kürsüye Sağlık-İş Başkanı Mustafa Başoğlu gelmiş, işçi-memur ayrımı konusundaki görüşlerini açıklamıştır.

Daha sonra komisyon sözcüsü Sadık Şide, Mustafa Başoğlu'nun sözlerine değinmiş, yurdumuzda sosyal güvenliğin tek elden yürütülmesi gereği üzerinde durmuş, Üçüncü Plân döneminde Sosyal Sigortalar Kurumu'nun Türkiye'de herkesi kapsayacak bir duruma gelmesinin, işçi hareketinin temennileri arasında yer aldığını belirtmiştir.

ABDULLAH ÇAKİREFE'NİN GÖRÜŞLERİ

Komisyon sözcüsünden sonra kürsüye gelen Maden Federasyonu delegesi Abdullah Çakırefe, madenlerin ve diğer yer altı servetlerinin devlet eliyle işletilmesi gerektiğinin nedenlerini açıklamış, Türkiye'de özel sektörde çalışan maden işçilerinin arasında bir anket yapılması

halinde, tümünün devlet sektöründe çalışıyor olmayı tercih edeceklerini sözlerine eklemiştir. Çakırefe, İYAK —İşçi Yardımlaşma Kurumu— tasarısında da gerekli değişikliğin yapılarak yaş hadleri 50'ye indirilen maden işçilerini de kapsayacak hale sokulmasını istemiştir.

NUSRET AYDIN'IN SÖZLERİ

Komisyon sözcüsünün Abdullah Çakırefe'ye katıldığını belirtmesinden sonra TOLEYİS delegesi Nusret Aydın 931 sayılı İş Kanunu ile 275 sayılı Toplu Sözleşme Grev ve Lokavt Kanununa ilişkin görüşlerini açıklamıştır.

Aydın, yeni İş Kanununun özellikle **"işveren vekili"** tarifi üzerinde durmuş, tarifi işverenler tarafından istismar edildiğini belirtmiş, birinci maddesinin son fıkrasının mutlaka değiştirilmesini istemiştir.

Daha sonra **"ihbar süreleri"**ne değinen ve bugünkü şekliyle 931 sayılı İş Kanununun 13 üncü maddesinin işçilerin güvenliğini tehdit ettiğini belirten TOLEYİS delegesi, 17 nci maddeyi de şiddetle yermiştir. İş Kanununa ilişkin tenkitlerine devam eden TOLEYİS delegesi daha sonra 275 sayılı Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanununu ele almış, İşkolları Yönetmeliğinin daha gerçekçi bir şekilde değiştirilmesini, **"sendika kurma hakkının başıboş bırakılmamasını, bir esasa bağlanmasını"** istemiş, kanundaki lokavt hakkı tarifinin işçi hareketi açısından son derece tehlikeli olduğunu belirtmiştir. Nusret Aydın, hak anlaşmazlığı olması halinde, özel hakeme müracaat mükellefiyeti olmaksızın, doğrudan doğruya greve gidilebilmesini öngören bir değişikliğin de 275 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinde yapılmasını teklif etmiştir.

Aydın'ın 275 sayılı Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanununun 19 uncu maddesine ilişkin görüşüne tam olarak katılmadığını belirten Komisyon sözcüsü, 19 uncu maddenin değiştirilmesine ilişkin Türk-İş görüşünü benimsediklerini açıklamış, bunun üzerine oylama yapılmış ve Türk-İş Çalışma Raporunda yer alan görüş Genel Kurulca benimsenmiştir.

MEHMET ŞAHİN KONUŞUYOR

Daha sonra kürsüye Maden-İş Federasyonu delegesi Mehmet Şahin gelmiştir. **"Türkiye'de 688 sendika vardır. Bunlardan 458'i Türk-İş dışında faaliyet göstermektedirler"** diyerek konuşmasına başlayan Mehmet Şahin, işçilerin de bu durum üzerinde önemle durduğunu be-

lirtmiş, ikinci kuruluşların kurulmasının önlenmesi kanunla mümkün olmuyorsa, eğitimle önlenmesini istemiş, aynı işkolunda kurulu birden fazla sendikanın birleştirilmesini, bu yapılırken daha az üyeye sahip sendikanın çok üyeye sahip sendikaya katılması ilkesinin benimsenmesini istemiştir.

Şahin konuşurken, bir yanlış anlama olduğu, Mehmet Şahin'in Teşkilatlanma Komisyonu Raporu üzerinde konuşmak için söz aldığı anlaşılmıştır.

ORHAN ERÇELİK KONUŞUYOR

Tes-İş Federasyonu delegesi Orhan Erçelik, **“sendikacıların en büyük müşkülü mevzuatın birbiriyle çelişme halinde bulunmasıdır”** diyerek konuşmasına başlamış, özellikle kamu kesiminde işçi kapsamının daraltılmaya çalışılması üzerinde durmuş, işçi tarifinden bahsederek, Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumları ile işçi ilişkisine değinmiştir.

Erçelik, problemin halli için İş Kanununun birinci maddesinin **“İster Sosyal Sigortalar Kurumu, ister, Emekli Sandığına tabi olsun hizmet akdiyle çalışanlar işçidirler.”** şeklinde değiştirilmesi gerektiğini belirtmiş, sözlerine şöyle devam etmiştir.

“Bir kanunun sağladığı hak, bir diğer kanunla geri alınmaktadır. Toplu sözleşme görüşmelerimizde karşımıza, bu işçilerin ücretleri kanunla tesbit edilmiştir, ancak kanunla değiştirilir diyerek çıkıyorlar. Hukukun genel prensiplerinden biri, sonra çıkan kanunun, önce çıkan kanunu ya değiştirdiği, ya da tamamen ortadan kaldırdığı yolundadır. Oysa, Toplu Sözleşme Kanunundan önce çıkmış bir kanuna dayanılarak, Toplu Sözleşme Kanununun uygulanması önleniyor.”

Erçelik, İş Mahkemelerinin gördükleri davaların kapsamının da genişletilmesini istemiş, işçi kapsamının daraltılmasına karşı tedbir alınması gerektiğine değinerek, konuşmasını bitirmiştir.

Erçelik'in konuşmasından sonra, oturuma ara verilmiştir.

ÖĞLEDEN SONRAKİ ÇALIŞMALAR

Öğleden sonra Mevzuat Komisyonu raporu üzerinde ilk sözü Likat-İş delegesi Muhittin Gezer almış ve Komisyondan **“Sosyal Sigortalar Kanununun çeşitli maddelerine ve özellikle iş göremezlik ödenek-**

lerine ilişkin 37 nci maddesine raporda neden yer verilmediğini" soruştur. Komisyon sözcüsü cevabında bir yandan Muhittin Gezer'e hak verdiğini belirtirken, öte yandan Altıncı Genel Kurul kararına göre komisyonların kongreden önce toplanmak gerektiğini, ancak Türk-İş tarafından aylar öncesi yapılan çağrıya pek az sayıda sendikanın uyduğunu belirtmiş, Muhittin Gezer'in Sosyal Sigortalar Kanununun 37 nci maddesine ilişkin sorularını cevaplamıştır.

TAHİR GEREK'İN SÖZLERİ

Komisyon sözcüsünün açıklamasından sonra kürsüye Tez Büro-İş Sendikası Başkanı Tahir Gerek gelmiş, **"İlgisi bakımından teşkilâtlanmayı, konusu bakımından Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanununa ilişkin bir konuya değineceğini"** belirterek sözlerine başlamış, sendika kurmayı zorlaştıracı hükümler getirilmesinin sendika enflasyonuna engel olabileceğini belirtmiştir. Tez Büro-İş Başkanı, sendikaların tutmakla görevli oldukları defterlerden bazılarının gerekli olmadığına da işaret etmiştir.

BURHANETTİN ASUTAY KÜRSÜDE

Tahir Gerek'ten sonra kürsüye Tez Büro-İş delegesi Burhanettin Asutay gelmiş ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun özel usul hükümleri olmadığı için işçilerin açtıkları davaların yıllardır sürdüğünü belirtmiş, İş Mahkemeleri Kanununa **"mağdur olan işçinin zararının karşılanmasını imkân dahiline sokacak cezai hükümlerle kanuna özgü usul hükümleri getirilmesini"** istemiştir. Komisyon Asutay'ın teklifine uyduğunu açıklamıştır.

REDDEDİLEN ÖNERGE

Bu arada Kongre Başkanı, **"şoförlerin yaş haddinin 55'e indirilmesi ni öngören"** bir önerenin verildiğini bildirmiş, önerge hakkında Burhanettin Asutay'a söz vermiştir.

Asutay, trafik kazalarının gün geçtikçe fazlaşmasının başlıca nedeninin şoförlerin çok uzun süre çalıştırılmaları olduğunu öne sürmüş, mesleğin risklerine ve tehlikelerine işaret etmiştir.

Komisyon sözcüsü teklife katılmadıklarını bildirmiş, bunun üzerine Kongre Başkanı teklif üzerine leyh ve aleyhte konuşulabileceğini belirtmiş, sözü Maden-İş Federasyonu Başkanı Kemal Özer'e vermiştir. Kemal Özer, konunun esas itibarıyla teknik bir konu olduğunu belirtmiş,

“şoförlerin yaş hadlerinin belirlenebilmesi herşeyden önce hizmet yıllarının kesinlikle bilinmesine bağlıdır. Sigorta bunu ister... Ama bunu nasıl tesbit edebiliriz. Arkadaşlarım tekliflerini geri alsınlar” demiştir.

ALİ RIZA AKKEMİK'İN SÖZLERİ

Kemal Özer'den sonra Yol-İş Federasyonu delegesi Ali Rıza Akkemik söz almış, **“komisyonun lehinde, önergenin aleyhinde konuşacağını”** belirterek, hizmet nevine göre yaş haddinin tayin edilemeyeceğini öne sürmüştür.

Yaş haddinin tayininde **“yıpranma”**nın önemine değinen Ali Rıza Akkemik, **“işin tehlike arzemesi başka, işin işçiyi yıpratması başka şeydir. Her mesleğin, her işin tehlikeleri vardır”** demiş, kendi işkolundan örnekler vererek, sadece şoförlerin yaş haddinin indirilmesini öngören bu teklife katılamayacağını açıklamış, önergenin reddini istemiştir. Akkemik ayrıca emeklilik yaşının tayininde, yurttaki yaş ortalamasının dikkate alınmasını istemiş, emeklilik yaşı ile ortalama ömür arasında bir orantı kurulmasının daha adil olacağına işaret etmiştir.

Şeker-İş delegesi İlhami Parlakdemir'in de aleyhte konuşmasından sonra önerge reddedilmiştir.

TARIM İŞÇİLERİNİN SORUNLARI

Daha sonra **“Tarım İş Kanununun çıkarılması ve 931 sayılı İş Kanununun 1 inci maddesine göre, D cetvelinden ücret alan tüm hizmetlilerin işçi sayılması”** yolunda Su-İş delegesi Hilmi Gürbüz tarafından verilen önerge okunmuştur. Önergeyi savunan Gürbüz'den sonra kürsüye Sağlık-İş Başkanı Mustafa Başoğlu gelmiş, **“274 sayılı Sendikalar Kanunu açısından işçi olan hizmetliler için, yeniden —işçi sayılmaları— yollu bir telgraf çekmenin yersizliğine”** işaret etmiştir.

Topkar'ın Hilmi Gürbüz'ün önergesinin yeni seçilecek Türk-İş İcra Kurulunca ele alınması yolundaki teklifinden sonra, kürsüye Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy gelmiştir.

TÜRK-İŞ BAŞKANININ SÖZLERİ

“Bu konuda telgraf çekmenin zamanı çoktan geçti arkadaşlar” diyerek konuşmasına başlayan Başkan Demirsoy, Tarım İş Kanunu Tasarısının Uluslararası Tarım ve Plântasyon İşçileri Federasyonuna İngiltere, İsrail ve İsveç'e gönderilerek görüşlerinin alındığını bildirmiş, **“Kongremizin alacağı karar şu yönde olmalıdır: Yeni seçilecek**

İcra Kurulu Tarım İş Kanununu önümüzdeki dönemde çıkarttırmak için çalışsın..."

Başkan Demirsoy'un teklifine uyan Genel Kurul, Mevzuat Komisyonu Raporunu değişiklikleriyle kabul etmiştir.

TÜZÜK TADİL KOMİSYONU

Türk-İş Yedinci Kongresinde Mevzuat Komisyonu raporunun kabul edilmesinden sonra, Tüzük Komisyonunun Raporu görüşülmeye başlanılmıştır.

Yapılan görüşmeler sırasında, Türk-İş'in partilerüstü politika uygulamasını öngören Tüzüğün 3 ncü maddesinin 2 nci fıkrası aynen muhafaza edilmiştir.

Türk-İş'in partilerüstü politika uygulamasını öngören fıkra şöyledir:

"Türk-İş, İcra ve Yönetim Kurulu ile Türk-İş'e bağlı kuruluşların yetkili birer temsilcilerinin iştiraki ile meydana gelecek kurulun ortak kararı olmadıkça, siyasi partilere ve onlara bağlı teşekküllere karşı mutlak bağımsızlığını korumayı ve partilerüstü politika gütmeyi amaç bilir."

TÜZÜKTE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Türk-İş Ana Tüzüğünün üye kuruluşların Türk-İş Genel Kuruluna göndereceği delegasyon sayısı ile ilgili maddesinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca, İcra Kurulunun Başkan, Genel Sekreter, Mali Sekreter, Eğitim Sekreteri ve Teşkilâtlandırma Sekreterinden teşekkül etmesi kararlaştırılmıştır.

KARAR TASARISI

Türk-İş Yedinci Genel Kurulu bir karar tasarısının uygulanmak üzere Yönetim ve İcra Kurullarına havalesini oybirliğiyle kabul etmiştir.

Karar tasarısı şöyledir:

1 — Türk-İş Türk milletinin ekonomik ve sosyal sorunlarını bir bütün olarak görür. Türkiye'nin hızlı, dengeli ve adil kalkınmasını işçilerin refah, huzur ve güvenliği için şart sayar. Kalkınmanın gerçekleşmesi için bütün toplum sorunları ile yakından ilgilenmeyi görev ve amaç bilir.

2 — Anayasanın sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler bölümünde yer alan hükümlerin mümkün mertebe kısa zamanda tam olarak uygulanması, Anayasa hükümlerinin yerine getirilmesi ve Anayasada öngörülen bütün hususların işler duruma getirilmesini gerekli sayar. Türk-İş bu hususun yerine getirilmesi için bütün gücüyle çalışmayı, iktidar ve muhalefet partilerini bu yolda çalışmaya yöneltme için etki gücünü kullanmayı ödev bilir.

3 — Anayasada öngörülen prensiplerin gerçekleşmesi için göstereceği çabaların yanısıra Anayasa dışı sosyal ve ekonomik bir düzen kurulması, devletin şeklinin değiştirilmesi, Atatürk devrimlerinin ve demokrasinin tahribi amacına yönelen her türlü akıma karşı bütün gücüyle mücadele etmek Türk-İş'in temel görevlerinin başında gelir.

4 — İşçileri ve geniş halk topluluklarını sosyal ekonomik ve siyasal haklarının tam bir özgürlük içinde tamam olarak uygulanması için Türk-İş yaygın ve yoğun bir eğitim seferberliğine girişecektir. Türk-İş cehaletle mücadeleyi ve halkın kültür seviyesini yükseltmeye yardımcı olmayı görevleri arasında sayar.

5 — Türk-İş, sınıf ayrılıklarının derinleşmesine ve sınıf çatışmalarına yol açabilecek sebepleri ortadan kaldırmayı amaç alan ve sınıflar arasında denge, barış ve kaynaşma sağlayıcı bir politika izleyecektir.

6 — Devlet kesiminde aşırı merkezîyetçilik ve siyasî müdahalelerin önlenmesi, işçilerin bütün işyerlerinde yönetime etkili olarak katılması, kârdan ve verim artışından pay almalarının sağlanması konusunda güçlüklerin bertaraf edilmesini sağlamayı, Türk-İş, ilkeleri arasında sayar.

7 — Tarım işçilerini kısa zamanda Tarım İş Kanununa kavuşturmak, tarım işçilerinin çalışma şartlarının adil esaslara bağlanmasını sağlayıcı tedbirleri almak ve gerçekleştirmek, Türk-İş'in başlıca görevleri arasındadır.

8 — Mümkün olduğu kadar, bütün işçilerin İş Kanunu kapsamına alınmaları; kıdem tazminatı aynen korunmak ve işverenlerce ödenmeğe devam edilmek şartıyla, işsiz kala-

cak işçiler için İşsizlik Sigortası kurulması ve bu hususların süratle gerçekleştirilmesi Türk-İş'e sağlanacaktır.

9 — Topraksız, az topraklı veya dar gelirli köylünün yeterli toprağı ve verimli tarım işletmeciliğine kavuşmasını sağlayıcı, toprak dağılımında dengesizlik ve adaletsizliği önleyici, aynı zamanda tarımsal verimliliği arttırıcı bir toprak ve tarım reformu yapılmasını ve bu reformun hızlı sanayileşme ve işsizliği azaltma yönünden taşıdığı önemi göz önünde tutarak, bir an önce gerçekleştirilmesi için siyasi partiler üzerinde bütün etkisini kullanmayı Türk-İş başlıca görev sayar.

10 — Orman köylüsünü insan onuruna yaraşır bir yaşama seviyesine ulaştırabilmek üzere Devlet desteğinin sağlanması için gerekli çalışmaları yapmak Türk-İş'in görevleri arasındadır.

11 — Yurdumuzun az gelişmiş bölgelerinin kalkınması için plân ve yıllık programlarda bu bölgelere özel yer verilmesini ve bu bölgelerde alt yapı ve sanayi yatırımlarının arttırılmasını sağlama konusunda Türk-İş kendisine düşen görevi yapacaktır.

12 — Adil bir vergi reformunun süratle yapılması, özellikle yüksek kazançlı büyük çiftçilerden yeterli vergi alınması, yoksul halka yk olan dolaylı vergilerin azaltılması, vergi kaçırma yollarının kapatılması, vergi ve servet açıklamasının devlete karşı yapılması konularında Türk-İş yetkili makamlar nezdinde gerekli ve etkili teşebbüslerde bulunacaktır.

13 — Kredi dağılımında köklü değişiklikler yapılması, dar gelirli, topraksız veya tapusuz köylülerin faizcilere muhtaç olmaktan kurtarılması, kredi dağılımında iktisadi verimliliğin esas alınması, kredi kaynakları büyük tüccar ve aracılarından çok, üretici köylülere, esnaf ve sanatkrlara, plân amaçlarına uygun yatırım yapan gerçek sanayicilere ortaklaşa yatırım yapmak isteyen halka açık anonim şirketlere yöneltilmesi Türk-İş'in görevleri arasındadır.

14 — retici, köylü ve çiftçinin kooperatifleştirilmeleri bu kooperatiflere devletin müdahalesini veya aracı ve

tefecilerin sızmasını kesinlikle önleyici tedbirler alınması, ayrıca üretici kooperatiflere sınai tesisler kurma imkânlarının sağlanması konularında Türk-İş, yetkilileri zamanında uyuracak ve bu konuda gerekli çalışmaları yapacaktır.

15 — Dış ticaret düzeninde gerekli değişiklikler yapılarak üretici, köylü ve çiftçilerin, sanayicilerin ve devletin kendi ithalât ve ihracatlarını kendi kuruluşları yoluyla aracısız olarak yürütmeleri için gereken tedbirlerin alınması ve bu konuda gerekli çalışmaların süratle gerçekleştirilmesinin sağlanması için Türk-İş ilgililer nezdinde tüm ağırlığı ile gereken teşebbüsü yapacaktır.

16 — Petrollerimiz ve madenlerimizin geniş ölçüde devlet eliyle işletilmesi, bu alanda özel teşebbüse, devlet yatırımının verimli olamayacağı küçük madenlerimizin işletilmesi için, devlet kontrolü ve işçilerin yönetime katılmaları, kârdan ve verim artışından pay almaları şartı ile izin verilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması konusunda Türk-İş gerekli çalışmaları yapacaktır. Bu alanda, yabancı sermayeye mümkün mertebe yer verilmemesi, yurdumuzun imkânları elverdiği anda yabancı sermayenin bu alanda çalıştırılmaması amaç edinilecek ve Türk-İş bu konuda takipçilik görevini eksiksiz yerine getirecektir.

17 — Yerli sermayenin başarabileceği işler için yabancı sermayenin yurda sokulmaması, yabancı sermayenin yurt dışına büyük kâr transferleri yapmasının önlenmesi, yabancı sermaye ile kurulan ortaklıklarda dünya ölçülerine uygun oranda ve milli ortaklıklardan alınanın üstünde Kurumlar Vergisi alınması konularında Türk-İş, yetkililer nezdinde gerekli çalışmaları yapacaktır. Yabancı hissedarların Türk devletine gelir vergisi ödememelerinden doğan kayıtların giderilmesi için tedbir alınmasını Türk-İş isteyecek ve bu konuda da gerekli çalışmaları yapacaktır.

18 — Özel teşebbüsün Anayasa ve Plân ilke ve amaçlarına ve toplum yararına uygun işlemesi için etkili tedbirler alınmasını, kamu kesimi ile özel kesimde de plân disiplininin sağlanmasını Türk-İş ilgililerden isteyecektir.

19 — Kalkınma plânlarında, belirli programlarda işsizliği azaltıcı ve lüks tüketim harcamalarını önleyici yatırım-

lara öncelik tanınması konularında çalışmak Türk-İş'in görevleri arasındadır.

20 — Devletin sosyal konut yapımına daha çok yardımcı olması, kendi evini kendi yapana Devletçe daha fazla yardım edilmesi, arsaya para yatırarak spekülâtif kazanç yolu bulmanın önlenmesi Türk-İş'in yetkililer nezdinde isteyeceği önemli görevleri arasındadır.

21 — Sağlık alanında sosyal güvenliğin süratle bütün halkı kapsar duruma getirilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması için çalışmak Türk-İş'in görevidir.

22 — Eğitimde adalet ve plân amaçlarına uygunluğun sağlanması. Köy çocuklarına parasız mesleki eğitim yollarının açılması, üstün yetenekli bütün dar gelirli aile çocuklarının yüksek öğrenim seviyesine kadar çıkabilmeleri için devletçe gereken yardımın yapılması, varlıklı ailelerin eğitim harcamalarına katılmalarının sağlanması, işçilerin meslek eğitimleri veya yeni teknolojilere intibak edebilmeleri için işyerlerinde sürekli eğitim programlarının uygulanmasının sağlanması Türk-İş'in görevleri arasındadır.

23 — Ücrette adalet ve yeknesaklığın sağlanması devlete ait işyerlerinde çeşitli ücret ödemelerinin yarattığı huzursuzluğun giderilmesi konusunda Türk-İş kendisine düşen görevi yapacak ve yetkilileri bu konuda çalışmaya teşvik edecektir.

TÜRK-İŞ YEDİNCİ KONGRE ÇALIŞMALARI

22 NİSAN 1968
PAZARTESİ

Türk-İş Yedinci Kongresi sekizinci gün çalışmaları, sabah saat 10 dan itibaren Vahap Güvenç'in başkanlığında başlamıştır.

Kongre açılınca ilk olarak Teşkilatlanma Komisyonu raporunun görüşülmesine başlanmıştır.

İlk sözü alan Metal-İş delegesi F. Işıklar, özel sektörde teşkilatlanmanın güçlüğünden bahsederek şöyle bir teklif getirmiştir:

“Özel sektöre ait bir kuruluştaki imal edilen malın üzerine o kuruluştaki çalışanların üyesi oldukları sendikanın amblemi yer alacak. İşçiler sendikasızsa mamullerin üzerinde amblem olmayacak ve Türk-İş üyesi işçiler bu malı satın almayacaklar.”

Bu teklifin aleyhinde Kemal Bozkurt konuşmuş, uygulama imkânının olmadığını söylemiş, aynı konuda konuşan Özöğretmen ise, malların üzerine sendika ambleminin konmasının toplu sözleşme görüşmeleriyle halledileceğini söylemiştir.

Teklif, lehinde yapılan konuşmadan sonra oya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

AVNİ MURAT'IN SÖZLERİ

Daha sonra Metal-İş delegesi Avni Murat söz almış, Türk-İş üyesi kuruluşların üye sayılarını gösteren rakamların daima değiştiğini, aidat söz konusu olmadığı zaman çoğaldığını, aidata ilişkin hallerde üye sayısının kasıtlı olarak az gösterildiğini iddia etmiş, Türk-İş çalışma raporundan örnekler vermiştir.

Metal-İş delegesinin konuşmasına Şeker-İş delegesi Edip Kafalı müdahale etmiş, **"konuşmacının ilşokllarının özelliklerini, çalıştırılan mevsimlik işçileri dikkate almadığını"** söylemiştir.

Avni Murat, Türk-İş'e bağlı kuruluşların üye sayısının **"gerçek"** olarak aksettirilmesi dileğiyle sözlerini bitirmiştir.

MEHMET ŞAHİN'İN AÇIKLAMASI

Maden-İş Federasyonu delegesi Mehmet Şahin, teşkilâtına sataşma olduğunu belirterek kürsüye gelmiş ve teşkilâtının üye sayısı, Türk-İş'e ödediği aidat konusunda bilgi vermiştir.

HAMDİ TURAN KÜRSÜDE

Daha sonra kürsüye Ges-İş Sendikası delegesi Hamdi Turan gelerek, Teşkilâtlanma Komisyonu raporundan bahsederek, zecri tedbirlerin sonuç vermediğini söylemiş, geçen Genel Kurullarda alınan kararların bu yüzden uygulanmadığını belirtmiş, rapordaki bazı hükümlerin yumuşatılmasını istemiştir.

Tek tip makbuzların benimsendiğini, bunun memnuniyet verici bir durum olduğunu söyleyen Hamdi Turan, ortak denetim konusunun önemine değinmiş, **"kendi kendimizi kontrol edebilirsek meselelerimizi büyük ölçüde halledebiliriz"** demiştir.

İşçinin ikinci sendikalara gitmesinin nedenlerinden birinin sendikaların aidat miktarının istismarı olduğunu söyleyen Turan sözlerine şöyle devam etmiştir:

“Biz deriz ki, Türk-İş’e bağlı kuruluşlar olarak, en az aidat ile en çok aidat arasında bir sınır çizmeli; buna hassasiyetle riayet etmeliyiz”

Federasyon-Milli Sendika çatışmasının Türk İşçi Hareketinin teşkilatlanma çabalarını baltaladığını söyleyen konuşmacı **“inatçı tutumdan vazgeçmeliyiz; Türk İşçi Hareketi yönünü bulmuştur. Bu yön “milli sendikacılık”tır. Federasyon taraftarlarının bazı şikâyetleri var. Buna karşılık Federasyon esasına göre teşkilatlanmanın da çeşitli mahzurları var. Tarafların görüşlerini telif edecek bir tip-tüzük belirlenmeli ve buna riayet edilmelidir.”**

Teşkilâtların birleşmesindeki güçlüklerle değinen Turan, kırııcı hareketlerin, şahsi görüşler ve didişmelerin bu konuda çok zararlı olduğunu söylemiştir .

ORHAN ERÇELİK KONUŞUYOR

Kürsüye Tes-İş Federasyonu delegesi Orhan Erçelik gelmiştir.

“Güçlü sendikaların temel prensibi güçlülük ve huzurdur. Ancak bu prensibi kendimiz ihlâl etmekte, sonra da kendi kendimizi tenkid etmekteyiz. İcra Kurulu raporunda, teşkilatlanma çalışmalarında birleşmeleri engelleyen faktörler arasında, sendikal disipline uyulması, Türk-İş prensiplerine sadakatsizlik, Türk-İş kararlarına saygılı olmamak diye sıralanmaktadır” diyen Erçelik, **“enerji işkolunda birleşmenin neden gerçekleşemediği de bu şekilde açıklanmış oluyor”** diyerek konuşmasına devam etmiştir.

Erçelik, **“Türk-İş bünyesinde huzur sağlanamadıkça işkollarında ihtilâflar halledilmedikçe Türk-İş Kongresinin aldığı kararların fiiliyatta anlam taşımadığı görülmektedir”** demiştir.

Erçelik, bu konu halledilmediği takdirde gene karşımıza çıkacaktır demiş, Enerji işkolundaki iki kuruluşun birleştirilmesi için yapılan çalışmaların raporda yer almış olduğunu söylemiş, teşkilâtının görüşünü açıklamıştır.

Tes-İş delegesi bu konuda kurulan komisyonun çalışmalarına da değinmiş, kendisinden önce konuşma yapan Ges-İş delegesi Hamdi

Turan'ın, "aidatların değişik oranlarda olmasının istismar edildiğini, yöneticiler arasında şahsi çekişmeler olduğunu iddia ederek, bunları birleşmeye engel gösterdiğini" belirtmiş, şöyle demiştir:

"Arkadaşımızın söyledikleri doğrudur. Yöneticiler arasında çelişme olmuştur; yüzlerce kişi önünde, iki kuruluş arasında siyasi görüş ayrılıkları, yüzünden birleşilemeyeceği ifade olunmuştur."

Erçelik, Tes-İş'in Genel Kuruldan bir istekte bulunacağını söylemiş ve enerji işkolunda birleşmeyi gerçekleştirme yolunda Genel Kurulun alacağı her karara Tes-İş'in kayıtsız şartsız uyacağını söylemiştir.

Tes-İş delegesinden sonra, Teşkilatlanma Komisyonu sözcüsü dün kabul edilen tüzükte, birleşme ile ilgili yeni hükümlerin getirilmiş olduğunu belirtmiş bu konuda bilgi vermiştir. Komisyon sözcüsü, her işkolunun durumunun Genel Kurulda görüşülmesinin imkânsızlığına değinmiştir.

Komisyon sözcüsü, feragat, fedekârlık, karşılıklı görüşmelerle teşkilâtlararası birleşmenin gerçekleştirilebileceğini söylemiş, huzurun da ancak bu şekilde sağlanabileceğini belirtmiş **"amaç işçiye daha iyi hizmetin nasıl olabileceğinin tesbit edilmesidir"** demiştir.

Bu amacın çok kere dikkate alınmadığını, sendikacılığın **"geçim kapısı"** yapılmak istendiğini belirten sözcü, daha sonra yöneticilik sıfatını kaybedenlerin ikinci kuruluşlar kurmalarının önlenmesini istemiş, **"aidatların dondurulmasında olsun, tip-statü konusunda olsun, bir ön-çalışma yapılmalıdır; bu mesele oylarla halledilemez"** demiştir.

SEYFETTİN ERKOL KONUŞUYOR

Daha sonra kürsüye Çimse-İş delegesi Seyfettin Erkol gelmiş, teşkilatlanma konusuna bugünkü durumu inceleyerek girmiş, teşkilatlanma konusunda Türk-İş üyelerinin birbirlerine yardım etmeleri gerektiğini söylemiştir.

Erkol ikinci kuruluşların mutlaka önlenmesi için işbirliğinin lüzumuna değinmiş, siyasi görüşler, liderlerin ilişkilerinin ikinci kuruluşların doğmasına sebep olduğunu söylemiştir.

Çimse-İş delegesi Türk-İş üyesi kuruluşların birbirlerine yardım etmeleri için bir genelge yayınlanmasını teklif etmiştir.

Seyfettin Erkol'dan sonra söz alan Komisyon Raportörü Haydar Özöğretmen, konuşmacıların **"teklif"** olarak öne sürdüklerinin Komisyon raporunda yer aldığını belirtmiş. **"raporda bulunmayan konularda teklif yapılırsa, çalışmalar hızlanabilir"** demiştir.

FARUK BARUT KÜRSÜDE

Tes-İş delegesi Faruk Barut, komisyon raporunda eksiklikler olduğunu söylemiş, toplu sözleşmelere değinmiştir. Konuşmacı, Tes -İş ile Ges-İş arasındaki anlaşmazlıktan bahsetmiştir. Barut'un bazı sözlerine Ges-İş Başkanı Osman Soğukpınar itiraz etmiştir.

KAYA ÖZDEMİR'İN SÖZLERİ

Türkiye'de güçlü sendikacılıktan söz etmeyen hiçbir çevrenin olmadığını belirten Kaya Özdemir, güçlü sendikacılığın nasıl gerçekleşeceği konusunun bir esasa bağlanmamasını üzüntüyle karşıladığını söylemiştir.

Özdemir, güçlü sendikacılığın kurulması için bir teklifle geldiğini belirtmiş, kanunla her işkolunda bir sendika kurulmasının sağlanması gerektiğini öne sürerek, bunun Anayasaya aykırı olmadığını açıklamıştır.

"Bir zamanlar birisi solun ta solundayım diyordu. Ben de ona in-dıma, ben de sağın ta sağındayım diyordum. Ama sağ-sol mücadelesi ne ona, ne bana birşey kazandırdı. İkimizin de temsil ettiğimiz işçiler vardır. Sonra da bu mücadelenin bir başka yönü sandalya kavgası oluyor" diyerek sözlerine devam eden Metal-İş Federasyonu Başkanı, **"her işkolunda tek sendika"** prensibinin yerleştirilebilmesi için konunun önce bir bilim heyeti tarafından incelenmesini, Anayasa açısından değerlendirilmesini istemiş, sendikalararası mücadeleyi önleyeceği düşüncesiyle, bir **"Sendikacılık Ahlâk Yasası"** hazırlanmasını teklif etmiştir.

TES-İŞ DELEGESİ HİLMİ GÜRBÜZ

Gürbüz, **"teşkilâtlararası çekişmeler bizi üzmektedir, demiş bu yüzden boşuna para harcadık, işçiye daha iyi hizmet edemedik"** demiş, Tes-İş ile Ges-İş'in birleşmesi konusuna değinmiş, iltihaka kararlıyız demiş, kongrenin bir karar almasını ve iki kuruluşun birleştirilmesinin gerçekleşmesini istemiştir.

Gürbüz'ün teklifine karşı komisyon sözcüsü görüşünü açıklamıştır.

İBRAHİM YALÇINOĞLU KÜRSÜDE

Daha sonra kürsüye TEKSİF delgesi İbrahim Yalçinoğlu gelmiş, **"güçlü sendikacılığın temelinde para yatar"** demiş, Türk-İş üyesi kuruluşların **"yeknesak bir muhasebe sistemine sahip olması gerektiğini"** savunmuştur.

"Sendikalar geleceği düşünmelidirler; geçmişte pek çok kuruluş, pek çok lider sıhhatli bir muhasebe sisteminin uygulanmamasının kurbanı olmuşlardır. Teşkilatlanmayı hedeflerinden uzaklaştıran nedenlerden biri de budur" diyen ve yeknesak muhasebe sistemi kurulması yolunda Türk-İş'te geniş çalışmalar yapıldığını, meydana getiren sisteme uyan kuruluşların bundan çok yararlandığını belirten Yalçinoğlu, grevler sırasında işçiye yapılan ödemelerde yeknesaklık sağlanması gereğine işaret etmiştir.

Daha sonra, profesyonel sendikacıların ücretlerinin de bir esasa bağlanmasını isteyen Yalçinoğlu, **"şüphesiz bu yolda alınacak karar nihayet bir temenni, bir tavsiye olabilir"** demiştir.

Yalçinoğlu'ndan sonra Besin-İş Başkanı Demirhan Tuncay Komisyon Raporunun 46 ncı sayfasında bir maddi hata olduğunu belirtmiş, düzeltilmesini istemiştir. Komisyon, Tuncay'ın isteğine uymuştur.

Komisyon raportörü Haydar Özöğretmen Komisyonun **"Yalçinoğlu'nun yeknesak muhasebe sistemine ve sendikacıların ücretlerine ilişkin teklifine uyduğunu"** açıklamış, Tez Büro-İş delegeesi Ekrem Özölçer, **"bu teklifler pratikte faydalı değildir"** demiş, daha sonra oylama yapılarak TEKSİF delegesinin teklifleri kabul edilmiştir.

TOPKAR'IN AR-İŞ HAKKINDAKİ SÖZLERİ

Kongre Başkanı daha sonra Ar-İş sendikası ile Sosyal İş Sendikasının Türk-İş üyeliği için müracaat ettiğini açıklamış, konunun yeni seçilecek Türk-İş Yönetim Kurulunda görüşülmesi yolundaki bazı itirazlardan sonra Petrol-İş Başkanı İsmail Topkar'a söz vermiştir.

Topkar, **"Türk-İş üyesi Müzik-İş Sendikasının Genel Kurul'da aidatını ödemediği için temsil olunmadığını"** açıklamış, **"bu sendikanın başkanı bir hukukçudur ve üç işverenin davasını yürütmüştür. Bunu her an ispat edebilirim"** demiştir.

Daha sonra Ar-İş Sendikasının 3200 üyesi olduğunu ve 21 toplu sözleşme yaptığını belirten Topkar, adı geçen sendikanın Türk-İş üyeliğine kabulünü isteyerek sözlerini bitirmiştir. Bu sırada Kongre Başkanı, İsmail Topkar'dan **"Müzik-İş Sendikasının ihracını isteyip istemediğini cevaplandırmasını"** istemiş, Topkar da bu görüşte olduğunu açıklamıştır.

Topkar'dan sonra Komisyon sözcüsü, üyelikten ihraca ya da üyeliğe almanın tüzüğe göre Yönetim Kurulunca mümkün olacağını söylemiştir. Sözcü, Müzik-İş'in üyeliğinin düştüğünü ve, Ar-İş'in üyelik müracaatının Yönetim Kuruluna intikal ettirileceğini belirtmiş, Sosyal-İş'in dileğinin de kurulacak ilgili Komisyona havale edileceğini söylemiştir.

Komisyonun görüşü oylanarak kabul edilmiştir.

Teşkilâtlanma Komisyonunun raporu kabul edilmiştir.

Komisyon sözcüsü Başoğlu, teşekkür ederek kürsüden inmiştir.

MUSTAFA ERTUĞRUL'UN KONUŞMASI

Teksif delegesi İstanbul Milletvekili Mustafa Ertuğrul söz isteyerek kürsüye gelmiş, dün akşam meydana gelen tartışmalardan üzgün olduğunu, Türk-İş'in ilkelerine saygılı bir sendikacı olarak, Genel Kurula büyük saygısı olduğunu söylemiştir.

TAHMINİ BÜTÇE KOMİSYONU RAPORU

Daha sonra Tahmini Bütçe Komisyonu Raporunun görüşülmesine geçilmiş, Komisyon Başkanı İbrahim Yalçınoğlu raporu takdim etmiştir.

Türk-İş Mali Sekreteri Ömer Ergün tahmini bütçe üzerinde kısa bir konuşma yapmıştır.

Bütçenin kabulünden sonra İcra Kuruluna söz verilmiş ve Seyfi Demirsoy kürsüye gelmiştir.

SEYFİ DEMİRSOY'UN KONUŞMASI

Sayın Başkan, sayın konuklar, değerli arkadaşlar,

Beş gün müddetle İcra Heyetinin, Yönetim Kurulunun raporlarını didik didik ettiniz, saat tuttum, tam 35 saat konuştunuz. İcra Heyeti bu 35 saate mukabil 1-2 saat içerisinde tenkit ve dileklerinize cevap verecektir. Önce bir hususu belirtmekte fayda var. Bu Kongre esnasında basında lehte ve aleyhte yazılar çıkmıştır. Lehteki yazılara da teşekkür, aleyhteki yazılara da... Ancak tahrip edici, tahrik edici neşriyatlar olmuştur. Meselâ birisi bugün gözüme çarptı, "Varto ve Kıbrıs için toplanan paralar yerlerine verilmemiştir" diyor. Bu, yalanın, iftiranın en büyüğüdür. Bu yalanı ve iftirayı yapanlar, boyunlarında bu yaftayı hayatları boyunca taşıyacaklardır. (Bravo sesleri ve alkışlar)

8 gün süren Kongremizde, işçi parlamentosunda 70'e yakın delege konuştu, bunun mevcuda nisbeti % 30 dur, başarıdır, takdir edilecek bir husustur. Tenkitler ve temenniler yol gösterici oldu, ikazda bulunan, iltifat gösteren arkadaşlara yürekten teşekkürler ederiz. Aşırı tenkitlerde bulunanlar da çıktı, bazı arkadaşlarımız insaflarını, izanlarını evde bırakmışlar, bazıları da gölün içersine atmışlar, öylece gelmişlerdir buraya... (Bravo sesleri ve alkışlar).

Arkadaşlarım, İcra Heyetini takdir ettiniz mi, ilk üzerinize yapışan şey "yağcı" diyor. Meselâ Hüseyin Ekşi arkadaşım; kendisini Vali vaktiyle nezarete aldığı vakit, Türk-İş İcra Heyetinin çektiği ağır telgrafla nezaretten çıkmıştı. Bursa Kongresinde çıkıp bizi takdir etti, Kurul kendisini "yağcı" olarak itham etti. Arkadaşımız bu yağcı ithamından kurtulmak için insafını Hirfanlı Barajına atarak burada rahat konuştu. Şimdi elbette cevabını alacaktır, eline nacağını aldı, hepimizi birden budadı.

Arkadaşlarım, ithamların ve tenkitlerin arasında, basiretsizlik, önünü görmeme iddiaları oldu, ama tek hâdise gösterilemedi. Gö-

terilemez, çünkü ortada öyle bir emare yok. İşçinin arasından yetişen insanlar gün olmuştur, sizleri şahsi çıkarları uğruna şuursuzlukla itham etmişlerdir. Meselâ, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde yaptığı-mız Kongrede adayınızdim, Beni kenara, kulise çekmişlerdi; "bırak, şu şuursuz kitlenin liderliğini yapma. Milli Birlik Komitesi bu kongrenin arkasından Türk-İş'i kapatacaktır" dedi. Türk-İş kapanmamış-tır, Türk-İş dimdik ayakta. Ama bu arkadaşlar içinden çıktıkları kit-leyi şuursuzlukla itham etmeleri yüzünden elbette ömürleri boyunca utanacaklardır, arkadaşlarım (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar.) "Sa-na yazık olur." demişlerdir. Ne teşkilâta yazık olmuştur, ne de bana yazık olmuştur.

Sendikacılar artık önünü görmelidir. Evet, biz önümüzü gördük. Size güzel bir Anayasa hazırlandı. Bu Anayasa hazırlanırken ve sos-yal haklar teminat altına alınırken Türk-İş İcra Heyeti, teşkilâtımız ve Kurucu Mecliste bulunan arkadaşlarım arı kovanı misali çalışmışlar-dır. Kurucu Mecliste bulunan arkadaşlar sabah akşam Konfederasyo-na gelip görüşlerini bildirerek ve talimat alarak hareket ederlerdi. İddia ediyorum; şayet temel işçi hakları Anayasa teminatı altına alınmamış olsa idi biz halâ bu toplantılarda grev, toplu sözleşme hak-ları üzerinde konuşmalarda bulunacaktık. İşte önünü görme meselesi. Bu iddialarda bulunan arkadaşlara verilecek cevap; temel hakları elde ettik, Anayasa teminatı altında tuttuk ve tutmağa da kararlıyızdır. İl-tifat gördük, hizmet ettik ve birlikte tehlikeleri göğüsledik ve bugün-lere eriştik. Böylece, kuvvetli, güçlü ve topluma kendisini kabul etti-ren bir Türk-İş meydana getirdik. Kuvvet kaybı iddiasında bulunanlar bu raporlarımızı biraz eksik tetkik etmişlerdir. Doğruyu söylemediler. Neden bu yolu tercih ettiklerini anlıyamadım. Elbette tırnak sürten-ler çıkmıştır. Türk-İş bu kongreden sonra parçalanacaktır, iddialarını savuranlara bu kongre lâıyk olduğu cevabı vermiştir. Türk-İş arı kova-nıdır, bal yapar, vızıltılar elbette olur, ama herkes bal yapmak için vı-zıldar. Eşek arıları varsınlar o tip dırlamalarına devam edip dursunlar. (Bravo sesleri ve alkışlar.)

Geçen raporumuzda aidat ödeyenlerin vasatısı 422 000 idi, bu defa aidat ödeyen işçinin miktarı 600 000 dir. Bu mudur kuvvet kaybı, bu mudur acizlik? Düzen değişikliği isteyen arkadaşlarımızın eğitim politikasının bir elde toplanması hususunda yapılan kanun teklifinin karşısına çıkmaları sonucu bu meselede ne kadar samimi olduklarını belirtmek isterim. Eğitim politikamız üzerinde Genel Kurul genellikle takdirlerini ifade etti. Ama bir arkadaşımız yine beğenmedi. Arka-

daşlar, Türk-İş İcra Heyetine müdahale, değil sizden, başkalarından dahi gelse reddederiz. Siz bize prensipler verdiniz, siz prensipler koydunuz. Hiç kimse İcra Heyetinin başını eğdiremez. Eğitim politikası üzerinde ne Amerikalılardan ne başkasından fikir almayız. Kendi bildiğimizi, teşkilâtın istediğini yaparız. Bu böyle bilinmelidir.

Arkadaşlar, sendikacılar kan dökülmesini istemezler. Daha da ileri giderek sanayiın çoğu yerde askeri sahada da olmasına karşıdır. Biz Cezayir'de kan dökülürken (ICFTU) den aldığımız talimat üzerine (Kan dökülsün, Cezayir kuvvetini kudretini, istiklâlini bulsun) dediğimiz anda, Hükümet bizi muaheze etmiştir. Ama yine de karşılarda takır takır hakkımızı müdafaa ettik. Peki Vietnam'da kan dökülür, Amerika buna sebeptir. Ya Viet-Kongların arkasında kimler var? Bunlardan neden bahsedilmez? (Bravo sesleri ve alkışlar.) Çekoslovakya'da ayaklanmalar oluyor, işçi ayaklanıyor, talebe ayaklanıyor, halk ayaklanıyor, Polonya'da hakeza. Bunlardan neden bahis yok? Arkadaşlarım, bir tarihte ilim adamları Vietnam politikası üzerinde bir bildiri yayınladılar. Bir müddet sonra ben İsrail'e gittim, HİSTADRUTH kongresi vardı. İsrail siyasi cereyanların toplandığı bir yerdir. Zannediyorum Meclislerinde 17 ye yakın parti mevcut. HİSTADRUTH Konfederasyonunun ayrı bir özelliği var. Orada partiler temsil edilir. İsrail'de de tesadüfi iki tane komünist partisi var. Biri arap, diğeri yahudi komünist partisi. İkisinin de birer milletvekili HİSTADRUTH Kongresinde çıktılar, betahsis Vietnam konusunda konuştular. Arkadaşlarımı iyi tanırım, hepinizi iyi tanırım. Sizlerin ne kadar milliyetperver, vatanperver arkadaşlar olduğunuzu biliyorum. Lütfen başlarını yanlış istikamete sevkeden arkadaşlar düzeltsinler. Hele bir Hüseyin Ekşi'yi çok yakından tanırım, ama kusura bakmasın biraz papağanlık yaptı. (Alkışlar.) Kuliste de söylemişim.

Arkadaşlarım, NATO'nun da aleyhinde olanlar var. Varşova Paktının aleyhinde olanlar da var, ama biz geçmiş, tarihi ne çabuk unutuyoruz? Elbette Varşova Paktına dahil olamıyacaktık. NATO'ya da dahil değildik. Peki o zaman Türkiye üzerinde yapılan konuşmaları, parselasyonu ne çabuk unuttuk? Türkiye'nin taksimi hususunda dilekler yok mu idi? Kars, Ardahan bizden istenmiyor muydu? (Bravo sesleri ve alkışlar.) İşte arkadaşlar elbette Türkiye NATO'nun içersinde bulunacaktır. Ama Türkiye'nin özellikleri, çıkarları kayıt ve şartıyla NATO'nun içinde kalacağı.

Biz hür dünya ile beraberiz, demirperde ve geri ülkelerle beraber olamayız arkadaşlar. (Bravo sesleri ve alkışlar.) Sorumluluğu samur

kürk yapmanız kimse üzerine almaz. DİSK'in kurulmasının vebalini bize yüklüyorlar, insaf, merhamet. Unutuyor musunuz, bu dört teşkilât, daha evvel kendi aralarında SADA adıyla bir teşkilât kurmamışlar mı idi? Onların niyetleri bizden gitmekti. Arkadaşlar DİSK'e mensup sendikacılarla yemek yediğim için beni kınıyanlar olmuştur, onlarla beraber resim çektirdiğim için yine beni kınıyanlarınız çok olmuştur. Yolları çok olsun diyemiyeceğim, çünkü onların yolları karanlıktır. Burada, dışarıda bir delege dövüldü, kendisi bize dövün dedi, zorla bizi o istikamete sevketti. (Bravo sesleri ve alkışlar) Ve ertesi gün geldi burada alınan karar hilâfına konuştu, çünkü partisinden talimat almıştı, o konuşmayı yapmasaydı partisi onu muaheze edecekti. DİSK bize pamuk ipliğiyle bağlıydı, ayrılacaklardı. Biz, pamuk ipliğiyle değil, İngiliz sicimiyle bağlı teşkilât istiyoruz. Bizim Kongrede herkes konuşur, İsmail Topkar DİSK'cilerin toplantısına gitmiştir, konuşturdular mı seni?..

İSMAİL TOPKAR (Petrol-İş) — Hayır.

GENEL BAŞKAN SEYFİ DEMİRİSOY (Devamla) — Bizim kongrelerde her şey konuşulur, her şey didik didik edilir ama onların hesap raporlarını görebildiniz mi? Belki faaliyet raporları elinize geçti. Bırakalım kendi hallerine. Bırakalım derken kararımız onları ordusuz kumandan mevkiine sokmaktır. Teşkilât olarak hepinizin iyi çalışmasını istiyorum. Enterne etmiş vaziyetteyiz. Adana iyi çalıştı, İzmir iyi çalıştı, ama İstanbul iyi çalışmadı, İstanbul da iyi çalışırsa, teşkilâtlarımız iyi çalışırsa işçiler onlarla beraber değildirlir, Türk-İş'le beraberdirler. (Alkışlar)

Arkadaşlar, partilerüstü politikayı Bursa Kongresinde benimseydik, ana tüzüğe koyduk. Prensipler sık sık değişmez, ama son iki sene içerisinde nedense arkadaşlarımızın damarlarına partizanlık girdi. Partizanlıktan sakınmanızı istiyorum. Partilerüstü politika konusunda imalı-imasız konuşmalar oldu. Arkadaşlar, partilerüstü politikadan vaz geçildiği anda bilin ki Türk-İş yoktur. Kamplar vardır, işçiyi birbirine düşman hale getireceğiz. Birleştiniz, ittifak ettiniz, Partilerüstü politikayı hudutlarıyla birlikte seçilecek Yönetim Kurulu ve İcra Heyeti sizlerin de belirttiğiniz fikirlerden ilham alarak hudutlarını çizecektir. Sizleri bu prensipte sadakat gösterdiğiniz için yürekten tebrik ederim. (Alkışlar)

Arkadaşlarım, sendikaların kökleştiği, oturduğu ülkelerde dahi sendikalar kanun himayesindedirler, kanundan daha fazla himaye is-

terler. Çıktınız burada İş Kanunundan bahsettiniz, noksandır dediniz. Hepinizin arşivlerinden, çıkan kanun tasarılarının zamanında teksir edilerek gönderdiğimiz birer nüshaları vardır, ama bizim bir huyumuz var, mikrofonda çok konuşuruz, fakat işi kâğıda-kaleme dökmek icabettiğinde bir türlü elimiz kaleme varmıyor. Hele hele İş Kanununun, Toplu Sözleşme ve Grev düzeninde fazla bir yeri de olmasa gerek. Madem ki tenkitlerde bulundunuz tekrar o arkadaşlara soracağız. Diyeceğiz ki, hangi maddelerde ne istiyorsunuz, tesbit edin, getirin de birlikte kanun tasarılarında gördüğünüz eksikleri halletmeye çalışalım. Teknik konularda, çok değerli Genel Sekreter arkadaşım sizlere izahatta bulunacak.

Tarım-İş Kanunu hazır halde, her taraftan doküman toplandı, Meclisimizin çalışma tarzını biliyorsunuz obstrüksiyonlarla partiler çok defa kendi menfaatlerini kollarlar ve partileri ile alâkalı kanun tekliflerinde bulunurlar. Millet menfaatleri bir tarafa bazan bırakılıveriyor. Bundan evvelki devrede Meclisimiz doğru dürüst çalışmadı, ama Türk-İş ve kınadığınız dört milletvekili arkadaş - ki sırası gelince getireceğiz - aldığımız neticeler müsbet hanededir, menfi hanede değildir. Tarım-İş Kanununu önümüzdeki Meclisin Kasım devresinde, ağırlığımızı koyarak bu arkadaşları kölelikten kurtarmaya çalışacağız. (Bravo sesleri ve alkışlar)

Arkadaşlar, asgarî ücret, asgarî ücret... Asgarî Ücret Yönetmeliği çıktı. Beş değerli arkadaşım da Asgarî Ücret Komisyonunda bulunuyor. İsterdim ki, buraya gelip sadece konuşmak suretiyle değil, bir takım teklifleri Divana vererek biz asgarî ücretin Türkiye'de iş kolunda olmasını istiyoruz, biz Türkiye'de asgarî ücretin iş kolları seviyesinde olmasını istiyoruz densin. Ben Türkiye'de asgarî ücreti bölge esasına göre görmek istiyorum. Hanginiz bu konuda bize hazırlık verdiniz, gayret yine beş arkadaşına düşüyor. Asgarî ücrete, elbetteki en iyi şeklini vermeye çalışacağız, ama şimdiden size ihtar ediyorum, direktifler veriyorum, asgarî ücret konusunda ne düşünüyorsanız yarın yurdumuza, sendikanıza döndüğünüz andan itibaren bu konuda Türk-İş'i teçhiz edin, bizim hazırlıklarımız var, yanına sizin de görüşlerinizi katmak istiyoruz. Beraberce halledeceğiz. Sen şehit ben gazi yok, bu felsefeden sıyrılmamız lâzım gelir.

Rapor üzerinde tenkidlere gelince; kimisi kalın buldu, kimisi ince buldu. Bu rapor bütün sendika raflarında, kütüphanelerinde kalmamalıdır. Hükümet, Bakanlar günlerce toplandı, bizim raporu tetkik et-

tiler, bize telefonlar ettiler, münasip gördüler, iyi buldular. Tenkitleriniz var, ama lütfedin, kerem edin de, rapor bizim dilimizde yazılmadı demeyin. Çünkü raporum yazılmasında bütün yüzü üzerinde çeken Genel Sekreter arkadaşım Halil Tunç'tur. (Bravo sesleri ve alkışlar) Halil Tunç'un dili ise sizin dilinizdir, bizde büyük lâflar etmek yok, ağzımıza nasıl gelirse öyle söyleriz.

Arkadaşlar, biz gücü, kuvveti sizlerden alıyoruz, işçiden alıyoruz, sendikalardan alıyoruz. Başka güç tanımıyorum, başka kuvvet istemiyorum. Elbetteki Hükümetleri tenkit edeceğiz. Şimdi bu iktidara, bu parti kurulduğundan beri kendisine izafe edilen nedir? Adalet Partisi işçinin karşısındadır, sermayenin karşısındadır. Nuri Beşer arkadaşım övendere hikayesinden bahsetti, ben bunu rahatlıkla söyledim ve bu övendere hikayesinden sonra da iki tane kendini bilmez sendikacı, sendika maskarası gittiler bizi Milliyette çıkan beyanatım üzerine Sayın Çağlıyangil'e şikayet ettiler. Çağlıyangil telefon etti, "gelin görüşelim" dedi gittik görüştük. Ve Çağlıyangil bu arkadaşları bize söyledi: "size çekıştirdiler, ama haklısınız siz. Benim sizden ricam: Hükümet Programında işçi meseleleri nasıl yer almalıdır, bunu istiyorum sizden" dediler. Suat Hayri Ürgüplü Hükümetinin programında işçi meseleleri Halil Tunç'un kaleminden çıkmıştır ve öyle empoze edilmiştir. (Alkışlar) Elbette hangi hükümet sıradan çıkarsa sıraya getirmeye muktediriz, güçlüyüz. Kıdem tazminatlarında öyle olmadı mı, hastahaneler konusunda öyle olmadı mı? Bizim kasdi hareketimiz yoktur. Biz açık sözlü insanlarız, tok konuşuruz, kimsenin arkasından kuyusunu kazmayız.

Sermayeden yana gösterdikleri parti, Grev-Toplu Sözleşme Kanunu, ile Sendikalar Kanunu Mecliste görüşüldüğü vakit bizim değişiklik önergelerimizi Adalet Partili Milletvekilleri çoğunu imzaladı. Ben mecburdum bu ikazı yapmaya, mecburdum kendilerine doğru yolu göstermeye. Aradan bu kadar seneler geçti, hangi hakkımız elimizden alınmak istedi? Alınmak istendiği vakit biz başbaşa verip bunları ezmesini bildik arkadaşlar, bundan böyle de bileceğiz.

Arkadaşlarım, benim sendikacılık anlayışında şu var: Ben kimseyi kösteklemek istemem, aksine destek olmak isterim. Ali Naili Bey burada yok. Bir tasarrufta bulunmuştu. Kendisine telefon açtım, "Yaptığınız tasarrufta bir isabet yok. Ey sayın Bakan, ben buraya gelmiş bütün bakanları tanımak fırsatını buldum, Sadi İrmak'dan size kadar. Herkesin muvaffak olmasını istedim. Siz selsiniz, biz kumuz ka-

lacağız. Rica ediyorum sizden yanlış kararlar vermeyin" demişimdir. Kendisine bu ikazı yaptık, biz iyiden yanayız, kötünden yana değiliz. Bizim hizmet anlayışımız bu: Hükümetleri kösteklemek değil, desteklemektir, ama yanlış yola gittikleri zaman övendere, sözse, beyanatsa bunları yapmaktan geri kalmıyacağız arkadaşlarım. (Alkışlar)

Sekiz senedir arkadaşlarımla birlikte mes'uliyetinizi taşıyoruz. Hangi konuda taviz verdik? Elbette yapamadığımız, başarmadığımız işler var, ama mutlaka başaracağız ve gelecek kongrede daha başka türlü meseleler karşımıza çıkaracaksınız. Aslında sendikacılık felsefesi halledilen meselenin altından enaz halledilmesi lâzım gelen on tane yeni mesele çıkarmaktır. Zannetmeyin ki bugünkü şikâyetleriniz bitecek, başka şikâyetleriniz kalınyacak. Aslında sendikalar yürüyen teşekküllerdir, aksiyon isteyen teşekküllerdir. Bu aksiyonu Türk İş'in bundan böyle de hakkıyla ve lâıkiyle ifa edeceğinden kimsenin şüphesi olmasın. Hadiseler daima bir yönlü değildir, mutlaka bir başka yönü de vardır. Sendikacılar işin bir yönünü ele alıp, astarın'ın haberleri olmazsa hatalı hareket ederler, hatalı laflarda bulunurlar.

Teşkilâatlanma tatmin etmemiştir iddiaları sendikacılık var olduğu müddetçe olacaktır. İngiltere'de sendikacılık 1824 de başladı. İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonunun 100 ncü seneidevriyesi Ağustos'ta yapılacaktır, bizi de davet ettiler. Onların da teşkilâatlanmadan şikâyetleri var. Bir arkadaşımızın dediği gibi iğneyi bize batırırken kendinize niye batırmıyorsunuz? Niçin daima bizim gözümüzde bir şeyler arıyorsunuz da, kendi hatalarınızı kabul etmiyorsunuz? Kendi hatalarınızı da kabul etmek mecburiyetindesiniz. Türkiye'de çalışan nüfus 7-8 milyon, hadi 10 milyon diyelim. Ama sanayide çalışan işçinin miktarı 1,5 milyon. Biz bunun kaçta kaçını teşkilâtlandırdık? Hangi memleket sendikacılığında % 50 nisbetinde teşkilâatlanma vardır?.. Almanya'da gösterebilir misiniz, Amerika'da gösterebilir misiniz? Yok. Biz ise hep beraber Türkiye'de sanayide ve ticarete çalışan işçinin % 50 sini teşkilâtlandırmış bulunduk. HİSTADRUTH'u misal gösterdiler, ama HİSTADRUTH'u misal verirken HİSTADRUTH'u bilmemiz lâzım gelir. İsrail Konfederasyonu İsrail Devletinin nüvesini teşkil eder. İsrail Konfederasyonu sanayinin % 70 ine hakimdir, kendisi para yatırmıştır. Tarımda % 70 ine hakimdir, onun parasıyla kurulmuştur. Ticarete ise % 55 ine hakimdir. İstanbul'a ve Ankara'ya gelen İsrail uçakları şirketinin % 55 hissesi İsrail Konfederasyonununundur. Bizim sendikacılık kuruluşumuz onlarınkinden apayrıdır. 10 milyon tarım işçisini teşkilâtlandırmak bir meseledir, çok çeşitli yönleri vardır, onla

rı kolay kolay teşkilâtlandırmak mümkün değildir. Amerika halledemedi bunu. İngiltere de halledemedi. Bir takım örf ve adetlerle birbirine bağlı milyonlarca tarım işçisini bir çırpıda teşkilâtlandırmayı bizden nasıl beklersiniz?..

“Birleştirme çabalarında tavizkâr, müsamahakâr davranıldı.” denildi. Bir bakıma doğru. Bazan Haysiyet Divanına sevk kararlarına dahi İcra Heyeti uymadı. Arkadaşlar müsamahasız hiç bir şey olmaz. Evinizde çocuğunuza müsamahanız yok mu, sinemaya gitmesine müsaade etmez misiniz? Rijit tedbirler çoğu kere fayda vermez. Rijit tedbirler aksine uzaklaştırır. İşte TOLEYİS Federasyonu. Bir çırpıda gövdesini teşkil eden İstanbul’daki OLEYİS Sendikasını ihraç ettiniz mi, etmediniz mi Nusret Aydın? Nasıl konuşursunuz burada böyle? Ama biz size 30 bin lira para verdik, İstanbul OLEYİS borcunu ödedi, derhal bünyenize kabul ettiniz. Bugün ufak ufak sendikalar varsa kusura bizde mi, sizde hiç kusur yok mu? Kusur seçimleri kaybedenlerde yok mu? Hele şükür hani sarı sendikalar da var ama siyasi sendikalar Türkiye’de yok. Siyasilerin kurduğu sendikalar yok, pek az.

Kristal-İş grevi sebebiyle beş tane sendikayı Haysiyet Divanına verdik. Türk-İş bir grevi bitirecek, ondan sonra da benim eski mücadelem arkadaşım, sevgili arkadaşım Ziya Hepbir kalkacak bizim Sendikayı düşünmediniz diyecek. Peki Türk-İş’in otoritesini sendikalar niye düşünmediler? O vakit Hükümet ne diyecek, bunlar sureta bağlı demiyecek mi? Arkadaşlar daima size söyledim, haklar verilirken beraberinde sorumluluklar da verilir. Biz bu beş sendikayı, hatırımda aldığına göre, Osman Soğukpınar, işçinin kabahati yok, sendikayı değil, Ziya Hepbir’i Haysiyet Divanına vermek lâzım demişti. Onun dışında ittifakla Haysiyet Divanına verilmesi kabul edildi.

Sendikalar prensiplere riayet etmekle, sendikalar Türk-İş’in direktiflerini kabul etmekle mükelleftirler. Biz beyanatlarınızdan, konuşmalarınızdan çok acı ve ızdırap çektik. Fakat biz sizin üzerinize yürümedik arkadaşlar. Nihayet kongrelerde her şeyi beraberce halledeceğiz dedik biz o görüşteyiz. Biliyor musunuz ki DYF-İŞ, LİKAT-İŞ mücadelesi yüzünden; şartlarda, parada, pulda anlaşma imkânı varken iki teşkilâtın çekişmesi yüzünden Devlet Demiryollarında grev olmuştur. Yalan mı, bunu inkâr edebilir misiniz? Mehmet Ali Sarı, Şerafettin Akova arkadaşım sizin teşkilât çekişmenizden burada grev olmuştur, bunun olmadığını iddia edebilir misiniz? İster misiniz siyasilerin ellerine makas verip haklarımızı kısıtlıyalım?.. Buna kimse müsaade

edemez, kim müsaade ederse o sendikacı değildir, ben ona o gözle bakarım. Kristal-İş grevi hakkında arkadaşlar burada yumuşak konuşurlar, dertleri açmadılar ve işin iç yüzünü söylemediler. Biz de ona uyarak derinliğine inmek istemiyoruz, derinliğine inerek birbirimizi kırarız gibime gelir. Ama biz çok kırıldık, fakat sizi kırmadık, kırma-maya da gayret edeceğiz.

Arkadaşlar, Yol-İş de greve gidiyordu, haklı bir grev. Yüzde yüz haklı, destekliyoruz. Enteresandır, bunu çıkartıp sizlere göndereceğim. Yol-İş Federasyonu Milletlerarası Federasyonun üyesidir. Şimdi büyük bir törenle tekaüde sevkedilen, aziz dostum Tofhar bize yazı yazıyor "acaba greve gitmekten başka çare yok mu, mutlaka greve mi gideceksiniz, başka bir çare bulup grevden sarfı nazar etmiyecek misiniz, başka çareler arayın." demişti. Batının düşüncesi bu. Bizim hemen bir meselede kızıp greve yönelmemiz bu hakların kısıtlanmasına yol açar. Bugün bizi itham ediyorsunuz ama tarihe karşı, haklara karşı kimse bizi itham edemiyecektir. Grevlerdeki aşırı titizliğimiz bundan ileri geliyor. Hiç kimse başka niyet arayıp bulamaz arkadaşlar.

Sendika enflasyonu konusunda sendikacılar kürsüde konuşurken dikkatli olmaları lâzımdır, başkalarına çanak tutacak şekilde konuşmazlar. Yalnız sendikacılar değil, politikacılar da öyle. Çalışma Bakanımız "İstanbul'da 1200 sendika var" dedi. Ben yok diye iddia ettim. Melih Bey arkadaşım da bana göz kırptı nasıl dedi. Geldik sorduk, 690 tane sendika var. İçerisinde lâğvedilen birlikler halen yaşıyor. Mezarlıklar müdürlüğü dememin sebebi bu. Teksif'in eski sendikaları halâ orada, Şeker Sanayiindeki işçi sendikalarının halâ orada isimleri duruyor. İşveren sendikalarımız o listede. Arkadaşlar, Türkiye'de iş yapan, toplu sözleşme yapan Türk-İş'deki sendikaların yanında dışarda da belli başlı bazı sendikalar var. Onları da çatımıza alma imkânını birlikte bulacağız.

İş kolları yönetmeliğinden şikâyet ediliyor, ama birinizden de bir teklif gelmedi. Başkandan rica edeceğim, aslına dokunmamak şartıyla tâdilât istenip istenmediği hususu oylansın ve iş başına gelecek arkadaşlar da buna göre vazife yapsınlar. Biz İşkolları Yönetmeliğinde ve Toplu Sözleşme ve Grev Kanunu üzerinde sizlerden çektiğimizi işverenden ve Hükûmetten çekmedik. Siz dejenere ettiniz, bu yönetmeliği. Oy rezaletlerini hükûmetler mi ortaya çıkardı? Bizler bulduk, sendika çekişmeleri yüzünden. İşkolları Yönetmeliğinde sizlere söy-

liyeceğimiz bu. İstiyorsanız karara vazedersiniz veya etmezsiniz, ama arzettiğim gibi aslına dokunmamak kayıt ve şartıyla tadilât yapalım. Bizim hür sendikacılığımızda işkolları yönetmeliğinden başka bir konuda hükûmetin tesiri üzerimizde yok. Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem İşkolları Yönetmeliği hususunda bana ve arkadaşlarıma "İllâlah alın siz yapın" dedi. Ama istermisiniz sendikalar kanununu da bu işi de hükûmetten üzerimize alalım? Ama alırsak ne olacak, sık sık İşkolları Yönetmeliği değiştireceğiz. Onun için İcra Heyetiniz, mes'uliyet taşıyan arkadaşınız olarak, yine hükûmette kalması taraftarıyız, fakat sözümüz ve reyimiz olmak kayıt ve şartıyla.

Bir işkolunda birden fazla sendika kurulmasının teklifi yapıldı. Dünya bize güler arkadaşlar, böyle bir karar alınamaz. Sayın Kaya Özdemiroğlu'nun söylediği şartlıdır. Bizi ihrac ederler, olmaz böyle şey. Sendikalaşma şuur işidir, çalışma işidir, eğitim işidir, hizmet işidir. Kanuna göre tek sendika kurulacak dersiniz işte o vakit bağırarak Adnan Başaran arkadaşımız gibi hükûmet sendikacılığı yapmış oluruz. Az sendika kurulmasının çarelerini araştıracağız. Meselâ suis-timal yapan birisine sendika kurdurma hakkını verdirmiyeceğiz. Bir rakkam koyacağız, bu rakkamın üstünde ise milli sendikadır, bunun altında olamaz diyeceğiz. Bunun gibi daha birçok çareler düşünülebilir. Onun için lütfen sizler de kafanızı yorun ve bize kanunda yapılacak tadiller hususunda teklifler getirin. Bize bilgi verin.

Arkadaşlarımız Basın ve Halka Münasebetler konusunda tenkitlerde bulundular. Sendikaların Türk-İş Dergisine abone miktarını açıklarsam yüzünüz kızarır. Basın ve Halkla Münasebetler Merkezi Türk-İş'te en iyi çalışan merkezimizdir.

Günlük gazete çıkarılsın deniyor. Arkadaşlar, DGB Kongresinde Sayın Sadık Şide de vardı, beraber gitmiştik. Böyle saatlerce konuşup mikrofonu işgal etmek yok. Sendikaların neyi görüşeceği daha önceden hazırlanır. Bunlar rapor haline getirilir, parası gösterilir, müdafaası yapılır, uzağı yakını gösterilir ve öylece kararlaştırılır. Bize havale ettiniz, ama unuttunuz mu Bursa Kongresinde de günlük gazete çıkaralım dedik. Şimdi Avrupa'ya, Amerika'ya gitmeyen kaç sendikacı var, ayağa kalksın dersem yarınız gittiniz. Amerika'da bir sendikanın veya federasyonun günlük gazete çıkardığını gördünüz mü? İsveç'te Konfederasyon gezete çıkarıyor, ikibuçuk milyon trajlı gazete bütün üyelerine gidiyor. Amerika'ya gittim gördüm, bir sendikanın 997 bin üyesi var, 997 bin üyesine teker teker çıkardığı gazeteyi gönderi-

yor. Ama günlük bir gazete ve herkese hitabedecek bir gazete, bu konuda çalışmalarımız var. Bir gün Şevket Yılmaz arkadaşım çıktı geldi. "Matbaa yeriniz var, on sendika bir araya gelelim, bir matbaa tesis edelim. Dışarıya çok para veriyoruz, dergimizi ayda bir çıkarıyoruz, onbeş günde bir çıkaralım, bir ortaklık kuralım, sendikalar matbaa işlerini buraya versinler" dedi. Bu konuda hazırlıklarımız var. Ama ille de Türk-İş siyasi bir günlük gazete çıkarsın derseniz, bu mümkün değildir, arkadaşlarım. Karanlığa taş atar gibi yapılmıyacak şeyleri de İcra Heyetine havale edip tekrar bir başka kongreye getirmekte fayda mülhaza etmiyoruz. Ama bir matbaamız olacak, orada bütün matbuamızı basmak mümkün olacaktır. Sendikalar kendi üyelerine karşı elbette propagandalarını yapacaklardır. Yol-İş dergi çıkarmasın, TEKSİF dergi çıkarmasın şeklindeki kısıtlayıcı teklifler işçilerin benimsiyecekleri teklifler değildir. Sendikalar üyelerine icraatlarını ve propaganda larını benimsetmek mecburiyetindedirler.

Arkadaşlar, biz hadiseleri çabuk unutuyoruz. Hafızayı beşer nisan ile malûl değildir, diyoruz ama, unutuveriyoruz. Bakanlar-Sendikacılar toplantısında çok müsbet işler yaptık, kararlar aldık. Söylenen doğrudur, yedi-sekiz aydır toplantı yapmıyoruz, biz bunu uzattık, kendimiz istemiyoruz, onun için yapmıyoruz. Bakanlar-Sendikacılar toplantıları kim ne derse desin devam edecektir. Çünkü bu toplantılardan aldığımız neticeler müsbet hanededir, menfi hanede değildir. Türkiye çapında yapacağı reaksiyonları hepiniz biliyorsunuz. Bunlara son verilmesini nasıl teklif edersiniz? Arkadaşlar, Türkiye'de bir Başbakanla resim çekmek yağcılık olarak vasıflandırılır. Ama Amerika'ya gittiğiniz vakit her sendikanın şeref kapısında, yahut başkanın odasında Kennedy ile Johnson ile çekilmiş resimler görmediniz mi? Bu tip toplantıları bütün dünya takdir ediyor, hükümetle konuşmakla müsbet yoldasınız diyorlar. Biz şimdiye kadar hükümetle birbirimize ok atacak şekildeki hareketlerden çekinmişizdir. Elbette teknik meseleler yetkisi dahilindedir, işçi memur ayırımı gibi meseleler - Halil Tunç bunları biraz sonra size izah edecek - Bu meselelerde ağırlığımızı koyacağız ve halledeceğiz. Türkiye'de personel rejimi allak bullak. Petrol Ofis'te bir işçi hanımını büroda çalıştırmak için kendisine verilen kadro nedir bilir misiniz? Şoför muavinliği. Türkiye'de personel rejimi bu kadar dejenere edilmiştir. Kanalize edilmesi güç bir iştir, ama biz, bizden yana olan işçi niteliğindeki insanları saflarımıza çekmek için mücadelemize devam edeceğiz ve mutlaka bundan netice alacağız.

Arkadaşlar, sendikalar nemelâzımcılık yapamaz. Mustafa Sıgan doğru söyledi. Belediyeler para sıkıntısı çekmektedirler. Mecliste 1580 sayılı kanun vardır, bu kanunda değişiklik yapılarak belediyele-
rin gelirleri artırılacaktır. Burada yapılan irşat üzerine bu kanunun çık-
ması için Türk-İş faaliyete geçecektir, bu hususta Genel-İş sendika-
mızdan bilgi istiyoruz, bizi teçhiz etsin.

Garip tecellidir, Türkiye'de birisinin başı büyüdü mü, herkes dik
katini ona teksif eder, onu tenkit eder, vakıa bu. Biz zaferimizi başka-
sını tenkit etmekte görürüz. Mutlaka karşımızdakini tenkit edeceğiz
ve onu tenkit etmekle kabahatlarımızı örtmüş oluruz. Bundan da sıy-
rılmamız lâzım gelir. Ben dört işçi milletvekilinden aşırı derecede
memnunum. Hatta bir kongrede Türk-İş'in emirberi dediğim için bazı
arkadaşlarımız alındılar. İşçi meselelerinde Türk-İş'le beraber çalış-
mışlardır. Bu hizmetlerden dolayı da kongrelerde kendilerine teşekkür
ettim. Huzurunuzda da teşekkür etmek isterim. (Alkışlar.)

Deniz-İş Kanunu. Kürsüde Hasan Türkay, Enver Turgut, Kaya Öz-
demiroğlu, Mustafa Ertuğrul. İş Kanunu, yine konuşan onlar ve Kanu-
nu çıkarttılar. Yeraltı işçilerinin yaş haddi işinde teklif Hasan Tür-
kay ve arkadaşlarının. İcra ve İflas Kanunu, bu da çıktı. Emekli San-
dığı ile Sosyal Sigortaların arasında işçilerin haklarını aktarma eden
kanun maddesi. Evlenmek suretiyle işlerinden ayrılan kadın işçilerin
primlerinin iadesi bu devremizde çıktı. Tasarruf Bonolarıyla ilgili ka-
nun, bu şikâyet de büyük ölçüde halledildi. Vergi indirimi kanunu çı-
karıldı. Vergi indirimi tehir edilmek istendiği vakit bizim tebliğimizi
Hasan Türkay masalara koydu. Onun hizmetini nasıl inkâr ederiz. Mec-
liste milletvekillerinin beyanname dağıtması yasak olmasına rağmen
dağıttı ve kendisine milletvekili arkadaşları "ayıp ayıp" demesine rağ-
men Türk-İş'in emrini yerine getirdi. (Bravo sesleri ve alkışlar.) Rica
ederim, biraz kadirşinas davranalım arkadaşlar. Meseleleri görüşelim,
ama haysiyetlere, şereflere dokunmaktan biraz çekinirsek çok iyi ve
müsbet yola girmiş oluruz.

Arkadaşlar, bizi bir güçlükten kurtardınız, onun için sizlere teşek-
kür borcumuz. Bu, ana tüzükten de çıkartıldı, her işçi senede bir
yevmiye nisbetinde Türk-İş'e grev fonu verecek. Sendikalar grev ya-
par, Türk-İş'in kapısını çalar, bize grev fonu topla der. Kendilerine Nas-
rettin Hoca misali, yastık altında para yok, Türk-İş'e vermediniz, ken-
di yağınızla kendiniz kavrulun cevabını veririz. Ey, Avni Özden, benim-
le konuştuğun gibi niye burada konuşmuyorsun? Ben sana 26 ncı mad-

deye göre Türk-İş'de grev fonu yok demedim mi? Burada nasıl olur da başka türlü konuşursun? Ben sana beyanat mı, beyanname mi istiyorsun demedim mi? Ama ne vakit geldin yaptın bu teklifini, Türk-İş kongresine iki üç gün kala....

Ne oldu? Erzurumda temsilcilik kurmadık. Söz verdim. Biliyorsunuz ben söz verdim mi yaparım. Ama daha Erzurum'dan çıkmadan Şevket Yılmaz da bana tarizde bulundu ve nasıl yumuşak davrandın dedi. Birbirlerinizi yediniz. Yok Avni Özden temsilci olacak, yok Muhittin temsilci olarak, yok Mehmet temsilci olacak diye. Aranızda tesanüt var mı? Birbirinizi ne şekilde itham ettiğinizi Demirhan Tuncay allahbillah aşkına gelsin burada anlatsın. Niye bir ve beraber olmuyorsunuz? Ben sizi daha parçalara ayırmamak için bu söze evet demedim. Yine sözümdeyim, bir ve beraber olun, o temsilciyi göndermek bana tereddüp edecekse göndereceğim. Lütfen tesanüdü sağlayın, tertemiz, pirlanta gibi çocuklara iftiralarda bulunmayın ve bulunmaktan çekinin.

Arkadaşlarım, genellikle bütün dünyada konfederasyonlar mali bakımdan zayıftır. Sendikalar ise mali bakımdan kuvvetlidir. Ama konfederasyonların mali gücü, icraatı şüphesiz herkesten büyüktür. Bu kongre esnasında bir telgraf aldım, "Nuri Özsal sana emanet, rozetimi de ona emanet et" diyor. Bir işçiden geliyor. Türk-İş rozetinin dahi yakalarda taşınması şeref hadisesidir. Biz bu güçteyiz ve bu Kongreden sonra Türk-İş daha da güçlü çıkacaktır. Dışardaki vızıltılar, yazılar, tahminler hepsi boşuna çıkacaktır, boşuna çıkmıştır. (Bravo sesleri ve alkışlar) Vaktiyle de bu sözler söylenmişti. Ges-İş'den genç bir arkadaşım üzüldü. Sağ-sol kavgaları Türkiye varolduğu müddetçe, rejim varolduğu müddetçe olacaktır. Umudunu yitirme. Umudunu yitiren sendikacı değildir. Umudunu yitiren sendikacı biran evvel saflardan çekilip gitmeli, ama ben onda azim gördüm, ben onda iyi şeyler buldum, o iyi bir sendikacı olacak. Herkes umudunu yitirmemiş olsun. Elbetteki sendikacıda aranan başlıca meziyet ahlâktır, fazilettir. Ahlâktan faziletten mahrum olanlar bizim aramızdan ayrılıp gitmişlerdir. Kendilerini kovmuşuzdur. Herkesi ahlâka ve fazilete davet edin.

Buradaki muhasebe usullerinin tek bir şekle gelmesine yürekten bağlandınız, bu doğrudur. Demokrasilerde hür sendikalar üzerinde Hükümetin kontrol yetkisi yoktur. Onun için biz kendi kendimizi kontrol edeceğiz. Herkesi hizaya, ahlâka ve fazilete biz getireceğiz. Ahlâksızlar, faziletsizler şimdi hapisanelerdedir.

Arkadaşlarım, bu Hasan Türkay'ın hakikaten başı büyüdü. Çok eski arkadaşım, ta 47 lerden, 48 lerden arkadaşız. Bazan lafları sivri oluyor. Bizim de kusurumuz nerede biliyor musunuz? Birisi birisine birşey getirdi mi hah diyoruz, yakışıyor. İnsaf!.. Kristal-İş sendikasında grev kırıcısı Hasan Türkaymış. Alâkası olmadığını arkadaşlar söyledi. Böyle şeyler iyi olmaz. Gelin birbirinizle konuşun. Hasan Türkay'ın böyle birşey yapacağına uzaktan yakından ihtimal vermiyorum. Böyle birşey olsa ilk kulağından tutup Haysiyet Divanına verecek insan ben olurum.

Şimdi, yine boş laflardan bir tanesi. "Toplu sözleşmeler kanallize edilmemiştir." Ah güzelim Mustafa Ulucan iki sene içersinde Türk-İş'e kaç defa geldiniz? Hangi sendika Türk-İş'e toplu sözleşmede gelmiştir de Türk-İş kanallize etmemiştir? Yönetim Kurulu üyeleri Türk-İş İcra Heyeti toplu sözleşmelerle işgal etmesin, yıpranıyor dendiği zaman biz İcra Heyeti olarak karar dahi aldirtmadık. Bazı sendikacıların aman ben karşımdakini nasıl altedeğim de başa geçeyim diye birbirlerine düşmeleri neticesinde toplu sözleşmeler imzalanmamış ve yanaşılmamıştır. Biz bunları da biliyoruz. Daha bu kongreye gelmeden birgün önce 6 bin işçinin toplu sözleşmesini Türk-İş idarecileri beraber imzaladık. Nasıl burada böyle konuşursun. Hele büyük sektörlerde Türk-İş daha da ağırlığını koyuyor. Sizin alamadığınız yükleri rahatlıkla üzerimize alıyoruz. Elbette sizler işçiyle daha karşı karşıyasınız. Ancak memleketin şartlarını, işverenlerin ödeme kabiliyetini şunu bunu gözönüne almak şartıyla suçu biz üzerimize alıyoruz. Biz toplu sözleşmelerde söz sahibiyiz. Hiçbir sendikacı arkadaşımızı yalnız bırakmadık. Yalnız bıraktık diyebilir misiniz? Sendikacılar birbirlerinizi sevmek mecburiyetindesiniz. Meselelerinizi ayık kafayla konuşmak mecburiyetindesiniz. HERNEDENSE ayık kafa ile açık açık konuşamıyoruz. Ben bizzat müşahade ettim, bazı sendika kongrelerine antipatik, sempatik olmak dolayısıyla şu devrilsin şu gitsin diye lâflar olmuştur. Bundan elbette hepinizin sakınmasını istiyorum. Türk-İş olarak hangi kongrenize gelip de şunu seçin bunu seçin diye telkinde bulunmuşuzdur. Siz sendikacılar da kongrelerinizdeki bu tip hareketlerden lütfen sakının. Hele partizanlıktan süreti kat'iyede sakının. Partizanlık bu memlekete hiçbir devirde fayda getirmemiştir. (Alkışlar.)

Arkadaşlarım, Varto'da zelzele oldu. Allah bir daha bu memlekete göstermesin. Felâketzedeler için topladığımız parayı kime verdik arkadaşlar? Hükûmete verdik. Bu Hükûmet kim? Bizim Hükûmetiniz. Biz orada bir köy yapmaya kalkarsak, verdiği yardımla o bir yol

yapmaya kalkarsa filan verdiği para ile bir çeşme yapmaya kalkarsa bu doğru olur mu idi? Üstelik Varto'da yapılan hizmetler Meclis kararıyla denetlenmiştir. Mecliste bu konuşmalar yapılırken ben bulundum. Muhalefeti de muvafıkı da Hükümete teşekkür etti. Altı milyon lirayı Hükümete verdik, helâlî hoş olsun. Biz Türk-İş olarak kalkamazdık bunun altından ve doğru da değildi. Bu tip hareketlerde para elbette bir yerde toplanmalıdır. Ama Türk-İş isminin bir caddeye bir yere yazılacağına dair Hükümetin bize vaadi vardır. Muhterem arkadaşlar, siz bilir misiniz eskiden fakire fukaraya, dula yetime para verildiği vakit, bu parayı kimin verdiğini belli etmemek için mendil içersinde evinin kapısı altına bırakılırdı. Biz gösteriş peşinde miyiz, iş peşinde miyiz? (Bravo sesleri ve alkışlar.)

İşçi-memur meselesinde sendikaları yalnız bıraktığımız iddiası kabul edemeyeceğimiz bir iddiadır. Netice alamadık, orası öyle. Biraz evvel de söylediğim gibi Halil Tunç bu konuyu size anlatacak. Kendisi bu konuda otoritedir, profesörleri dahi geçer, üzerinde çok çalıştı, bunun izahatını size verecek. (Bravo sesleri ve alkışlar) Türk-İş'in hakimiyeti üzerinizde, ilamaşallah hepiniz demir leblebisiniz. Üzerinizde hakimiyet kurmak istemiyoruz. Lütfen Türk-İş'in otoritesine saygı gösterin. Yoksa üzerinizde hakimiyet kurmak, müstemleke haline getirmek Sayın Soğukpınar aklımızın köşesinden dahi geçmiyor. Soğukpınar bu lafı sen söylemedin, ama bu müstemleke lafı aranızda oluyor da onun için size bu taşı attım.

Hususi hayatında çok efendi bir insan olan ve hakikten kısa pantolonlu günlerinden beri tanıdığım Ertan Andaş arkadaşım, vaktiyle bazı arkadaşların İcra Heyetini birbirine düşürmek için yine İcra Heyeti ile İdare Heyetini birbirine düşürmek için yaptıkları taktiklere maalesef o da karıştı. Bundan sakınmanı tavsiye ederim. Sen iyi bir sendikacı olma yolundasın. Genel hizmetler gibi çok geniş bir kitleyi temsil eden sendikanın başkan vekilisin. İleride hakkında bu tip ithamlarda bulunulduğu zaman sen de çok üzülürsün. Bizim Halil Tunç'la orada ani hareketimiz, refleksimiz bundan ileri gelmiştir.

Arkadaşlarım, Türk-İş olarak kalkınma plânlarının ilk mevzu bahis olduğu günlerden beri biz karma ekonomiyi müdafaa ettik. Biz Türk-İş olarak karma ekonominin yanındayız. Ama madenler millileştirilmelidir, ama petroller millileştirilmelidir, (Alkışlar.) Ama çelik sanayii millileştirilmelidir. İngiltere yaptı bunu arkadaşlar. Başka çıkar yol yok da onun için. Pür özel sektörcü olamayız. Pür devletçi

de olamayız. Onun için Türkiye’de karma ekonomi devam edecektir. Ama milli servetlerin heder olmasına da kimse göz yumamaz ve karşısına çıkamaz. Üstelik özel sektörde istihdam geride kalır, çünkü özel sektörde cebin şişmesi mevzubahis. Kıdem tazminatı konusu çıktı ve kıdem tazminatının yatırımı önlediği iddia edildi. Devletçilikde de ilk şart şüphesiz istihdamdır. Arkadaşlar, İstanbul ile İzmit birleşmek üzere mütemadiyen sanayileşiyor. O halde nerede kıdem tazminatı sanayileşmeyi önüyor, lâfı? Özel sektörde istihdam o yoktur, o düşünülmez. Hasan Türkay ile birlikte bir arkadaşımızı ziyaret etmek istedik. Sağmalcılara, Ramiye çoktan beri gitmedim, oralarını tanıyamadım, özel sektör yayıldı. Kapılarda bekçi yerine ne var bilir misiniz? Köpek. O havlıyor sahibine haber veriyor. Halbuki devletçilikde ise istihdam vardır. Binaenaleyh kıdem tazminatının yatırımı önlenmesi iddiasını kabul etmeye imkân yoktur.

Arkadaşlar, hatırımda yanlış kalmadı ise “Kütahya’da mahkûmlar çalıştırılacak” dendi. Hayır arkadaşlar, mahkûmları çalıştıramayız. Çalıştıracğıız, ama İş Kanununun tayin ettiği mahkûmları çalıştıracğıız. Bunu seve seve yapacağız. Af müessesesi en çok Türkiye’de işler. Adam affa uğrar çıkar, ama mahkûm olduğu için üzerinde bir leke vardır. Hiç kimse iş vermez, onun için açtır ve yine birisini bıçaklar yahut hırsızlık yapar ertesi günü yine hapisaneler dolar. Onun için İş Kanunundaki bu maddeye biz Türk-İş olarak seve seve katlandık. Ama işyerinin tamamında mahkûmlar çalıştırılacak, biz buna müsaade edemeyiz. (Alkışlar.)

Şimdi, şu meşhur 123 üncü maddeye geliyorum. Bazı sendikacı arkadaşlarımız gittikleri doktorların tesiri altında kalıyorlar. 123 ncü madde ile Hükümet, herkes ilâcını istediği yerden alsın, serbest olsun diyor. Biz Türk-İş olarak bunun karşısına çıktık. Başhekim veya doktor ayakta tedavisine karar verirse ilâç veriliyor. Bu ilâç listesinden feragat edin dersenez, kendi dalınızı kendiniz kesmiş olursunuz. Biz ilâç listesinin muhafazasına kararlıyız. Bu ilâç listesini tesbit edenler arasında bizim doktorumuz var. 506 sayılı Kanuna göre Yüksek Sağlık Şurasında bizim de doktorumuz olduğunu bilmiyor musunuz? Neden bu hususu bazı doktorlar istismar ediyor? Çünkü ilâç firmasına bağlıdır ve onun için size bu telkinleri yapıyorlar. Bundan da sakınmanızı ve hakikati bilmenizi istiyorum.

Arkadaşlar, bize en çok şikâyet edilen —Vaktiyle Abdurrahman Paşanın şu mektepler olmasa idi, maarifi iyi idare ederdim— misali,

temsilciliklerden şikâyet olmuştur. Ama mutlu bir hadise de gördüm; temsilciliklerden şikâyet edildiği gibi, kendilerine teşekkür de edilmiştir. Temsilciler konusunda da biraz haksızlık ediyorsunuz. Bu arkadaşlar sabah akşam sizlerin emrinizdedir. Grevleri idare etmek, grevleri desteklemek temsilcinin işi değildir. Bu Türk-İş İcra Heyeti yetkisi içindedir. Bu tip hareketler bize intikal ettiğinde temsilcilerin dudaklarına kilit asarız arkadaşlar. Diyarbakır temsilcimizden şikâyetler geldi, ama onun yanında temsilciyi methü sena eden mektuplar elimizde. Bakın aynı sendikalar muhitten mukabil imzalar topladılar. Lütfen siz de temsilcilere yardımcı olun. Temsilciliklerden çok teferruatlı meseleler de istediniz. İsmail Topkar İstanbul'da o yüzden bunaldı. Benim lugatımda, benim konuşmamda "hayır" vardır. Rahatlıkla hayır diyorum. Haksız talepleriniz karşısında hayır demişimdir. O zaman kızdınız ama sonra hakikatı tesbit ettiniz. Arkadaşları teferruatlara siz sürüklüyorsunuz. "Atın, istemezük" gibi laflara da itibar edecek değiliz. Temsilci Türk-İş'e ve Türk-İş prensiplerine faydalı olduğu müddetçe dünya tepeme yıkılsa değiştirmem arkadaşlar.

Biz başkasında iş emniyeti ararken, iş emniyetini ayaklar altına alacak hadiseler bizden beklenmemelidir. Ve bunu sizler teklif etmemelisiniz. (Alkışlar.)

Bir hadise münasebetiyle basını karşımıza almamamızı söylemiş-tik. Sendikacılık anlayışımı söyledim. Bir arkadaşımız da biz gazeteciyiz, tenkit ederiz, dedi. Tenkit edin ve elbette tenkit olacaktır. Sendikacılar da buna en rahatlıkla katlanan insanlardır. Vaktiyle bizde çalışan bir gazeteci arkadaş bana "Başkan, Yön Mecmuasında aleyhinizde yazdığım yazı sebebiyle, burukluk duyuyorum haksızlık yapmışım utanıyorum. Çünkü hakikatleri öğrendim. Senden özür dilerim" dedi. Biz de böyleyiz ne yapalım kaderimiz. Gazeteci bir yönüyle alır yazar, tenkit eder ama tahribe yeltenmez arkadaşlar. Ben birisini vursam topluluğun bana takacağı sıfat katıldır. Ama ağır, tahripkar tenkitleri sebebiyle o günde on defa katillik yaparsa ve sonra da basın hürriyetine sığınır o olmaz. Basın Ahlâk Yasası da yürümüyor. Onlar da bu tip tahripler, günde on tane elli tane katillikler yaparlarsa artık faziletten ahlâktan nasibini almaları için dua ediyorum, kendilerine başka ne söylüyeyim. (Alkışlar.)

212 de değişiklik: Türk-İş olarak ilk biz istihbar ettik, ve ilk biz 212 de değişiklik istemiyoruz, karşı çıkacağız dedik, Gazeteci arkadaşlarımızın yegâne teminatı olan 212 yi bütün gücümüzle korumaya, hakları

nı muhafaza etmeye kararlı olduğumuzu bilmenizi isterim. Geçen sene arkadaşlarla beraber Doğuyu Karadenizi gezdik, Rus hududuna kadar gittik, Guleman'da maden çıkaran işçi arkadaşların kuyularına indik, Artvin'de Şevket Yılmaz ve Hasan Türkay "Yahu Başkan tek işçiyede mi nutuk çekeceğiz". dediler. Tek işçiye varıncaya kadar nutuk çektik. Bizden çoğunun istediği erken yaşta tekaüt olmak. Raporumuzda dünyadaki memleketlerin yaş hadleri var. Vaktinden evvel yıprananları erken yaşta tekaüt etmek vazifemiz, ama lütfen arkadaşlar Türkiye'yi tekaütler memleketine çevirmeyiniz, iyilik mi yapıyoruz, kötülük mü yapacağız, düşünün. 50 yaşında tekaüt etmek, dünya bize güler. Sonra tekaütlük de iyi birşey değil. Bugün çalışırken 800 lira ile geçinemiyen insanın yarın 400 lira ile nasıl geçineceğini düşünün. Tekaütlük müessesesi insanın ihtiyarlığında merde veya namerde hele ki bugünkü dünya görüşünde evlâdına dahi yük olmaması için kurulmuş bir müessesedir. Adam 15 sene çalışıyor, miğdesi düşüyor sanatını ifa edemiyor, erken yıpranıyor, onlara amenna. Ama herkese tekaütlük ve ondan sonra 50 yaşında iş arayıp bulamıyacak, sendika kapılarına gelip sizlere müracaat edecek bunu böylece biliniz.

Sendikacılıkta armoni şart. Birimiz do'dan, birimiz la'dan başlasak orada armoni yoktur. Ne imiş, toprak reformunun içinde tarım reformu şartmış. Kuru kuruya vatandaşa toprak verirsiniz ne olacak!... Tarım reformu gibi toprak reformunun içersinde diğer meseleler de vardır. İsrail'de sen inek besliyeceksin, şu yemi vereceksin, baytar ayda bir gelip muayene edecek, sen onu satamazsın deniyor ve kredi veriliyor. Bunu Meksika da tatbik etmiş, bunu başka memleketler de tatbik etmiş. Biz hâlâ bu meseleler üzerinde yok tarım reformu mu, yok toprak reformu mu diye konuşup duruyoruz. Toprak reformu şart. Ben nasılsa kendimi kurtarırım başkası varsın sürünsün diye sendikacılar söyleyemez. ICFTU, bizim bağlı olduğumuz, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, gelişmemiş memleketlerde toprak reformu şart diyor. Elbette sanayileşme, biz her tüten bacaya alkış tutacağız. Ama köle gibi yaşayan insanları da kurtaralım ve beraberce kurtulmaya çalışalım. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı bu konuda komisyonlar kurdu. O da toprak reformunu şart koşuyor. Onun için bu konuda birimiz do'dan, birimiz la'dan konuşamayız arkadaşlar. Bir ve beraber konuşmak mecburiyetindeyiz.

Trakya'da bu yaz bol soğan oldu. Nihat Kaya, Hasan Türkay Pınarhisara gittik. Kendilerini iki üç köye ve kendi köyüme götürdüm. Bu sene soğanlar çürüdü, meydanda kaldı. Köylü değerini alamadı. Sayın

Saadettin Bilgiç'i Kaya Özdemir ve Mukbil ile birlikte ziyaretine gittiğimizde kendisi bize Türkiye'de istihsal ve istihlak kooperatifi şart dedi. Annemin elmalıkları var, elma topladık, değerini bulamadık, yüzde yirmibeş fire veriyoruz, değerini bulmak için samanlıkta saklıyoruz dedi. Arkadaşlar da gittiler gördüler, ben İsrail'de çok istifade ettim, istihlak ve istihsal kooperatifleri en iyi orada çalışıyor. Vatandaş yumurtasını oraya veriyor ve değerinden aşağı satılacak diye de bir düşüncesi yok. Vatandaş domatezini istihsal ediyor, kooperatifine veriyor. Ama bir endişesi yok. Türkiye'de tarımcıyı ve köylüyü tefecinin elinden kurtarmanın tek çıkar yolu kooperatifleşmektir. Ben köylü çocuğuyum... (Bravo sesleri ve alkışlar) Hepinizin köyle bağlantısı var. Köyünde epeyce koyun besleyenler vardır. Silivride köylü koyunun sütünü tefecilere veriyor, hem de bedelinden ucuza. Bir de bakarsınız yaz günü geliyor, koyunlar haciz edilir. Koyunlar dönüp dolaşıp, hem yünü, hem sütü ve hem de kendisi yine tefeciye gidiyor. Onun için Türkiye mutlak bir kooperatifleşmeye gitmek mecburiyetindedir. Yoksa köylümüz daha çok soyulur. Arkadaşlar biz bu soyguna dur diyemezsek, başkaları da diyemez. Buna ancak biz dur diyeceğiz.

Hatayı daima karşımızdakinde aramak doğru bir hareket değil, hatayı daima kendimizde arayacağız. Petrol-İş'in ihracı konusu, aynı konuya şöyle bir değineyim. Hata biraz da idarecilerde. Hadi geçelim Ziya bey. Eşref Şefik misali, geçelim o işi. Seninle eski dostuz ve dostluğumuz baki. Hatayı bir yerde ve bir şeyde aramak doğru değil. Hele benim anlayışım, ben mutlaka kurullara itibar eden bir insanım. Haysiyet Divanına bu konuda elbette direktif veremezdim ve birşey söyleyemezdim. Kurul kendi mes'uliyetini müdrik. Temennimiz Türk-İş'in kararlarına saygılı olmak, sizlerden bunu istiyoruz.

Petrol Ofisteki nakiller konusunda müsbet adımlar atıldı. Bu 74 arkadaş ben Türk-İş de gördükçe içim cız ediyor. Onlara tekrar aile sadetlerini temin ettiğimiz zaman en az sizin kadar ben de sevineceğim. (Alkışlar.)

Arkadaşlar, biraz evvel burada tahmini bütçe konuşulurken örtülü ödeneklerden bahsedildi. Bugün örtülü ödeneğin adı Türkiye'de kötüye çıkmıştır. Sizin bu örtülü ödenekleri şu veya bu istikamette kötüye kullanacağınızı tahmin etmiyorum. Ne Liman-Dok ne Ges-İş kötüye kullanacaktır, ne de Osman Soğukpınar. Ben sendikacı arkadaşlarımdan rica ediyorum, lütfen sendikalar kongrelerinde örtülü ödenek namıyla bütçelerine para koymasınlar. Çünkü umumi efkarı aleyhimize topluyoruz.

Başkandan da rica ediyorum. Kongre bu hususta karar alsın ve bundan sonraki kongrelerde bu ödenek konmasın. (Bravo sesleri ve alkışlar.)

Özöğretmenin söylediği doğrudur. Anayasa yapılırken; profesörler, ilim adamları, hepsi de tanıdığımız insanlar. Ne olursunuz Anayasa Mahkemesine müracaat hakkını bize de tanıyın, dedik. Kabul etmediler. Ama bu Anayasanın değişmiyeceğini açık konuşmamda söyledim. Şimdi o profesörler ve ilim adamları kafalarına vuruyorlar. Keşke Türk-İş'in de Anayasa Mahkemesine müracaat hakkı olsa idi. Keşke olsa idi... Ama olmadı, ne yapalım, artık bu iş böyle devam edecektir.

Efendim, raporda aşırı sağ demişiz de sol dememişiz. Eh cümle yapısı bu arkadaşım. Cümle içinde bir yerde "aşırı" dedin mi ve arkasından sağ da, sol da gelirse o da aşırılıktan nasibini alır. Biz Türkiye'nin büyük kitabımız olan Kur'anı Kerimle idare edilmesini istemiyoruz. Bu tip hareketlere elbette karşı geleceğiz. Bunu rahatlıkla söylüyoruz. (Alkışlar.)

Muvakkat ve daimi işçiler konusuna gelince şimdi muvakkatın önüne bir de "daimi" eklediler. Daimi muvakkat dediğimiz zaman buna herkes güler. Bakanlar Sendikacıları toplantısında Sayın Akova büyük çapta halletmiştik sizin konuları. Ama yine bu yara debreşti çıktı. Bakanlar Sendikacılar toplantısında böyle rezalet olmaz. Bir işçi, on gün çalışacaksa muvakkat, ama senelerce çalışacak, bir de muvakkat diyeceksiniz, böyle kepezelik dünyanın hiçbir tarafında yoktur. (Alkışlar.)

Büyük bir tehlikeyi atlattık, Sosyal Sigortaları hastanelerini devletleştirmekten, yani bu hastaneleri Sağlık Bakanlığına devredilmekten kurtardık. Ama hakikaten 224 sayılı Kanun Nazmi Ergil'in ifadesine göre doğrudur. Sayın Özdemiroğlu da aklımda kaldığına göre Yönetim Kurulunda hatırlattıydı bize. 224 sayılı Sosyalizasyon Kanununda, değişikliği hazırlayıp Meclise vereceğiz ve böylece şimdi anlattığım tehlikeye kesin bir son vereceğiz. Bu kanun değişikliğini beraberce yapacağız.

Arkadaşlar, teşkilâtlarası münasebetler zayıf oluyor. Bazen bir bakıyorum Ges-İş'le Çimse-İş karşı karşıya. Benim odama ikisi de geldikleri vakit kendilerini konuşturuyorum, mesele kendiliğinden halloluyor. Herkes birbirini yanlış anlıyor.

Manisa'da da bir yürüyüş oldu, çoğundaki tatbikatı gördüm ve yanlış anlamalara sebebiyet vermemesi için bütün Ankaradaki sendika baş-

kanlarını topladım. Teksif arkadaşlarımızı ağırladı, Demiryolu da diğer sendikalar da ağırladı. Demek oluyor ki biraz kabahat galiba İcra Heyetinde, daha doğrusu bende, sizi bu münasebetlerde kendi halinize bıraktım. Ama lütfen duyduğunuzu ettiğinizi benim odamda halletmekten ziyade birbirlerinize telefon ederek işin iç yüzünü anlarsanız aranızdaki tesanüt dağılmamış olur, bir araya gelmiş olursunuz.

Bir kaidedir, kuvvetli olan hak alır, kuvvetli olmıyanın yanına hak gelmez arkadaşlar. En iyi Anayasayı hazırlayın, getirin. En iyi kanunu çıkarın tatbik ettirecek kuvvetli bir sendika hareketi yoksa o kanunlar, o Anayasa rafta kalmaya mahkûmdur. Onun için daima kuvvetli olmak mecburiyetindeyiz. Kuvvetli olacağız ki hak alacağız. Anayasayı okumıyan sendikacı yok. Ceplerde taşıyor. Sayın Bakan bir gün, "Halil Bey bana bir Anayasa verecekti, cep Anayasası." Ben yarın vereyim dedim. O gün kötü bir tesadüf o arkadaşımız dışarıya çıkarıldı, Ali Naili Bey de geliyordu. "Ne oldu benim Anayasa?" dedi, çıkardım verdim. "Bu da mı Anayasanın içersindedir" dedi. Ama gazeteci arkadaşım döğülme hikâyesi Anayasanın içersindedir, diye mütalâa etti. Bunu da tavzih etmek istiyorum.

Arkadaşlarım Yapı-İş'te bir hadise oldu. Ey... Yapı-İş idarecileri iki sene müddetle Türk-İş'in kapısına kaç defa geldiniz? İçinizde kavgalar oldu, birbirinizi yumrukladınız, birbirinizi dövdünüz, birbirinizi mahkemelere verdiniz, ama gelin aramızı bulun dediniz mi? Niye Türk-İş'in kapısını çalmaktan kaçındınız? Türk-İş umacı bir mevki mi, umacı bir yer mi? Yapı-İş teşkilâtını bu arkadaşlar elbetteki daha iyiye götürecekler. Ama o vak'a, o hadise icracılar olarak konuşuyorum ön safta Kıbrıs meselesiydi ve basını işgal etmedi. Halil Tunç'un beyanatının tavzihi ni istediniz. Bu ikazımız üzerine kongre yaptınız. Siz bilmiyor muydunuz gayrimeşru olarak iş başına geldiğinizi? Niçin meseleleri bize intikal ettirmediniz? Niçin gelip görüşmediniz? Bütün temennimiz Yapı-İş'in iyi yolda olması. Nitekim ufacık bir mesele ama yine yardımcı olmak için bu salonda dahi faaliyet sarfettik kendileri için. Karşılıklı konuştuk.

Arkadaşlarım, ben konuşmalarımın sonuna geldim, bundan sonraki teknik konulara arkadaşım cevap verecek. Önce Kongremize misafir olarak gelen arkadaşlarımıza teşekkür ederim, bilhassa yabancı arkadaşlara. Türk-İş'in görüşü o istikamettedir ki Ortadoğuda sulh sukûn gelsin, barut kokuları ortadan kalkmış olsun. Bizim sendikacı olarak bir noksanımız var. Biz kendimizi biliyoruz. Biz zannediyoruz ki Vali de bizi

biliyor, Kaymakam da biliyor, jandarma da biliyor. Bizim tek eksik tara fımız propagandamızı yapamıyoruz. Bu konuda elime bir rapor geçti, tercüme ettim, açtım baktım ki - Sayın Mahmut Yüksel verdi - bizi Avrupa'da başka türlü göstermek çabaları var. Gün olacak Avrupa'da da temsilcimiz olacak. Biz batıya yönümüzü çevirdik. Batıda aleyhimize propogandalar var. Ama bizi gayet iyi tanıyanlar da mevcut. Menfi propoganda yapanlar o yolun yolcuları. Maalesef Avrupa sendikacılığı da başını kuma sokmuş vaziyette, deve kuşudur. Sendikacılar tehlikelerden kaçmıyarak. Tehlikenin üzerine yürürseniz tehlike sizden kaçır. Tehlikeden çekinirseniz, üzerinize gelir. Yalana iftiraya boyun eğmiyeceksiniz. Yalan iftiranın karşısına direk çıkacaksınız ve onları yeneceksiniz. Muvaffak olmuşsak, İcra Heyetinin ne kadar rolü varsa hepinizin ayrı ayrı payı vardır. Ben sendikacılık hayatımda Türk-İş İdareciliğinde, teşkilâtımdan büyük yardım gördüm. Her sendika başkanı, her sendika idarecisi İcra Heyetine müzahir olmuştur. Sizlere şükranlarımı arz ederim. Başarı yalnız bizim değil, hepimizindir. Bu başarıda hizmeti, olan Türk-İş personelinden ve sizlerden biz memnunuz, tuttuğunuz yol daima açık olsun. Sizlere saygılar, sevgiler sunarım, teşekkür ederim. (Sürekli alkışlar ve bravo sesleri)

HALİL TUNÇ'UN

KONUŞMASI

Sayın Başkan, saygı değer konuklar, sayın basın mensupları, aziz delegeler.

Tezahüratınızla heyecanlandım. Eğer bu heyecan içersinde yapacağım konuşmalarımda arkadaşlarımı kırıcı, tasvip edilmeyen bir tarafı olursa beni bağışlamalarını dilerim. Heyecan biraz da karakterim. Şuna inanıyorum ki, bu heyecanımı kaybettiğim gün ben bu yüksek mevkide artık vazife göremem. Daha bir devre kendimde bu heyecanı bulacağımı ümid ediyorum.

Değerli delegeler, bir haftaya yakın bir zamandan beri TÜRK-İŞ'in çalışmalarını enine boyuna eleştirdiniz. Genel Kurula, kamuoyuna, radyosuyla, basınıyla büyük ilgi gösterildi. Şayanı şükrandır ki bir iki aksaklığı ile Genel Kurulumuz, bundan önceki Genel Kurullar gibi olumlu ve seviyeli bir Genel Kurul oldu. Bu ilginin sebebi bir noktada toplanabilir. Türk demokrasisinde işçi hareketi, özellikle Türk-İş bir teminat müessesesidir. Bu teminat müessesesinin her türlü çalışması mutlaka bu organlar tarafından yakinen izlenecektir.

Değerli delegeler, Sayın Başkan raporun benim tarafımdan hazırlandığını ifade ettiler ve iltifat ettiler, kendisine teşekkür ederim. Fakat rapor bir etüt işidir, ben onların hislerini, düşüncelerini dile getirdim. Hiçbir zaman raporu kendime maledecek kadar kendimi kudretli görmüyorum. Tenkitleri üç noktada toplayacağım ve ben Sayın Başkanın cevap verdiği konulara değinmiyeceğim.

Tenkitlerin birincisi gerçekçi -sendikacılık ilkesi bakımından- ikinci kısmı hissi, şahsi kırgınlıklar bakımından; üçüncüsü siyasi, politik ön yargılar bakımından. Fakat ne olursa olsun, cevaplarım her türlü histen uzak, her türlü ön yargılardan uzak, tamamiyle sendikacılık prensipleri içersinde kalacak ve bazı arkadaşlarımın düştüğü hataya düşmemeye gayret edeceğim.

Arkadaşlar, unutkanlık felâkettir. Hele sendika lideri geçmişini unutursa önüne felâketler gelecektir. Biz, burada her yaptığımız konuşma-

da geçmişi hatırlamak mecburiyetindeyiz. Bu kongrede bir hususu mü-
şahade ettim. Türk sendikacılık hareketi büyüme krizi geçiriyor. Bu yal-
nız bizde değil, bütün dünyada da böyle olmuş. Dünya sendikacılık ha-
reketini tetkik ettiğimiz zaman, hangi ülkede sendikacılık hareketi geli-
şiyor, büyüyorsa bu krizler onların da başına gelmiş. Fakat bu krizleri
biz tekrar yaşamamalıyız. Dünyanın geçirdiğı bu krizleri ve bunları at-
latmak için aldıkları tedbirleri biliyoruz. Bu krizlerden uzaklaşmak için
tedbirleri önceden alıp veyahutta az süre vermek suretiyle atlatmak
mecburiyetindeyiz.

Tenkitlere arkadaşlarımızın konuşma sırasına göre ve isim zikret-
meden cevap vereceğim. Bazen tenkitleri cevaplandırırken aciz kalır,
kelime bulamaz, isim verirsem beni kınamayın.

Raporumuz bazı arkadaşlarımız tarafından büyüklüğü ve edebi de-
ğeri bakımından ele alındı ve başkaca pek değeri olmadığı söylendi. Ar-
kadaşlar, raporlarımız hakkında kanaat yalnız sizlerden gelmedi. Biz si-
zin kanaatlarınıza hürmetkârız. Bizi, sizin kanaatlarınız duyulandırır,
bizi sizin kanaatlarınız üzer, bize sizin kanaatlarınız heyecan ve şevk
verir. Raporumuz hakkında birinci gün politikacılar da çok şey söyledi.
Raporumuz hakkında basında birçok profesörlerin yazıları da çıktı. Bun-
ların bir iki tanesinden bahsetmek isterim:

Bir politikacı diyor ki "Rapor bir hükümet programıdır. Bu raporu
Hükümet alsın, uygulasin, Türkiye'nin kaderi değışir."

Bir profesörümüz Milliyet'te yazdığı yazıda raporla ilgili şöyle bir
ifade kullanıyordu, "Plânlama Teşkilâtının üçyüz elemanla altı ayda ha-
zırlıyamıyacağı mükemmelikte bir rapordur." Fakat onlar bizi uygulan-
dırmadı, onlar bizi sevindirmedi. Çünkü rapor hakkında bizim için ilim
adamlarının, politikacıların yargıları değil, sizin yargılarınız muhterem-
di, sizin övgüleriniz bizleri ancak heyecanlandırabilirdi. (Alkışlar.)

Muhterem arkadaşlar, raporlarımızı yeren arkadaşlarımız çoğun-
lukla "Raporu edebi bakımdan hazırlamak, ülkenin temel sorunlarını
raporun içine almak önemli değil, o sorunların halli yolunda gayret
göstermek gerekir" dediler. Prensipte aynı görüşteyiz. Fakat beyier,
raporumuzda yer alan ekonomik ve sosyal sorunlar beş senede, altı se-
nede, on senede hattâ yirmi senede tam hedefine ulaşacak kadar basit
sorunlar değil. Herşeyden evvel bu sorunları topluma maletmek mec-
buriyetindeyiz. Topluma benimsetmeden, işçiye benimsetmeden bu ra-
porun içindeki sorunların tatbik kabiliyeti göreceğini sanmak kadar

gaflet olamaz. Soruyorum!.. Hangi biriniz bu toplantı dışında işçi topluluğuna gidip de raporda yer alan sosyal ve ekonomik konular hakkında bilgi veriyorsunuz? Belki bir kaç tane vardır. Evvelâ sizler görevinizi yapın, en alt kademeye kadar Türkiye'nin kaderini değiştirecek bu iktisadi ve sosyal sorunların işçiye maledilmesini başarın ve ondan sonra TÜRK-İŞ ten bunların gerçekleşmesini isteyin, artık toplum bunu istiyor, işçi bunu istiyor, memleketin kaderi bu yolda değişecek, ey TÜRK-İŞ artık aksiyon göster deyin.

Arkadaşlar, temel sorunları ortaya attığımız zaman gazapların en büyüğüne uğradık, şimşekleri üzerimize çektik. Hattâ bugün ismimizi taşımaya lâyık olmadığı halde ismimizi taşıyan partinin dahi cesaretle ortaya atmadığı bir dönemde onlardan çok evvel bu sorunları cesaretle ortaya attık. (Bravo sesleri ve alkışlar.)

Hafızalarınızı yoklayın; İşçi Partisi biz söyleyinceye kadar hiçbir zaman kamuoyuna cesaretle çıkıp dış ticaretin bir kısmının devletleştirilmesini savunmadı. Şu sorunları cesaretle daima ortaya atan bir teşekkül olarak bahtiyarlık duyacağız. (Bravo sesleri ve alkışlar.) Arkadaşlar, raporumuzu incelediyseniz bir bölümünde aynen şöyle der:

“Herhangi bir konuda bir karara varmak için, meseleyi bütün yönleriyle incelemek, bir yandan dünyadaki uygulamaya bakarken, bir yandan Türkiye'nin kültürel, sosyal ve siyasî yapısını dikkate almak ve geçmiş acı tecrübeleri de gözönünde tutmak gerekir.” Arkadaşlar, burada en önemli konu Türkiye'nin eğitim konusudur. Eğitim problemini halletmediğimiz sürece biz bu raporları tam olarak tatbik mevkiine koyacak ortamı yaratamayız.

Ülkemiz iktisaden gelişmekte olan bir ülke. Ülkemizde demokrasi- nin tam anlamıyla uygulandığını iddia edecek tek bir şahıs çıkamaz. Nitekim Hindistan Başbakanı İndra Gandhi'nin bir sözü var. “İktisaden geri kalmış hele eğitim sorununu halletmemiş bir ülkede gerçek demokrasi olamaz.” der. Arkadaşlar, bu doğru bir teşhistir, ama biz demokrasi- den ayrılalım mı?.. Kat'iyen!.. Ülkemizde gerçek demokrasi- nin tees süsü için genellikle yapacağımız en büyük hamle eğitim hamlesidir. Biz eğitim problemini hallettiğimiz gün siyasî iktidarların görüşleri ne kadar katı olursa olsun problemlerinin hallini isteyen bir toplum karşısında o katı görüşleri yumuşayacak ve o katı görüşlerinden çok çabuk vaz geçeceklerdir.

Arkadaşlar, sırası gelmişken bir konuya temas edeceğim: Siyasî kanaatlar, partilerüstü politika, siyasî düşünceler. Bazı arkadaşlar !:

di ki "Beni siyasi kanaatimden kimse ayıramaz." Hürmetim var, gayet tabii. Fakat sendikacı bu peşin yargıya varamaz beyler. Yarın bir siyasi iktidar çıkar senin haklarını ortadan kaldırırsa, senin bir hakkını elinden almak isterse, sen o siyasi kanaatini değiştirip o siyasi partinin karşısına çıkmıyacak mısın? (Bravo sesleri ve alkışlar.) Bir sendikacının anlayışı böyle olamaz. Sendikacı katı değildir, eğer ki sendikacılık prensiplerine inanıyorsa. Hangi siyasi parti olursa olsun işçi haklarını ortadan kaldırıcı bir davranışın içine girdiği gün benim siyasi kanaatlarım ikinci plânda kalır. Ben onun karşısına çıkarım beyler!.. (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar.)

Arkadaşlarım, Türkiye'de siyasi partiler programlarını kamuoyuna açıklarlar ve iktidara gelirler. Fakat şurası bir gerçektir ki Türkiye'de henüz siyasi parti programlarını benimsediği için halk, o siyasi partiyi iktidara getirmez. Halk birçok siyasi partilerin programlarından dahi habersizdir. Kaldı ki siyasi partiler daha programlarının öngördüğü hususları uzun seneler iktidarda kalmaları pahasına tahakkuk ettirememişlerdir. Türkiye'nin şartları bu, yapamazlar. Kimse alınmasın, gayet realist konuşuyorum ve herhangi bir siyasi partiyi kınayıp, herhangi bir siyasi partiyi övecek değilim. Bir misal vereceğim:

Cumhuriyet Halk Partisinin belirli umdeleri vardır. Bir devletçilik umdesi vardık, halkçılık umdesi vardır, inkılâpçılık umdesi vardır. Ve umdeler ta senlerce önce konmuş umdelerdir. C.H.P. bu umdeleri yerine getirebildi mi? Misal vereceğim. Devletçi bir parti, ama hani parlâmentoda bir işçi? Halkçı bir parti, hani parlâmentoda bir köylü? Gerçek bir köylü?.. İnkılâpçı bir parti, hani parlâmentoda bir kadın milletvekili?.. Demek ki her siyasi partinin programına giren ilke hemen tatbik kabiliyeti bulamaz.

Gelelim Adalet Partisine. Arkadaşlar, Adalet Partisi liberal ekonomiyi benimseyen bir parti. Diyor ki Türkiye'nin kalkınması özel sektöre bağlı. Bunu tahakkuk ettirebildi mi? Tahakkuk ettiremez beyler. Tabi ettiremez, çünkü Türkiye'nin şartları Adalet Partisinin programını tatbik mevkiine konmasına bugün müsait değil de ondan. Neden değil. Daha özel sektör devlet fabrikalarının seviyesine çıkamamış. Devlet fabrikalarını satamaz. Neden satamaz? Çünkü devlet fabrikalarında asgari iş güvenliği vardır. Çünkü Devlet fabrikalarında asgari ücret güvenliği vardır. Çünkü Devlet fabrikalarında sosyal adalet kısmen vardır.

Arkadaşlar, biraz evvel söylediğim gibi sendikacı katı görüşlü olamaz. Burada Devlet kötü bir patrondur, diyenlere sesleniyorum. Kendi-

si gitsin bir makina kimya fabrikasına, bir çelik fabrikasına bir tütün fabrikasına ve işçiler arasında referandum yapsın, arkadaşlar özel sektöre geçmek ister mi diye. Yüzde yüz hayır alacaktır. Yalnız madende değil beyler, bütün kamu sektöründe çalışan işçiye bugün gitsinler, çimento fabrikası, mensucat fabrikasına hangisine isterlerse gitsinler, hayır geçmeyiz diyeceklerdir. Ama bir özel sektör fabrikasına gidiniz, devlet fabrikasındaki sosyal emniyeti, ücret emniyetini bulamazsınız. Buna rağmen sırf siyasi görüşleri ve bağlı olduğu partinin görüşüne uymak için özel sektörü mudafaa eden sendikacının ben, sendikacılığın dan şüphe ederim.

Bir siyasî partinin umdesini hemen tatbik mevkiine koyması kolay değildir. Yalnız Türkiye değil, bugün İngiltere’de de böyledir. İşçi Partisi iktidardadır ve İşçi Partisinin bayrağında sosyalizmin umdesi halâ dalgalanır. Ama İşçi Partisi o umdeyi tatbik mevkiine koyacak gücü kendisinde görememiştir. Veyahut da İngiltere’nin sosyal ve ekonomik yapısı İşçi Partisinin bayrağında dalgalanan o sosyalizm umdesini tatbik edecek kıvama gelmemiştir.

Arkadaşlar, sırası gelmişken ve sosyalizmden bahsederken bir hususu açıklığa kavuşturmak isterim. Biz raporumuzun giriş kısmında sosyal adaletten, sosyalizmden ne anladığımızı açık ve seçik ortaya attık. Ve dedik ki artık dünyanın bugün eriştiği teknolojik gelişmede katı doktrinler uygulanamaz, katı doktrinler yumuşatılmağa ve ülkenin bünyesine uydurulmaya mecburdur. Yani bugün 18 nci asrın kapitalizmi nasıl uygulanamazsa yine 18 nci asrın sosyalizmi ve komünizmi eksiksiz uygulanamaz. Bugün muarızlarımızın sosyalizm anlayışı şu: Onlar derki, ırkçı sosyalizm, millî sosyalizm, memleketçi sosyalizm. Hudutlar içinde sosyalizm uydurma isimlerdir, çünkü sosyalizm tektir o da enternasyonalisttir, hedefi bütün dünyadır, bu sosyalizmin Türk İşçisi karşısındadır. (Bravo sesleri ve alkışlar.) Ancak batılı anlamda bir işveç, bir İngiltere anlamında bir sosyal adalet ve sosyal parti ise, o partinin, prensiplerimize âdetlerimize, örflerimize sadık kalmak şartıyla Türk-İş yanındadır. (Alkışlar)

Arkadaşlar, muarızlarımızın görüşüne göre yine bir ifade: “Müslüman sosyalistlik, Hristiyan sosyalistlik” Dini çığırdı sosyalizm olamaz. İlimle din bağdaşamaz, sosyalizm ilimdir. Biz buna da karşıyız. Biz sosyal adaleti, sosyal gelişmeyi, iktisadi kalkınmayı tamamen dinsizlik anlamıyoruz, aksine dinimizin ahlâka dayanan, fazilete dayanan —ama hurafelerden uzak— gerçekci temel yapılarına sadık kalmak üzere Türk Milletinin kalkınacağına inanıyoruz. (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar.)

Arkadaşlar, bir arkadaşımız bize, "sınıfını inkâr eden bir teşkilât Türkiye'de sınıf yoktur demek, saflık olur." dediler. "Bu realiteden uzak bir görüş olur." dediler. Biz Türkiye'de sınıf yok demedik. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sınıf var. Hattâ sınıfsız bir ülke olduğunu isbat eden Rusya'da sınıflar var, açıklyacağım. Biz Türkiye'de sınıfları inkâr etmedik. Sınıf kavgası yerine sınıf şuuru kisvesi altında, sınıf kavgasını tahrik edenlere karşı, sınıf şuuru yerine millî şuur dedik.

Arkadaşlar, gerçekte sınıfsız bir toplum düşünülemez. Her toplumda sınıflar vardır. Genellikle bu sınıflar alt sınıf orta sınıf, üst sınıf olarak nitelendirilir. Fakat bu sınıflar bir defaya mahsus teessüs edilmez. Bir bakarsınız alt sınıf bir gün gelir orta sınıf olur. Bir gün bakarsınız orta sınıf üst sınıf olur. Nitekim dünya tarihi bunun örnekleriyle dolu. Fransız ihtilalinde fakir halkla, işçiyle, köylüyle ihtilali yapan ve alt sınıfta tabir edilen esnaf, ihtilâlden sonra orta sınıfa ve burjuva sınıfına geçmiştir. Arkadaşlar, Rusya'da da bir teknisyenler sınıfı, idareciler sınıfı vardır. İşte görüldüğü gibi orası sınıfsız bir toplum değildir. Hele işçi cenneti hiç değildir. Orada işçinin sırtına binen ve aralarında uçurumlar olan bir sınıfın yine varolduğunu kendileri ne kadar inkâr ederlerse etsinler dünya kamuoyu, ilmi teknik vesikalara dayanarak isbat etmiştir. Bugün Rusya'da da sınıf vardır. Bizim üzerinde durmak istediğimiz sınıfımızı inkâr etmek değildir. Bizim üzerinde durmak istediğimiz, bugün Türkiye'de sınıf kavgalarını tahrik eden bir ortamın içinde bulunduğumuzu dikkate alarak sınıf kavgalarını tahrik etmek için ortaya konan sınıf şuurunun yerine "Millî sınıf İlkesi" ni benimsemiş olmamızdır.

Bir arkadaşımız dediler ki, "Anayasa millî şuur etrafında toplanın demiş ama, o bir süstür." İşine geldiği zaman Anayasa uyulması gerekli bir prensipler manzumesi, işine geldiği zaman Anayasanın o maddesi süs. Olmaz böyle şey, Anayasanın dibacesi süs değil. Anayasanın içinde yer alan bütün hükümlerin berraklaşmış, süzölmüş bir komprimesidir. Anayasanın dibacesine süs diyen arkadaş kınadığımı ifade ederim.

Yine bir arkadaşım, raporda bir profesörün görüşüne yer verdik, ve profesörün görüşüne katılmadığımı ifade ettik, bu bakımdan bizi suçladı. Dedi ki "Profesörün görüşüne yer vermesi lâzım gelirken İcra Heyeti bu profesörün fikrini kınıyor, kendisini suçluyor, raporuna bunu almış." dedi. Arkadaşlar, ilim adamlarına saygım vardır. Hepimiz saygılı olmalıyız. Ama o ilim adamı kendisine duyulması icabeden saygıyı

suistimal eder ve ilim adamına yakışmıyacak şekilde sık sık görüş değiştirirse, o ilim adamının o tutumunu tenkit etmek en tabii hakkımız olmalıdır.

İsim zikredeceğim. Burada da olsaydı bunu rahatlıkla söylerdim, çünkü yüzüne defalarca söyledim. Bir profesörümüz var, saygı duyuyorum. Cahit Talas bey. Uzun zaman ülkemizde sosyal siyaset okutmuş. Hattâ bir ara Çalışma Bakanlığı yapmış. Cahit Talas'ın ilminden irfanından çoklarınız feyiz aldınız. Hepimize telkin ettiği şu idi: Aman çocuklar, şu parti mikrobunu i inize sokmayın, mahvolursunuz. Türkiye'de siyasi partiler dışında hangi kurulu a siyasiler girmiş de, partililik girmiş de, o kurulu    r memi tir, bir tane gösterebilir misiniz, demişti. Sizin b y kl  n z, sizin geli meniz, sizin kuvvetiniz bu akımdan ne kadar uzak kalırsanız, o derece artar, o derecede bu gücü muhafaza edersiniz. Biz kendisinin o g r  ne sendikacılık ilkelerimiz bakımından katıldığımız için benimsemi tik, o politikasını o günden beri uygulamaktayız. Zaman geçti, bu profesörümüz bazı idare meclisi azalıklarından atıldı. Sanki biz onu İdare Meclisi azalıklarından atmı ız gibi kızdı, bu sefer g r  n  şöyle de i tirdi. "Türk-İ  partiler üstü politika g tmemeli, bir partinin paralelinle yer almalıdır." Arkadaşlar, bu profesörler Beşinci Genel Kuruldan evvel yazdığı yazılarda-ki raporumuzun içinde var- TÜRK-İ 'in 1963 ile 1965 yılları arasını altın devri olarak nitelemekte fakat aradan bir sene geçmeden, "TÜRK-İ  tutucu, TÜRK-İ  gerici, TÜRK-İ  uyuyor." gibi insafla, izanla kabilitelef olmayan bir isnatta bulunmaktadır. L tfedin de bu profesöre çok affederseniz bu kadar ithama karşı ufak bir reaksiyon gösterelim. Bir iki hususu açıklarsam bu profesör için iyi bir imtihan olmayacak, fakat mecburum. (Açıkla, açıkla, sesleri)

Arkadaşlar, bu profesör bugün bize tutucu diyor. Kendisi sosyalist, sosyal adelet i, fakat biz muhafazak r ve tutucu. Sene 1961 ve TÜRK-İ 'e yeni se ilmi iz. Daha bir sene olmamış. Amerika seyahatları var. O zaman İşçi Partisi kurulmuş ve Rıza Kuas arkadaşımız da İ  i Partisinde görev almış. Rıza Kuas'ı da TÜRK-İ  Amerika'ya göndermek istiyor. Listeyi gönderdik. Cahit Talas Çalışma Bakanı. Bize telefon eder. "Siz Rıza Kuas'ı da listeye sokmu sunuz. Bu adamı nasıl korsunuz? Be  kişi yerine on isim bildirin, ben içinden be  kişi se ece im," dedi. Rıza Kuas İ  i Partili Arkadaşlar, biz o kadar gerçekçi ve o kadar prensibe inanmı  insanlarız ki Sayın Cahit Talas, TÜRK-İ  hükümetlerin emrine göre hareket eden bir kurulu  olmaktan çıkmıştır. Be  kişi mi gidecek, be  isim veririz, sana tercih hakkı tanımıyoruz, çünkü o bizim

yetkimizdedir. Rıza Kuas Amerika'ya gidecek dedik. Ve nitekim Rıza Kuas Amerika'ya gitti.

Başka bir misal. O zaman C. Levinson sık sık gelirdi, hatırlarsınız, Kemal Türkler'in Uluslararası Federasyonun yöneticilerinden. Levinson Karabükte bir konuşma yapıyor ve Hükümete verip veriyor. Cahit Talas Levinson'u yurt dışına çıkarmak için Bakanlar Kurulu kararı almak yoluna gidiyor. Karşısına yine çıkıyoruz. O Cahit Talas şimdi sosyalist oldu da Halil Tunç, yahut İcra Heyeti tutucu, gerici, kapitalist oldu. İnsafınıza sığınırım. (Bravo sesleri ve alkışlar.) Arkadaşlar, samimi olmaya mecburuz, realist olmaya mecburuz, gerçekleri söylemeye mecburuz. Ama bize kırılacaklar varsın çıksın. Hiç olmazsa bundan sonra bu gafı yapacak bir ilim adamı çıkmaz.

Cahit Talas'ın görüşüne iştirak etsek pratikte ne olur? Cahit Talas bugüne kadar sayısız öğrenci yetiştirdi, asistan yetiştirdi, doçent yetiştirdi, şimdi Türkiye'nin birçok tarafında kaymakamlık, valilik yapan bu öğrencilerini geri toplıyacak, ey çocuklar ben yanılmışım, size zamanında böyle okuttum, ama şimdi görüşümü değiştiriyorum, diyecek duruma geleceğiz. Bunun da pratikte imkânı olmadığına göre bir ilim adamı meseleleri iyi incelenmeli.

Birçok arkadaşımız, TÜRK-İŞ'in umdeleri bakımından, raporuna aldığı temel ekonomik ve sosyal sorunlar bakımından, bazı siyasi partilerin paralelinde olduğunu, buna rağmen TÜRK-İŞ'in bu siyasi partilere karşı bir davranış içerisine girdiğini, bunun çelişme olduğunu kınadılar. Arkadaşlar, benim umdem, hangi siyasi parti tarafından benimsenirse ben o taraftanım, ama bu demek değil ki o siyasi partiyi de körü körüne desteklerim.. Neden?.. Benim umdem, Türkiye'nin şartları bakımından getirilmiş umde, benim umdem inandığım umde, benim umdem Türk işçisini mutlu kılacak umde... (alkışlar) Fakat onun umdesi değerini kaybetmiş, katılaşmış bir doktrinler umdesi, aradaki fark bu. O doktrin bakımından bunu savunuyor, ben Türkiye'nin gerçekleri bakımından.

Arkadaşlar, sırası gelmişken devletçilik anlayışına kısaca temas etmek isterim. Milletimizin daha yüksek bir millî gelire ihtiyacı var, milletimiz daha yüksek bir hayat seviyesine lâyık. Biz, millileştirmeyi, yahut devletleştirmeyi o kelimenin yüzü suyu hürmetine isteyen bir teşekkül değiliz. Biz devletleştirmeyi geçmiş, acı tecrübelerin ilhamından, geçmiş acı tecrübelerden dolayı istiyoruz. Eğer Türkiye'de özel sektör geçmişte iyi bir imtihan verse, idi, eğer özel sektör Türkiye'nin

kalkınması için gerekli gayreti gösterse idi, bizlm bunları istememize lüzum kalmazdı. Bugün eğer biz istiyorsak milli gelirin biraz daha artması, biraz daha fazla yatırım, biraz daha fazla insanlara iş bulunması için istiyoruz. Bugün özel sektör, üzülererek ifade edeyim ki, Türkiye'nin kalkınmasında hiçbir zaman devlet sektörü ile boy ölçüşecek duruma gelmemiştir. Türkiye'de ana problem tam istihdamı sağlamaktır. Hattâ ben, plânın birinci hedefinin bu olması lâzım geldiğini iddia ediyorum. Yani plân Türkiye'de herkese iş bulucu formülleri bulmalıdır. Herkese iş bulmak için çok para harcamak lâzımdır. Bu çok parayı nereye harcarsak iş buluruz. Eğer bu çok parayı tüketim maddelerine, eğer bu parayı lüks eşyaya, eğer bu çok parayı ölü yatırım olan inşaatlara yatırırsak Türkiye'de işçiye iş bulamayız. Bu parayı fabrikaya yatırırsak bu parayı üretim mallarına yatırırsak, Türkiye'de herkese iş bulunabilir.

Türkiye'nin imkânları kısır değil beyler. Türkiye'nin imkânları iyi değerlendirilmiyor. Özel sektöre bakıyoruz, mensucat fabrikasından kazandığı milyonları getiriyor Ankara'da ölü yatırıma döküyor, gökdelenleri inşa ediyor. Bakıyoruz özel sektör imalât sanayinden kazandığı parayı yurt dışına kaçırıyor. Bakıyoruz özel sektör imalât sanayinden kazandığını lükse sarfediyor. Gazetelerde sık sık okuyorsunuz beyler. Özel sektörün bir temsilcisi Hilton'da 500 bin lira sarfedip düğün yapıyor. Beyler, Türkiye bir düğüne 500 bin lira sarfedecek ülke seviyesine gelmedi. 500 bin liranın sarfı belki kendisine göre haklı, belki o 500 bin lira alın teriyle kazanılmış da olabilir. Fakat Türkiye'de mülkiyet sınırsız değildir.

Arkadaşlar, dünyada mülkiyet sınırsız değildir, ormanlar bir çok Avrupa ülkelerinde ve Amerika'da devletin malı değil, özel şahsın malıdır. Ama hiç bir zaman şahıs gidip orman benim değil mi hepsini ke-seceğim diyemez. Orman ülkenin her bakımdan müşterek malı. Neden? Çünkü o orman ülkeyi erozyonlardan, çünkü o orman ülkeyi kuraklıktan korur. Yani benim özel mülküm diye istediğin tasarrufta bulunamazsın. İşte Türkiye'de de alın teriyle, göz yaşıyla, kanla kazanılmış paraları hiç bir zaman sen keyfi tasarrufuna mes'uliyetsiz şekilde, gece-kondularda kıvranan bazen evine bir ekmek götüremiyen insanın ızdırabıyla alay edencesine harcarsan kınanırsın, kınayacağız. (Alkışlar)

Arkadaşlar, bütün tenkitlerde bizi en fazla duygulandıran ve üzen "İcra Heyeti ihanet etti," sözü oldu. Bu arada isimimden bahsedilmek suretiyle "Halil Tunç bana dokunmayan yılan bin yaşasın dedi " sözü oldu. Arkadaşlar, gerek İcra Heyetimiz, gerekse onun bir temsilcisi ol-

makla her zaman şeref duyacağı Halil Tunç, yılanların üzerine çok bastı. Hâlâ yılanların gazabından kurtulamadı. Hatırlarsınız bir dış ticaret konusunda yılanların hepsi birden ayağa kalktı. O gazaba, o kine cesaretle göğüs gerdi Halil Tunç. Hangi biriniz o günlerde çıkıp da Halil Tunç'a komünist diyemezsiniz, Halil Tunç'un milliyetçiliğinden şüphe edemezsiniz dediniz?.. Hayır beyler, ferd olarak dediniz belki, bir teşekkül olarak demediniz. Hele burada kalkıp konuşan arkadaşımız —o günlerde diyorum, gayet tabii— Altıncı Genel Kurulda konuşuldu. Fakat ben buna rağmen mutluyum, buna rağmen arkadaşlarımıza kırgın değilim. Geç de olsa ben hiç bir zaman bir meselenin bayraktarlığını, bir meselenin bütün şerefini üzerine almak isteyen egoist bir insan da değilim. Eğer o problem sizlerin malı olduysa benim içi nen büyük bahtiyarlık meselesi odur. (Alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, eğer sizi sıkmazsam şimdi biraz da teknik konulara gireceğim. Yalnız burada yine Sayın Başkanımın tenkitlere cevabında üzerinde durmadığı bir iki konudan bahsetmek isterim. Çünkü bunun bilinmesinde sayısız fayda var. Çünkü bunun bilinmesinde Türk Sendikacılık Hareketinin geleceği bakımından, hele partilerüstü politikayı izlememiz bakımından sayısız faydalar var.

Bir arkadaşımız burada "Türk-İş'in 961 - 965 senesi arasında iktidarda bulunan partiye hiç bir şey söylemediğini, o partiyi elinden geldiği kadar desteklediğini, ama 965 den sonra AP iktidara geldikten sonra şimşekleri, gazapları üzerine yönelttiğini" iddia etti. Bu biraz insafsız bir isnattı. Teferruata girmeden bir çoklarınızın malûmu olmakla beraber, Türk-İş'in bugüne kadar izlediği partilerüstü politikanın nirengi noktasını teşkil etmesi bakımından sizlere açıklayacağım bir iki vesika var. Sizi sıkmam pahasına kısadır dinlemenizi isterim. Arkadaşlar, sene 1961, 1962, 1963 ilerliyoruz. Türkiye'nin kalkınmasının bir plâna bağlanması fikri yaygın halde, Türkiye'nin kalkınması plânsız olamayacak. Plân yapılıyor, bekliyoruz. Her halde diyoruz plânda temel yükü taşıyacak işçiler de çağırılır fikri alınır. Bu bizim en tabii hakkımız. Bir gün bekliyoruz, beş gün bekliyoruz, beş ay bekliyoruz kimseden ses yok. Ama bu arada özel sektör temsilcilerinin her gün plânlamada fikri alınıyor. Türk-İş muayyen defalar uyarıyor Çalışma Bakanını, tesir etmiyor ve şu yazıyı kaleme alıyor.

"Sayın İsmet İnönü, Başbakan — Ankara.

Hedefi ve uygulanış tarzı hakkında henüz hiçbir bilgimiz olmayan Devlet Plânlama Teşkilâtının hazırladığı Beş Yıllık Kalkınma Plânının

uzmanlardan Hükümet seviyesine gelmişken büyük sermayecilerin baskısı üzerine son dakikada işverenlerin incelenmesine verildiğini üzüntü ile öğrenmiş bulunuyoruz. Hazırlığı bitip, karara gelirken tek taraflı böyle bir inceleme yoluna gidilmesinin hukuka ve idare anlayışına ne derecede uygun düştüğü hususunda karar vermeyi kamuoyuna bırakıyoruz. Millî bir plânlama hiç bir zaman muayyen bir zümrenin çıkarını hedef tutamaz. Hele bu zümrenin etkisi altında yürüyecek plâna da plân denemez. Hakiki plânlama eldeki plânların toplum refahının artırılmasında en az israfla kullanılmasını temin etmek için uygulanan sistemli bir harekettir. Bizim üzerinde duracağımız nokta, kalkınma plânının işverenlerce hazırlanmasında sakınca görmeyen Hükümetin plânın gerçekleşmesinde temel yükü taşıyacak Türk işçilerini unutmamasıdır. Plân ancak ve ancak Türk işçisinin emeği ile hedefe ulaşacaktır. Bunun için plân üstünde ilk sözü söylemek Türk işçisinin hakkıdır. Hükümet, kalkınma plânını öncelikle Türk işçisinin hakiki temsilcileri sendikalarının incelemesine sunmak, onun görüşlerini dikkatle gözönünde tutmak mecburiyetini duymalıdır. Hükümet, şunu iyi bilmelidir ki, sendikaların fikri alınmadan ve onların desteğinden yoksun bir plân yürütülemez, yürümiyecektir. Hükümetin Türk işçisini ve dolayısıyla onların temsilcileri sendikaları küçümseyen, eşitliğe aykırı tutumları üzüntüyle karşıladığımızı ve hatanın en kısa zamanda düzeltilmesini işçilerimizin en tabii hakkı olarak beklediğimizi bildiririz. Saygılarımızla.”

(Alkışlar)

Arkadaşlar, insaf, 1961 ile 1965 arasında Türk-İş hükûmete hiç ses çıkarmamış. Hükümetin başına şu yazılan ağır ama ağır olduğu kadar haklı yazı bunun bir misali. Başka misâllerini vereceğim ve sonunda bağliyaacağım.

Arkadaşlar, yine o günlerde Hükümet özel sektörle sık sık toplantı yapar. “Yahu yapmayın, etmeyin” deriz. Türkiye’de özel sektörün dertleri, biraz daha fazla kazanmak için, ama işçinin geçim derdi varmış, işçinin büyük problemleri varmış dinleyen kim? Yok, Yine Hükümetin başına şu mektup yazılır. Bunlar geçmişte söylendi, tekrarında fayda var. Çünkü, bazı arkadaşlarımız unutmuş gözüktü. Söylediğim gibi unutkanlık felâkettir beyler.

“Sayın İsmet İnönü. Başbakan — Ankara.

Sanki memleketin halledilecek hiç problemi kalmamış, çalışanların insan haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesi temin edilmiş, memle-

kette her gün biraz daha artan işsizlik giderilmiş gibi on Bakanınızla birlikte işverenlere hesap ve taviz vermek üzere düzenlediğiniz toplantıların üçüncüsünü yapmış bulunuyorsunuz. Hükümetin özel sektörle yaptığı toplantılara karşılık işçilerin hakiki temsilcileri sendikalar ve Türk-İş'le toplantılar yapmaması işçi çevrelerinde gün geçtikçe geniş ve kötü yankılar yapmaktadır. Büyük bir gizlilik içinde özel sektörle yapılan toplantılar konuşulan konuların basına intikal eden kısmı üzerinde durmak isteriz. Son yapılan toplantıda yatırım indiriminden, bahsedilmesine karşılık en az geçim indirimi akla bile gelmemiştir. Hükümet bu tutumu ile vergi adaletinden her gün biraz daha uzaklaşarak vergi adaletsizliğine gitmektedir. Vergi kaçakçılığını giderme yolları üzerinde durulmamıştır. Ulusun parasının bir kaç sermayedara bağışlanması'nın kalkınma ve işsizliğin giderilmesi ile olan ilişkisini göremiyoruz. Başka bir örnek de mevcut olan bir Sınai Kalkınma Bankasının islâh edilerek ihtiyaca cevap verecek bir duruma getirilmesi dururken yeni bir finansman kuruluşuna gidilmesi sebebi anlaşılamamıştır. Daha sonra özel sektörün ithalâtı tamamen devletin elinden almak istediğini görüyoruz. Buna kesin olarak karşıyız. Çalışanların hayat şartlarını ağırlaştırma pahasına bir kaç kişinin rahat kazanç sağlamasını temin edecek pahalı ithalâtın sosyal devlet anlayışına karşı olduğu kanaatindeyiz. Son bir örnek olarak da olumlu bir inceleme yapılmadan bir kaç özel çıkarın istediklerini yerine getirmek için kendi kendine sanayi kurulu yerlerini tesbit edilmesini anlamıyoruz. Hükümetin işçiye akıl verip, işverenden akıl alma dönemine bir an önce son vermesini istiyoruz, İcra Heyeti.

(Alkışlar)

Arkadaşlar, bu mudur 1961 - 1965 döneminde Hükümete reaksiyon göstermemek? Bu yalnız böyle de kalmadı. Daha neleri var Bu yazıldı. Her zaman hürmet duyacağım, hizmetini takdirle anacağım Ecevit'le olan bir hatıramız var. Ondan da bahsetmek isterim. Fakat bu hatıram beni ona karşı saygısızlığa, hürmetsizliğe götürmeyecek, hürmet ve saygım Türk işçi hareketine hizmet ettiği için baki kalacaktır. (Alkışlar) Hükümete yazdığımız bu yazılardan sonra Ecevit benimle iki ay konuşmadı. Canlı şahitleri var. Sayın Topkar şahitsin. İki ay. Ama ben yılmadan usanmadan benim vazifem icabı Bakanlıkla temas edeceğim. Sen küsemezsin, sen kırılmazsın, kırılсан bile ben kapına geleceğim senin dedim. Ve gittim. Bir defasında Sayın Süreyya Deniz hatırlar beni kabul etmedi. "Müsteşarımla görüşsün." demiş. Ben dedim, Türk-İş'in Genel Sekreteriyim. Ben Müsteşarla görüşmem. Beni kabul edecekse etsin, etmiyecekse gidiyorum. (Bravo sesleri ve alkışlar) Biz böyle

günler geçirdik, bizim bir zamanlar üzerimizde böyle kara bulutlar doluştu, ama kin duymadık, alınganlık göstermedik. Bize bu bakımdan iktidarlara göre Türk-İş vaziyet değiştiriyor damgasını kimse vuramaz. Bugün eğer şimdiki iktidar da buna benzer bir davranış içersine girerse kim ne derse desin kim kınarsa kınasın ilk olarak İcra Heyetini karşısında görecektir. (Alkışlar)

Arkadaşlarım, misalleri çok vermek isterim. Fakat ben uzatmıyacağım. Demek istiyorum ki sendikacı haklı bir davada, işçinin hakkıyla yakından ilgisi olan bir davada siyasi iktidar kim olursa olsun, siyasi kanaatları bir tarafa itip onun karşısına cesaretle çıkmasını bilen insandır. Sendikacılık prensibi bunu emreder, başka türlü olamaz bu.

Sıra partilerüstü politikaya gelmişken bizi partilerüstü politika güttüğümüz için kınayanlara bir iki cevap daha vermek istiyorum. Arkadaşlar bugün dünyada savaş var. Dünyada doktrin savaşı var, dünyada ekonomik savaş var. Bu savaş ülkemize de sıçradı. Ülkemizde de bu doktrin münakaşaları fabrikalara kadar girdi. Dünyadaki bu savaşta iki görüş var, üçüncü görüş yok. Birincisi blokun görüşü; sendikaları komünist bir toplum kurmak için harekete geçirerek, komünist partisinin etrafında toplamak. Buna karşılık üyesi olmakla şeref duyduğumuz Hür Dünya İşçileri Sendikaları Konfederasyonu ise şunları söyler: "Gelişmiş ülkelerde olsun, iktisaden geri kalmış ülkelerde olsun, hür sendikalar siyasi mücadelenin dışında değil, bu mücadelenin kendilerine yükledikleri sorumlulukları bilerek tam içindedirler. Ekonomik ve sosyal adalet mücadelesini başarıya ulaştıracak ya da bu mücadelede gelişme sağlayacak hiç bir siyasi fırsat kaçırılmamalıdır. Sendikalar şu gerçeği de akıldan çıkarmamalıdır: Demokratik düzende hükümetler gelip geçici, sendikalar ise daimidir. İşçi haklarını koruma çabasında, işçi hareketi tutumunu öyle ayarlamalıdır ki, hangi hükümet iş başında olursa olsun, muhalefet yapma hakkını muhafaza etmek kaydıyla, onunla birlikte çalışabilsin..." Yani demek istiyor ki, hangi hükümet iktidarda olursa olsun sen ona muhalefet yapmak icabettiği zaman muhalefet yapacaksın, işbirliği yapmak lâzım geldiği zaman işbirliği yapacaksın.

Türkiye'de bir gün belki o eğitim seviyesine erişeceğiz. Fakat herhalde bu beş seneden on seneden evvel değil. Desteklediğiniz parti iktidara geldi, muhalefet edemezsin, çünkü kendi desteklediğin partidir, kendi partinizdir. Nitekim dünyada böyle olmuştur. Bugün İngiliz Hükümetinin aldığı ekonomik tedbirlere sendikalar bütün güçleriyle karşı çıkmamışlardır. Neden? Çünkü İngiliz İşçi Partisi sendikaların desteği ile gelmiş bir partidir. Vaziyeti idare etmek lüzumunu duymuş-

lardır. Hem de İngiliz ekonomisinde alınan son tedbirler daha fazla işçileri ızdıraba, işçileri sıkıntıya düşürecek kararlar olmasına rağmen...

Muhterem arkadaşlar, kısa kısa raporumuzda da yer alan mevzuatla ilgili konulara değineceğim. İş Kanunu hakkında raporda yer alan görüşümüz çok iyimser bir görüş olarak nitelendi. Biz hiç bir zaman İş Kanununun mükemmel bir kanun olduğunu iddia etmedik. İş Kanunu kıyametler koparıldığı kadar aleyhte çıkmamıştır, dedik. Bunu tekrar iddia ediyorum. Hele teşkilatlanmış ve güçlü sendikalar haline gelmiş sektörlerde İş Kanununun pratikte hiç değeri kalmamıştır. İşçinin güvenliğini, işçinin refah ve saadetini kanunlardan bekleyemeyiz. Siz kuvvetli teşkilat kurduğunuz sürece İş Kanununun size önleyici tarafı yoktur. Neden yoktur? Bir tanesi 24 üncü madde. Bu maddeyi tasvip etmiyoruz. Ama diyoruz ki sen kuvvetli sendika isen toplu sözleşmene hüküm korusun 24 ncü maddeyi çalıştıramazsın. Küçümsemiyorum, yanlış anlamayın. 24 ncü maddenin değiştirilmesi lâzım belki. Fakat 24 ncü madde sanki evvelce yokmuş yepyeni bir madde getirilmiş gibi ithamlar gerçekçi ithamlar değildir.

Yine bir arkadaşımız dedi ki: İş Kanununun o birinci maddesinin altındaki fıkra var ya, hani işveren vekillerini tayin ediyor, o felâket. Ben anıyamadım felâket olan tarafını. Eğer o madde işverenlerin istediği gibi çıksaydı, felâketti. İşverenler diyordu ki "işveren adına iş yerinde sevki idare kademesinde görev alanlar işveren vekili sayılır." Büyük mücadeleler oldu. Meclise, en sonunda bir teklif yaptık. Beyler, bunu kabul edeceğiz, bir şartla. Altına işveren vekilliğinin bu sıfatı, bu kanundan doğan hakları ortadan kaldırmaz dedik, kıyametler koptu. Olur mu? Olur gayet tabi. Sen benim hakkımı işveren vekilliği vermek şartıyla ortadan kaldıracaksın, istersen hepsini işveren vekili yap. Benim kanunlardan doğan hakkım baki kalmak şartıyla, yani sendika kurma hürriyetim, toplu sözleşme hürriyetim, grev yapma hürriyetim ve İş Kanunundan doğan haklarım baki kalmak şartıyla, sen istediğin tarifi burada yap. Nitekim İş Kanununun birinci maddesinin son fıkrası böyle bir tariftir. İşçinin İş Kanunundan doğan haklarının tek bir tanesini kaldırdığını iddia eden arkadaşımız varsa ben bu görüşümü geri alacağım.

Arkadaşlar, tarım işçilerinin durumundan bahsettiler. Tarım işçilerinin Türkiye'de en kısa zamanda haklarının garanti altına alınması bir kanun teminatı altına girmesi en büyük arzumuzdur. Fakat yine bu konuda realist olmaya mecburuz. Bunu en ileri ülkeler, zengin ülkeler dediğimiz Avrupa ve Amerika halledememiştir. Tarım işçisinin bir kalem-

de haklarının tanzim edilmesi ve teminat altına alınması görüldüğü kadar kolay bir iş değildir. Beşinci Genel Kurulda söylemiştim. Evvelâ tarım işçisi kimdir? Bunu Türkiye’de kesin hatlarla çizmeğe imkân yoktur. Neden yoktur? Çünkü, üç ay işçidir, üç ay çiftçidir, altı ay da ne işçi ne çiftçidir. Kimdir tarım işçisi? Bu görüldüğü kadar basit iş değil. Ama buna rağmen bugün Türkiye’de tarım işçisinin kaderi ile ilgilenmezsek, tarım işçisinin teşkilâtlanmasını sağlayamazsak, tarım işçisini asgari sosyal güvenliğe ve haklara kavuşturamazsak bugün sanayi işçisinin elinde bulunan haklar da er geç gider. Sendikalar sosyal adaletçi kuruluşlardır. Sosyal adalet de en kısa anlamıyla sınıflar arasındaki farkı asgariye indirmektir. Bugün tarım işçisi günde 5 lira bulamazken, sanayi işçisinin ücretinin 20 lira olması, o sanayi işçisini uzun vadede mutlu kılamaz, huzursuz eder, ümitsizliğe kapılır ve o ülkede birgün sosyal adalet mahvolur, gider.

Arkadaşlar, sırası gelmişken işsizlik konusuna kısaca değinmek isterim. İşsizlik sefalet doğurur. Sefalet ise kin doğurur. İşte en tehlikeli olanı da budur. Bir insanın beyninde kin tohumları yeşermeye başladığı gün o toplum rahatsızdır, o toplum bir gün patlar. Harplerin tahribatı iktisadî olmaktan daha önemli ruhi ise, işsizliğin de tahribatı sefaletten çok zihinlerde kin doğmasına sebebiyet vermesi yönünden önemlidir. Bugün büyük şehirleri gecekondu sarıyor. Bu Türkiye’nin sosyal yapısında rahatsızlık âlâmetidir. Bugün gecekonduların da her türlü zaruri ihtiyaçlardan mahrum ve belki de günde karnına bir dilim ekmek girip yahut girmedığı münakaşa edilen insanlar yaşar. Bu insanlar Yenişehir’in içinden konforlu apartmanların önünden gelip geçiyorlar. İşte kin tohumları orada başlıyor. (Alkışlar) Demek ki, Türkiye’nin sosyal yapısını incelediğimizde bu kabil durumları ele alacağız. Ondan sonra ağzınızla kuş tutun, o kin tohumları yeşerdiği gün karşısında olduğumuz ideolojik görüşe sahip insanların ekmeğine yağ süreriz. Onun için deriz ki, sendikacılık hareketi, her türlü egoizmden uzak, kendi menfaatleri yanında o işsizlerin, o sefillerin, o açların durumunu da dikkate almak mecburiyetindedir.

Bir arkadaşımız, “Toplu sözleşme Türk işçisine bir şey getirmedi” dedi. İnsafsızlık bu. Ben burada rakamlar vermiyeceğim, çünkü mes’uliyet mevkiinde olan insanlar bazı rakamları veremez, bazı gerçekleri kitlenin menfaati icabı söyliyemez. Ama bir iki misal vereceğim:

Türk işçisinin bugün seviyesini yeterli bulmuyoruz. Mutlaka Türk işçisi bundan daha çoğuna lâyık. Ama “toplu sözleşme rejimi, işçiye

bir şey getirmedi" diyenlere de söylenecek çok sözümüz var. 1960 yılında İcra Heyetine geldiğimiz zaman maden işçisinin ücreti 4,5 - 5,5 lira idi. Bugün asgarî ücret 20 liradır. Bu da az diyoruz. Maden işçisine bu da az, hedef 30 lira olmalıdır. diyoruz (Alkışlar)

Beyler, gayet tabii şikâyet edeceğiz. Sendikalar ister istemez daha çoğunu isteyecek. Fakat isterken mes'uliyetli olmaya mecburdur. Çünkü bugün aldığınız haklar, eğer mes'uliyetsiz olursanız yarın elinizden gider. Yine maden işçilerinden misal vereyim, biz ilk toplu sözleşmede 12 lira asgarî ücrete rıza gösterdik. 2,5 lira zamma rıza gösterdik. Biz eğer ilk sözleşmede 25 lira deseydik asgarî ücreti 25 lira yapardık. Çünkü, maden işkolu öyle kritik bir sektördü ki hükümet grevi göze alamazdı. Olsa olsa 90 gün erteler. 91 nci gün yine yapardık, 25 lirayı alırdık. Ama ne olurdu? O müessese o gün için onu kaldıramazdı, bir gün gelirdi, o aldığımız 25 lirayı da kaybederdik. Onun için hedefimize adım adım ilerlemeye mecburuz. Fakat bugün geldiğimiz seviyeyi küçümsemiyoruz, kifayetli de bulmuyoruz. Sırf toplu sözleşme düzeni bir şey getirmedi diyenlere hitabediyorum. 10 sene çalıştığım fabrikamdan bordroları getirttirdim. Fazla vaktinizi almak istemiyorum, kim isterse alsın tetkik etsin. Asgarî ücret 660 lira, fazla mesai yaparsa köyünden yani gelmiş işe girmiş bir insanın brüt tutarı, bin liranın altında değil. Kim isterse baksın. (Alkışlar)

Arkadaşlarım, bu arada özel sektör işkolunda bulunan arkadaşlarımızın durumlarını biliyoruz. Onlarda henüz ilk merhalemeze dahi ulaşamadık. Ama gayretlerimiz her halükârda onları da devlet kesimine doğru itmek ve her gün biraz daha iyiye, her gün biraz daha mutlu yarınlara doğru götürmek olacaktır.

Arkadaşlar, bazı delegeler 440 Sayılı Kanunla ilgili serzenişte bulundular. 440 Sayılı Kanunda işçinin yönetim ve denetime katılması kolay sağlanmış hak değildir, bu bir zihniyet meselesidir. Daha işverenler işçiyle karşı karşıya oturmaya yadırgarken, daha işverenler sendikalara zorla tahammül edilir kuruluş olarak bakarken, bir teşekkülün yönetim kurulunda işçinin temsil edilmesini elbette yadırgarlar. Söylediğim gibi bu bir zihniyet meselesi, bu zihniyeti yeneceğiz. Zaten ilk merhalede 9 teşekkülde işçinin idareye iştiraki sağlanmış olacaktır.

Arkadaşlarım, çok üzerinde konuşulan bir konuya da değinmek isterim. Bu da memur-işçi ayrımı. Konu hakikaten bugüne kadar bütün gayretimize rağmen halledilemedi. Fakat hiç bir zaman Ertan arkadaşımın söylediği gibi Türk-İş bu konuya eğilmedi, yeteri kadar gayret gös-

termedi. Hele sonunda bizim reaksiyonumuza sebep olan "çelik-çomak oynamıyoruz." ifadesi gibi bir tutum içinde olmadık. Türk-İş Genel Kurullarında bu kabil kelimeler kullanılmaz. Biz çelik-çomak oynamayı çoktan tarihin sinesine gömdük. O devremiz geçti, bizim. Ve yine Türk-İş Genel Kurulunda size tavsiyem şu: Artık Türk Sendikacılık Hareketinde "hasbelkader geldim" lâfı edebi bir kelime olarak tarihe karışmıştır. Türk Sendikacılık Hareketinin başına gelenler hasbelkader gelmiş insanlar olamaz. İnanmış insanlar, kendisini o mevkiye lâyık gören insanlar gelmelidir. Türk Sendikacılık Hareketi, artık hasbelkader gelmiş insanların yöneteceği bir hareket olmaktan çoktan çıktı. (Bravo sesleri ve alkışlar) Dahası var arkadaşlar, kendinizi küçük görmeyin. Ne münasebet hasbelkader? Sanki lâyık değilmiş. Kendinize güveninizi sarstığınız gün hizmet edemezsiniz. Bir sendikacı her şeyden evvel güven hissini yitirmemelidir. Bir hatıramı anlatacağım. Konfederasyona yeni seçildim. Ziya Hepbir'in ifadesiyle sıkılğan, tecrübesiz bir genç sayılabilirdim. Fakat inanıyordum ki, ben bu Konfederasyonda hizmet edeceğim, bu inancım vardı. İlk günlerin acemiliği ile teşkilâta bir genelge çıkardım. Genelgede gerek ifade, gerek teknik bir çok hatalar vardı. Bir arkadaşım geldi, ismini zikretmiyeceğim. Müstehzi, alaylı "bu genelge böyle mi yazılır birader" dedi. Hiç alınmadım, olabilir dedim, akşam evime götürdüm, defalarca okuyup yazdım, ikinci hatam oldu, üçüncü hatam oldu. Fakat kararlıydım. Ben çalışacağım, ben kendimi kabul ettireceğim. Arkadaşlar ünvan bir insana hiç birşey vermez. İnsana kişiliği veren, şahsiyet veren kendi tutum ve davranışdır. Bir insan kendisine itimat etmezse, bir insanın kendine güven hissi olmazsa, o insanı Reisicumhur da yapsanız, o insanın topluma faydası olamaz. Güveneceksiniz, güven hissini yitirmeyeceksiniz. Bu bakımdan artık Türk sendikacılık tarihinde hasbelkader kelimesinin bir daha kullanılmaması özel ricamdır.

Gelelim memur-işçi meselesine: Türkiye'de Anayasanın uygulanışı, Türkiye'de kanunların uygulanışı yine bir zihniyetin, bir eğitimin, bir anlayışın büyük etkisi altında kalmaktadır. Memur-işçi ayırımı meselesi de bundan ileri gelmektedir. Hatırlarsınız, bir zamanlar 657 sayılı Kanun çıktığında kıyametler koptu. Karayollarının bütün işçisi alınıyor, Devlet Su İşlerinin bütün işçisi alınıyor, filanın bütün işçisi alınıyor, falanın bütün işçisi alınıyor dendi. O zaman da aynı şeyi söyledim. Telâşalüzum yok, bu demek değildir ki çalışmayacağız, bakmıyacağız. Telâşalüzum yok. Nitekim yönetmelikler yapılmıştı, onların içinden bedeni ile

çalışan bütün işçi çıkarıldı. İzdırap nerden geliyor beyler? Bu ızdırap 657 Sayılı Kanunun bütün hükümleriyle uygulanmadığı sürece devam edecek. Neden edecek? 657 Sayılı Kanuna göre devlet memurunun tarifi yalnız 4 üncü madde yapılmamış. 657 Sayılı Kanuna göre devlet memuru olabilmek için kadrolar parlâmentodan geçecek, genel kadro içinde yer alacak. Yani kadrolar parlâmentoya geçip parlâmentonun tasdi-kindenden geçmeden bir kişiye devlet memuru demeye imkân yok. Ama diyeceksiniz ki, Hukuk Genel Kurul kararı var. Hukuk Genel Kurulu di-yorsa ne yapsın Türk-İş? Türk-İş'in yapacağı 657 yi bir an evvel çıkar-mak. Kaldı ki Hukuk Genel Kurulu kararı da öyle demiyor; bir tefsir me-selesi, bir tefsir tarzı. Bunu Sayın Başoğlu gayet güzel incelemişti. Bu incelemesinde önemli noktalara temas ediyor. Bir arkadaşımız "Emek-li Sandığına tabi olanların işçi sendikasına giremeyeceğini Hukuk Ge-nel Kurulu kararı söylüyor" dedi. Söylemiyor, aziz dostum, okuyun. O kısmını aynen okuyorum. "Ancak Emekli Sandığına tabi olanların işçi sayılamıyacakları hususundaki düşünce 274 Sayılı Kanunun 2 nci mad-desinin 1nci bendinin 4 üncü fıkrasıyla bu fıkranın gerekçesini kapsa-yan T.B.M.M. Karma Komisyonunun 19/963 günlü raporu karşısında isa-betsiz ise de dava..." o kısma bakmıyor. Yani görülüyor ki Emekli San-dığına tabi olmak bir işçinin sendika hürriyetini ortadan kaldırmaz. Ne diyor Hukuk Genel Kurulu? "Genel bütçenin D cetvelinden ücret alan" diyor. Dikkat buyurun, sakat olmakla beraber Genel Bütçenin D cetve-linden ücret alanlar diyor. Belediyelerle Hukuk Genel Kurulu kararının hiç ilgisi yok. Genel hizmetlerdeki arkadaşlarımız diyecekler ki, ama işverenler toplu sözleşmeyi uygulamıyor, feshediyor. E arkadaşlar Türk-İş Jandarma değil. Mücadele edecek ama gidip de gırtlığını sıkac-ak değil. Herşeyden evvel bunu kanun yoluyla, hükümetin bir derece-ye kadar idari olarak lâzım gelen ön tedbirleri almasına çalış-acağız. İzdırap nereden geliyor? Türkiye'de bugüne kadar genel bir personel politikası izlenememiş. Türkiye'de bugün sayısız kanunlar çık-mış, sayısız personel hak ve hukukları ayrı kanunlarla tanzim edilmiş. Anayasa bir hüküm getirmiş, demiş ki: Artık Türkiye'de çalışan iki zümre var. Biri kamu hizmeti görevlisi, biri de kamu hizmeti görevlisi olmakla beraber işçi niteliğini taşıyanlar. Üçüncüsü yok. İşte 657 çıktı-ğı gün o üçüncü sınıf zümre ortadan kalkacak her halükârda işçi niteli-ğindeyse işçi sendikaları içinde yer alacak.

Arkadaşlarım, yine Anayasanın 117 nci maddesi, memuru tarif ederken şöyle demiş: "Genel idare esaslarına göre devlet eliyle yapıl-ması lâzım gelen işler memurlara gördürülür." Türkiye böyle mi? Tür-

kiye'nin iktisadî yapısı itibariyle devlet, genel idare esasına göre yapması lâzım gelen işleri düşünmeden iş yapmıyor mu? Devlet bira fabrikası dahi işletiyor. Demek ki burada memur için birinci ölçü, genel idare esaslarına göre hizmet yaparsa, hiçbir zaman genel idare esaslarına göre devlet fabrika işletmez, fabrika kurmaz. Yeni işin hareket noktası, espirisi burada.

Arkadaşlar, burada birbirimizi kırmağa lüzum yok. Bu konuda iki saat konuşmak mümkün. Fakat bu biraz işgüzarlık olur. Kongremiz son safhasına geliyor. Arkadaşlarımızla sıkı bir işbirliği yapmak suretiyle bu problemin halli mümkün olacak. Diğer taraftan, Başbakanlıktan bir kararname çıkması mevzubahisti, burada gerek Halk Partisi Koalisyon Hükümetlerinin, gerekse AP İktidarının kabahatı büyük. Biliyorsunuz bu problem yalnız bu dönemin problemi değil. Bundan önce de vardı, bir kararname çıkacaktı, bu kararname bugüne kadar çıkmadı. Temenimiz, Genel Kuruldan aldığımız bu ilham ve bu kuvvetle, yeni seçilecek yöneticileriniz bunu kurtarma istikametinde daha gayretli, daha heyecanlı olsunlar.

Arkadaşlar, sırası gelmişken eğer sizi sıkımiyorsak asgarî ücretlerden, bahsetmek isterim. Benimsediği sistem ne olursa olsun, bütün devletlerin, sosyal yapılarında oynadığı rolün büyüklüğü bakımından zaman zaman üzerine eğildikleri bir konu olmuştur. Hele asgarî ücret, en liberal ekonomilerde dahi devletin müdahale etmek lüzumunu duyduğu bir ücret haline gelmiştir. Hattâ bu asgarî ücrete bir çok ülkeler kutsal ücret demişlerdir. O kadar manâsı büyüktür ki, o kutsal ücrete dokunmaya, o kutsal ücreti vermemeye kimsenin gücü yetmez. Fakat ülkemizde öyle mi? Maalesef öyle değil. Fakat tarihimizi karıştırırsak, ülkemizde de daha çok seneler evvel asgarî ücretler, şimdi bayraktarlığını yaptığımız sosyal adalet ilkesine tıpatıp uygun halledilmiş, hem de iki yüz elli sene evvel. Maalesef Türkiye 250 sene geçmesine rağmen o gün tesbit edilen ücretlerdeki adaleti sağlayamamış. Size bir iki rakam okuyacağım. 2 Şâban 1226 tarihli fermanla işçi ücretleri şöyle tesbit edilmiş. Dikkatinizi bir noktaya çekeceğim. En yüksek en alt ücret arasındaki adaleti görün. Meççal kalfası 110 para. Kernanesi 110 para. Üstat silici 90 para. Alanaççar 90 para. Vasatmeççar 80 para. Bayağımeççar 70 para. Usta marangoz 80 para. Maççar şakirdi 45 para. Sıvacı işçibaşı 110 para. Üstat kalender sıvacı 95 para. Bayağı kalender sıvacı 80 para. Bayağı sadıkar sıvacı 70 para. Sıvacı şakirdi 45 para, sennekaşiran 100 para. Üstat kalem karnekaş 90 para. Bayağı kalemkarnekaş 85 para. Uzuyor bu... Nihayet amele 45 para. Arkadaşlar

dikkatinizden kaçmadı tahmin ederim. 110 para 45 para. İki buçuk misli dahi değil. Ücretler arasındaki adalet işte bu. Fakat ülkemizde bugün ücretler arasındaki fark 2,5 - 5-10 bazı ahvalde 20 ye kadar varır. Biraz evvel söylediğim gibi sosyal adaletten kısaca anladığımız şu: Sınıflar arasındaki uçurumu asgariye indirmek. Ücretler arasında bu uçurum devam ettiği müddetçe Türkiye'de sosyal adaletten bahsetmek biraz saflık olur.

Arkadaşlar, değinilecek konu bir hayli çok. Katiiyen kabiliyetsizliğimize, çekinmemize, ehliyetsizliğimize vermeyin sırf sizleri düşünerek ben bu konuların bir çoklarını —sayfaları görüyorsunuz— atlamak mecburiyetinde kaldım, özür dilerim.

Konfederasyon Başkanımız bir çoklarına cevap verdiler. Ben de dilimin döndüğü kadar hazırladığım notlardan ancak üçte birini cevaplandırabildim. Beni anlıyacağınızı ümit ederim. Huzurunuzdan ayrılırken gönül huzuru içindeyim. İcra Heyeti olarak, mazimize dönüp bakabilecek bir insanın huzurunu taşıyoruz. Maziden korkmuyoruz. (Bravo sesleri ve alkışlar) Bütün temennim, sendikacıların da mazilerine korkmadan rahatlıkla dönüp bakabilecek bir durumda olmaları.

Sizi saygıyla selâmlarım. (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar)

ÖMER ERGÜN'ÜN KONUŞMASI

Türk-İş Kongresi dolayısıyla uzaktan yakından bir araya gelen, memleketini, işini ve birbirini seven, sayan sayın delege arkadaşlarımı, toplantımızı yakından izleyen, şeref katan sayın konukları yürekten saygıyla selâmlıyorum. (Alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, kongreler; meslekî ve memleket meseleleri üzerinde fikirlerimizi, görüşlerimizi ortaya koymaya, birbirimizi yakından tanımaya, mevcut olan dostlukları, arkadaşlıkları tazelemeye, yeni yeni dostluklar kurmaya vesile veren bir yerdir. Türk-İş Kongresi de böyle olmuştur. Bizleri birbirimize daha çok yakın düşürmüştür. Bilmediklerimizi, görmediklerimizi bu arada öğrenme, görme imkânını bulmuştur. Bu kongreden de, gerek şahsımın, gerekse İcra Kurulunda bulunan diğer arkadaşlarımın istifade ettiğini açık yürekle ifade etmek isterim. İcra Heyetini teşkil eden Başkan ve Genel Sekreter arkadaşlarım gerek umumi meseleler üzerinde, gerekse teknik meseleler üzerinde sizlere kıymetli fikirlerini açıklamış bulunuyorlar. Ben ise yalnız malî rapor üzerinde size kısaca izahat vermek suretiyle sözlerime nihayet vereceğim.

Değerli arkadaşlarımız, hesaplarımız, sizlere takdim etmiş olduğumuz rapor içersinde bütün açıklığı ile ortaya serilmiştir. Yalnız bu arada bazı arkadaşlarımın soruları olmuştur. Onlara şimdi cevap vereceğim. Yönetim Kurulunda bulunan arkadaşlarımız mal beyannamelerini Türk-İş'e takdim etmişlerdir. Murakıp raporunda adı geçen iki arkadaşımız, ise mal beyannamelerini Türk-İş'e değil, kendi teşkilâtlarına vermişlerdir. Bütün mesele bundan ibarettir. Diğer taraftan sayın Başkanın ifade ettiği gibi, Doğu yardımı dolayısıyla sevgili işçi arkadaşlarımızın Türk-İş'e gönderdiği 6 milyonun üstünde para Hükümete intikal ettirilmiştir. Hattâ faizleri ile beraber. Diğer taraftan Çeltik'te vukubulan yer çöküntüsü dolayısıyla orada felâkete uğrayan arkadaşlarımıza da, teşkilâtların Türk-İş'e göndermiş olduğu paralar, felâkete uğrayan arkadaşlarımızın adreslerinin tesbit edilmesi üzerine gönderilmiştir. Bu arada bir iki arkadaşın sarîh adresi bulunamadığı için bunlara intikal ettirilemeyen bir para Türk-İş emanetinde kalmıştır.

Değerli arkadaşlarım, tüzük tadili yaptınız. Yapmış olduğunuz bu tüzük tadili ile bundan böyle federasyonlara bağlı olan sendikalar Türk-İş'e aidatlarını direkt olarak göndermiyeceklerdir. Biz bu paraları bağlı oldukları federasyon yoluyla tahsil edeceğiz. Buna burada işaret etmekte büyük faydalar görürüm. Yarın federasyonunuz Türk-İş'e bu paraları intikal ettirmedeği takdirde pek tabii olarak bu işin sorumlusu federasyonunuz olacaktır.

Diğer taraftan müteferrik masraflar üzerinde bir arkadaşımızın sorusu oldu. 372 bin lira civarında müteferrik masrafın nereye harcandığı soruldu. Şimdi onu cevaplandırıyorum. Tabii muhtelif kalemlerden ibaret olduğu için ancak alâkalı kısımları toplanmak suretiyle sizlere ifade edebiliyorum. Kongre masrafları 6 ncı Genel Kurul olarak 86948.75 krş. Personele sosyal yardım hizmetlerine elbise, ayakkabı, palto için 13685 lira. Milli Prodüktivite'ye aidat olarak 17445 lira 84 krş. Kıbrıs'lılara tedavi masrafı olarak 49632 lira 21 krş. Kongre ve diğer zamanlarda gelen yabancı konuklar için ağırlama masrafları 66945 lira 50 krş. Deprem yardımı; raporda da belirtildiği gibi deprem dolayısıyla Türk-İş'te ayrıca bir katkıda bulunmuştur. Bu rakam da 7871 lira 52 kuruştur. Diğer faaliyetlerle ilgili masraflar da 129903 lira 02 kuruştur. Bu suretle 372 bin lira müteferrik masrafın fasıllarını size arz etmiş bulunuyorum.

Muhterem arkadaşlar, hakikaten bir hayli yoruldunuz. Sizleri daha fazla rahatsız etmeyi düşünmüyorum. Elbette ki elimizde olmıyarak, bilmiyerek kusurlarımız olmuştur. Fakat bunu sizlerden öğrendiğimiz takdirde tamir etmeyi, ıslâh etmeyi en büyük vazife telâkki ediyorum. Bugüne kadar daha iyisini, daha güzelini yapmak hususunda gayretlerimiz olmuştur. Yapılanları yeterli bulmuyoruz. Daha iyisini yapmak hususunda da azimliyiz. (Bravo sesleri ve alkışlar) İcra Heyeti olarak bugüne kadar birbirimizi tamamlar şekilde çalıştık. Müşküller görmüş bir teşkilâtın mensubuyuz. Bunun için belki sarflarda aşırı hassasiyet gösterildiği olmuştur. Bunun da çok müşküllerden gelmiş olunmasına bağışlanmasını bilhassa istirham ederim. (Alkışlar)

Murakabe sistemine son derece sadıkız. Bir murakabe sisteminin iyi işlemesinin de taraftarıyız. Daima murakıp olarak gelen arkadaşlarımıza kolaylık gösterilmiştir. Hiç bir surette zorluk çıkarılmamıştır. Türk-İş'in daha iyi, daha güzel çalışması hususunda tavsiyelerini daima dikkate almışızdır. Yapabildiklerimiz olmuştur, yapamadıklarımız olmuştur. Kongremizin neticeleri ile memleketimize hayırlı olmasını diliyorum. Memleket için hayırlı olan her şey, hepimiz için hayırlıdır. Saygılar sunarım. (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar)

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU ADINA HASAN TÜRKAY'IN KONUŞMASI

Saygı değer arkadaşlarım. Bir haftalık yorucu çalışmadan sonra hele hele İcra Kurulunun yapılan tenkitlere doyurucu cevaplarından sonra Yönetim Kurulu olarak huzurunuzu fazla işgal edecek değilim. Konuşmalar arasında Yönetim Kurulunu tenkit eden arkadaşlarımız Hüseyin Ekşi, Nusret Ayhan, Hamdi Turan, Nuri Beşer, Abdullah Baştürk, Ziya Hepbir, Dünder Çiğit arkadaşlarımızdan ibarettir. Bunların değindiği noktalar da şunlardır: "Yönetim Kurulu basiretsizdir, Yönetim Kurulu eyyamcıdır. Rapor Yönetim Kurulunun bir yaftasıdır, İcra Kurulu raporuna katılıyor mu? Yönetim Kurulunun, rapordan haberi var mı? Tes-İş, Ges-İş meselesinden komisyon taraf tutmuştur. Yönetim Kurulu Yalova Kaymakamıdır."

Ben hepsine ayrı ayrı cevap vermiyeceğim. Yönetim Kurulunda bulunan arkadaşlarımızın hepsi basiretli arkadaşlarımızdır, hepsi kendi teşkilâtlarının İcra Kurullarında sorumlu arkadaşlarımızdır. Yönetim Kurulumuzun arasında her hangi bir ihtilâf olmamıştır. Yönetim Kurulu tarafından seçilen komisyon taraf tutmamıştır. Yönetim Kurulu hazırlanan rapordan haberdardır. Netice olarak Yönetim Kurulu Yalova Kaymakamı olmamıştır. Yönetim Kurulumuz eski tüzüğe göre bütün imkânlarını kullanmak suretiyle vazifesini yapmış, İcra Kuruluna yardımcı olmuştur. Yeni Tüzüğe göre Yönetim Kuruluna bir takım yeni imkânlar sağlanmıştır. İnşallah yeni seçilecek arkadaşlarımız Yalova Kaymakamlığından kendilerini kurtarırlar. Sizlere iki sene sonra daha lâıyk bir rapor getirirler.

Muhterem arkadaşlarım, konuşmalar arasından şahıslara hücum eden arkadaşlarımız oldu. Ben şahsım adına söz alıp arkadaşlarıma cevap vermiyeceğim. Tahmin ediyorum diğer üç Milletvekili arkadaşım da benim gibi düşüneceklerdir. Çünkü çok yoruldunuz. Sadece huzurunuzdan bir temenni ile ayrılacağım. İnşallah 1969 yılında Abdullah Baştürk arkadaşımızla Osman Soğukpınar arkadaşımız mebus olur, Meclise giderler. O ateşten gömleği giyerler ve biz de kendilerine yardımcı olacağız. Hiçbir zaman eteklerinden çekmiyeceğiz. Saygılar sunarım. (Sürekli alkışlar)

DENETİM KURULU ADINA NEJAT KARACAGIL'IN KONUŞMASI

Sayın Divan, değerli konuklar, Yüce Kurul. Vakitlerinizi fazla almiyacağım. Zaten bildiğiniz gibi Denetim Kurulu raporu üzerinde de bu kürsüde fazla eleştirme olmadı. İki devreden beri ifa ettiğim bu vazifeyi ibradan sonra terk ediyorum. Biliyorsunuz ana nizamname gereğince de bir daha seçime giremeyeceğim, yalnız oyumu kullanacağım.

Sayın delegeler, Türk-İş; İcra Kuruluyla, Yönetim Kuruluyla, Onur ve Denetim Kuruluyla bir bütündür. Türk-İş Türk işçisinin lâıyk olduğu seviyeye yükselmesi için yekvücut olarak çalışmıştır. Bunun dışında herhangi bir düşünce taşımamıştır. Arkadaşlarım, kongrenin başladığı gün bazı gazetelerde Denetim Kurulunun bazı pasajları ele alınarak bir çok eleştirmeler yapıldı. Bilhassa bunun başında Doğu yardımını gibi, Kıbrıs yardımı gibi, şehit maden işçilerine olan yardım gibi konular geniş yer aldı ve bu konularda bilhassa Türk-İş'in bu tasarruflarının yerine yatmadığı söylendi. Sayın delegeler, Türk-İş Denetim Kurulu raporu bir bütündür. Eğer böyle bir şey varit olmuş olsaydı Denetim Kurulu raporunun sonunda "Denetim Kurulu ibradan yanadır, Genel Kurula arz olunur" ifadesi kullanılmazdı.

Biz Türk-İş faaliyetlerini gayet yakından ve samimi ölçülerle denetledik. Biraz evvel çok değerli arkadaşım Mali Sekreter Ömer Ergün'ün de söylediği gibi bize bu denetlememizde çok kolaylıklar gösterdiler. İsteddiğimiz her vesikayı, istediğimiz her evrakı zamanında bize tevdi ettiler.

Değerli arkadaşlarım, bilhassa bazı gazetelerin üzerinde durduğu bu yardımlar üzerinde sizlere bir noktayı açıklamak isterim. Bilindiği gibi DİSK kuruluşuna vasıta olan Kemal Türkler'in Başkanı bulunduğu Maden İşçileri Sendikası bizim de üye olduğumuz Uluslararası Teşkilâtın yardım aldı. Bunun dışında tahmin ediyorum, Amerika'daki sendikalardan yardım aldı. Alman sendikacılarından da yardım aldı. Fakat bunu Türk-İş'in açtığı doğu yardım kampanyasına yatırı-

madı. Biliyorsunuz bu yine Türk-İş tarafından kamuoyuna açıklandı. (ICFTU) raporu bize intikal etti. Bu rapor da der ki: "Maden-İş'e verilen Doğu yardımı hükümet tarafından kontrol edilmiştir." Kemal Türkler'in yurt dışından aldığı doğu yardımı Hükümet tarafından kontrol edilmemiştir. Hükümet tarafından kontrol edilen yardım toplanan paraların yerine sarfedilip edilmediğinin kontrolüdür. Fakat (ICFTU) un raporunda "kontrol edilmiş" tabiri kullanılmıştır. Allahın izniyle Mayıs ayında Zurih'te Genel Kurul toplantısı var. Biz bunu o toplantıda dile getireceğiz.

Arkadaşlarım, sendikacıların bundan böyle denetime değer vermeleri lâzımdır. Kamuoyunda bizleri rencide eden birçok yayınlar olmuştur. Kamuoyunda bizleri yeren bir çok söylentiler olmuştur. Ve hatta Sayın Çalışma Bakanı bütçe müzakerelerinde, Karma Komisyonunda şöyle bir ifade kullanmıştır: "Türkiye'de sendikaların gelir-gider bütçelerinin Hükümet tarafından denetlenmesi bir zaruret haline gelmiştir. Bu noktada Türk-İş'in de bize yardım edeceğine inanıyoruz" demiştir. Biz bir çok kongrelerde, bir çok kürsülerde Çalışma Bakanının bu ifadesini yermişizdir. Biz kendi denetim zincirimiz içinde kendi kendimizi denetlemesini bilen teşekkülleriz. Biz devlet kontrolü altına girip bir devlet sendikacılığı yapmıyacağız hayatımız pahasına da olsa. (Alkışlar)

Biz ne komünist Rusya'daki, ne faşist İspanya'daki devlet sendikacılığı özentisi içinde değiliz, kendi kendimizi deneteceğiz. İçimizde soysuzlar varsa onların kulaklarından tutup memleketin adliyesine teslim etmesini de bileceğiz. Nitekim ki, Türk-İş tarihi tetkik edildiği zaman bunun bir çok misalleri de mevcuttur. (Alkışlar)

Türk-İş arşivlerinde de bunun gayet geniş vesikaları mevcuttur.

Arkadaşlarım, denetim olarak bu noktalarda durduktan sonra biraz da Divana tarizde bulunacağım. 15 Nisandan beri devam eden Kongremizde dikkat ederseniz bir görevle yükümlü olduğumuz için sık sık söz alamadık, alamazdık tüzük gereğince. Fakat nedense Divan Başkanı bana iki defa ihtar verdi. İstirham ediyorum, bu ihtarları geri alsın. Bir de Şevket Yılmaz kardeşime bir istirhamım var. İlk önce denetçiler mi konuşsun yoksa sonra mı konuşsun, ifadesi vardı. Bu arada dedi ki "küçük kurullar daha sonra konuşsun". Denetim Kurulu küçük kurul değildir, Sayın Şevket kardeşim. Biz Denetim Kuru-

İu olarak Nejat Karacagil, Mehmet Yenigelen, Melih Dölen biz İstanbul'a gittik, Teksif'in hesaplarını tetkik ederken küçük kurul değildik de şimdi mi küçük kurul olduk? (Gülüşmeler)

Efendim, hepinizi saygı ile selâmlarız. (Alkışlar)

TÜRK-İŞ ONUR KURULU ADINA KÂZIM YETMİŞBİR'İN KONUŞMASI

Sayın Divan ve değerli delege arkadaşlarım.

Sekiz gündenberi devam eden toplantıda hepimiz çok yorulmuş bulunuyoruz. Kaderimiz en son cevap vermek imiş. Yalnız bakıyorum, bizi burada tenkit etmiş olan çok kıymetli akradaşım Ziya Hepbir salondan dışarı çıkmış bulunuyor. (Çağırılma sesleri.) Zararı yok, çağırılmasın. Çünkü Genel Başkanımız, "Bu konu üzerinde çok durulmadı, ben de çok durmak istemiyorum." dedi. Yalnız Onur Kurulu olarak konunun müphem kalmasını arzu etmediğimiz için bu grevin nedenlerini özet olarak genel Kurulumuza arzedeceğiz ve sonuç olarak da kararı sizlere bırakacağız.

Sevgili arkadaşlarım, biz TÜRK-İŞ tarihinde emsali bulunmayan bir karara varmış ve bu kararımızın sonunda yine arkadaşlarımızın esprileri ile "Kara Ali" olarak ilân edilmiş bulunuyoruz. Yalnız şunu ifade etmek isteriz ki, TÜRK-İŞ'in çatısı altında Kara Aliler değil, Necip Aliler bulunabilir.

Sevgili arkadaşlarım, bu konuda ilk konuşmayı yapan Hüseyin Ekşi arkadaşım, TÜRK-İŞ bünyesinden sendikalar atılmakta ve böylece DİSK'in kurulmasında bu hareketi hedef olarak göstermektedir. Ben, Disk'in kurulmasının TÜRK-İŞ Onur Kurulunun verdiği kararla ilgili olmadığını sizlere burada vesikalarla isbat edeceğim. (Yeter yeter sesleri.) Herkes bunalmış yeter yeter diyor, fakat Onur Kurulundaki arkadaşlarım da gözlerimin içine bakıyor. Müsaade edin de burada itham edildiğimiz konuları cevaplandıralım.

Paşabahçe grevinde itham edilen TÜRK-İŞ'in hükmi şahsiyeti olmakla beraber, başta onu temsil eden Genel Başkanı, Genel Sekreteri ve Mali Sekreteri de itham edilmiştir. TÜRK-İŞ'in Başkanı grevi kırmakla itham edilmiştir. TÜRK-İŞ'in Genel Sekreteri aynı durumda itham edilmiştir. Ve TÜRK-İŞ; bütün gücüyle Türk işçisine ihanet et-

mekle itham edilmiştir. Müsaade edin de dün TÜRK-İŞ'i burada büyük bir kuvvet ve topluluk olarak methettiniz. Böyle büyük bir kitleyi, böyle ulu bir kuvveti yerenlere bunun böyle olmadığını ve TÜRK-İŞ'in Türk işçi hareketine ihanet etmediğinin gerekli dersini bu iddiayı yapanlara müsaade edin de verelim.

Değerli arkadaşlarım, Kristal-İş grevinde TÜRK-İŞ'in yetkilileri dövülmekle karşı karşıya bırakılmıştır. TÜRK-İŞ'in Birinci Bölge temsilcisi açık bono almakla suçlanmıştır. Eğer siz bunlara susun, cevap vermeyin diyorsanız, herşeyi kabul edip, cevap vermiyoruz deriz, susarsınız. (Konuş konuş, sesleri.) Değerli arkadaşlarım, şunu samimiyetle ifade etmek isteriz ki, Onur Kurulu olarak hiç bir şeyin tesiri altında kalmadık. Ziya arkadaşımın ifade ettiği gibi TÜRK-İŞ İcra Heyetinden ve Yönetim Kurulundan bir kişi, bir tek yönetici bize bu konuda ikazda bulunmaya kalksa idi onlara da gerekli cevabı verecektik. Ama şunu samimiyetle söylüyeyim ki ne İcra Heyetinden bir tek şahıs ne bir yönetici bu kararlarımız üzerinde en ufak etkileri olmamıştır ve olamaz da, çünkü müstakillen seçilmiş bir kurul olarak bulunuyoruz.

Yine burada konuşan bir arkadaşım, raporu tenkit eden Kristal-İş Sendikasının temsilcisi, "Bu kararın karakuşu bir karar olduğunu, buna İcra Heyeti ve Yönetim Kurulunun da güldüğünü." ifade ettiler. Ben öyle tahmin ediyorum ki, İcra Heyeti ve Yönetim Kurulunun yetkilileri burada hazır bulunuyorlar. Kalksınlar, söylesinler, buna güldüler mi, yoksa TÜRK-İŞ'in otoritesi yerine getirildi diye memnun mu oldular, lütfen açıklasınlar.

Muhterem arkadaşlarım, İcra ve Yönetim Kurullarımız bir şahıs tarafından Reisicumhura, Başbakana ve biz de Bakanlara benzetilmiş durumdayız. Arkadaşın görüşü odur, fakat biraz evvel ifade ettiğim gibi ne Reisicumhur Seyfi Demirsoy, ne Başbakan Halil Tunç ne de Bakanlar olan Yönetim Kurulu bize emir veremez, biz bakanlar değiliz, sizlerin reyleriyle buraya seçilmiş, onlar gibi sorumlu bir kurulun azalarıyız. Arkadaşlarımızın bunu böyle bilmesini istirham ederim.

Yine bir iddia var, "Bir teşekkül müdafaası alınmadan ihraç edilmiştir." Siz tasavvur edebilir misiniz ki, Onur Kuruluna sevk edilmiş olan bir teşekkül, hem de TÜRK-İŞ kuruluşu içinde itibar sahibi, söz sahibi ve kişilikleriyle sevilen insanların mensup olduğu bir teşekkül, ifadesi alınmadan ihraç edilebilirsin?.. Hayır arkadaşlar... Eğer ihraçla-

rimızda bir hata, bir kusur var ise bunun başında o teşekkül yöneticilerinin bize ifade vermekten kaçınmaları sebebiyle olmuş olabilir. Çünkü aydınlığa kavuşmasını istediğimiz konuları ilgili sendikalara tevcih ettiğimiz zaman sendikanın yetkilileri gelip ifade vermiş, hatta ve hatta TÜRK-İŞ'in Genel Başkanı, Genel Sekreteri ifade vermekten kaçınmamışlar, fakat Petrol-İş Sendikası ifade vermekten imtina etmiştir. Biz bazı tesirlerin altında kalarak karar vermiş insanlar değiliz. Biz herkes tarafından tanınan ve bilinen insanlarız. Binaenaleyh bize, ifadeleri alınmadan ihraç ettiler diyen arkadaşlarımıza şunu söylemek isterim ki... (Yeter yeter sesleri.) Yetecek arkadaşlarım, kesiyorum. Kurula davet ettiğimiz zaman icabet etmemiş, ikinci bir davet mektubu çıkarmışız, gelmemiş, üçüncüsünde gelmiş, yazılı olarak istemiş. Bu yazılı ifadesinden sonra bir hafta daha munzam mehil istemiş. Kurulumuzca mehiller verilmiş ve hatta bir haftalık munzam mehilin dışında Kurulumuz tarafından ayrıca iki ay daha kendilerine munzam mehil verilmiştir. Biz bir teşekkülün müdafaasını TÜRK-İŞ Genel Kuruluna kadar beklemek mecburiyetinde değildik. Kararımızı mevcut dosya ve deliller üzerinden vermiş bulunuyoruz ve müsterihiz. Herşeyden evvel şunu bilmenizi isterim ki TÜRK-İŞ'in Ana Nizamnamesinde vazedilmiş hükümlere aykırı hareket eden teşkilâtlar, kendimiz de dahil, kim olursa olsun, TÜRK-İŞ düzenini değiştirmek ve TÜRK-İŞ'in şahsiyetini rencide etmek isteyen teşkilâtlar, bu teşkilâtın bünyesinde barınamazlar, barınmıyacaklardır da arkadaşlarım. (Bravo sesleri ve alkışlar.)

Yeni getirdiğiniz tüzük tadili ile yetkiler daha çok genişletilmiştir. Ancak Şişmanoğlu arkadaşım çok gocunmasın, şu Türk işçisini Kristal-İş Sendikası grevinde labota toplatın, Karaköy İskelesi ve rıhtımlarında halktan yardım için beyanname dağıtıp yardım toplama durumuna düşüren Mehmet Şişmanoğlu arkadaşım, senin yaptığın Türk işçisine hizmet değildir. Türk İşçisine hizmet eden TÜRK-İŞ'in kendisine yetki verdikten sonra, bu verilen yetkiye istinaden tanzim edilen anlaşmayı kabul etmiyen bir teşkilât, elbetteki TÜRK-İŞ yöneticilerine ve o müesseseye karşı sorumluluğunu kullanacaktır.

Arkadaşlarım, müsaade ederseniz bir tek vesika okuyacağım, çok kısa, ondan sonra kararı sizlere bırakacağım. Bu vesika Paşabahçede yapılan grev konuşmasında o sendikanın başkanvekili veya yöneticinin konuşmasından bir parçadır, okuyup sözlerimi keseceğim.

“Muhterem arkadaşlar, sizin gibi mert ve namuslu işçilerden işte bu cevabı alacağımızı bildiğim için yollarınıza herşeyi feda edip bundan sonra da sizinle beraberiz. Ta ölünceye kadar. Sağ olun, varolun, şerefli insanlar, şerefsiz insanlar da bu namuslu gösteriyi görüp utanarak, hakkımızı alacağız, dilenci değiliz...”

Hepinizi saygı ile selâmlarım arkadaşlar. (Alkışlar.)

SEÇİM SONUÇLARI

Konuşmalardan sonra seçimlere geçilmiş, delegeler İcra, Yönetim, Denetim ve Onur Kurulları üyelerini seçmek için oy kullanmışlardır.

Seçim sonuçları şöyledir:

ICRA
KURULU

SEYFİ DEMİRSOY

Başkan

HALİL TUNÇ

Genel Sekreter

ÖMER ERGÜN

Mali Sekreter

SALÂHADDİN ERKAP

Eğitim Sekreteri

ETHEM EZGÜ

Teşkilatlanma Sekreteri

YÖNETİM KURULU

İSMAİL TOPKAR

(Petroİş Sendikası)

EKREM ÖZKILIÇ

(Teksif Sendikası)

MEHMET ALİ SARI

(Likat-İş Sendikası)

FERİDUN ŞAKİR ÖĞÜNCÜ

(Ulaş-İş Federasyonu)

MUSTAFA BAŞOĞLU

(Sağlık-İş Sendikası)

ŞERAFETTİN AKOVA

(DYF-İş Federasyonu)

HALİT MISIRLIOĞLU

(Yol-İş Federasyonu)

KAYA ÖZDEMİR

(Metal-İş Federasyonu)

SADIK ŞİDE

(Şeker-İş Sendikası)

ORHAN SORGUÇ

(Tüm Gıda-İş Sendikası)

CELAL BÜLBÜL

(Harp-İş Federasyonu)

MAHMUT YÜKSEL

(Dok Gemi-İş Sendikası)

ŞEVKET YILMAZ

(Teksif Sendikası)

OSMAN İPEKÇİ

(Maden Federasyonu)

MUSTAFA ULUCAN

(Basın-İş Sendikası)

MEHMET İNHANLI

(Tümtis Sendikası)

KEMAL ÖZER

(Maden Federasyonu)

HASAN TÜRKAY

(Çimse-İş Sendikası)

BİNALİ YAĞIŞAN

(Tarım-İş Sendikası)

İBRAHİM DENİZCİER

(Müskirat Federasyonu)

ORHAN ERÇELİK

(Tes-İş Federasyonu)

MUSTAFA ŞAHİN

(Deri-İş Sendikası)

ABDULLAH BAŞTÜRK

(Genel-İş Sendikası)

OSMAN SOĞUKPINAR

(Ges-İş Sendikası)

DENETİM KURULU

MELİH DÖLEN
(Müskirat Federasyonu)

MEHMET YENİGELEN
(Teksif Sendikası)

ABDULLAH ÇAKİREFE
(Maden Federasyonu)

ONUR KURULU

KÂZİM YETMİŞBİR
(Dok Gemî-İş Sendikası)

AHMET KURT
(Likat-İş Sendikası)

KEMAL TOKATLI
(DYF-İş Federasyonu)

ÖMER KARAHASAN
(Maden Federasyonu)

ALİ HAYDAR MUTAF
(Teksif Sendikası)

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

TÜRK-İŞ Yedinci Kongresinin çalışmalarını özetleyen bu kitap, Türk-İş Basın ve Halkla Münasebetler Merkezi tarafından yayınlanan günlük basın bültenlerinden meydana gelmiştir.

Kongre süresince, günlük çalışmaların özeti ertesi gün delegelere dağıtılmış, kongrenin son günü kitap hâline getirilerek Genel Kurula sunulmuştur.

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

331 8806 71968